

**Revision af lov
om tilsyn med pensionskasser**

Betænkning nr. 1096

ex. 2

Industriministeriet, april 1987

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-6673-4
Stougaard Jensen, København
Ha. 00-502-bet.

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

Side

Kapitel 1.	Indledning	7
	1. Udvalgets nedsættelse, kommissorium og sammensætning .	7
	2. Oversigt over betænkningens indhold.	10
Kapitel 2.	Pensionskasselovgivningens historiske udvikling og fremmed ret.	17
	1. Pensionskasselovgivningens historiske udvikling . . .	17
	2. Fremmed ret	19
Kapitel 3.	Udvalgets generelle overvejelser.	23
	1. Firmapensionskassernes placering i forsørgelsessystemet	23
	2. Udvalgets grundholdning.	24
	3. Sikkerhedssystemet og andre hensyn.	24
Kapitel 4.	Lovgivningsteknikken.	27
	1. Særskilt lov.	27
	2. Lov eller bekendtgørelse.	28
	3. Modernisering af sprog og systematik	30
	4. Forholdet til forsikringsaftaleloven.	30
Kapitel 5.	Organisatoriske og tilsynsmæssige forhold.	33
	1. Tilsagnskasser og tariffkasser.	33
	2. Medlemskredsens afgrænsning.	38
	3. Hvilede medlemsskab/deltidsansatte.	39
	4. Pensionskassers ledelse, aktuares og tilsynets opgaver	43
	5. Særlige regler for små pensionskasser.	51
	6. Halv offentlige pensionskasser.	53
Kapitel 6.	Pensionskassernes økonomiske grundlag.	55
	1. Regnskabs- og investeringsregler.	55
	2. Pensionskassers opløsning m.v.	59

	Side
Kapitel 7.	Pensionskassers ydelser. 69
	1. Ydelserne. 69
	2. Aktuargruppens overvejelser. 72
	3. Visse særlige pensionsordninger. 79
	4. Udtrædelsesgodtgørelser. 84
	5. Ligestilling mellem mænd og kvinder. 91
Kapitel 8.	Adgangen til at få udbetalt genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse "i utide". 97
	1. Kommissoriet. 97
	2. De gældende regler om adgangen til kontant udbetaling af genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse. 98
	3. Omfanget af kontante udtrædelsesgodtgørelser i praksis 102
	4. Beskatning af genkøbsværdier og udtrædelsesgodtgørelser 103
	5. Udvalgets overvejelser om kontante genkøbsværdier/udtrædelsesgodtgørelser 104
	6. Bidragsprofiler i tilsagnsordninger. 110
Kapitel 9.	Pensionsoverførsler. 113
	1. Rapporten fra 1986 om pensionsoverførsler 113
	2. Udvalgets overvejelser om rapporten. 114
	3. Udvalgets forslag 117
Kapitel 10.	Udkast til lov om tilsyn med pensionskasser. 119
Kapitel 11.	Bemærkninger til lovudkastets enkelte paragraffer 159
Bilag 1.	Bekendtgørelse nr. 4 af 12. januar 1984 om lov om tilsyn med pensionskasser. 239
Bilag 2.	Bekendtgørelse nr. 563 af 28. august 1986 om pensionskasevirk o ms o hed under lov om forsikringsvirk o ms o hed 249

	Side
Bilag 3.	§ 52 i lov om beskatningen af pensionsordninger m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 436 af 25. juni 1986. 253
Bilag 4.	Aktuarudvalgets notater. 255
	Indledende notat 257
	Notat I 263
	Notat II 277
	Notat III 283
	Notat IV. 285
	Aktuarens opgaver i pensionskasser under PKL 293
Bilag 5.	En oversigt over firmapensionskasser i perioden 1967-1985 295
Bilag 6.	Spørgeskema vedrørende udtrædelsesgodtgørelser 301

Kapitel 1 Indledning

1. Udvalgets nedsættelse, kommissorium og sammensætning.

Industriministeriet nedsatte i februar 1984 et udvalg til revision af lov om tilsyn med pensionskasser.

Udvalget fik følgende kommissorium:

"Udvalget skal foretage en kortlægning af firmapensionskassens struktur, virke, kapitalforhold m.v.

Udvalget skal overveje, om det er hensigtsmæssigt og forsvarligt at fastsætte forskellige regler for forskellige grupper af firmapensionskasser, samt i hvilket omfang firmapensionskasser kan ligestilles med de tværgående pensionskasser med hensyn til investeringsadgang. Behovet for en kursreguleringsfond skal herunder undersøges.

Udvalget skal desuden overveje, hvorledes reglerne om udtrædelsesgodtgørelse mest hensigtsmæssigt udformes. Det skal bl.a. vurderes, i hvilket omfang principper svarende til dem, der følges inden for forsikringsvirksomhedslovens område, bør finde anvendelse, samt klageprocedurer.

På baggrund heraf skal udvalget fremkomme med et fuldstændigt forslag til en ny pensionskasselov. Ved lovforslagets udarbejdelse skal der tages hensyn til de løsninger, der er opnået i forsikringsvirksomhedsloven af 1980, og til regeringens bestræbelser for modernisering og forenkling af lovgivningen, sagsbehandlingen og klagesystemer.

Udvalget skal efter behov optage forhandling med berørte myndigheder og organisationer."

Ved industriministeriets skrivelse af 6. februar 1986 fik udvalget pålagt at undersøge spørgsmålet om adgang til at få udbetalt opsparing fra en pensionskasse (f.eks. ved stillingsophør) i "utide" samt spørgsmålet om tilsynsregler for tilsagnsordninger. Udvalget belv anmodet om at overveje dette spørgsmål og fremkomme med eventuelle forslag såvel på firmapensionskasseområdet som på forsikringsområdet i øvrigt. Udvalgets behandling af disse spørgsmål findes i kapitel 8.

Udvalget har endvidere drøftet konsekvenser af de forslag, der indeholdes i rapporten fra december 1986 "Pensionsoverførsler - rapport fra en tværministeriel arbejdsgruppe" afgivet af en arbejdsgruppe nedsat af industriministeren. Udvalgets behandling af disse spørgsmål findes i kapitel 9.

Til medlemmer af udvalget blev udpeget:

Kontorchef i industriministeriet, fra 1. april 1986 direktør for forsikringstilsynet, Christen Boye Jacobsen, formand.

Teknisk direktør, aktuar Birte Toft Nielsen, Den Danske Aktuarforening.

Direktør I.M. Sletting, Foreningen af Firmapensionskasser.

Afdelingschef Jørgen Andersen, Foreningen af Firmapensionskasser.

Kontorchef Hanne Simonsen, Dansk Arbejdsgiverforening.

Afdelingsleder Vagn Ahler Madsen, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd.

Konsulent Jørgen Eckerøth, Landsorganisationen i Danmark.

Forretningsfører Poul Andersen, Foreningen af Arbejdsledere i Danmark og Fællesrepræsentationen.

Underdirektør Erik Johansen, forsikringstilsynet.

Kontorchef Bendt Ehlern, forsikringstilsynet.

Fuldmægtig Annette Bjåland Andersen, industriministeriet.

Direktør J. Kr. Lomholt blev den 9. august 1984 udpeget til medlem af udvalget efter indstilling fra Pensionskasserådet og Livs- og Pensionforsikrings-selskabernes Forening.

Afdelingsleder Vagn Ahler Madsen blev den 3. april 1985 erstattet af forretningsfører Knud Mols Sørensen, Navigatørernes Fællesforening, efter indstilling fra FTF.

Udvalget nedsatte den 9. maj 1984 et underudvalg (aktuargruppen) med henblik på at skabe et aktuarmæssigt klarere grundlag for udvalgets drøftelser. Aktuargruppen fik følgende sammensætning:

Underdirektør Erik Johansen, forsikringstilsynet.

Teknisk direktør, aktuar Birte Toft Nielsen, Den Danske Aktuarforening.

Direktør Jørgen Haagen Hansen, Den Danske Aktuarforening.

Aktuar Ebbe Vagn Christensen, Den Danske Aktuarforening.

Konsulent Poul Aarøe, forsikringstilsynet.

Chefaktuar Ole Haugaard Nielsen, forsikringstilsynet.

Aktuargruppens fire notater er optaget i betænkningen som bilag 4.

Med henblik på behandlingen af spørgsmålet om udtrædelsesgodtgørelser i "utide" og tilsynsregler for tilsagnsordninger blev direktør Hans Boye Clausen den 18. marts 1986 udpeget til medlem af udvalget efter indstilling fra Assurandør-Societetet. Fuldmægtig Carsten Vesterø Jensen, skattedepartementet, blev udpeget til medlem af udvalget den 4. april 1986. Carsten Vesterø Jensen blev den 31. juli 1986 erstattet af fuldmægtig Elisabeth Rask Jørgensen, skattedepartementet.

Sekretærer for udvalget blev fuldmægtig Frank Bjerg Mortensen, industriministeriet, og sekretær Michael Jacobsen, forsikringstilsynet. Fuldmægtig Torben Svensson, forsikringstilsynet, afløste den 6. november 1984 Michael Jacob-

sen. Fuldmægtig Vibeke Olesen, forsikringstilsynet, afløste den 8. februar 1985 Torben Svensson. Fuldmægtig Frank Bjerg Mortensen blev den 10. december 1985 afløst af fuldmægtig Peter Fobian, industriministeriet. Fuldmægtig Peter Fobian blev den 15. december 1986 afløst af sekretær Susanne Gade Mikkelsen, industriministeriet.

Udvalget har afholdt 37 møder.

2. Oversigt **over betænkningens indhold.**

I kapitel 2 gives der en kortfattet orientering om udviklingen på pensionskasselovgivningens område med en særlig omtale af lov om tilsyn med pensionskasser fra 1935, der med en række ændringer er gældende i dag. Kapitlet indeholder desuden en kortfattet omtale af reguleringen af pensionskasseforhold i visse lande.

Kapitel 3 indeholder udvalgets generelle overvejelser. Det er udvalgets opfattelse, at sikkerhedshensynet fortsat skal spille en afgørende rolle i loven, men at den samfundsudvikling, der har fundet sted siden 1935, nødvendiggør en række ændringer i reguleringen. Det samfundsmæssigt ønskelige i forøgelsen af risikovillig kapital til erhvervslivet og nødvendigheden af ikke at stille unødige begrænsninger op for mobiliteten på arbejdsmarkedet, er nogle af de hensyn, der må inddrages i pensionskasselovgivningen.

I kapitel 4 omtales den teknik, udvalget har benyttet i sit udkast til en ny lov om tilsyn med pensionskasser. Det er udvalgets opfattelse, at der på en lang række punkter bør gælde samme regler for tværgående pensionskasser og firmapensionskasser. Dette kunne tale for en overførsel af reguleringen til lov om forsikringsvirksomhed, men udvalget har afstået fra dette, da strukturen i lov om forsikringsvirksomhed ikke er velegnet til de særlige forhold, der gælder for firmapensionskasserne.

Udvalget har desuden fundet det hensigtsmæssigt, at en del af regelfastsættelsen sker i pensionskassernes vedtægter og pensionsregulativ og i forskrifter, givet af forsikringstilsynet. Dette gælder navnlig på forholdsvis komplicerede områder som f.eks. pensionskassernes tekniske og økonomiske grundlag.

Udvalget har dog foreslået, at årsregnskaberne reguleres i lovtæksten. Dette skyldes ønsket om at skabe en vis parallelitet til lov om forsikringsvirksomhed og årsregnskabsloven.

Lovudkastets regler er i vidt omfang minimumsregler. De enkelte kasser kan fasttætte mere detaljerede regler, hvor de finder behov derfor.

Udvalget har desuden bestræbt sig på at tilnærme lovudkastet sprogligt og indholdsmæssigt til lov om forsikringsvirksomhed. Endelig omtales i kapitlet kort forholdet til forsikringsaftaleloven.

Kapitel 5, 6 og 7 giver en detaljeret beskrivelse af en række forskellige forhold i firmapensionskasserne i dag og beskriver desuden udvalgets forslag til nye regler på disse punkter.

Kapitel 5 beskriver i afsnit 1 de to hovedtyper af pensionsordninger. I **tarif-**kasser beregnes pensionen ud fra pensionsbidraget. I tilsagnskasser er pensionsydelse på forhånd fastsat som et bestemt beløb eller som en procentdel af pensionskassemedlemmets slutløn. Navnlig inden for den sidste gruppe er der større variationer mellem de forskellige ordningers form og indhold.

Desuden omtales to metoder til beregning af præmiereserven, den retrospektive og den prospektive, og de forskelle disse to metoder giver anledning til, bl.a. for beregning af udtrædelsesgodtgørelsernes størrelse. En nærmere omtale af dette emne findes i aktuargruppens notater, bilag 4.

I afsnit 2 omtales medlemsbegrebet. Udvalget foreslår dette udvidet til også at omfatte personer, der modtager ægtefællepension efter en tidligere ansats død, og til at omfatte tidligere ansatte med ret til opsat pension.

Afsnit 3 omhandler hvilende medlemsskab/deltidsansatte. Udvalget foreslår, at firmapensionskasser - i lighed med tværgående pensionskasser - bør kunne give mulighed for hvilende medlemsskab i visse situationer.

I visse firmapensionskasser udelukker vedtægterne, at deltidsansatte kan være medlem af pensionskassen. Udvalget har afstået fra at stille forslag herom, da det må anses for at være et forhold, der falder ind under virksomhedernes personalepolitiske overvejelser.

Pensionskassers ledelse, aktuarens og tilsynets opgaver er omtalt i afsnit 4. Udvalget foreslår en tilnærmelse af ledelsesregler for firmapensionskasser til dem, der gælder for tværgående pensionskasser. På et enkelt punkt, nemlig omkring bestyrelsens sammensætning, har man på grund af pensionskassens tilknytning til en enkelt arbejdsgiver overladt det til den enkelte pensionskasse at bestemme, hvorledes formanden vælges. Udvalgets forslag udelukker ikke, at stemmeflertallet i bestyrelsen udgøres af personer, der er udpeget af den eller de virksomheder, pensionskassen er knyttet til.

Udvalgets forslag om generalforsamling m.v. svarer, bortset fra visse nye regler om minoritetsbeskyttelse, til de regler, der gælder for tværgående pensionskasser.

Lovudkastet indebærer en væsentlig styrkelse af aktuarens stilling og funktioner. Aktuaren får en vigtig rolle ved kontrollen med pensionskassens tekniske og økonomiske grundlag og får ret til, og i visse tilfælde pligt til, at udtale sig om forskellige forhold i pensionskassen. Aktuaren får endvidere ret til i samme omfang som bestyrelsesmedlemmer, at kræve bestyrelsen eller ekstraordinær generalforsamling indkaldt. Den samme ret tilkommer efter lovudkastet pensionskassens revisorer. Mindst én revisor skal være statsautoriseret eller registreret revisor.

I lovudkastet foreslås den nuværende ordning opretholdt, hvorefter forsikrings-tilsynet fører tilsyn med firmapensionskasser, men udkastet tillægger tilsynet en række beføjelser, som ikke findes i den gældende pensionskasselov. Først og fremmest får tilsynet ret til at pålægge pensionskassen at foretage enhver foranstaltning, som tilsynet skønner nødvendig til sikring af medlemmernes interesser. Endvidere får tilsynet ret til at kræve alle de oplysninger, som skønnes nødvendig for dets virksomhed.

Udvalget har overvejet en klagenævnsordning, men har afstået fra at foreslå dette, og udvalgets forslag opretholder i vid udstrækning den nuværende klageadgang.

Endvidere har udvalget behandlet spørgsmålet om særlige regler for små kasser, d.v.s. pensionskasser med under 50 medlemmer. Der kunne her blive tale om f.eks. særlige investeringsregler, men udvalget finder, at tilsynets indgrebsmuligheder og lovudkastets overgangsregler gør sådanne regler overflødig.

I kapitel 6 omtales i afsnit 1 regnskabs- og investeringsreglerne i lovudkastet. Udvalget foreslår her en tilnærmelse til reglerne i lov om forsikringsvirksomhed, dog med en række afvigelser og forenklinger. Udvalgets flertal stiller i forbindelse med investeringsreglerne forslag om, at firmapensionskasser kan investere midler i den eller de virksomheder, pensionskassen er knyttet til, i samme omfang som de kan investere i andre virksomheder.

Afsnit 2 omtaler pensionskassers opløsning og de forholdsregler, der skal tages i en sådan situation. Navnlig ved udarbejdelsen af planer for deling af pensionskassens formue har de hidtidige beregningsmetoder givet anledning til en række problemer, som imidlertid vil blive væsentligt reduceret med gennemførelsen af de regler, der er omtalt i kapitel 7. De forholdsregler, der skal tages ved ændringer i den virksomhed, pensionskassen er knyttet til (f.eks. frasalg af en del af virksomheden), omtales. Afsnittet omhandler også en eventuel hjemfaldsret for virksomheden til et overskud i pensionskassen.

Udvalget er bekendt med, at regler om båndlæggelse af de værdipapirer, der skal tjene til dækning af pensionskassens forpligtelser, for tiden drøftes mellem forsikringstilsynet og brancheorganisationerne. Man har derfor valgt at henvise til lov om forsikringsvirksomheds regler om båndlæggelse. Udvalget forventer, at der gennemføres samme regler for firmapensionskasser som dem, der måtte blive gennemført for tværgående pensionskasser og livs- og pensionsforsikringselskaber.

Kapitel 7, afsnit 1, omhandler de ydelser, en pensionskasse kan give. Disse ydelser er i vid udstrækning fastsat i den gældende lov. Udvalget foreslår, at der i stedet indføres et system, hvor det i koncessionen fastlægges, hvilke ydelser en pensionskasse skal kunne yde. Ved dette system undgås det, at man inden for en kort årrække skulle ændre loven som følge af nye pensionsformer, til hvilke der knytter sig samme tilsyns- og beskyttelsesbehov som til eksisterende former.

Afsnit 2 resumerer aktuargruppens overvejelser. Aktuargruppens notater findes i bilag 4.

Der foreslås anvendelse af det såkaldte ækvivalensprincip i alle firmapensionskasser, og nødvendigheden af en realistisk, løbende bidragsbetaling understreges. En gennemførelse af aktuargruppens forslag vil betyde, at der kan gennemføres beregningsteknisk neutrale løsninger af en række problemer vedrørende udtrædelsesgodtgørelser, fripolicer, delpensioner, førtidspensioner, opsatte pensioner m.v. Udvalget har i det væsentlige tiltrådt aktuargruppens **forslag**.

I afsnit 3 omtales visse særlige pensionsordninger, herunder ordninger med tilknytning til den offentlige sektor. Udvalgets forslag medfører, at det offentlige ved lovens ikrafttræden må overveje, om man fortsat ønsker at opretholde disse ordninger. Også koncessionerede virksomheders pensionskasser omtales. Visse af disse virksomheder har dispensation fra en række krav i den gældende lov. Udvalget foreslår, at dispensationsadgangen bringes til ophør snarest muligt, og at bestående dispensationer fra anbringelsesreglerne skal afvikles. Disse pensionskasser skal herefter have en koncession som andre pensionskasser.

Endvidere omtaler afsnittet visse hjælpe- eller understøttelsesfonde, der er godkendt i medfør af pensionsbeskatningslovgivningen. Udvalget finder, at den eksisterende lovgivnings afgrænsning og administration er acceptabel, idet de ordninger, der meddeler pensionstilsagn, der falder ind under pensionskasselovens anvendelsesområde, kan "opfanges" af den eksisterende regulering, bl.a. af samarbejdet med fondsregistret og skattemyndighederne.

Afsnit 4 vedrører udtrædelsesgodtgørelser. Den gældende lovs regler har givet anledning til berettiget kritik og mange problemer i praksis. Udvalgets forslag om nye beregningsmetoder forbedrer udtrædelsesgodtgørelsernes størrelse, således at det principielt er muligt for et udtrædende medlem at re-etablere sin pensionsmæssige status i en ny pensionsordning.

Endelig omtales i afsnit 5 spørgsmålet om ligestilling mellem mænd og kvinder. Udvalgets lovudkast indeholder ingen udtrykkelige forskrifter om dette, men det påhviler forsikringstilsynet at påse, at ingen gruppe af medlemmer favoriseres urimeligt på andres bekostning. På grund af kvinders længere middelevetid vil der være forskel på pensionsydelsestørrelse for de to køn, og det konstateres, at kun i ordninger, hvor det frivillige element er beskedent, er det muligt at se bort fra kønsspecifikke faktorer. Endelig omtales EØF-traktatens art. 119 om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde og direktivet om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger (direktiv 86/378/EØF af 24. juli 1986).

I kapitel 8 behandles spørgsmålet om udtræden fra en pensionsordning i "utilde" og spørgsmålet om tilsynsregler for tilsagnsordninger, jfr. udvalgets udvidede kommissorium. Udvalget skitserer på baggrund af gældende love og praksis, på hvilke punkter der kan være anledning til at begrænse adgangen til genkøb/udtrædelsesgodtgørelse i de arbejdsgiverbaserede ordninger.

Angående tilsynsregler for tilsagnsordninger og en ujævn bidragsprofil for disse ordninger konstaterer udvalget, at udvalgets forslag vil medføre en mere jævn bidragsprofil, men at det på grund af ændringer i eksterne faktorer fra tid til anden er nødvendigt med ekstraordinære bidrag.

Kapitel 9 omhandler de mulige konsekvenser for firmapensionskasserne af de forslag, der indeholdes i rapporten "Pensionsoverførsler - rapport fra en tværministeriel arbejdsgruppe" afgivet i december 1986 af en arbejdsgruppe nedsat af industriministeren.

Udvalgets lovudkast med bemærkninger findes i kapitel 10 og 11.

København, den 23. januar 1987

C. Boye Jacobsen

Birte Toft Nielsen

I.M.

Sletting

Jørgen Andersen

Hanne Simonsen

Knud Mols **Sørensen**

Jørgen Eckerøth

Poul Andersen

Erik Johansen

Bendt Ehlern

Anette Bjåland Andersen

J. Kr. Lomholt

Vibeke Olesen/Susanne Gade Mikkelsen

Kapitel 2

Pensionskasselovgivningens historiske udvikling og fremmed ret.

1. Pensionskasselovgivningens historiske udvikling.

De første af de eksisterende firmapensionskasser blev etableret så tidligt som i slutningen af forrige århundrede. I de senere år er der kun oprettet et fåtal af nye kasser. Historiske betragtninger må derfor nødvendigvis inddrages.

Det er imidlertid vanskeligt at fremlægge en entydig redegørelse for baggrunden for oprettelse af firmapensionskasser.

I slutningen af sidste århundrede og begyndelsen af dette århundrede skabtes et antal større erhvervsvirksomheder inden for handel, industri, skibsfart og banker. En sideløbende konsekvens var en voksende funktionærstand, som måtte rekrutteres blandt mennesker, for hvem en ansættelse i offentlig tjeneste med pensionsordning stod som et attraktivt alternativ, bl.a. fordi ansættelse hos det offentlige betød større tryghed.

Til langt op i dette århundrede var det sociale sikkerhedsnet og de sociale pensioner af yderst beskedent omfang.

Det kan derfor med rimelighed antages, at en væsentlig og ofte forekommende begrundelse for oprettelse af en firmapensionskasse har været virksomhedernes ønske om, bl.a. i denne konkurrencesituation at sikre en kvalificeret og stabil funktionærgruppe. Dette skete gennem pensionsordninger med risikodækning under ansættelsen og en vis økonomisk sikkerhed i den senere tilværelse som pensionist, ofte efter en livslang

ansættelse. Denne antagelse kan underbygges ved, at mange firmapensionskasser har - eller har haft - pensionsordninger med vilkår, der minder meget om de, der er gældende for tjenestemænd.

At pensionsordningerne i firmapensionskasserne i det store og hele ikke omfatter arbejderne, må antages at have sin begrundelse i, at den nævnte konkurrencesituation ikke var så udpræget for disse grupper. Hertil kommer, at arbejdernes organisationer i et vist omfang har haft den indstilling, at alderdomsforsørgelse må være en samfundsopgave. Endvidere har hverken organisationerne eller virksomhederne anset det for hensigtsmæssigt med for stærk tilknytning til den enkelte virksomhed.

Med tilkomsten i 1917 af pensionsforsikringsmuligheden etableredes et alternativ, der i trit med den senere udvikling i samfundet vandt større og større udbredelse. Ved den første lovregulering i 1935 fandt det udvalg, der forberedte loven, at

"Lovregler angaaende Pensionskasser bør udarbejdes under Hensynstagen til saavel Funktionærernes som Virksomhedernes Interesser. Funktionærerne har Krav på at faa fuld Klarhed over, hvilke rettigheder der kan tilkomme dem på Grundlag af de Bidrag, der indbetales, og at de til Dækning af Pensionsforpligtelserne fornødne Midler anbringes på betryggende Maade. Paa den anden side er de ligesom Virksomhederne interesseret i, at Pensionstanken gennem Lovgivningen understøttes og udbygges, og at Virksomhederne ikke udsættes for strenge ensidige Bestemmelser, som gør Indgreb i deres Økonomi, og som kan medvirke til, at Virksomhederne undlader at give Tilsagn om eller bidrage til Pension. I Overensstemmelse hermed bygger det af Udvalget udarbejdede Lovudkast på det Hovedprincip at skabe Klarhed og Sikkerhed for Funktionærerne i saavidt Omfang som muligt uden at gøre uforholdne Indgreb i Virksomhedernes Forhold, i hvilke Forbindelse man ogsaa har lagt Vægt på at skabe saa faa Administrationsvanskeligheder for Pensionskasserne og Virksomhederne som overhovedet muligt."

Tilgangen af nye firmapensionskasser har været aftagende siden begyndelsen af 1970-erne, ligesom en del firmapensionskasser har valgt at lukke for yderligere tilgang af medlemmer. Der oprettes dog stadig firmapen-

sionskasser, selv om der i de seneste år kun har været tale om ganske få nye kasser. En statistisk belysning af firmapensionskasserne er givet i bilag 5.

2. Fremmed ret.

Sociale sikringssystemer, og herunder pensionsordninger, er sammensat meget forskelligt i de lande, Danmark traditionelt sammenligner sig med. Også de måder, hvorpå pensionsmidler forvaltes i pensionskasser, fonde, trusts m.v., varierer meget fra land til land. Det er derfor vanskeligt at foretage sammenligninger med udenlandsk ret. Udvalget har ikke indhentet systematiske oplysninger om forholdene i udlandet, men har alene indhentet oplysninger om enkelte særlige forhold i Norge og Finland. Visse landes regler om pensionskassers investeringer i den virksomhed, pensionskassen er knyttet til, er omtalt i bemærkningerne til lovudkastets § 48.

I Norge har forsikrings- og pensionsspørgsmål fornylig været taget op til revision (NOU 1983:52 Forsikring i Norge). Regler om pensionskasser, herunder firmapensionskasser, er nu givet i forsikringsvirksomhedsloven. Tidligere blev disse forhold reguleret i skattelovgivningen. Forsikringsvirksomhedsloven indeholder kun forholdsvis få bestemmelser, mens den detaljerede regulering af f.eks. regnskaber, forsikringsteknisk grundlag m.v. sker i bekendtgørelser.

Hovedpunkterne i loven er:

- a. En pensionskasse skal have mindst 50 medlemmer, men loven indeholder dispensationsadgang for kasser, der kommer under dette antal.
- b. Pensionskasser får samme placeringsmuligheder som forsikringsselskaber. Udlån til den eller de virksomheder, pensionskassen er tilknyttet, må højst udgøre 5 % af kassens kapital, medmindre tilsynet dispenserer herfra.

- c. Midler, der opsamles i pensionskassen som overskud af kapitalforvaltning skal tilfalde medlemmerne i form af ydelser udover de vedtægtsfæstede.
- d. En række mindre "hjulekasser" er undtaget fra loven, men tilsynet kan inddrage disse pensionskasser under loven, hvis det skønnes nødvendigt ud fra hensynet til forsikringstagernes interesser.

I Finland blev der i 1961 grundlagt en Pensionskyddscentral (PSC), som tager sig af en lang række opgaver i forbindelse med arbejdsmarkedspensionsspørgsmål. Udover opgaver, der minder om ATP i Danmark, varetager den forskellige andre opgaver, bl.a. ved personlig rådgivning og modtagelse af pensionsansøgninger.

Alle arbejdspensionsanstalter skal give PSC oplysning om pensionsgivende arbejdsforhold, og disse oplysninger registreres samlet for hver arbejdstager.

PSC udreder de dele af pensioner, som pensionsanstalterne tilsammen skal udrede, hvorfor PSC løser en række af de problemer, som et system med udtrædelsesgodtgørelser ellers ville skabe. PSC udregner, hvad hver enkelt anstalt skal betale, og formidler betalingerne fra de andre anstalter til den udbetalende anstalt.

PSC har til opgave at føre tilsyn med de pensionsanstalter, der er pensionsstiftelser eller pensionskasser. Ved udgangen af 1985 var der 12 kasser og 82 stiftelser.

Ved inspektion af pensionskasser og stiftelser foretages det tilsyn, som forsikringsinspektionen udøver over for "rigtige" forsikringsselskaber, således også det aktuarmæssige. Ved inspektionen granskes pensions beslutningers rigtighed, vedtægternes hensigtsmæssighed og forvaltning af midlerne .

Herudover kontrolleres generelt, at arbejdsgiverne opfylder deres pensionsforpligtelser korrekt.

Endelig er det PSC og ikke forsikringsinspektionen, der foretager den generelle styring af pensionsvirksomheden via cirkulærer.

Den fornødne styring af PSC sker - ud over ved generel regelfastsættelse - ved, at forsikringsinspektionens chef er bestyrelsens formand, medens social- og sundhedsministeriets kanslichef er repræsentantskabets formand.

I PSC's forvaltningsorganer har arbejdsmarkedets parter majoritet.

For nylig er tilsynet med pensionsordninger for selvstændige, "företagere" m.v. overført til PSC fra forsikringsinspektionen.

Systemet har virket tilfredsstillende. Derfor overvejes, om man burde lave et system, der svarer til PSC, for de mange små gensidige skadesforsikringsselskaber (d.v.s. dem, der i Danmark er under "det lille tilsyn" efter lov om forsikringsvirksomheds kapitel 21). Forsikringsinspektionen kan da nøjes med at kontrollere denne ene sammenslutning.

Kapitel 3 Udvalgets generelle overvejelser.

1. Firmapensionskassernes placering i forsørgelsessystemet.

På trods af, at det sociale sikkerhedsnet og de sociale pensioner er forbedret i betydelig grad sammenlignet med tidligere tider, er der stadig et væsentligt behov for supplement hertil.

Dette behov dækkes i dag primært gennem
livs- og pensionsforsikringselskaberne
de tværgående pensionskasser
firmapensionskasserne
pengeinstitutternes kapital- og ratepensionsordninger

Pensionsforholdene indgår i de løn- og ansættelsesforhold, som fastsættes ved aftale mellem virksomhederne og de ansatte eller disses organisationer.

Valget af institut til forvaltning af pensionsmidlerne er blot et af de spørgsmål, som skal afklares ved de forhandlinger, som går forud for indførelsen af en pensionsordning.

Firmapensionskasserne udgør én af flere mulige løsninger. Reglerne for disse pensionskasser, der er indeholdt i lov om tilsyn med pensionskasser, er dog mere restriktive end for de øvrige ordninger. Udvalget har fundet, at der - hvor det er forsvarligt - bør ske en tilpasning af de regler, der gælder for firmapensionskasser, til dem, der gælder for de institutioner, som firmapensionskasserne navnligt konkurrerer med, d.v.s. de tværgående pensionskasser og livs- og pensionsforsikringselskaberne .

Nogle medlemmer mener, at firmapensionskasserne ikke fortsat vil kunne opretholdes, såfremt de pålægges væsentligt mere snærende bånd end de øvrige institutioner, som opererer inden for samme område.

Udvalget finder dog, at der nødvendigvis ved reglernes udformning må tages hensyn til de særlige forhold, der karakteriserer firmapensionskasserne. Det gælder navnlig tilknytningen til én enkelt virksomhed, som er særegen for firmapensionskasserne, samt de forskelle i størrelse, der er mellem de eksisterende firmapensionskasser.

2. Udvalgets grundholdning.

Udvalget kan i øvrigt i væsentligt omfang tilslutte sig de grundholdninger, der ligger bag den gældende lov om tilsyn med pensionskasser.

Det hensyn, der var helt overordnet ved udformningen af loven, var et ønske om at sikre medlemmernes og pensionisternes stilling.

Dengang fandt man således, at der "hellere ingen Pensionskasse maatte være i en Virksomhed end en Pensionskasse, der ikke yder Sikkerhed for, at Funktionærene kan faa de Pensioner, der stilles dem i Udsigt."

3. Sikkerhedshensynet og andre hensyn.

Sikkerhedshensynet skal, som i den hidtidige regulering, efter udvalgets opfattelse fortsat spille en afgørende rolle ved udformningen af pensionslovgivningen. Dette synspunkt kommer navnlig til udtryk gennem udvalgets forslag om pensionskassers tekniske og økonomiske grundlag.

Udvalget har imidlertid fundet behov for i højere grad end tidligere at inddrage andre hensyn ved udformningen af reglerne. Dette skyldes først og fremmest det væsentlige større omfang, som pensionsordninger har nu.

Et forsøg på en kortlægning af pensionskasseområdet i forbindelse med udarbejdelsen af 1935-loven viste således, at de kendte pensionskasser, altså såvel tværgående pensionskasser som firmapensionskasser, havde en samlet forsikringsfond på godt 73 mill, kr., og at antallet af medlemmer udgjorde godt 11.000.

Antallet af medlemmer (i 1985-tal) i pensionskasser udgør ca. 296.000 (heraf ca. 41.000 i firmapensionskasser) og aktiverne i samtlige pensionskasser er i størrelsesordenen 72 mia. kr. Heraf ligger ca. 19 mia. i firmapensionskasser, der for den helt overvejende dels vedkommende er ældre pensionskasser. Hertil kommer, at ca. 40% af aktiverne i livs-og pensionselskaberne eller ca. 50 mia. kr. efter et groft skøn antages at hidrøre fra erhvervstilknyttede ordninger. Pensionsordningerne i pengeinstitutterne i form af indlån på indeksskonti, kapitalpensionskonti og selvpensioneringskonti er i størrelsesordenen 48 mia. kr. Hertil kommer kapitalpensioner tegnet i form af direkte investeringer i værdipapirer.

Allerede størrelsesordenen af disse ordninger medfører, at lovgivningsmagten må inddrage bredere, samfundsmæssige hensyn ved udformningen af pensionslovgivningen. Dette er da også for så vidt angår lov om forsikringsvirksomhed sket inden for de senere år. De ændrede regler om risikovillige investeringer kan ses som et eksempel herpå. Reglerne om firmapensionskasser er hidtil kun i mere begrænset omfang blevet tilpasset de ændrede vurderinger, som samfundsudviklingen har medført. Efter udvalgets opfattelse bør firmapensionskasser have samme adgang til at foretage risikovillige investeringer som andre pensionskasser.

Som et andet eksempel kan nævnes, at der efter udvalgets opfattelse ved udformningen af reglerne om udtrædelsesgodtgørelser i væsentligt højere grad, end det er sket i den gældende lovgivning, bør sikres, at der ikke sker en unødigt begrænsning i mobiliteten på arbejdsmarkedet på grund af regler på pensionsområdet.

Kapitel 4 Lovgivningsteknikken.

1. Særskilt lov.

Ved lov om forsikringsvirksomhed af 1980 overførtes reguleringen af de tværgående pensionskasser fra pensionskasseloven til lov om forsikringsvirksomhed. Udvalget har overvejet, om også den lovmæssige regulering af firmapensionskasserne burde foreslås overført til lov om forsikringsvirksomhed.

Baggrunden for disse overvejelser er, at der på en lang række punkter efter udvalgets opfattelse bør gælde stort set ens regler for tværgående pensionskasser og for firmapensionskasser.

Udvalget foreslår imidlertid ikke en sådan overførelse. Årsagen hertil er, at man har fundet forsikringsvirksomhedslovens struktur mindre hensigtsmæssig.

Tværgående pensionskasser er således principielt underkastet de regler, der gælder for gensidige livsforsikringselskaber. Dog finder en række særlige lempelser, der gælder for gensidige skadesforsikringselskaber med begrænset formål - d.v.s. bestemmelserne i §§ 193-198 - også anvendelse for tværgående pensionskasser, samt nogle særlige forskrifter i § 204, § 205 og § 206, stk. 2 og 3.

Såfremt firmapensionskasserne blev overflyttet til forsikringsvirksomhedslovens regie, ville det nødvendiggøre et nyt sæt henvisningsbestemmelser m.v., der næppe ville kunne udarbejdes på en overskuelig måde.

2. Lov eller bekendtgørelse.

Udvalget har desuden overvejet spørgsmålet om, hvor stor en del af regelfastsættelsen, der bør ske ved lovregler, og hvor stor en del, der kan overlades til bemyndigelsesbestemmelser.

Traditionelt er retsafsættelsen inden for pensionskasseområdet sket på følgende niveauer:

- I i lovteksten,
- II ved bekendtgørelser udstedt med hjemmel i loven af ministeren eller forsikringstilsynet,
- III tilsynets cirkulærer, rettet til pensionskasserne.
- IV i pensionskassers vedtægter, regulativer, tekniske grundlag eller lignende, der skal godkendes af forsikringstilsynet,
- V ved beslutning af kassens organer (generalforsamling, bestyrelse, aktuar eller eventuelt forretningsfører), eventuelt i form af en art regulativ eller forretningsorden der ikke skal godkendes af det offentlige.

Som det fremgår af udvalgets lovudkast, har man fundet det mest hensigtsmæssigt, at en væsentlig del af regelfastsættelsen - herunder navnlig de tekniske beregningsregler, som lovteksten ikke indeholder nogen detaljerede forskrifter om - sker i vedtægter, regulativ og teknisk grundlag, der skal godkendes af forsikringstilsynet.

Derved sikres på den ene side, at der kan tages hensyn til de særlige forhold i de enkelte pensionskasser. På den anden side sikres gennem godkendelsesbeføjelsen, at vedtægtsbestemmelserne m.v. udformes teknisk hensigtsmæssigt, samt at ingen grupper af medlemmer får utilbørlige fordele på andres bekostning.

På et enkelt punkt, nemlig i relation til regnskabs- og investeringsreglerne, foreslår udvalget dog en detaljeret regelfastsættelse i lovteksten. Den nuværende lov stiller i § 12 alene krav om, at der skal føres en

af forsikringstilsynet autoriseret kassebog, og i øvrigt at regnskabet formkrav bestemmes af industriministeren efter forslag fra forsikringstilsynet.

Udvalget finder det mere hensigtsmæssigt at modernisere regnskabsreglerne i lighed med lov om forsikringsvirksomhed og især årsregnskabsloven fra 1981, der begge stiller visse formkrav til **årsregnskabet**. Argumentet herfor er yderligere forstærket efter indarbejdelsen i 1984 af realrenteafgiftslovens regnskabskrav i tilsynsloven. Udover krav til en skemaform er det tillige fundet rimeligt, at noterne gøres til en integreret del af årsregnskabet, og at **årsregnskabslovens** begreb "et retvisende billede" indføres som den overordnede regnskabsstandard. Virksomhederne bag pensionskasserne, der oftest står for disses administration, er vant til at arbejde med disse krav og begreber.

Den regulering af pensionskasserne, der sker i lovteksten, har i øvrigt i væsentligt omfang karakter af minimumsregler. Det overlades således til de enkelte pensionskasser derudover at fastsætte mere detaljerede regler, hvor de finder behov derfor.

I denne forbindelse har udvalget været opmærksom på, at det vil kunne være meget svært at få ændret de vedtægtsbestemte regler, dels som følge af det store maskineri, der skal sættes i værk (typisk generalforsamlingsbeslutning med kvalificeret flertal i hver enkelt pensionskasse), dels fordi ændringer kræver pensionskassernes - mere eller mindre af tvungne - samtykke, fordi det én gang godkendte i almindelighed må stå ved magt, selv om man senere måtte finde det mindre hensigtsmæssigt.

Udvalget har imødegået denne risiko for en ufleksibel regelfastlæggelse ved at foreskrive, at det tekniske grundlag m.v. i almindelighed skal gennemgås årligt. Man har desuden åbnet mulighed for, at industriministeren fastsætter nærmere bestemmelser om indholdet af pensionskassers vedtægter og regulativ m.v. Bestemmelsen tænkes særligt anvendt til at sikre, at der sker en ajourføring af vedtægtsbestemmelserne m.v., såfremt den fremtidige udvikling på området for lov om forsikringsvirksom-

hed nødvendiggør dette. Udvalget har endeligt foreslået en særlig afstemningsprocedure for så vidt angår vedtægts- eller regulativændringer, som forsikringstilsynet har pålagt en pensionskasse at gennemføre.

Spørgsmålet om, hvor stor en del af regelfastsættelsen, der skal ske i selve loven, og hvor stor en del, der skal overlades til administrationen, rejser principielle spørgsmål om arbejdsdeling mellem folketing og forvaltningen. Udvalget finder imidlertid, at dette spørgsmål ikke er aktuelt inden for den tilsynsmæssige pensionslovgivning. Dette skyldes, at der er en langvarig tradition for, at også vigtige spørgsmål, specielt i relation til pensionskassernes tekniske grundlag m.v., overlades til administrativ afgørelse.

3. Modernisering af sprog og systematik.

Udvalget har bestræbt sig på, at lovudkastets regler indholdsmæssigt og sprogligt svarer til lov om forsikringsvirksomhed.

Uanset dette har udvalget dog ment at måtte foretage en del sproglige og indholdsmæssige moderniseringer, idet sprogbrugen i lov om forsikringsvirksomhed ofte er meget tung.

I regnskabskapitlet har udvalget desuden ændret rækkefølgen af reglerne, således at den er blevet mere naturlig.

Der er i langt de fleste tilfælde ikke tilsigtet realitetsændringer. Men udvalget er gået ud fra, at industriministeriet efter betænkningens afgivelse vil overveje, om udvalgets lovudkast giver anledning til tilpasninger i lov om forsikringsvirksomhed. På de vigtigste punkter har udvalget redegjort herfor i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

4. Forholdet til forsikringsaftaleloven.

Endelig har udvalget overvejet forholdet til forsikringsaftaleloven (lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler med senere ændringer).

Der er i forsikringsaftalelovens § 1, nr. 6, fastsat, at loven ikke gælder for en aftale, hvorved en arbejdsgiver tilsiger de i hans virksomhed beskæftigede personer pension.

Den nuværende lov om tilsyn med pensionskasser omtaler ikke forholdet til forsikringsaftaleloven, ligesom der ikke i betænkningen af 1. februar 1935 er taget stilling til dette spørgsmål.

Imidlertid nævnes det i Drachmann Bentzon og Knud Christensen: Lov om forsikringsaftaler, s. 9, at det ikke kan anses udelukket, at der kan blive spørgsmål om analogisk anvendelse af visse af lovens bestemmelser på de i § 1, nr. 6, nævnte aftaler.

Tilsvarende nævner Preben Lyngsø: Forsikringsaftaleloven, s. 62, at forsikringsaftaleloven ikke finder direkte anvendelse på aftaler med pensionskasser, men at loven antageligt i et vist omfang kan finde anvendelse analogt. Samme sted citeres to Østre Landsretsdomme og en Vestre Landsretsdom, hvor det antoges at forsikringsaftalelovens § 25 ikke kunne finde anvendelse, men det bemærkes, at disse domme ikke udelukker en analog anvendelse af andre af lovens bestemmelser.

Det må således antages, at visse af forsikringsaftalelovens bestemmelser kan finde anvendelse på forholdet mellem en pensionskasse og dens medlemmer.

Der er ikke påvist behov for lovændringer eller for at supplere forsikringsaftaleloven, eventuelt ved udtrykkeligt at gøre visse af dens bestemmelser anvendelige på pensionskasseforhold.

Udvalget har dog fundet det hensigtsmæssigt at medtage en udtrykkelig forældelsesbestemmelse i lovudkastet (§ 8). Bestemmelsen svarer til forsikringsaftalelovens § 29, og der er ikke tilsigtet nogen ændring af retstilstanden.

Kapitel 5

Organisatoriske og tilsynsmæssige forhold

1. Tilsagnskasser og tarif kasser.

1.1. Inden omtalen af udvalgets overvejelser er det nødvendigt at beskrive, hvorledes pensionskasser teknisk er opbygget.

Der eksisterer et betydeligt antal konstruktioner, men der bør skelnes mellem to hovedtyper.

1.2. Den ene hovedtype er ordninger, hvor pensionsbidraget gives som en fast defineret procentdel af en løn eller som et fast beløb.

I disse ordninger beregnes pensionsydelse derefter på grundlag af den givne præmie og persondata, dødelighed etc. for deltagerne i ordningen. De beregninger, der foretages, udføres på et forsigtigt grundlag. Der ved oparbejdes normalt et overskud, der kan fordeles til de enkelte medlemmer som bonus.

Ved beregningen af de fremtidige pensioner for de enkelte medlemmer anvendes det såkaldte ækvivalensprincip.

Ved ækvivalensprincippet forstås den regel, at det beregnede pensionstilsgagn, der meddeles det enkelte medlem, og de for den pågældende fastsatte løbende pensionsbidrag er afpasset således til hinanden, at kapitalværdien af pensionsforpligtelserne balancerer (ækvivalerer) med kapitalværdien af de fremtidige pensionsbidrag, alt beregnet på et givet beregningsgrundlag på etableringstidspunktet og ved senere ændringer.

Sådanne ordninger er altid tarifmæssigt opbygget og kaldes derfor populært for tarifordninger. Det er karakteristisk for disse ordninger, at præmiereserven for det enkelte medlem altid vil være entydigt bestemt. Dette gælder uanset om der beregnes

- 1) på grundlag de indbetalte bidrag (retrospektiv beregning), d.v.s. reserven beregnes som summen af indbetalte pensionsbidrag med tillæg af rente og rentes rente og anden bonus, og med fradrag af afløben forsikringsrisiko (død og invaliditet), eller
- 2) på grundlag af meddelte pensionstilsagn og fremtidige bidrag (prospektiv beregning), d.v.s. reserven beregnes som forskellen mellem kapitalværdien af de fremtidige pensionsforpligtelser og kapitalværdien af fremtidige pensionsbidrag.

Sådanne ordninger kan hvile i sig selv uden yderligere tilskud. Dette forudsætter dog, at der ved beregningerne af pensionerne er anvendt de korrekte risikofaktorer (dødelighed, middellevetid etc.), samt at den rentefaktor, der er anvendt, ikke overstiger den forrentning, som kassen opnår på sine investeringer. Traditionelt anvendes der en beskeden rentefaktor (grundlagsrente). Den lave grundlagrente medfører, at der opbygges et overskud i kassen. Såfremt dette fordeles blandt medlemmerne som bonus i form af en forhøjelse af de tilsagte pensioner, vil den lave grundlagrente i øvrigt reelt være af mindre betydning for medlemmerne.

1.3. Den anden hovedgruppe af ordninger, der betegnes som tilsagnsordninger, er karakteriseret ved, at pensionsydelse på forhånd er fastsat, **f.eks.** som et bestemt beløb eller som en bestemt procentdel af det enkelte medlems slutløn. I disse ordninger bestemmes finansieringen efterfølgende.

- a. Ordningen kan være opbygget således, at ækvivalensprincippet anvendes ved beregningen af **de** pensionsbidrag, der **skal betales** for den enkelte medarbejder. Disse tilsagnsordninger er altså tarifmæssigt opbyggede. Dette indebærer, at der ud fra de enkelte

medarbejderes pensionstilsagn ved hjælp af de normale beregningsfaktorer (persondata, dødelighed og grundlagsrente etc.) beregnes de individuelle pensionsbidrag, der er nødvendige for at kapitalværdien heraf netop modsvarer kapitalværdien af pensionsforpligtelserne.

Da der bør anvendes et forsigtigt beregningsgrundlag, opstar der spørgsmål om, hvorledes et eventuelt løbende overskud i kassen (bonus) skal anvendes. Da de fremtidige pensionsydelse som nævnt på forhånd er fastsatte, tilbageføres bonussen i almindelighed enten til arbejdsgiveren eller anvendes til nedbringelse af de fremtidige pensionsbidrag.

- b. For hovedparten af de eksisterende tilsagnskasser anvendes ækvivalensprincippet imidlertid ikke for det enkelte pensionstilsagn. Der er her tale om tilsagnsordninger, der også kan betegnes ikke-taritmæssigt opbyggede ordninger.

De pensionsbidrag, der skal betales for det enkelte medlem, er ofte fastsat uafhængigt af pensionstilsagnet ved aftale mellem arbejdsgiver og arbejdstagerne i den enkelte virksomhed.

Disse aftaler har normalt haft mere ansættelsespolitiske end aktu-arterkniske motiver. Der findes derfor en meget betydelig variation mellem de forskellige pensionsordningers indhold og funktion.

For nogle ordningers vedkommende revideres pensionsbidraget med jævnlige mellemrum, således at pensionskassens samtlige pensionsforpligtelser søges afbalanceret med kapitalværdien af samtlige fremtidige bidrag beregnet ud fra de reviderede pensionsbidrag. D.v.s. at der anvendes et tillempet ækvivalensprincip for medlemsskaren som helhed.

For andre ordninger er bidraget oprindeligt fastsat i ordningen alene ud fra en prognosemodel over udviklingen i pensionskassen.

Endelig er der en lang række ordninger, hvor virksomheden betaler et mere eller mindre tilstrækkeligt pensionsbidrag og i øvrigt sikrer pensionskassens solvens ved passende tilskud, når der konstateres behov herfor.

Pensionstilsagn i en tilsagnsordning er sædvanligvis opbygget således, at pensionstilsagnet vokser med medlemmets anciennitet, lønudvikling og alder, medens pensionsbidraget normalt er fastsat til et fast bidrag eller %-del af visse gagedele. Dette indebærer, at unge medlemmer ofte har et til pensionsbidraget for lille aktuelt pensionstilsagn, medens det for de ældre medlemmer er omvendt.

Da der sædvanligvis ikke er nogen umiddelbar sammenhæng mellem det fastsatte pensionsbidrag og det afgivne pensionstilsagn, vil der bortset fra sjældne situationer altid være forskel mellem en reserveopgørelse foretaget retrospektivt og en reserveopgørelse foretaget prospektivt (sml. herom 1.2 ovenfor).

Når præmiereserven regnes retrospektivt, - d.v.s. bestemmes som summen af indbetalte pensionsbidrag med tillæg af rente og rentes rente og med fradrag af afløben forsikringsrisiko - vil risikofradraget være meget lavt i relation til bidraget for unge medlemmer med pensionsrettigheder, der kun er opbygget til et relativt ubetydeligt niveau. Den retrospektive reserve vil således i begyndelsen vokse relativt hurtigst for de yngste, medens den for de ældre med høj pensionsanciennitet vil vokse langsomt eller ligefrem stagnere eller aftage.

Når præmiereserven regnes prospektivt, - d.v.s. bestemmes som forskellen mellem kapitalværdien af de fremtidige pensionsforpligtelser og kapitalværdien af de fremtidige pensionsbidrag - vil kapitaliseringen af de relativt for store eller for små pensionsbidrag medføre påfaldende udsving. Kapitalværdien af de fremtidige pensionsbidrag vil således for de unge i en årrække normalt overstige kapitalværdien af pensionsforpligtelserne, hvorfor reserven vil blive negativ. For de ældre og ældste vil kapitalværdien af voksende pensionsforpligtelser for medlemmet ofte stige langt ud over, hvad kapitalværdien af det for lille pensionsbidrag kan honorere, og dermed stille krav om meget store og stigende reserveoverførsler til disse ældre.

Det bemærkes, at det netop er denne forskel mellem de to beregningsmetoder (retrospektiv og prospektiv), der har givet anledning til vanskeligheder i forbindelse med beregning af udtrædelsesgodtgørelser. I henhold til gældende lov fastsættes disse med udgangspunkt i den retrospektive reserve.

Som det fremgår af ovenstående er der i tilsagnsordninger, der ikke er tariffmæssigt opbyggede, ikke sammenhæng mellem udtrædelsesgodtgørelsen (den retrospektive reserve) og den prospektive reserve, der er et udtryk for værdien af de pensionsrettigheder, som den pågældende går glip af ved at udtræde af pensionskassen.

- c. Uden at foregribe udvalgets overvejelser om de beregningstekniske forhold i tilsagnskasser, som er omtalt i kapitel 7 om pensionskassers ydelser, kan det kort nævnes, at udvalgets forslag i det væsentligste går ud på at sikre, at der i samtlige tilsagnskasser anvendes en teknik, der svarer til den, der er omtalt under a, samt at der anvendes realistiske forudsætninger for beregningen af de nødvendige pensionsbidrag.

2. Medlemskredsens afgrænsning.

I henhold til den gældende lov forstås ved en pensionskasses medlemmer "personer, der er ansat i den eller de virksomheder, som pensionskassen omfatter, og som har erholdt tilsagn om pension...., eller som oppebærer en sådan pension af kassen".

Bestemmelsen er i praksis fortolket således, at kun ansatte og tidligere ansatte, der har fået tilsagn om pension, eller som modtager pension, omfattes af udtrykket "medlemmer". Begrebet antages derimod ikke at omfatte de ansattes ægtefæller eller børn, uanset om disse har udsigt til at modtage eller allerede modtager pension fra pensionskassen.

Bestemmelsen forstås således, at de medlemsrettigheder - udover retten til at modtage pension - der følger af lovens bestemmelser, såsom stemmeret, adgang til at blive valgt til bestyrelsesmedlem og lignende, alene skal tilkomme ansatte og tidligere ansatte, der har modtaget pensionstilsagn. De nævnte rettigheder tilkommer derimod ikke ægtefæller og børn, der er berettiget til pension. Bestemmelsen er dog ikke anset at være til hinder for, at der tillægges efterladte, der modtager pension, visse rettigheder f.eks. ret til at blive gjort bekendt med pensionskassens regnskab eller ret til at udtale sig på generalforsamlingen.

Udvalget har fundet, at denne afgrænsning af medlemskredsen ikke er rimelig. Den udelukker modtagere af efterladtepension fra enhver indflydelse på pensionskassens forhold, uanset at de pågældende har en helt reel retlig interesse deri.

På denne baggrund har udvalget overvejet at tillægge modtagere af efterladtepension - såvel ægtefæller som børnepensionister - medlemsrettigheder. Man er dog afstået fra at tillægge børnepensionisterne medlemsrettigheder. Årsagen hertil er - udover at børnepensionister ofte vil være mindreårige, - at tillæggelsen af medlemsrettigheder til børn vil

kunne forrykke stemmeforholdene i de enkelte pensionskasser, idet den ansattes ret til én stemme ville blive afløst af stemmeret for såvel ægtefæller som børn.

På denne baggrund foreslås medlemsbegrebet udvidet til også at omfatte personer, der oppebærer ægtefællepension efter en tidligere ansats død.

Udvalgets lovudkast åbner mulighed for, at der i vedtægterne tillægges personer, hvis ansættelsesforhold i den til pensionskassen knyttede virksomhed ophører før pensionsalderen, ret til opsat pension. Man har overvejet, hvorvidt disse personer burde tillægges medlemsrettigheder i pensionskassen. De pågældende har på den ene side en åbenbar retlig interesse i pensionskassens forhold. På den anden side har de pågældende ikke længere samme interessefællesskab med virksomheden som de ansatte. De pågældende kan f.eks. være ansat i konkurrerende virksomheder.

På denne baggrund foreslår udvalget, at medlemsbegrebet tillige udvides til også at omfatte tidligere ansatte med ret til opsat pension, men således at der åbnes mulighed for, at disse personers medlemsrettigheder kan begrænses i vedtægterne.

De begrænsninger, der kan komme på tale, er i første række adgangen til at blive valgt som bestyrelsesmedlem. Der er imidlertid ikke noget til hinder for, at også retten til at stemme på generalforsamlingen begrænses.

3. Hvilende medlemsskab/deltidsansatte.

3.1. Begrebet hvilende medlemsskab, som i de senere år er blevet almindeligt i tværgående pensionskasser, eksisterer ikke på samme måde i firmapensionskasserne, idet § 9 i den gældende pensionskasselov bestemmer, at et medlem ved udtræden af en pensionskasse skal tillægges en udtrædelsesgodtgørelse.

I de tværgående pensionskasser kan et medlem derimod forblive i ordningen, efter at bidragsbetalingen er ophørt. Der er adgang til at **udtrædelsesgodtgørelsen** omskrives til en fripoliceværdi og forbliver indestående i pensionskassen. Den **pågældendes** pensionsrettigheder forøges herefter ikke udover, hvad bonus (herunder almindelig forrentning) af indestående beløb medfører. Hvis medlemmet er berettiget til invalidepension efter pensionskassens vedtægtsbestemmelser herom, er der dog ikke mulighed for at få tillagt udtrædelsesgodtgørelse eller mulighed for at overgå til hvilende medlemsskab.

Udvalget har undersøgt, hvilke begrundelser, der anføres for medlemmets interesse i at blive stående som hvilende medlem af en pensionskasse.

Medlemmernes interesse i at blive stående i pensionskassen som hvilende medlem kan have helbredsmæssige årsager. Et udtrædende medlem med et forringet helbred kan enten ikke tegne en forsikring eller kan kun tegne en forsikring på skærpede vilkår, således at udtrædelsesgodtgørelsen ikke kan skaffe ham samme dækning.

En variation af begrebet hvilende medlemsskab er de i praksis ofte forekommende tilfælde, hvor medlemmer over 60 år på efterløn har ønske om at lade pensionen opsætte til det fyldte 67. år af hensyn til samordning med efterlønnen.

En del pensionskasser har med forsikringstilsynets samtykke indført ordninger, hvorefter pensionen kan opsættes efter forudgående ansøgning, og medlemmet kan med pensionskassebestyrelsens tilladelse forblive stående i pensionskassen.

Endvidere forekommer tilfælde, hvor medlemmer har ønsket at bevare medlemsskabet af pensionskassen i forbindelse med kortere orlovsfravær. Forsikringstilsynet er bekendt med pensionskasser, der har indført en praksis, der giver medlemmer, der forlader virksomheden i en sådan

orlovssituation, adgang til, at den tillagte udtrædelsesgodtgørelse i henhold til pensionskassens vedtægter indsættes på en spærret ventekonto i et pengeinstitut, således at et medlem ved tilbagevenden til ansættelsen har mulighed for at genindtræde i pensionsordningen og eventuelt generhverve sin anciennitet.

Særlig for ældre medlemmer i ikke-tarifmæssigt opbyggede firmapensionskasser (tilsagnskasser) kan der efter den gældende lov blive tale om en betydelig forskel på den udtrædelsesgodtgørelse, der tilkommer den pågældende, og værdien af de pensionsrettigheder, som han går glip af ved udtrædelsen. Gennemførelsen af de beregningstekniske regler, som udvalget har foreslået, vil formindske disse problemer væsentligt. Overgang fra en pensionsordning til en anden vil dog fortsat - således som det også sker i forsikringsvirksomhedslovens regie - alt andet lige bevirke en vis formindskelse af de fremtidige pensionsydelse. Om mulighederne for at begrænse disse formindskelser ved jobskift henvises til kapitel 9.

Udvalget har fundet, at firmapensionskasser i kvalificerede tilfælde (for ringet helbred og afskedigelser relativt kort før pensionsalderen) samt i orlovssituationer bør åbne mulighed for hvilende medlemsskab. Man er imidlertid afstået fra at give detaljerede regler om omfanget af retten til hvilende medlemsskab, idet dette må fastlægges på grundlag af forholdene i den enkelte pensionskasse. Dette vil ske ved forhandling mellem tilsynet og den enkelte pensionskasse i forbindelse med vedtægternes godkendelse, jfr. også udvalgets overvejelser i kapitel 8, afsnit 5.

For så vidt angår beregningstekniske spørgsmål henvises til bilag 4, notat 2, hvoraf fremgår, at den kapitalværdi, der skal danne grundlag for det hvilende medlemsskab i de såkaldte tilsagnskasser, bør fastsættes med basis i den udtrædelsesgodtgørelse, som ville tilkomme den pågældende ved udtræden.

Det hvilende medlemsskab, der her er tale om, svarer til omskrivning til en fripolice i tværgående kasser. Den pågældende får derimod ikke ret til fortsat at betale bidrag, d.v.s. at blive stillet, som om ansættelsesforholdet ikke var ophørt.

- 3.2. Flere firmapensionskassers vedtægter udelukker, at deltidsansatte kan være medlemmer. Dette indebærer dels, at personer, der ansættes i en deltidsstilling, ikke kan optages i pensionskassen, dels at fuldtidsansatte medlemmer udtræder af pensionsordningen, såfremt de går på deltid.

De sidstnævnte tilfælde har givet anledning til samme problemer i forbindelse med reglerne for beregning af udtrædelsesgodtgørelser fra tilfældesagskasser som dem, der er nævnt ovenfor under 3.1.

Udvalget har overvejet, hvorvidt der generelt bør indføres ret for deltidsansatte til medlemsskab af pensionskasserne. Udvalget har ikke ment at burde udtale sig om, hvorvidt deltidsansættelser generelt må anses som en god ting, der bør fremmes. Man mener imidlertid, at pensionsreglerne ikke bør hindre en overgang til deltidsansættelse, som den pågældende måtte opnå aftale med arbejdsgiveren om. Overvejelser om ønskeligheden af at begrænse brugen af kontante udtrædelsesgodtgørelser, jfr. kapitel 8, afsnit 5, taler også herfor.

Udvalget har imidlertid afstået fra at foreslå regler om deltidsansattes medlemsskab. Dette skyldes et ønske om så vidt muligt at undgå indgreb, der begrænser pensionskassernes handlefrihed, samt at hverken den eksisterende lovgivning eller udvalgets lovudkast udelukker de pensionskasser, der alene accepterer fuldtidsansatte medlemmer, fra at ændre disse regler efter den sædvanlige procedure for vedtægtsændringer. Det må antages, at disse regler vil blive ændret, hvor der er et generelt ønske derom.

Endeligt vil adgang til hvilende medlemsskab formindske problemerne i de tilfælde, hvor spørgsmålet er særligt aktuelt, nemlig hvor den deltidsan-

satte ikke kan anvende en eventuel **udtrædelsesgodtgørelse** til tegning af en anden pensionsordning på sædvanlige vilkår, f.eks. ved midlertidig nedgang til deltid.

4. Pensionskassers **ledelse, aktuares og tilsynets opgaver.**

4.1. De regler om generalforsamlingens afholdelse m.v., som udvalget har foreslået, svarer i stort omfang til dem, som gælder for tværgående pensionskasser.

Udvalget har dog fundet behov for at lovfæste visse minoritetsbeskyttelsesregler. Det drejer sig for det første om, at vedtægts- eller regulativændringer, der væsentligt begrænser enkelte medlemmers pensionstilsagn, ikke har virkning over for medlemmer, der skriftligt har nægtet at godkende begrænsningen.

Udvalget har desuden foreslået, at ændringer i pensionsregulativet kræver samme stemmemajoritet som vedtægtsændringer, d.v.s. ændringer skal tiltrædes mindst af to trediedele af de medlemmer, der er til stede på generalforsamlingen. Der er dog mulighed for at sende visse spørgsmål ud til afgørelse ved urafstemning.

4.2. Udvalget foreslår en tilnærmelse af ledelsesreglerne for firmapensionskasser til dem, der gælder for tværgående pensionskasser. I modsætning til, hvad der gælder for tværgående pensionskasser, har man dog fundet det hensigtsmæssigt at foreskrive, at der altid skal udpeges suppleanter for bestyrelsesmedlemmerne. Man har endvidere fundet det hensigtsmæssigt at foreskrive, at tegningsretten kun kan udøves af 2 bestyrelsesmedlemmer eller direktører i forening.

Lovudkastet indeholder endvidere forslag om, at bestyrelsen skal bestå af en formand og et antal medlemmer, men det er ikke fundet hensigtsmæssigt at foreskrive, om antallet af bestyrelsesmedlemmer skal være lige eller ulige. Dette skyldes, at en firmapensionskasse, i modsætning til en tværgående pensionskasse, har tilknytning til en enkelt arbejds- og

ver. Det er derfor fundet mest rigtigt, at spørgsmålet om bestyrelses-sammensætningen afgøres af arbejdsgiveren og arbejdstagerne i fælles-skab. Lovudkastet indeholder dog den begrænsning, at bortset fra for-manden skal mindst halvdelen af bestyrelsens medlemmer vælges af og blandt pensionskassens medlemmer. Består bestyrelsen eksempelvis af en formand og seks andre medlemmer, skal pensionskassens medlemmer vælge mindst tre bestyrelsesmedlemmer. Hvor der, inklusiv en arbejds-giverudpeget formand, er et lige antal bestyrelsesmedlemmer, kan arbejds-giveren fortsat have flertal i kraft af formandens udslagsgivende stemme.

Det må i vedtægterne nærmere fastlægges, hvorledes de ikke-generalfor-samlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer udpeges.

Reglen udelukker ikke, at formanden og med denne stemmeflertallet i bestyrelsen udgøres af personer, der er udpeget af den til pensionskassen knyttede virksomhed.

Udvalget har overvejet, om denne løsning er den rimeligste, eller om man i stedet burde foreskrive, at flertallet af bestyrelsen skal vælges af pensionskassens medlemmer. Man er imidlertid afstået herfra. Lovudkas-tet indeholder tilstrækkelige indgrebsmuligheder for misbrugssituationer, f.eks. hvor et virksomhedsudpeget bestyrelsesflertal er uvilligt til at gøre pensionskassens rettigheder over for virksomheden gældende. Hertil kommer, at det er forbundet med et selvstændigt ansvar at sidde i pen-sionskassens bestyrelse. For så vidt angår spørgsmål om søgsmål mod virksomheden udelukker **habilitetsreglen** i § 26 de virksomhedsudpegede medlemmer fra at deltage i behandlingen af sådanne emner.

Herudover giver § 54 forsikringstilsynet hjemmel til i ekstraordinære misbrugssituationer at indsætte en af tilsynet udpeget bestyrelse.

4.3 .Udvalgets væsentligste tiltag i forbindelse med ledelsesreglerne m.v. er et forslag om en styrkelse af aktuarens stilling og funktioner.

Den gældende pensionskasselov indeholder en pligt for pensionskasser til at lade pensionskassens status opgøre på det godkendte grundlag af en aktuar, der er godkendt af forsikringstilsynet. Lovudkastet foreskriver, at bestyrelsen skal ansætte en aktuar, og tillægger ham en række beføjelser over for pensionskassen, ligesom det i et vist omfang præciserer hans forpligtelser.

Aktuarens væsentligste forpligtelse, der herved lovfæstes, er at påse, at pensionskassen overholder sit beregningsgrundlag, samt omgående indberette enhver tilsidesættelse deraf til tilsynet.

Udover denne løbende kontrol vil aktuaren i forbindelse med godkendelsesprocedurer m.v. blive inddraget i en lang række andre opgaver.

Det drejer sig navnlig om

- udarbejdelse af teknisk grundlag, herunder beregnings- og bonusregler (tarif- og reservegrundlag),
- beregning af reserver m.v. (statusopgørelse og indtrædelsesindskud og udtrædelsesgodtgørelser),
- over- eller underskudsvurderinger,
- udarbejdelse af genoprettelsesplaner og fordelingsplaner ved opløsning,
- udarbejdelse af prognoser over pensionskassens fremtidige udvikling (anciennitet, avancement, medlemstil- og afgang, og realrenteafgiftsvurderinger),
- foretagelse af særligt vedtægtsbetingede beregninger, samt beregninger, der er nødvendige i forbindelse med berigtigelsen af realrenteafgift,

aktuaren skal desuden afgive en udtalelse i forbindelse med vedtægtsændringer o.lign., ligesom han skal afgive en beretning til generalforsamlingen i forbindelse med regnskabets godkendelse.

Aktuarens medvirken i forbindelse med disse opgaver kan tilrettelægges således, at aktuaren enten selv udarbejder det pågældende materiale, eller at han af forsikringstilsynet anmodes om en udtalelse over materiale, som er udarbejdet af kassen.

I begge tilfælde vil aktuaren indestå for materialet eller udtalelsen. Indeståelsen indebærer, at materialet eller udtalelsen er fagligt korrekt udarbejdet. Såfremt dette er tilfældet, vil det forhold, at f.eks. de **forudsætninger**, der er lagt til grund for en prognose, efterfølgende viser sig ikke at blive opfyldt, ikke indebære ansvar for aktuaren.

Som modstykke til disse udvidede opgaver tillægger lovudkastet aktuaren en række rettigheder. Det er selvfølgelig, at aktuaren har ret til at modtage alle relevante oplysninger, herunder ret til at få forelagt det lægelige grundlag ved enhver helbredsbedømmelse. Hertil føjes ret til at kræve bestyrelsen eller ekstraordinær generalforsamling indkaldt og deltage i bestyrelsesmøder og **generalforsamling**. Retten til deltagelse i bestyrelsesmøder m.v. indebærer, at aktuaren også sikres information på samme niveau som bestyrelsesmedlemmer, f.eks. om initiativer på investeringsområdet .

4.4 .Lovudkastet indebærer også en styrkelse af revisionen i firmapensionskasser. Dette sker ved et krav om, at mindst én af revisorerne skal være statsautoriseret eller registreret revisor.

Den gældende lov foreskriver blot, at revisor skal være regnskabskyndig.

Ændringen vil for den betydeligste del af pensionskasserne blot betyde en lovfæstelse af gældende praksis. Dette skyldes, at pensionskassernes revision i almindelighed udføres af revisoren i den virksomhed, som pen-

sionskassen er knyttet til. De store virksomheder, som har oprettet en pensionskasse, betjener sig i almindelighed af statsautoriserede eller registrerede revisorer.

Lovudkastet tillægger i øvrigt revisor samme ret som aktuaren til at kræve bestyrelsen eller ekstraordinær generalforsamling indkaldt og deltage i bestyrelsesmøder m.v.

4.5 .Lovudkastet opretholder den hidtidige ordning, hvorefter forsikringstilsynet forestår tilsynet med firmapensionskasser.

Lovudkastet tillægger imidlertid forsikringstilsynet en række beføjelser over for firmapensionskasserne, som ikke er indeholdt i den gældende pensionskasselov.

Det drejer sig først og fremmest om en ret for forsikringstilsynet til at pålægge pensionskassen at foretage enhver foranstaltning, som tilsynet skønner nødvendig i de tilfælde, hvor pensionskassen er kommet i økonomiske vanskeligheder, eller hvor en pensionskasse har tilsidesat gældende regler, hvad enten disse er fastsat i lov, bekendtgørelse, vedtægter eller teknisk grundlag.

Lovudkastet indeholder ingen specifikke begrænsninger af, hvad et pålæg kan gå ud på.

Baggrunden for disse vidtrækkende indgrebsmuligheder er bl.a. , at udvalget , som der er redegjort for i afsnit 5 nedenfor om særlige regler for små pensionskasser, ikke foreslår særlige anbringelsesregler m.v. for kategorier af pensionskasser. Sikringen foretages i stedet ved, at forsikringstilsynet foretager en nøje overvågning af sådanne kategorier af pensionskasser, samt tillægges tilstrækkelige indgrebsmuligheder.

Som led i sit almindelige tilsyn efter den gældende lov tager forsikringstilsynet i vidt omfang stilling til konkrete enkeltsager, f.eks. hvorvidt

en **udtrædelsesgodtgørelse** kan udbetales kontant. Baggrunden herfor er bl.a., at dette spørgsmål er kvalificeret som et offentligretligt spørgsmål, som tilsynet har pligt til at beskæftige sig med.

Tilsynets opgave i relation til forholdet imellem pensionskassen og det enkelte medlem bør i fremtiden koncentrere sig om at sikre, at der i kraft af vedtægtsbestemmelser og regulativ m.v. gælder tilfredsstillende generelle regler. Tvister angående den konkrete anvendelse af disse regler ma tilsynet i almindelighed afstå fra at tage stilling til og i stedet henskyde til privatretlig afgørelse parterne imellem. Tilsynet vil dog have hjemmel til at gribe ind, hvor en pensionskasse utvivlsomt overtræder disse regler, eller i øvrigt udvikler en praksis, der af anden grund er uhensigtsmæssig.

Der kan i øvrigt være tvivl om afgrænsningen af, hvornår der foreligger en privatretlig tvist, og hvornår der foreligger en eventuel overtrædelse af offentligretlige forskrifter, f.eks. i form af en overtrædelse af det godkendte tekniske grundlag - eller for forsikringssekskabers vedkommende tillige af generalklausulen i § 7 i lov om forsikringsvirksomhed om redelig forretningsskik og god **forsikringspraksis**.¹

¹Som almindelig rettesnor i relation til reglen i § 7 kan anføres, at for at der skal være tale om en kompetence for forsikringstilsynet til at behandle sagen, skal den påklagede sag være udtryk for en praksis hos sekskabet. Der er saledes på den ene side ikke tale om, at enhver konkret tvist falder uden for § 7's område, men det er på den anden side undtagelsen, at tilsynet kan tage stilling til konkrete tvister.

Forholdet mellem den offentligretlige tilsynslovgivning og privatretten kan illustreres ved, at forsikringstilsynet f.eks. kan meddele et forsikringssekskab pålæg om at undlade at anvende et bestemt policevilkår eller at undlade at påberåbe sig vilkåret i allerede eksisterende kontrakter, såfremt dette strider imod god forretningsskik. Tilsynet vil derimod principielt ikke kunne tage stilling til retsforholdet imellem sekskabet og **forsikringstagernen**, d.v.s. f.eks. afgøre hvilket konkret beløb, som en enkelt forsikringstager skal have udbetalt. Sondringen er imidlertid af noget teoretisk karakter, idet den tilsynsmæssige bedømmelse i almindelighed vil have afsmittende virkning på den privatretlige bedømmelse (og omvendt).

Den praktiske realitet vil være afgrænsningen af, hvilke sager og sagstyper, tilsynet accepterer at tage op til bedømmelse. Som eksempel kan nævnes, at tilsynet - uanset at det godkendte tekniske grundlag indeholder visse forskrifter om tilbagekøb af forsikringer i kollektive pensionsordninger - i almindelighed afviser at tage stilling til, om en klager, der er blevet nægtet tilbagekøb, i det konkrete tilfælde opfylder betingelserne derfor.

Som nævnt ovenfor bør tilsynet fremtidigt i almindelighed afstå fra at tage stilling til konkrete enkeltsager vedrørende fortolkning eller anvendelse af vedtægtsbestemmelser og lignende.

Om klagebehandlingen i tilsynslovgivningen kan det i øvrigt nævnes, at man generelt afviser at tage stilling til omtvistede faktiske spørgsmål, navnlig dem der ikke kan belyses uden egentlig bevis- eller vidneførelse, at man ikke tager stilling til privatretlige tvister, og at man ikke tager sager op, hvis de er eller har været for domstolene.

4.6.1 henhold til den gældende lov kan forsikringstilsynets afgørelser af pensionskassen indankes for industriministeren. Der gælder en klagefrist på 14 dage. Pensionskassen kan forlange, at sagen forelægges forsikringsnævnet til udtalelse.

Pensionskassen kan endvidere indbringe sagen for domstolene. Såfremt sagen har været forelagt forsikringsnævnet til udtalelse, udelukker ordlyden af de gældende regler dog domstolsprøvelse. Denne undtagelse har dog aldrig været handhævet.

Pensionskasseloven indeholder ingen bestemmelser om medlemmernes og udtrædernes klageadgang.

Det er imidlertid i praksis fast antaget, at også medlemmer og udtrædere kan påklage tilsynets afgørelser til industriministeriet efter de almindelige forvaltningsretlige regler.

Der eksisterer ikke nogen klagenævnssordning inden for firmapensionskasseseområdet. Såfremt et medlem måtte være utilfreds med forsikringstilsynets eller industriministeriets afgørelse - eller såfremt disse myndigheder ikke behandler spørgsmålet som følge af sagens privatretlige karakter - vil den pågældende være henvist til at indbringe sagen for domstolene. Voldgiftsbestemmelser i pensionskassernes vedtægter vil dog kunne udelukke indbringelse for domstolene.

Adskillige pensionskassers vedtægter indeholder **voldgiftsklausuler**. Disse bestemmelser er udformet, enten således at tvister mellem pensionskassen og et medlem eller dennes efterladte alene kan afgøres af en voldgiftsret, eller således at det står det pågældende medlem frit at vælge mellem søgsmål ved domstolene eller voldgift.

Udvalget finder ikke, at der er vægtige grunde til at udelukke adgangen til at afgøre uoverensstemmelser mellem medlemmerne og pensionskassen ved voldgift. Voldgiftsinstituttet er reguleret ved lov, og - såfremt tilsynet finder, at vedtægternes voldgiftsklausul er udformet betryggende - må det være op til de enkelte pensionskasser at vælge den mest hensigtsmæssige fremgangsmåde.

Udvalget foreslår i øvrigt den hidtidige klageordning opretholdt, således at tilsynets afgørelse vedrørende firmapensionskasser kan indbringes for industriministeriet. Pensionskasserne - men ikke de enkelte medlemmer - tillægges endvidere ret til at kræve, at ministeriet forinden afgørelse træffes, indhenter en vejledende udtalelse fra forsikringsnævnet om principielt vigtigere spørgsmål. Der er intet til hinder for, at ministeriet også indhenter en sådan udtalelse i sager, der rejses af enkeltpersoner, såfremt ministeriet finder behov derfor.

Udvalget foreslår, at den nuværende klagefrist på 14 dage forlænges til en måned.

4.7. Udvalget har overvejet, hvorvidt der er behov for indførelsen af en særlig klagenævnsordning til behandling af de civilretligt prægede tvister, som forsikringstilsynet som ovenfor anført i fremtiden ikke skal befatte sig med.

Dette kunne f.eks. være et nævn svarende til det, der ved ankenævnet for forsikring er skabt inden for forsikringsområdet.

I medfør af § 12 i lov om forbrugerklagenævnet kan forbrugerklagenævnet godkende, at en klage, der ellers skulle behandles ved nævnet, i stedet behandles ved et privat godkendt klagenævn.

Ankenævnet for forsikring, der er oprettet af Forbrugerrådet og Assurandør-Societetet, har opnået en sådan godkendelse.

Ved dette ankenævn er der sikret forsikringstagere en hurtig og billig klageadgang.

Udvalget er imidlertid afstået fra at foreslå en sådan klagenævnsordning.

Dette skyldes, at klageantallet må forventes at blive overmåde beskedent. Inden for de tværgående pensionskasser, hvor de regler, der giver anledning til klager, stort set svarer til dem, som udvalget foreslår for firmapensionskasserne, var der således i en femårsperiode kun knapt 30 klagesager. Hertil kommer, at en klagenævnsordning inden for firmapensionsområdet vil rejse tvivl over for afgrænsningen til det fagretlige system, idet flere af de forhold, der er bestemmende for pensionens fastsættelse, f.eks. et medlems korrekte anciennitetsmæssige indplacering, er fastlagt fagretligt.

5. Særlige regler for små pensionskasser.

Udvalget har overvejet, om der bør gælde en mindstestørrelse for firmapensionskasser, og hvorledes denne grænse bør fastsættes. Efter ind-

gående drøftelser, som er beskrevet i bemærkningerne til § 6, er udvalget enedes om at foreslå en grænse på 50.

Udvalget har desuden overvejet, hvorvidt der - udover mindstegrænsen samt særlige forskrifter for pensionskasser, der kommer under denne -er behov for særlige sikkerhedsforskrifter eller lignende for visse kategorier af firmapensionskasser.

Som anført nedenfor i kapitel 7 om aktuargruppens overvejelser har udvalget foreslået særlige beregningsregler for de såkaldte tilsagnskasser (kapitel 5, afsnit 1.3) og peget på, at der navnlig i pensionskasser, hvor der er givet tilsagn om værdifaste pensioner, alene vil kunne anvendes en beskeden grundlagsrente. Disse forslag går i det væsentligste ud på at sikre, at den beregningsteknik, der anvendes i tilsagnskasser, tilnærmes den, som gælder for tariffkasser, samt at der anvendes realistiske forudsætninger for beregningen af de nødvendige pensionsbidrag.

Udvalget har desuden overvejet, hvorvidt der til mindre pensionskasser er knyttet en sådan særlig risiko, at det vil være betænkeligt at tillade samme frihedsgrader navnlig i relation til investeringerne, som gælder for de større pensionskasser.

Udvalget finder, at det forhold, at en pensionskasse er lille, ikke i sig selv medfører behov for særlige begrænsninger for dens investering og forretningsførelse m.v. Det overvejende flertal af de små pensionskasser er veldrevne med sund økonomisk basis. De vil uden særlig risikoforøgelse kunne tillades samme investeringsmuligheder som de store pensionskasser.

Udvalget har således ikke fundet det muligt at udforme en lovregel, der klart skelner mellem de pensionskasser, hvor f.eks. en udvidelse af investeringsmulighederne er forsvarlig og dem, hvor dette ikke er tilfældet. Det er derfor klart, at der til en særlig regel om investeringerne i mindre pensionskasser måtte knyttes en dispensationsmulighed.

Udvalget har overvejet en regel, hvorefter investeringsmulighederne for mindre pensionskasser - f.eks. pensionskasser med få medlemmer eller en lille balance - som udgangspunkt skulle begrænses til "guldrandede" papirer, dog således at tilsynet skulle kunne meddele dispensation.

Man er imidlertid afstået fra at foreslå en sådan regel. Baggrunden herfor er, at tilsynet forventes at ville meddele en lang række dispensationer, således at udvidede investeringsmuligheder snarere ville blive reglen end undtagelsen for disse små kasser.

Udvalget foreslår, at der i stedet åbnes en vid mulighed for tilsynet til at gribe ind, såfremt det finder, at den måde, som en pensionskasses midler er anbragt på, ikke er betryggende. En bestemmelse herom er indeholdt i § 66 i lovudkastet. I særlige risikosituationer vil dette kunne suppleres med et pålæg til pensionskassen om at foretage indberetning til tilsynet, før pensionskassen foretager væsentlige ændringer af investeringspolitikken.

6. Halvoffentlige pensionskasser

En række pensionskasser med tilknytning til den offentlige sektor har i medfør af § 31 fået dispensation fra den nuværende lovs regler, navnlig for så vidt angår lovens anbringelsesregler. Dispensationerne har bl.a. givet tilsynet visse vanskeligheder med at få disse pensionskasser til at opfylde lovens almindelige regler og i det hele taget at indse nødvendigheden af disse regler. Lovens anvendelsesområde (private virksomheder, herunder koncessionerende selskaber) har efterladt uklarhed om andre pensionskasser med tilknytning til den offentlige sektor, og har givet forsikringstilsynet problemer med at "fange" disse pensionskasser og bringe dem under tilsyn.

I praksis har de forskellige særordninger medført, at disse pensionskasser ikke økonomisk har haft den styrke, pensionskasser efter udvalgets opfattelse bør have.

§ 1 i udvalgets lovudkast vil bringe en større klarhed tilveje. De halv-offentlige pensionskasser vil nu utvetydigt falde ind under loven. Undtagelser herfra begrænses til tilfælde, hvor der er en anden og lige så sikker ordning for medlemmerne. Konsekvenserne af udvalgets forslag er beskrevet i kapitel 7, afsnit 3.

Kapitel 6

Pensionskassernes økonomiske grundlag

1. Regnskabs- og investeringsregler.

1.1. Udvalget har fundet det hensigtsmæssigt at tilnærme de **regnskabsregler**, der gælder for firmapensionskasserne, til dem, der er indeholdt i kapitel 14 i lov om forsikringsvirksomhed, som gælder for livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

Udvalgets forslag indeholder dog visse afvigelser og forenklinger på punkter, hvor forsikringsvirksomhedslovens regler er mindre hensigtsmæssige for pensionskassevirksomhed. Dette skyldes bl.a., at forsikringsvirksomhedsloven dækker såvel forsikringselskaber som pensionskasser. Således er de særlige koncernregler udeladt.

Ved **regnskabsreglernes** udformning har udvalget taget højde for den udvikling i regnskabspraksis, der er sket siden udarbejdelsen af forsikringsvirksomhedsloven. Dette har først og fremmest givet sig udtryk i, at man, ligesom det er sket i årsregnskabsloven (og i bank- og sparekasseloven), foreslår begrebet "retvisende billede" som den overordnede regnskabsstandard. Regnskabsreglerne afviger i øvrigt fra den øvrige del af udvalgets lovudkast derved, at der for dette område er foreskrevet en mere detaljeret regulering i selve lovteksten. Der er redegjort for baggrunden herfor i kapitel 4.

Regnskabsreglerne er som i den gældende lov harmoniseret med loven om en realrenteafgift (bortset fra reglerne om fast ejendom), således at pensionskasserne ikke tvinges til at opstille to regnskaber opgjort efter forskellige principper. Tilpasningen til realrenteafgiftsloven indebærer navnlig, at den såkaldte matematiske kursregulering indgår ved værdiansættelsen og indkomstopgørelsen.

1.2. De foreslåede regnskabsregler svarer således i vidt omfang til lov om forsikringsvirksomheds regler. Der foregår for tiden i EF - og i OECD-regie - forhandlinger om regnskabsregler for forsikringsselskaber.

Forhandlingerne er på et så foreløbigt stade, at det endnu er uvist, hvornår de vil kunne afsluttes, samt hvilket resultat de vil munde ud i.

Konkurrencesituationen mellem livsforsikringsselskaberne og navnlig de tværgående pensionskasser medfører, at det sandsynligvis vil være hensigtsmæssigt at udstrække de kommende regler til såvel livsforsikrings- som pensionskassesektoren. Det er for tidligt at udtale sig om, hvorvidt disse regler kun i tillempet form bør gælde for firmapensionskasser.

1.3. For så vidt angår investeringsreglerne har udvalget fundet, at der bør gælde ensartede regler for de to typer pensionskasser, hvor dette er forsvarligt. Udvalgets hovdsynpunkt er, at det er urimeligt såfremt firmapensionskasserne pålægges væsentligt mere snærende bånd end de tværgående pensionskasser.

På den anden side har udvalget fundet det nødvendigt at tage hensyn til det særlige forhold - tilknytningen til en enkelt virksomhed - der er særegent for firmapensionskasser.

Dette har givet sig udtryk i, at den gældende lov indeholder et absolut forbud imod, at pensionskasser uden industriministerens tilladelse, som kun kan gives i særlige tilfælde, investerer midler, der modsvarer præmiereserven i aktier i den virksomhed, som pensionskassen er knyttet til, jfr. § 14, stk. 2, litra i. Begrundelsen er ikke mindst faren for, at man kaster pensionskassens "gode penge" efter virksomhedens "dårlige penge" i en krisesituation.

Udvalgets flertal (alle undtagen Jørgen Eckerøth og Mols Sørensen) finder, at det bør være tilladt for pensionskasser at investere i den eller

de virksomheder den er knyttet til, i samme udstrækning, som det er tilladt at investere i virksomheder, som pensionskassen ikke er knyttet til. De foreslår derfor, at lovudkastets § 48 om, at en pensionskasses samlede anbringelse af midler i en enkelt virksomhed i form af ejerkapital og lånekapital ikke må overstige 1 % af pensionskassens samlede passiver, også skal gælde for pensionskassens anbringelse i den eller de tilknyttede virksomheder. Ved siden af denne begrænsning gælder selvfølgelig det almindelige krav om, at investeringen skal være forsvarlig for pensionskassen.

Et mindretal, (Jørgen Eckeroth og Mols Sørensen), finder at den nuværende bestemmelse i lov om tilsyn med pensionskasser i § 14, stk. 2, litra i, ifølge hvilken firmapensionskasser kun i særlige tilfælde kan tillades at anbringe midler i aktier i den eller de virksomheder, hvortil pensionskassen er knyttet, bør bibeholdes i den nye lov.

Mindretallet støtter iøvrigt dette synspunkt på de overvejelser, der er gjort i redegørelsen fra embedsmandsudvalget vedrørende kortlægning af frivillig overskudsdeling kapitel VII, afsnit 9. Embedsmandsudvalget afviser et forslag om, at pensionsopsparing som led i en frivillig overskudsdelingsordning bør kunne placeres direkte i den virksomhed, som pensionsindbetalerne er ansat i, med følgende begrundelse:

"af hensyn til sikkerheden for den fremtidige pensionsudbetaling er det rimeligt at stille krav til de værdipapirer, som firmapensionskasser og kapitalpensionsopsparere må anbringe midler i. Det er for udvalget oplyst, at der flere gange er blevet rejst krav om ændring af anbringelsesreglerne, så anbringelse kunne ske i værdipapirer udstedt af arbejdsgivervirksomheden. Kravet er hver gang blevet afvist ud fra en generel risikobetragtning. Der er arbejdsgivere, som efter en konkret vurdering ikke ville kunne afvises med henvisning til risikomomentet. Men det vil være en overordentlig vanskelig opgave at sortere virksomhederne i grupper, der er økonomisk solide, og i virksomheder, der ikke er det. Desuden kan virksomhedernes økonomiske forhold ændre sig.

Man kan endvidere betragte de nugældende strenge anbringelsesregler som udtryk for en vis modvilje mod et meget lukket kredsløb, hvor virksomheden kun tilsyneladende giver afkald på midlerne, der reelt returneres til virksomheden i form af låne- eller ejerkapital.

Udvalget har ikke ment at kunne støtte forslaget på baggrund af de ovenfor anførte risikobetragtninger".

Mindretallet tilføjer, at en sådan lempelse af investeringsreglerne må anses for særdeles betænkelig i de tilfælde, hvor pensionskassernes bestyrelse er sammensat med et virksomhedsudpeget bestyrelsesflertal, jfr. betænkningens kapitel 5, afsnit 4.1. I disse tilfælde vil der være en potentiel risiko for en omgåelse af udkastets § 5, d.v.s. forbudet mod at drive anden virksomhed.

Yderligere gør mindretallet gældende, at situationen til en vis grad kan analogiseres med erhvervelse af egne aktier, jfr. lov om forsikringsvirksomheds § 65, stk. 1, i henhold til hvilken et forsikringsaktieselskab ikke må tegne egne aktier.

Bestemmelsen i den nuværende lov har således efter mindretallets opfattelse et helt klart formål at trække en skarp og utvetydigt skillelinje mellem forsikringsvirksomhed og anden virksomhed og forhindre enhver form for omgåelse af lovens intentioner - at sikkerhedshensynet skal spille en afgørende rolle ved udformningen af pensionslovgivningen.

1.4. Udvalget har overvejet, hvorvidt der generelt bør foreskrives særlige investeringsbegrænsninger for kategorier af pensionskasser, som frembyder særlige sikkerhedsrisici. Som angivet i kapitel 5, afsnit 5, har udvalget imidlertid afstået herfra, idet sikringen af disse pensionskasser mest hensigtsmæssigt sker ved et intensiveret løbende tilsyn med netop disse pensionskasser, kombineret med vide indgrebsmuligheder for forsikringstilsynet.

1.5. På denne baggrund har udvalget fundet det forsvarligt i det væsentligste at sidestille firmapensionskasserne med de tværgående pensionskasser, for så vidt angår investeringsmulighederne.

Dette indebærer, at grænsen på 20 % for investering i ikke særligt sikre aktiver hæves til 25 %, at de særlige forskrifter om, hvad disse

midler kan anbringes i, ophæves, samt at bestemmelsen om en kursreservefond udgår.

Som en præcisering i forhold til forsikringsvirksomhedsloven foreslår udvalget endvidere, at anbringelsesreglerne, herunder 25 %'s grænsen, skal gælde for de midler, der modsvarer forsikringsfonden.

Der er intet til hinder for, at tilsagnskasser kan besidde midler ud over dem, der er nødvendige for at opfylde de meddelte pensionstilsagn. Der er derimod principielt ikke mulighed for overdækning i de tariffmæssigt opbyggede pensionskasser, hvor pensionerne beregnes på grundlag af de til kassen indbetalte pensionsbidrag. I tariffkasser skal samtlige midler anvendes til udbetalinger til medlemmerne.

For anbringelsen af firmapensionskassernes midler foreskriver udvalget derfor regler for de midler, der er afsat til dækning af forsikringsfonden, medens der ikke foreskrives anbringelsesregler for de øvrige midler (herunder basiskapitalen, jfr. bemærkningerne til § 9, stk. 2 og 3). En overdækning i en tilsagnskasse vil saledes ikke være bundet af anbringelsesregler.

2. Pensionskassers opløsning m.v.

2.1. Efter den gældende pensionskasselov skal en pensionskasses vedtægter indeholde regler om pensionskassens opløsning. Der skal dels være fastsat regler om kompetencen til at vedtage pensionskassens opløsning, og dels om fremgangsmåden ved opløsning, herunder om deling af formuen mellem medlemmerne.

2.2.1 henhold til den gældende lov skal en pensionskasse opløses, hvis den mangler bestyrelse, og dette forhold ikke afhjælpes inden en passende frist, som forsikringstilsynet fastsætter.

Dette har været aktuelt i visse tilfælde, når medlemskredsen på grund af medlemmernes alder ikke har kunnet finde egnede kandidater til bestyrelsesposterne .

Hvis opløsningen ikke vedtages af pensionskassen, kan forsikringstilsynet bestemme, at pensionskassen skal træde i likvidation.

Forsikringstilsynet kan ligeledes bestemme, at en pensionskasse skal træde i likvidation, såremt en fortsættelse af pensionskassens virksomhed vil være utilbørlig af hensyn til medlemmernes interesser, d.v.s. såfremt pensionskassen er eller i nærmeste fremtid bliver insolvent. Pensionskassen skal i så fald likvideres, medmindre der kan gennemføres en sanering ved forhøjelse af indtægterne (bidragene) eller nedsættelse af pensionsydelse.

Pensionskasser skal endvidere opløses, såfremt den virksomhed, hvis personale pensionskassen omfatter, fuldstændig ophører. Dette skyldes, at pensionskassen ellers ville drive livsforsikringsvirksomhed.

Endelig findes der i en pensionskasses vedtægter ofte regler om, at pensionskassen skal opløses, såfremt dens midler og forpligtelser som helhed overdrages til et pensionsforsikringssekskab. Tilsvarende anses i praksis at gælde, selv om bestemmelser herom ikke findes i vedtægterne, idet der i sådanne tilfælde er tale om nye pensionsaftaler, der skal tiltrædes af pensionskassens medlemmer. Disse nye aftaler erstatter de tidligere løfter om pension.

Lovudkastet bibeholder disse regler og udbygger dem på nogle punkter.

Såfremt en væsentlig del af pensionskassens medlemmer forlader den, vil der kunne opstå en sådan situation, hvor en fortsættelse af pensionskassens virksomhed vil kunne bringe de resterende medlemmers rettigheder i fare. Udvalgets lovudkast foreskriver, at der i dette tilfælde skal ske opløsning af pensionskassen.

Udtræden af en stor del af medlemmerne vil også kunne føre til, at medlemstallet bliver mindre end det foreskrevne minimum på 50 medlemmer. I denne situation skal pensionskassen anmode forsikringstilsynet om at beslutte, på hvilke betingelser pensionskassen kan fortsætte sin virksomhed.

Udvalgets lovudkast indeholder desuden forskrift om opløsning, såfremt pensionskassen ikke har nogen aktuar, og dette ikke afhjælpes, pensionskassens koncession tilbagekaldes eller bortfalder, eller såfremt pensionskassens forpligtelser er fuldt indfrieede.

2.3.1 forbindelse med en pensionskasses opløsning skal der efter loven udarbejdes en delingsplan. Den skal i overensstemmelse med pensionskassens vedtægtsbestemmelser for det første angive de formueandele, der tilkommer de enkelte medlemmer og andre, der får pension fra pensionskassen, og for det andet indeholde oplysning om, hvorledes der skal forholdes med disse formueandele.

Delingsplanen skal forelægges forsikringstilsynet til godkendelse, forinden den kan bringes til udførelse.

Delingsplanen udarbejdes af pensionskassens aktuar efter de anvisninger, der er nedfældet i vedtægterne, eller efter principper fastsat af bestyrelse, likvidationskomité, generalforsamling eller lignende. Vedtægterne indeholder sjældent nærmere forskrifter for planens indhold. Sædvanligvis vil aktuaren imidlertid på et tidligt tidspunkt konsultere forsikringstilsynet om delingsplanens principper etc. for at sikre, at delingsplanen kan godkendes af forsikringstilsynet.

Da pensionskasseloven ikke giver anvisninger på, hvilke kriterier der skal lægges til grund for en delingsplan, har der dannet sig en praksis ud fra, hvad der anses for alment gældende aktuarmæssige principper.

Der kan være meget store forskelle mellem pensionskassernes medlemsrettigheder, pligter og økonomiske forhold og de konsekvenser, disse forhold får for de enkelte berettigede personer i en opløsningsituation. Det vil sjældent være entydigt, hvorledes en delingsplan skal udarbejdes, idet det naturligvis altid tilstræbes, at pensionsrettighederne bevares i videst mulige omfang på en for helheden og den enkelte mest rimelige måde. Da den tekniske opbygning af pensionskasserne er forskellig, er det nødvendigt at tilpasse delingsplanen til den konkrete pensionskasse.

De 2 hovedprincipper, der lægges til grund ved udarbejdelse af delingsplaner (formuefordelingen) er

- 1) et princip, der lægger hovedvægten på bevarelse af størrelsen af de enkelte berettigedes pensionsydelse, (d.v.s. at formueandelen sættes i forhold til indkøbsprisen for en tilsvarende ydelse på samme grundlag i et forsikringsselskab. Dette indebærer, at udgangspunktet bliver taget i den prospektive reserve), og
- 2) et princip, der lægger hovedvægten på at bevare en formueandel (her ses ofte udtrædelsesgodtgørelsen anvendt som mål for denne formueandel. Dette indebærer, at udgangspunktet bliver taget i den retrospektive reserve).

De beregningstekniske problemer skyldes i det væsentligste, at de to beregningsmåder for reserven fører til forskellige resultater.

Sædvanligvis vil begge principper blive anvendt ved formuedelingen. F.eks. vil princip 1) ofte blive anvendt over for pensionisterne og princip 2) over for tjenestegørende. Ofte er det anført i vedtægterne, at pensionisterne tilgodeses i første række, og dette princip er i praksis ofte fulgt, selv om der ikke har været vedtægtsbestemmelser herom.

Endelig må der tages hensyn til, at der bliver tale om at realisere værdipapirer til dagskurs, hvilket kan medføre regnskabsmæssigt tab/gevinst

i forhold til opgørelsen efter gældende pensionskasselovs § 13 om værdisættelse af pensionskassens aktiver.

Såfremt der efter afvikling af pensionskassens forpligtelser måtte foreligge en overskydende formue i pensionskassen, tages der i de konkrete tilfælde stilling til anvendelsen af denne formue. I mange tilfælde indeholder pensionskassens vedtægter bestemmelser om, at overskydende formue går tilbage til arbejdsgiveren. Forsikringstilsynet har imidlertid ofte forhandlet sig frem til, at beløbet eller en del heraf anvendes til forbedring af medlemmernes rettigheder. Dette er indgået som en del af aftalen om at opløse pensionskassen, og har ofte været baggrunden for, at opløsningen kunne vedtages med kvalificeret majoritet på en generalforsamling.

I de fleste pensionskasser afholdes udgifterne til pensionskassens administration af virksomheden. På denne baggrund har forsikringstilsynet ofte formået virksomheden til at afholde udgifterne ved en pensionskasses opløsning (bl.a. udgifter til beregning af planen over fordelingen af midlerne og udgifterne ved planens realisering).

Når delingsplanen er udarbejdet og godkendt af forsikringstilsynet, kan den bringes til udførelse. Den gældende lov indebærer som hovedregel, at de enkelte berettigedes formueandele skal benyttes til at indkøbe dem forsikringer i et forsikringselskab. Først når alle pensionskassens forpligtelser herefter er afviklet, betragtes pensionskassen som opløst.

2.4 Gennemførelsen af de beregningstekniske regler, der er omtalt i kapitel 7, vil formindske problemerne omkring udarbejdelse af delingsplaner væsentligt. Udvalget foreslår endvidere, at de enkelte pensionskassers vedtægter skal indeholde retningslinier for, efter hvilke principper delingsplanen skal udarbejdes. Derved skabes på forhånd klarhed over, hvorledes fordelingen skal tilrettelægges, samt hvorledes der skal forholdes med en eventuel restformue.

Såfremt vedtægterne ikke indeholder afvigende regler derom, vil en fordelingsnøgle kunne tage udgangspunktet i den udtrædelsesgodtgørelse, der tilkommer det enkelte medlem. Udtrædelsesgodtgørelsen skal, som der er redegjort for i kapitel 7, i fremtiden beregnes ud fra det fuldt regulerede pensionstilsagn og det pensionsbidrag, der matcher dette.

Tilsvarende vil udgangspunktet for pensionisterne kunne tages i den pensionistgodtgørelse, der kan beregnes med et beløb, der svarer til kapitalværdien af de fremtidige ydelser (den prospektive reserve).

Delingsplanen skal i øvrigt indeholde bestemmelser om, hvorledes et eventuelt overskud skal fordeles. Delingsplanen må indeholde regler, der tilsigter en rimelig fordeling af konstaterede overskud.

Et overskud kan være fremkommet ved, at der er beregnet for høje løbende ordinære bidrag til pensionskassens drift i forhold til de lovede pensionstilsagn. Men det kan f.eks. også hidrøre fra virksomhedens ekstraordinære bidrag eller større afkast af investeringerne end forudset i beregningsgrundlaget.

Udvalgets forslag udelukker ikke, at der i en tilsagnskasses vedtægter indføres hjemfaldsbestemmelser, således at der ved opløsning af pensionskassen kan ske tilbageførelse af et eventuelt overskud i pensionskassen til virksomheden. Sådanne bestemmelser findes i flere eksisterende tilsagnskassers vedtægter. I de tarifmæssigt opbyggede ordninger, hvor pensionsydelse beregnes på grundlag af de indbetalte bidrag, er hjemfaldsretsbestemmelser derimod udelukket.

Hjemfaldsretsbestemmelser skal i opløsningssituationen respekteres. Men der kan først blive tale om tilbageførelse, når der er sikkerhed for, at medlemmernes krav opfyldes fuldstændigt.

Udvalget har derimod ikke fundet, at der bør åbnes mulighed for, at overdækning i en pensionskasse bør kunne tilbageføres til den virksom-

hed, som pensionskassen omfatter, uden at det sker som følge af opløsning af pensionskassen. En tilbageføring vil navnlig i en situation, hvor virksomheden fortsat skal erlægge løbende ordinære pensionsbidrag, forøge den risiko, som pensionskassens medlemmer udsættes for.

Udvalgets synspunkt betyder en konkurrenceforvridning mellem firmapensionskasser og livs- og pensionsforsikringsselskaber. Det medfører navnlig en diskriminering af firmapensionskasserne i forhold til livs- og pensionsforsikringsselskaberne, hvor sådan tilbagebetaling finder sted via bonus, og medfører hertil en højere realrenteafgift for firmapensionskasser. På grund af firmapensionskassernes særlige forhold, har udvalget afstået fra at foreslå ændringer på dette punkt. Der er imidlertid intet i udvalgets forslag, der hindrer, at de løbende ordinære pensionsbidrag i en periode reduceres, såfremt der i pensionskassen i perioden er konstateret overdækning ved den årlige gennemgang.

Såfremt der ikke i vedtægterne er optaget hjemfaldsbestemmelser, skal pensionskassens samlede formue fordeles mellem såvel aktive som pensionerede medlemmer, efter den ovenfor beskrevne fordelingsnøgle, således at det tilsigtes at bevare størrelsen af den berettigedes pensionsydelse og formueandel.

Det følger heraf, at et konstateret underskud, der ikke dækkes ind af den til pensionskassen knyttede virksomhed enten ifølge en vedtægtsmæssig forpligtelse eller frivilligt, må fordeles på samtlige berettigede ved en reduktion i de enkelte medlemmers pension eller pensionstilsgn.

Såfremt vedtægterne ikke indeholder regler herom, er formodningen for, at formueandelen for aktive og pensionerede medlemmer bør reduceres proportionalt.

I en række af de eksisterende pensionskasser er det bestemt, at de aktuelle pensionsmodtagere ved en eventuel opløsning friholdes for reduktion, således at reduktionen for de erhvervsaktive medlemmer bliver for-

holdsvis større. Lovudkastet udelukker ikke, at sådanne vedtægtsbestemelse fortsat kan godkendes.

- 2.5. Ændres forholdene i den virksomhed, som pensionskassen er knyttet til, ved spaltning eller ved frasalg af en del af virksomheden, der omfatter medlemmerne i pensionskassen, vil dette føre til, at en del af pensionskassens medlemmer udtræder.

Den gældende lov indeholder ingen forskrifter om, hvorvidt det herefter er reglerne om beregning af udtrædelsesgodtgørelse eller reglerne om opløsning af kassen, der skal anvendes.

I første tilfælde får udtræderne en helt almindelig udtrædelsesgodtgørelse, der efter de gældende regler som regel er beregnet ud fra lovens minimumsregel. I det sidstnævnte tilfælde vil de få del i pensionskassens eventuelle overskudsformue, men må så samtidig bære andel i det eventuelle regnskabsmæssige kurstab, som salg af pensionskassens værdipapirer kan medføre.

De problemer, som den gældende lov giver anledning til, skyldes i det væsentligste den beregningstekniske inkonsekvens, der er indbygget i loven. Den bevirker, at udtrædelsesgodtgørelser ikke har direkte sammenhæng med værdien af de pensionsrettigheder, som en udtræder går glip af.

Med gennemførelsen af de regler for beregning af udtrædelsesgodtgørelser, der er omtalt i kapitel 7, formindskes problemerne i forbindelse med kollektiv udtræden væsentligt.

Det vil for de udtrædende medlemmer have mindre betydning, om reglerne om udarbejdelse af delingsplan anvendes, eller om der sker udbetaling af en udtrædelsesgodtgørelse. Dette skyldes, at udtrædelsesgodtgørelsen i fremtiden vil afspejle det enkelte medlems andel i pensionskassens formue. Valget af fremgangsmåde vil dog have betydning for de

udtrædende medlemmer, såfremt den bogførte værdi af pensionskassens midler, der anvendes ved beregningen af udtrædelsesgodtgørelse, afviger fra midlernes reelle værdi. Bl.a. af hensyn hertil indeholder udvalgets lovudkast udtrykkelig forskrift om, at vedtægterne skal indeholde bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes, hvis en eller flere af de virksomheder, hvis personale pensionskassen omfatter, nedlægges eller overdrages. Det er dog i lovudkastet fastsat, at såfremt en så stor del af medlemskredsen forlader pensionskassen i forbindelse med frasalg, at det vil bringe de resterende medlemmers rettigheder i fare, skal pensionskassen opløses.

Kapitel 7 Pensionskassers ydelser

1. Ydelserne.

I § 1, stk. 1, i den gældende lov om tilsyn med pensionskasser er opregnet de pensionsformer, som pensionskasser kan yde. Opregningen, der oprindeligt tilsigtedes at være udtømmende, omfatter alders-, invalide-, enke- og børnepension ("sikre personer,, pension ved opnåelse af en vis alder eller ved indtrædende invaliditet, samt i tilfælde af den pågældendes død at sikre hans enke eller børn, henholdsvis enke- og børnepension"). I praksis har man imidlertid også tilladt andre lignende ydelser, f.eks. ved at medtage enkemandspensioner og børnepensioner, der ikke forfalder som følge af den ansattes død.

Opregningen i den gældende lovs § 1, stk. 1, er desuden i administrativ praksis blevet modificeret ved, at det er blevet tilladt pensionskasser at give tilsagn om "utilregnelighedspension", d.v.s. at medlemmerne er berettiget til pension, såfremt de afskediges af en dem utilregnelig årsag.

Sådanne "årsager" kan i følge sagens natur ikke fastlægges på forhånd, og der er derfor tale om meget risikable tilsagn. I praksis har sådanne tilsagn nødvendiggjort tilførsel af store ekstraordinære bidrag.

Endvidere åbner den gældende lovs § 4 mulighed for, at forsikringstilsynet kan tillade, at en pensionskasse ved siden af de i § 1 nævnte pensionsformer driver anden virksomhed, f.eks. understøttelsesvirksomhed. I forarbejderne til bestemmelsen er det ikke anført, hvilke andre pensionsformer der kan tænkes ydet af en pensionskasse. Det er imidlertid anført, at man som en selvfølge har forudsat, at der ikke i henhold til dispensationsbestemmelsen vil blive givet en pensionskasse adgang til at

drive erhvervsvirksomhed, der klart ligger uden for en pensionskasses naturlige område.

Ved den gældende lov om forsikringsvirksomhed i 1980 blev de tværgående pensionskasser overført fra pensionskasselovens regie til den nye forsikringsvirksomhedslovs.

Efter denne overførelse har de tværgående pensionskasser opnået tilladelse til at udvide deres virksomhed til udbetaling af éngangsydelser af begrænset størrelse i visse nærmere fastsatte situationer.

Det drejer sig om følgende:

- a. Sum til efterladte efter ugifte ("Ugiftesum") i overensstemmelse med reglerne i beregningsgrundlaget G 82, jfr. nedenfor.
- b. Engangsydelse til alle medlemmer ved overgang til alders- eller invalidepensionering.
- c. Engangsydelse til gifte medlemmers efterlevende ægtefælle ved medlemmets død inden alderspensionering.

I forbindelse med indførelsen af éngangsydelser i de tværgående pensionskasser i 1983 lagde forsikringstilsynet bl.a. vægt på følgende:

". . . . For kollektive pensionsordninger i livsforsikringselskaber er det mere og mere almindeligt at knytte sumudbetalinger til ordningen. Summen er typisk fastsat til 1-2 gange den årlige alderspension og har til formål at lette overgangen til den ændrede situation for den sikrede.

I forbindelse med indførelse af beregningsgrundlaget G 82 blev der endvidere i kollektive ordninger indført mulighed for udbetaling af en engangsydelse, dels ved forsikringstagerens død som ugift inden alderspensionering, dels ved forsikringstagerens alderspensionering som ugift. Ugiftesummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for ægtefællepensionen. Formålet med ydelsen er at ligestille de ugifte med de gifte, idet en løbende ydelse til andre end ægtefælle og børn ikke vil være forenelig med pensionsbeskatningsloven.

Hvis ordningen i en tværgående pensionskasse udvides til at omfatte udbetaling af en ydelse til ugifte ved død eller alderspensionering, f.eks. maksimeret til 4 gange ægtefællepensionen, og udbetaling af en ydelse ved alders- eller invalidepensionering samt

ved dødsfald maksimeret til f.eks. 2 gange alderspensionen, vil den udvidelse af risikoen, som pensionskassen hermed påtager sig, være meget begrænset, og ydelsen vil kunne dækkes uden større nedsættelse af pensionerne. Det vil således ikke være nødvendigt at stille krav om etablering af en basiskapital på grund af en sådan udvidelse.

Herefter må det antages, at begrebet pensionskassevirksomhed må kunne udvides til foruden løbende ydelser også at omfatte visse andre mindre éngangsydelser af den karakter, de tværgående pensionskasser ønsker,"

Om afgrænsning af de tværgående pensionskassers virksomhed henvises i øvrigt til bekendtgørelse nr. 563 af 28. august 1986, der er aftrykt som bilag 2.

Udvalget har fundet, at en kommende lov ikke bør indeholde en nærmere specifikation af, hvilke bestemte pensionsformer pensionskasserne kan yde.

Ved en opregning af de pensionsformer, der nu er aktuelle, ville man løbe en risiko for, inden for en kort årrække på ny at skulle ændre loven som følge af behov for eller indførelsen af nye pensionsformer, til hvilke der knytter sig samme tilsyns- og beskyttelsesbehov.

I stedet foreslås indførelse af et koncessionssystem. I koncessionen skal der ske en præcis fastlæggelse af de ydelser, som den enkelte pensionskasse skal kunne yde.

Opgivelsen af specifikation i lovtæksten af, hvilke ydelser en firmapensionskasse kan yde, medfører, at der åbnes mulighed for, at firmapensionskasserne kan udvide deres virkeområde til ydelser, der har nær tilknytning til egentlige pensionsydelser. Dette kan imidlertid alene ske gennem den særlige procedure ved godkendelse af koncession m.v., hvorved det sikres, at det økonomiske grundlag er tilstede.

Den udvidelse af pensionskassernes virkeområde, der her er lagt op til, vil ske i form af en generel ændring af ydelserne, d.v.s. til fordel for samtlige medlemmer. Opfyldelse af særkrav fra de enkelte medlemmer vil ikke kunne finde sted inden for firmapensionskasserne. Individuelle ordninger falder ind under egentlig forsikringsvirksomhed, hvor individuelle ønsker kan opfyldes til adækvat pris. Sådanne individuelle ordninger vil være i strid med forbudet for pensionskasser imod at drive anden virksomhed end pensionskassevirksomhed, jfr. § 5. - Der er dog ikke noget til hinder for, at medlemmerne i forbindelse med omlægning af ydelserne sikres mulighed for i stedet at bevare deres hidtidige ordning.

2. **Aktuargruppens overvejelser.**

2.1. Som anført i kapitel I har udvalget nedsat en aktuargruppe.

Gruppen har udarbejdet de 4 notater, der er af trykt som bilag 4.

I det følgende resumeres aktuargruppens overvejelser.

Udvalget kan tilslutte sig aktuargruppens forslag med de bemærkninger og modifikationer, der fremgår af det følgende.

2.2. Aktuargruppen har navnlig foreslået ændrede beregningsprincipper i pensionsordninger, hvor ækvivalensprincippet ikke anvendes nu. Der er i kapitel 5, 1.2, redegjort for, hvad dette ækvivalensprincip nærmere går ud på.

Baggrunden for gruppens valg er, at pensionsordninger, hvor **ækvivalens-**princippet ligger til grund, principielt kan hvile i sig selv uden yderligere tilskud, forudsat at der er valgt et passende beregningsgrundlag og anvendes et passende bonussystem.

Aktuargruppens overvejelser omfatter ikke de i kapitel 5, 1.3.a, særskilt nævnte gruppe af tilsagnskasser, hvor pensionsbidraget er fastsat og

ydelse m.v. beregnes på grundlag heraf. Disse ordninger er helt analoge med dem, der gælder for livsforsikringselskaberne og de fleste af de tværgående pensionskasser.

Gruppens forslag tager derimod først og fremmest sigte på ordninger, hvor ækvivalensprincippet ikke anvendes. Det er de ordninger, der er omtalt i kapitel 5, 1.3.b, og som populært kaldes tilsagnsordninger, der ikke er tariffmæssigt opbyggede. Gruppens forslag om de beregnings-tekniske forudsætninger, navnlig for så vidt angår grundlagsrentens størrelse, vil dog også have betydning for de tilsagnskasser, der er tariffmæssigt opbyggede. Det drejer sig om de ordninger, der er omtalt under kapitel 5, afsnit 1,3.a.

2.3. Målet for aktuargruppens arbejde har været for tilsagnskasserne:

at opstille sådanne aktuartechniske krav, at et pensionstilsagn og andre deraf afledede ydelser sikres en rimeligt høj lødighed. Dette skal bl.a. indebære, at en udtrædelsesgodtgørelse får en sådan størrelse, at udtræderen kan retablere sin pensionsmæssige status i en ny pensionsordning i f.eks. et pensionsforsikringselskab.

at søge at skabe en højere grad af konsistens end nu i beregningsprincipperne, og

at anvise overgangsregler eller krav af aktuartechnisk karakter for de pensionskasser, der ikke økonomisk evner - eller mangler vilje til - at opfylde disse krav.

2.4. Der opstår et tilsynsmæssigt problem, hvor det kan forudses, at en ordning i fremtiden vil få behov for ekstraordinære tilskud, som virksomheden har forpligtet sig til til sin tid at yde. Baggrunden er, at forsikringstilsynet kun har ringe mulighed for reelt at vurdere virksomhedens evne til, til sin tid, at honorere disse krav.

Hovedsigtet i gruppens forslag vedrørende finansieringen af pensionskasser er derfor,

at, pensionstilsagn som udgangspunkt bør finansieres på basis af en realistisk fastsat og løbende bidragsbetaling, og

at ekstraordinære tilskud kun bør indgå som betaling for ekstraordinære forbedringer eller i øvrigt i uforudsete situationer, såsom justering af grundlagets rentefod og lignende.

Til illustration af, hvad en realistisk, løbende ordinær bidragsbetaling må tage højde for, har aktuargruppen foretaget beregninger af sammenhængen mellem pensionsniveau og pensionsbidrag som en funktion af den fremtidige realrente i pensionsforløbet. I denne forbindelse opfattes realrenten i modificeret form, således at "realrenten" er udtryk for forskellen mellem pensionskassens fremtidige renteafkast efter afgift og medlemsskabens løn- og pensionsstigningstakt.

For en almindelig familiepensionsordning med indtrædelse i ordningen ved alderen 27 år og alderspension fra 67 års alderen, vil eksempelvis et konstant pensionsbidrag på 15 % af den pensionsgivende gage udløse en værdifast alderspension på ca. 60 % af den pensionsgivende slutgage, såfremt realrenten i hele perioden har været 3,5 %.

Et fald i realrenten på blot 1/2 % vil imidlertid - såfremt pensionsbidraget fastholdes - medføre en formindskelse af den værdifaste alderspension med 15 %. Såfremt pensionsniveauet i stedet skal fastholdes, må pensionsbidraget hæves med 15 %.

Dette vil have til følge, at hvis realrenten f.eks. sænkes fra 3 1/2 % til 1 1/2 % vil der ske en reduktion i den værdifaste alderspension fra 60 %'s dækning til ca. 34 %'s dækning. En fastholdelse af 60 %'s dækningen vil kræve, at pensionsbidraget øges fra 15 % til 26 % af den pensionsgivende gage.

Det er således af allerstørste betydning, at der vælges en realistisk grundlagsrente.

Aktuargruppen foreslår, at der for tilsagnskasser, hvor der arbejdes med et værdifast pensionsniveau i relation til en pensionsgivende gage, foreskrives en teknisk løsning med

et beregningsgrundlag, hvis grundlagsrente højest må være forskellen mellem pensionskassens forventede formueafkast efter afgift og stigningstakten i de pensionsgivende gager/pensioner, dog på længere sigt maksimalt 3 1/2 %, svarende til det loft, som loven om en realrenteafgift medfører, samt at

ækvivalensprincippet som udgangspunkt skal anvendes ved præmie-/bidragsfastsættelsen og ved enhver senere ændring i forbindelse med ændringer i den pensionsgivende gage for det enkelte medlem.

Det foreslås endvidere, at der fremover foretages 1-årige statusopgørelser. Dette er dog ikke nogen reel skærpelse, idet realrenteafgiftsloven indebærer, at der må udarbejdes statusopgørelser hvert år.

Gruppen foreslår, at der i enhver pensionskasse skal fastsættes regler for, hvorledes der forholdes med henholdsvis konstateret overskud og underskud i det enkelte år, efter at der er foretaget en reservefundering på grund af stigninger i den pensionsgivende gage.

Forslagene vil for en lang række bestående pensionskasser medføre en endog meget betydelig forøgelse af de tekniske reserver og - som et mindre problem - overgang til individuelle pensionsbidrag eller pensions-tilsagn.

Forslagene udtrykker imidlertid kun den "reelle" pris for et værdisikret pensionstilsagn.

Reetablering af den enkelte pensionsordning kan ske ved engangsindbetaling af ekstraordinære tilskud. For pensionskasser, hvor dette ikke er realistisk, har aktuargruppen skitseret en særlig justeringsteknik af pensionsbidrag m.v. (bilag 4, notat 1), der på noget længere sigt vil resultere i en kapitalopbygning af samme størrelsesorden som ovennævnte model.

2.5. En gennemførelse af de under pkt. 2.4. nævnte krav vil medføre, at der kan gennemføres beregningsteknisk neutrale løsninger af problemerne vedrørende udtrædelsesgodtgørelser og fripolicer, delpensioner, førtidspensioner, opsatte pensioner m.v.

a) Udtrædelsesgodtgørelser vil således kunne beregnes med pensions-tilsagnets prospektive reserve (den regnskabsmæssige reserve) som basis.

Beregningen gennemføres ved, at udtrædelsesgodtgørelserne beregnes på den ene side ud fra det fuldt regulerede pensionstilsagn - uanset hvorledes reguleringen foretages - og på den anden side under hensyntagen til de pensionsbidrag, der matcher med tilsagnet (d.v.s. de pensionsbidrag, der gennem tilsagnets opbygning med løbende regulering ville have finansieret pensionstilsagnet).

Forslaget indebærer for udtrædelsesgodtgørelse, at en udtræder for den skal kunne reetablere sin pensionsmæssige status i en anden ordning.

Aktuargruppen har desuden skitseret overgangsordninger for de pensionskasser, hvor et "statusunderskud" tillades afviklet ved reserveopbygning over en årrække. En af disse åbner mulighed for, at der ved beregningerne af udtrædelsesgodtgørelser anvendes en nærmere fastsat reduktionsskala, således at den udtrædende pålægges andel i det statusunderskud, der i følge regnskabet endnu eksisterer ved udtrædelsen.

Udvalget finder, at denne model alene bør anvendes, hvor den virksomhed, som pensionskassen omfatter, enten ikke er forpligtet til ekstraor-

dinære tilskud, eller der er skabt vished for, at der i virksomheden ikke forefindes midler, der kan indskydes i pensionskassen.

b) I tarifordninger er der ikke noget, der beregningsteknisk taler imod hvilende medlemsskab.

Såfremt aktuargruppens forslag gennemføres, vil hvilende medlemsskab også kunne gennemføres i tilsagnsordningerne. Den pensionsanciennitet, der i de fleste pensionskasser løbende opbygges, vil imidlertid ikke umiddelbart kunne omsættes til en fripolice med en sådan pensionsret, som ordningen ellers ville give anledning til. Den pensionsret, som det hvilende medlemsskab giver ret til, må i stedet fastsættes med basis i den udtrædelsesgodtgørelse, som ville tilkomme den pågældende ved udtræden.

c) For så vidt angår delpension og førtidspension foreslår aktuargruppen, at beregningen heraf - som ved hvilende medlemsskab - skal foretages med udgangspunkt i udtrædelsesgodtgørelsen. Der skal således ikke tages udgangspunkt i den optjente anciennitet. Såfremt optjent anciennitet i stedet ønskes lagt til grund for beregningen, vil det kunne give anledning til forøgede reservekrav. Disse må finansieres ved ekstraordinære indskud. Udvalget finder, at disse ydelser, udover af vedtægtsmæssig hjemmel, må være betinget af, at de nødvendige reserveforøgelser faktisk tilvejebringes.

d) En gennemførelse af de ovennævnte beregningsregler for udtrædelsesgodtgørelser vil formindske problemerne i forbindelse med udarbejdelse af delingsplaner væsentligt. Fordelingsnøglen kan tage udgangspunkt i den udtrædelsesgodtgørelse, der er beregnet efter disse regler. For pensionister kan der tilsvarende beregnes et beløb, der modsvarer kapitalværdien af de fremtidige ydelser.

For at lette opløsning - især under hensyntagen til behovet for særregler for anvendelsen af midler hidrørende fra ekstraordinære bidrag - foreslår aktuargruppen, at "ejerforholdet" til pensionskassens aktivmasse

fastlægges i vedtægten. Det bør ske ved, at der på regnskabet's passivside optages fonde, f.eks. en fond vedrørende præmiereserve, en bonusreguleringsfond for ufordelt bonus, en dispositionsfond for ekstraordinære bidrag og en fond vedrørende forventede administrationsomkostninger.

Udvalget finder, at der bør vises tilbageholdenhed med en for stærk vedtægtsmæssig øremærkning af pensionskassens midler. En sådan opdeling vil kunne give anledning til ulempe i forbindelse med pensionskassens løbende drift.

- 2.6 .Aktuargruppen foreslår, at det af pensionskassernes vedtægter klart skal fremgå, hvilke ydelser og hvilken regulering af disse medlemmerne har krav på. Det bør også fremgå, hvilke ydelser, f.eks. i form af bonus-tillæg, de derudover har en vis udsigt til.

I forbindelse hermed påpeges, at forskellige reguleringsmekanismer for forskellige kategorier af pensionstilsagn i én pensionskasse vil kunne nødvendiggøre, at der ved reserveberegningen for de enkelte kategorier af tilsagn skal anvendes forskellige grundlagsrenter.

- 2.7 .Aktuargruppen foreslår, at de prognoser m.v., der er lagt til grund for pensionskassens tekniske grundlag, jævnligt revurderes, f.eks. med et par års mellemrum. Lovudkastet indeholder på denne baggrund en forskrift om, at en pensionskasse årligt skal gennemgå sit pensionsregulativ og det tekniske og økonomiske grundlag og i forbindelse med indsendelsen af årsregnskabet underrette forsikringstilsynet om, hvorvidt der er behov for ændringer.

Aktuargruppen foreslår endvidere, at pensionskasser skal kunne give ydelser, som medlemmer ikke har juridisk krav på. Dette forudsætter dog, at der er vedtægtsmæssig hjemmel herfor, samt at ydelserne afholdes af overskudsmidler. Dette vil sige midler, der er i behold efter at alle relevante reserver - herunder også reserver for pensionistillæg - er afsat.

Pensionskasser yder i vidt omfang efter den gældende lov såkaldte pensionisttillæg, der formelt tildeles for ét år ad gangen. Reelt er der imidlertid blandt pensionister, der har modtaget sådanne tillæg gennem en årrække, skabt en berettiget forventning om også i fremtiden at modtage dem. Pensionisttillæggene er imidlertid, da de formelt ydes for et år ad gangen, holdt uden for pligten til reservefundering, og der er således ingen sikkerhed for, at pensionskassen økonomisk vil være i stand til fortsat at yde tillæggene.

Det har ikke hidtil været muligt for forsikringstilsynet at bringe dette forhold til ophør.

Udvalget foreslår, at pensionskasserne afskæres fra at udbetale ikke-reservefunderede ydelser uden forsikringstilsynets godkendelse, jfr. bemærkningerne til lovudkastets § 39, stk. 7. For de nuværende pensionister er der en overgangsregel i lovudkastets § 77.

3. Visse særlige pensionsordninger.

3.1. På baggrund af den kortlægning af firmapensionskasseområdet, som udvalget har foretaget, har man overvejet den fremtidige regulering af en række pensionsordninger og pensionslignende forhold på grænsen af den gældende lovs anvendelsesområde, samt ordninger, som efter gældende ret er underkastet speciel regulering.

3.2. Det drejer sig for det første om ordninger med tilknytning til den offentlige sektor.

Den gældende lov er begrænset til pensionsordninger for ansatte i "private" virksomheder. Denne begrænsning udelukker tjenestemandspensionsordninger inden for stat og kommune. Den har sin baggrund i, at hovedformålet med den gældende lov er at sikre de nødvendige midlers tilstedeværelse, når pensionsforpligtelserne bliver aktuelle. Forpligtelser, som påhviler staten eller en kommune, er tilstrækkeligt sikrede til at kunne undtages fra loven.

Der eksisterer imidlertid en række ordninger inden for den offentlige sektor, hvor det må betragtes som tvivlsomt, om staten eller kommuner er forpligtede til at yde forstærkninger, såfremt ordningen kom i økonomiske vanskeligheder. Som eksempel på sådanne ordninger, hvor spørgsmålet om statens hæftelse kan betragtes som - i bedste fald - tvivlsom, kan nævnes pensionsordningen for tjenestemænd i Danmarks Radio.

Juridisk set vil pensionskassen, da den ikke er undergivet pensionskasseloven, ikke frembyde fornøden garanti for medlemmerne med hensyn til det væsentligste, nemlig midlernes tilstedeværelse.

Imidlertid sikrer loven også andre hensyn. Først og fremmest sikres, at pensionskassernes forpligtelser akturarmæssigt er rigtigt opgjort. Denne del af loven må anvendes, selv om det offentlige hæfter for at sikre en rigtig pension. I forbindelse hermed står tilsynets kontrol og tilladelse som betingelse for, at pensionsydelse og -tilsagn kan opfyldes.

Endelig er der regler som forbud mod anden virksomhed, hvor det for forbuddets håndhævelse er ganske irrelevant, om kassen er offentlig eller privat, eller om det offentlige hæfter eller ej.

På denne baggrund foreslår udvalget lovens anvendelsesområde afklaret/ændret således, at alle sådanne pensionskasser bliver underkastet tilsyn af forsikringstilsynet. Såfremt der foreligger en klar og ubetinget hæftelse for pensionsløfterne fra statens eller en kommunes side, er der dog mulighed for, at industriministeren efter forhandling med vedkommende fagminister, kan fritage pensionskassen for at opfylde visse regler, dog ikke grundlæggende regler som de ovenfor nævnte, se § 2, stk. 3.

Staten eller kommunens hæftelse kan foreligge således, at staten eller en kommune har garanteret (kautioneret) for, at en pensionskasse opfylder sine forpligtelser. Undtagelsen er indskrænket til tilfælde, hvor der foreligger en klar juridisk forpligtende og ubetinget hæftelse.

Udvalgets forslag vil have til konsekvens, at det offentlige ved lovens ikrafttræden må gøre op, om det ønsker at afgive en sådan ubetinget garanti for pensionsordninger. Såfremt man fra det offentliges side af den ene eller den anden grund ikke ønsker at afgive en sådan garanti, vil det have til konsekvens, at den pågældende ordning underkastes lovudkastets regler, hvilket navnligt indebærer, at der skal ske den fornødne reserveafsættelse.

Det bemærkes, at udvalget er bekendt med ordninger (i KTAS og JTAS), der vil have betydelige statusmæssige underskud, såfremt pensionsforpligtelserne opgøres efter samme principper, som gælder for egentlige pensionskasser .

Udvalget finder det rimeligt, at de pensionsberettigede i virksomheder med tilknytning til den offentlige sektor afskærmes fra en risiko, som det offentlige har fundet for stor til at påtage sig.

3.3. Koncessionerede virksomheders pensionskasser er omfattet af den gældende pensionskasselov. Denne indeholder imidlertid i § 31 en bestemmelse, der åbner mulighed for at undtage disse pensionskasser fra lovens foreskrifter i det omfang, som er påkrævet af hensyn til den pågældende pensionskasses særlige forhold. Der blev i ti-året efter pensionskasselovens vedtagelse i 1935 meddelt betydningsfulde dispensationer i medfør af denne bestemmelse. Baggrunden herfor har antageligt været, at man dengang fandt, at de koncessionerede virksomheder - også i risikomæssig henseende - i væsentligt omfang kunne sidestilles med stat og kommune.

En række af de koncessionerede virksomheder har således fået dispensation fra reglerne om midlernes anbringelse. F.eks. er pensionskasser blevet tilladt at investere ubegrænset i den pågældende virksomheds anlæg og midler. Dette er i praksis blevet fortolket således, at det er blevet accepteret, at flere pensionskassers formue i det væsentligste har været anbragt i usikrede tilgodehavender i den pågældende koncessionerede virksomhed.

Der har således reelt ikke været foretaget reserveafdækning i de pågældende kasser. Eksistensen af disse pensionskasser er således mere af bogholderimæssig art, idet de ikke kan antages at have forøget sikkerheden for tilstedeværelsen af pensionsmidlerne i nævneværdig grad.

Sådanne dispensationer har været medvirkende årsag til, at det har været nødvendigt i en pensionskasse - Københavns Frihavns Pensionskasse - at foretage nedskrivning af pensionstilsagnene. For at forebygge, at noget sådant skal gentage sig, har udvalget fundet, at dispensationsadgangen må bringes til ophør snarest muligt, og at bestående dispensationer fra reglerne om midlernes anbringelse skal afvikles.

Udvalget foreslår, at dette skal være gennemført senest samtidig med, at pensionskasserne opnår koncession. Der foreslås ingen særlig overgangsordning for afviklingen. Baggrunden herfor er, at afviklingen af dispensationerne alene vil indebære en omlægning af den pågældende koncessionerede virksomheds langsigtede finansiering, og at den frist, der er fastsat til opnåelse af koncession, 3 år efter lovens ikrafttræden, giver rigelig tid til en sådan omlægning.

3.4. En lang række virksomheder yder enten over driften eller via hjælpe- eller understøttelsesfonds, der er godkendt i medfør af pensionsbeskatningslovens § 52, pensionslignende tilskud til tidligere medarbejdere. Det foregår ofte således, at der hvert år bevilges et beløb til de tidligere medarbejdere.

Hvis der er givet et tilsagn om en varig ydelse, foreligger der et pensionstilsagn, der skal afdækkes i en pensionskasse eller et forsikringselskab, jfr. dog lovudkastets § 1, stk. 3.

Såfremt det derimod klart tilkendegives over for den pågældende ved beløbets udbetaling, at dette alene gives for ét år ad gangen, og det

hvert år må tages op, om ordningen kan fortsatte og da med hvilket beløb, kan der principielt ikke siges at foreligge et pensionstilsagn, der omfattes af loven.

Ved § 52 i pensionsbeskatningsloven er der i skattemæssig henseende åbnet mulighed for etablering af fondsdannelser til finansiering af sådanne ydelser.

Godkendelse i medfør af pensionsbeskatningslovens § 52 med fradragsret til arbejdsgiveren for erlagte bidrag kan gives til fonde, der alene har til formål at yde understøttelse til personer, der tidligere har været ansat i arbejdsgiverens virksomhed, eller til sådanne afdøde arbejdstageres efterladte ægtefælle, herunder fraskilt ægtefælle, eller efterlevende børn under 24 år. Fondens midler skal være anbragt efter de regler, som gælder for pensionskasser i henhold til pensionskasseloven, og dens vedtægter skal godkendes af ministeriet for skatter og afgifter. Som betingelse for godkendelse kræves, at fondens formål alene må omfatte udbetaling af støtte og hjælp af pensionslignende karakter.

I bestemmelsens forarbejder er det forudsat, at de pågældende ydelsesmodtagere ved disse fonde ikke har noget retskrav på ydelsen.

Der eksisterer ca. 240 hjælpe- og understøttelsesfonde, der har opnået godkendelse i henhold til pensionsbeskatningslovens § 52. Aktivmassen i disse fonde var pr. 31. december 1982 ca. 800 mill. kr.

Udvalget har undersøgt vedtægterne og regnskabsmateriale for nogle af disse fonde. For enkeltes vedkommende vil der kunne rejses tvivl om, hvorvidt deres virksomhed falder inden for pensionskasseloven. Forsikringstilsynet undersøger disse forhold som led i sin almindelige virksomhed.

Udvalget finder, at den eksisterende pensionskasselovgivnings afgrænsning over for disse hjælpe- og understøttelsesfonde er hensigtsmæssig og bør videreføres. Der er ganske vist utvivlsomt i flere fonde meddelt tilsagn,

til hvilke der knytter sig samme beskyttelsesbehov som til egentlige pensionstilsagn. Man finder imidlertid, at disse forhold kan berigtiges inden for den gældende lovs rammer, dels ved forsikringstilsynets almindelige opsyn med området, dels i kraft af den offentlige indsigt i disse fondes forhold, der er tilvejebragt ved fondslovgivningen.

Udvalget præciserer, at såfremt en sådan ordning ikke har været anmeldt efter lovudkastets regler, og såfremt den ikke er behørigt registreret og har fået koncession, er det ingen pensionsordning. Det betyder, at det juridisk er udelukket, at nogen kan have et gyldigt krav på "pension" fra ordningen.

3.5. Som anført i afsnit 2.7 har der i nogle pensionskasser udviklet sig en praksis, hvorefter pensionskasserne yder såkaldte pensionisttillæg, som formelt ydes for et år ad gangen, og som derfor ikke er reserveafdækkede.

Udvalgets forslag medfører, at denne praksis begrænses. Imidlertid giver forslaget overgangsbestemmelser mulighed for, at der til de personer, der før lovens ikrafttræden modtog sådanne pensionisttillæg, i indtil 5 år efter lovens ikrafttræden, fortsat kan udloddes sådanne ydelser. Fristen vil kunne forlænges med indtil 10 år, men kun såfremt der samtidig foretages en gradvis reservefundering af ydelserne.

4. Udtrædelsesgodtgørelser.

4.1. Den gældende lovs regler om udtrædelsesgodtgørelser har givet anledning til kritik og en række vanskeligheder i praksis.

Disse regler er blevet ændret flere gange siden lovens ikrafttræden. Det er udvalgets opfattelse, at tiden er løbet fra regler, der i lovsform fastsætter reglerne herfor.

Problemer om kontant udbetaling af udtrædelsesgodtgørelser behandles tillige i kapitel 8 i henhold til udvalgets tillægskommissorium (se kapitel 1).

4.2. Den gældende lov indeholder dels regler for, hvornår en udtrædelsesgodtgørelse kan tillades kontant udbetalt, dels regler for beregningen af dens størrelse.

Reglerne om kontant udbetaling af **udtrædelsesgodtgørelser** findes i den gældende lovs § 9, stk. 3.

De to første sætninger i denne bestemmelse er sålydende:

"Det beløb, som et medlem måtte have krav på, skal, medmindre forsikringsrådet tillader anden anvendelse, indbetales til en anden under statstilsyn stående pensionskasse eller den forsikringsmæssige pensionsordning, hvortil den pågældende måtte overgå, eller hvis dette ikke bliver tilfældet, anvendes som indskud for pensionsforsikring eller livrente i et anerkendt livsforsikringselskab, jfr. herved forskrifterne i § 18. I sidstnævnte tilfælde vil beløbet dog på medlemmets begæring være at udbetale kontant, såfremt det ikke overstiger gennemsnittet af den pågældendes lønning (herunder tantieme og lignende) for de sidste 3 år."

De nævnte bestemmelser indeholder to muligheder for kontant udbetaling af den udtrædelsesgodtgørelse, dels en dispensationsregel i 1. pkt., dels en lov-mæssig ret i 2. pkt.

4.3. Lovens motiver viser, at det har været hensigten, at der skal kun gives dispensationer i få tilfælde.

Dispensation kan komme på tale på to meget forskellige situationer, nemlig

- a) når den pågældende overgår til en anden stilling, hvortil der er knyttet adgang til før eller senere at indtræde i en pensionskasse eller forsikringsmæssige pensionsordning,

- b) når den pågældende ikke indtræder i en stilling, hvortil der er knyttet den nævnte adgang til en pensionsordning.

Der dispenseres som alt overvejende hovedregel ikke i de under a) nævnte tilfælde.

For så vidt angår de under b) nævnte tilfælde, er der en lovmæssig ret til under visse betingelser at få udtrædelsesgodtgørelsen udbetalt kontant, jfr. nærmere nedenfor under 4.

Den hidtidige dispensationspraksis i de i b) nævnte situationer er holdt inden for snævre rammer. Der gives kun tilladelse til kontant udbetaling af en udtrædelsesgodtgørelse i enkeltstående tilfælde, især når det af helbredsmæssige årsager er udelukket eller uhensigtsmæssigt at anvende den til tegning af en pensionsforsikring, eller hvis det udtrædende medlem emigrerer.

4 . 4 . Betingelserne for den lovmæssige ret er følgende:

- a) Beløbet må ikke overstige gennemsnittet af den pågældende lønning, herunder tantieme og lignende, de sidste 3 år, og
- b) Det må ikke være muligt at udbetale udtrædelsesgodtgørelsen som indskud til fordel for den pågældende i den anden pensionskasse, pensionsforsikring eller livrente, som den pågældende ellers overgår til som følge af ny beskæftigelse.

Udtrædelsesgodtgørelsen skal dog kun anvendes som indbetaling til en anden under statstilsyn stående pensionskasse eller til en forsikringsmæssig pensionsordning, hvis det vil bevirke en forbedring af pensionsrettighederne i den nye ordning.

Uanset om der til den nye stilling er knyttet en pensionsordning, vil kontant udbetaling komme på tale i de tilfælde, hvor pensionskassen ikke kan modtage beløbet, eller hvor pensionskassen kan modtage beløbet, men den pågældende ingen fordel opnår derved i form af forhøjet an-

ciennitet. Delvis udbetaling vil kunne finde sted i de tilfælde, hvor pensionskassen kan modtage en del af udtrædelsesgodtgørelsen.

4.5. Der blev ved lovændring i 1959 indføjet yderligere to bestemmelser i § 9, stk. 3, hvorefter der i den enkelte pensionskasses vedtægter kan fastsættes afvigende regler inden for visse rammer.

Det kan for det første vedtægtsmæssigt fastsættes, at retten til kontant udbetaling af godtgørelsen ikke indtræder, hvis godtgørelsen overstiger et i vedtægterne fastsat beløb.

Den anden bestemmelse giver mulighed for at udvide adgangen til kontant udbetaling. Det kan i vedtægterne fastsættes, at der kan udbetales medlemmet en så stor del af godtgørelsen som svarer til de af den pågældende selv erlagte bidrag, såfremt udtrædelsen sker mere end 5 år, før retten til alderspension indtræder. Beløbet må dog ikke overstige gennemsnittet af lønning m.v. for de sidste 3 år, eller det lavere beløb, der er fastsat i vedtægterne.

4.6. Ved lov nr. 630 af 23. december 1980 om forsikringsvirksomhed blev de tværgående pensionskasser omfattet af lov om forsikringsvirksomhed. Det har bl.a. medført, at der i et pensionsregulativ om medlemmernes rettigheder og pligter anføres regler om bl.a. udtrædelsesgodtgørelser. Dette regulativ skal godkendes af forsikringstilsynet i henhold til LFV § 30. Disse regler afspejles i det tekniske grundlag, der også skal godkendes af forsikringstilsynet.

Betingelserne for kontant udbetaling af en udtrædelsesgodtgørelse er i de fleste tværgående pensionskasser reguleret efter følgende model: Såfremt medlemmet ikke er berettiget til at få udbetalt pension, kan medlemmet på begæring udtræde af pensionskassen med en kontant udtrædelsesgodtgørelse. Det kræves, at der er forløbet 12 måneder efter fratrædelse af stilling, der medfører bidragsindbetaling til pensionskassen, og at medlemmet ikke på udtrædelsestidspunktet har ansættelse - eller har aftale om ansættelse - i en stilling, der straks eller senere vil blive

forbundet med pensionskassemedlemskab eller en forsikringsmæssig pensionsordning. Udtrædelsesgodtgørelsen kan dog udbetales tidligere i tilfælde af emigration.

Enkelte pensionskasser har yderlige skærpet betingelserne for udbetaling af kontant udtrædelsesgodtgørelse, idet denne ikke må overstige en bestemt beløbsstørrelse eller en årsløn. Visse har helt udelukket adgangen til kontant udbetaling.

Spørgsmålet om kontant udbetaling af en udtrædelsesgodtgørelse er for de tværgående pensionskassers vedkommende et spørgsmål mellem medlemmet og pensionskassen. Forsikringstilsynet tager alene stilling hertil i forbindelse med godkendelsen af pensionsregulativ.

4.7. Ved de tværgående pensionskassers overførsel til lov om forsikringsvirksomhed fandt man for disse pensionskasser behovet for offentlig regulering af spørgsmålet om kontant udbetaling tilstrækkeligt tilgodeset ved, at forsikringstilsynet skal godkende de generelle regler herom. Udvalget finder, at en tilsvarende løsning er tilstrækkelig for firmakasserne. Spørgsmålet om, i hvilke tilfælde kontant udbetaling skal tillades, skal herefter fremover alene reguleres i pensionsregulativet.

4.8. Udover spørgsmålet om kontant udbetaling indeholder den gældende lov regler om beregningen af udtrædelsesgodtgørelsens størrelse. Disse regler har givet anledning til megen - efter udvalgets opfattelse begrundet - kritik.

Reglerne er fastsat i § 9, stk. 1, der indeholder såvel en minimums- som en maksimumsregel for beregning af udtrædelsesgodtgørelser.

Minimumsregien bestemmer, at en udtrædelsesgodtgørelse mindst skal udgøre summen af medlemmets egne bidrag, de af arbejdsgiveren indbetalte bidrag og renter af bidragene med fradrag af den forsikringsrisiko, som pensionskassen har båret for ham. Minimumsregien suppleres med en

særlig regel i § 9, stk. 2, for udtrædere med mindre end 5 års anciennitet. For disse kan der helt bortses fra det bidrag, som arbejdsgiveren har indbetalt.

Minimumsreglerne fastsætter således, at der ved beregningen ganske kan bortses fra de ekstraordinære bidrag fra arbejdsgiveren, som finansieringen af pensionskasser af den såkaldte tilsagnstype i et ikke uvæsentligt omfang er beroende på.

Maksimumsreglen i § 9, stk. 1, bestemmer, at udtrædelsesgodtgørelsen ikke må overstige kapitalværdien af pensionskassens fremtidige forpligtelser til at yde pension med fradrag af kapitalværdien af de fremtidige bidrag, som medlemmet selv skulle have erlagt, hvis han var forblevet i pensionskassen.

Pensionskassens vedtægter skal inden for disse minimums- og maksimumsgrænser fastsætte entydige regler for udtrædelsesgodtgørelsernes beregning. Den betydeligste del af de såkaldte tilsagnspensionskasser har fået godkendt vedtægter, efter hvilke lovens minimumsregel skal anvendes.

Der er i disse pensionskasser ikke nogen direkte sammenhæng mellem det ordinære løbende bidrags og pensionens størrelse. Dette betyder, at der heller ikke er nogen direkte sammenhæng mellem størrelsen af udtrædelsesgodtgørelsen og de pensionsrettigheder, som den pågældende går glip af ved udtrædelsen. Det betyder i praksis, at udtrædere normalt ikke får andele i den del af disse pensionskassers overskud, der hidrører fra ekstraordinære arbejdsgiverindbetalinger.

Udvalget finder denne retstilstand uacceptabel. Der er i øvrigt allerede gjort begrænsninger deri for personer, der ansættes som tjenestemænd ved EF-institutionerne. Disse har efter EFs tjenestemandregler ret til at få opgjort deres udtrædelsesgodtgørelser, enten som den aktuarmæssige modværdi af de pensionsrettigheder, som de opgiver, eller som en sammenlægning af pensionsbidrag med rente.

Det er udvalgets opfattelse, at reglerne om beregning af udtrædelsesgodtgørelser bør tilrettelægges således, at udtræderen principielt sikres mulighed for at reetablere sin pensionsmæssige status i en ny pensionsordning, f.eks. i et pensionsforsikringselskab; dog skal det ved beregningen være tilladt for pensionskassen at tage hensyn til de særlige omkostninger, f.eks. til beregning af godtgørelsen, som selve udtrædelsen belaster pensionskassen med.

Tilsvarende regler gælder i forbindelse med tilbagekøb af pensionsforsikringer i forsikringselskaber.

Teknisk sikres retten ved, at udtrædelsesgodtgørelserne beregnes på det grundlag, som er omtalt i bemærkningerne til § 15, ud fra det fuldt regulerede pensionstilsagn og det pensionsbidrag, der modsvarer dette. Der er nærmere redegjort herfor i bilag 4 (aktuargruppens notater). Udvalget kan tilslutte sig de forslag, som aktuargruppen er fremkommet med, dog med følgende modifikation: Såfremt en pensionskasse har statusmæssigt underskud, finder udvalget, at udtrædelsesgodtgørelsen kun må reduceres proportionalt med underskuddet, hvis den virksomhed, som pensionskassen er tilknyttet, ikke er forpligtet til ekstraordinære tilskud.

Udvalget begrundet denne modifikation således, at hvor den virksomhed, som pensionskassen er tilknyttet, er forpligtet til ekstraordinære tilskud og er solvent, vil en udtrædelsesgodtgørelse, der beregnes ud fra det fuldt regulerede pensionstilsagn, ikke belaste pensionskassens øvrige medlemmer. Det ville da være urimeligt, at den udtrædende ikke får betalt hele beløbet. Kun i situationer, hvor virksomheden enten er insolvent eller ikke er forpligtet til ekstraordinære tilskud, finder udvalget det rimeligt, at udtrædende medlemmer ikke nyder særlige fordele på de tilbageblivende medlemmers bekostning, fordi de forlader pensionskassen på et for dem heldigt tidspunkt, d.v.s. før det eventuelt kan blive nødvendigt at iværksætte genoprettelsesplaner, der f.eks. kan indeholde nedsættelse af pensionstilsagnene.

Som nævnt ovenfor er visse persongrupper umiddelbart sikret ret til den aktuarmæssige modværdi. Udvalgets forslag vil indebære, at udtrædere i almindelighed - bortset fra tilfælde hvor en pensionskasse har statusmæssigt underskud - vil opnå en udtrædelsesgodtgørelse af samme størrelse som den, der skal ydes efter de ovennævnte EF-regler. Det vil påhvile forsikringstilsynet at sikre, at vedtægterne indeholder regler af dette indhold, inden vedtægterne stadfæstes.

5. Ligestilling mellem mænd og kvinder.

Udvalgets lovudkast indeholder ingen udtrykkelige forskrifter om ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til betingelserne for optagelse i pensionskasser eller fastsættelsen af pensionsydelser etc.

I forbindelse med godkendelsen af vedtægterne og pensionsregulativ, påhviler det imidlertid forsikringstilsynet at påse, at ingen gruppe af medlemmer favoriseres urimeligt på andres bekostning. Dette indebærer bl.a., at tilsynet må påse, at der gælder ensartede regler f.eks. for mænd og kvinders optagelse i pensionskasser, og for de rettigheder, som vedtægterne tillægger henholdsvis mænd og kvinder.

Specielt for så vidt angår fastsættelsen af pensionsydelsernes størrelse har der imidlertid i de forskellige ordninger udviklet sig to principielt helt forskellige traditioner.

Den ene, der traditionelt anvendes i tilsagnsordninger (jfr. kapitel 5, afsnit 1), og som tjenestemandssystemet også er baseret på, går ud på, at der fastsættes samme ydelser for mænd og kvinder. Dette indebærer, at de aktuarmæssigt beregnede kapitalværdier af en mands og en kvindes pensionsrettigheder vil være forskellige, uanset at de månedlige pensionsbeløb og det tidspunkt, som de begynder at løbe fra, er ens.

Årsagen hertil er, at kvinder i gennemsnit lever noget længere end mænd, og at de derfor vil komme til at oppebære pensionen i et længere tidsrum.

Tilsvarende forhold gør sig gældende for en række af de andre beregningsfaktorer, der indgår ved fastsættelsen af kapitalværdien - og dermed den nødvendige reserveafsættelse - for pensionstilsagn.

Den anden ordning, der anvendes i forsikringsselskaber og tarifmæssigt opbyggede pensionskasser, går ud på, at der fastsættes ens pensionsbidrag for mænd og kvinder. Ved beregningen af ydelserne tages der derefter hensyn til de forskellige risikoforhold etc., således at mænd og kvinder f.eks. ikke opnår identiske månedlige pensionsydelser.

Nogle af de risikofaktorer, der indgår i beregningerne ved en typisk sammensat pensionsordning er dyrere for kvinder end for mænd. Alderspensionsdækning er således mere bekostelig for kvinder end for mænd, som følge af kvinders længere middellevetid. Ægtefællepensionsdækning er derimod dyrere for mænd end for kvinder, bl.a. som følge af kvinders forventede længere levetid end mænd.

Det er muligt i en tarifbaseret pensionsordning at sammensætte de forskellige ydelseskompener i et sådant forhold, at der over en periode for mænd og kvinder under ét stort set opnås ens ydelser, selv om bidragene også er ens for mænd og kvinder. Helt identisk vil de i sådanne tilfælde imidlertid ikke blive. Dette indebærer imidlertid en binding på kassen i relation til ydelsessammensætningen.

Såfremt der ikke ved ydelsessammensætningen foretages en sådan neutralisering af de to køns forskellige risikoforløb, vil ordninger med såvel ens bidrag som ens ydelser på længere sigt kun kunne opretholdes, såfremt elementet af frivillighed i ordningens deltagelse er beskedent. Ellers vil det stå som en åbenbar mulighed for det køn, som disfavoriseres, at skifte til en individuel forsikring eller lignende. Hertil kommer, at økonomien i en sådan ordning vil være overmåde følsom over for en ændret kønssammensætning i medlemskredsen, og at enten pensionsbidragene eller pensionsydelserne løbende må ændres i takt med ændringer i medlemskredsen.

I praksis anvendes sådanne beregningssystemer, hvor der bortses fra kønsspecifikke risikoforskelle ved fastsættelsen af hvilke ydelser en given indbetaling giver anledning til, kun i ordninger, hvor deltagelse er tvungen. ATP-ordningen er et eksempel på en sådan.

Den mest principielle lovregel på området er EØF-traktatens art. 119. Herefter påhviler det medlemsstaterne at gennemføre princippet om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde. Bestemmelsen lyder:

"Hver Medlemsstat gennemfører i løbet af første etape og oprettholder derefter princippet om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde.

Ved løn forstås i denne artikel den almindelige grund- eller minimumsløn og alle andre ydelser, som arbejdstageren som følge af arbejdsforholdet modtager fra arbejdsgiveren direkte eller indirekte i penge eller naturalier.

Lige løn uden forskelsbehandling med hensyn til køn indebærer:

- a) at den løn, der ydes for samme arbejde, der aflønnes i akkord, fastsættes på samme beregningsgrundlag;
- b) at den løn, der ydes for arbejde, betalt efter tid, er den samme for samme slags arbejde."

Bestemmelsen foreskriver udtrykkeligt, at der ved løn forstås almindelig grund- og minimumsløn og alle andre ydelser, som arbejdstageren modtager fra arbejdsgiveren direkte eller indirekte i penge eller naturalier.

Fællesskabets domstol har fundet, at art. 119 også finder anvendelse i relation til visse pensionsspørgsmål.

I afgørelsen Worringham og Humpreys mod Lloyds Bank (Samling 1981 s. 767) fandt domstolen således, at et bidrag til en pensionsordning, der indbetales af en arbejdsgiver på de ansattes vegne i form af et tillæg til bruttolønnen, og som følgerigt er med til at bestemme denne løns størrelse, er "løn" efter traktatens art. 119, stk. 2. Det følger heraf, at der i sådanne tilfælde ikke må ydes forskellige bidrag for mænd og kvinder.

Den pågældende sag drejede sig om et tilfælde, hvor der for mandlige arbejdstagere under 25 år - men ikke kvindelige - blev indbetalt et særligt pensionsbidrag, der finansieredes af arbejdsgiveren.

Domstolen lagde i sin afgørelse vægt på følgende:

"Selv om de mandlige arbejdstageres løn, efter fradrag af bidrag, kan sammenlignes med lønnen for de kvindelige arbejdstagere, som ikke er forpligtet til at indbetale bidrag, og fra hvis løn disse følgelig ikke fratrækkes, er uligheden mellem mandlige og kvindelige arbejdstageres bruttoløn dog en kilde til forskelsbehandling, der er i strid med traktatens art. 119, eftersom mænd på grund af denne ulighed modtager ydelser, som kvinder, der udfører sammen arbejde eller arbejde af samme værdi, er afskåret fra, eller af samme grund modtager større ydelser eller sociale fordele end kvinder er berettiget til.

Dette er navnlig tilfældet, når - som i nærværende sag - de arbejdstagere, der fratræder deres arbejde, før de er nået en bestemt alder, under visse betingelser, i form af en "til bidragene svarende præmie", får tilbagebetalt i det mindste en del af de bidrag, som arbejdsgiveren har indbetalt på deres vegne, og når den til arbejdstageren udbetalte bruttoløn bestemmer størrelsen af visse ydelser og sociale fordele, såsom fratrædelsesgodtgørelse eller arbejdsløshedsydelse, familieydelse eller lånemuligheder med eller uden pantessikkerhed, som arbejdstagere af begge køn har ret til."

Ikke alle spørgsmål om, hvorledes der i henhold til art. 119 skal forholdes med hensyn til pensionsbidrag og -ydelser, er afklaret med denne dom. Gældende ret antages imidlertid ikke at udelukke, at arbejdsgiveres reelle økonomiske bidrag til pensionsordninger er forskellige for mænd og kvinder. Dette forudsætter dog, at finansieringen af ordningerne ikke finder udtryk i forskellige individualiserede pensionsbidrag for mænd og kvinder, der giver anledning til forskellige sociale ydelser m. v.

Der er udstedt flere direktiver med hjemmel i art. 119, der udbygger og præciserer ligestillingsprincippet. Rådet har den 24. juli 1986 vedtaget et direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger (86/378/EØF, EFT 1986 L 225/1 af 12. august 1986). Firma-

pensionskasserne er omfattet af dette forslags anvendelsesområde. Direktivet forbyder forskelsbehandling på grundlag af køn, især for så vidt angår

anvendelsesområdet for ordningerne samt betingelserne for adgang til disse,
bidragspligt og beregning af bidrag, samt
beregningen af ydelserne, herunder ægtefælle- eller forsørgertilæg, og betingelserne for varigheden og bevarelsen af retten til ydelserne.

I direktivet er det dog udtrykkeligt bestemt, at "Ved bestemmelser, der er i modstrid med princippet om ligebehandling, forstås bl.a. bestemmelser, som direkte eller indirekte, bl.a. under henvisning til ægteskabelig eller familiemæssig stilling, er baseret på kønnet, og som vedrører fastsættelse af forskellige ydelsesniveauer undtagen i det omfang, det er nødvendigt som følge af aktuarmæssige faktorer, der er forskellige for de to køn, i forbindelse med ydelser, som er bidragsdefinerede, forskellige bidragsniveauer for arbejdstagerne, (og) forskellige bidragsniveauer for arbejdsgiverne i forbindelse med ydelser, som er bidragsdefinerede, medmindre der sker en tilnærmelse af de pågældende ydelsers beløb" (direktivet art. 6, stk. 1, litra h og i), (understregninger her).

Direktivet tvinger således ikke til, at den hidtidige danske lovpraksis ændres på disse punkter. Der er endnu ikke taget stilling til, hvorledes direktivet skal gennemføres. Indtil da må forsikringstilsynet dog ex officio påse, at pensionskassers planer, regulativer m.v. ikke er i strid med de principper, der følger af traktatens art. 119 og det nævnte direktiv.

Kapitel 8

Adgangen til at få udbetalt genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse "i utide".

1. Kommissoriet .

Som omtalt i kapitel 1 fik udvalget ved industriministeriets skrivelse af 6. februar 1986 til opgave at undersøge spørgsmålet om adgang til at få udbetalt opsparing fra en pensionskasse (f.eks. ved stillingsophør) i "utide" samt spørgsmålet om tilsynsregler for tilsagnsordninger. Kommissoriet pålagde udvalget at overveje dette spørgsmål og fremkomme med eventuelle forslag såvel på firmapensionskasseområdet som på forsikringsområdet i øvrigt.

Udvalgets kommissorium pålægger således udvalget at undersøge spørgsmålet om genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse for både forsikringsselskaber og pensionskasser, d.v.s. alle virksomheder under lov om forsikringsvirksomhed og lov om tilsyn med pensionskasser.

Udvalget påpeger, at en tilsvarende problemstilling opstår for pengeinstitutternes kapital- og ratepensioner.

Som nævnt i kapitel .1 er udvalget ved drøftelsen af emnerne i dette kapitel udvidet med to medlemmer, indstillet af ministeriet for skatter og afgifter og Assurandør-Societetet.

Udvalget har overvejet spørgsmålet ud fra pensionsmæssige/pensionstekniske synsvinkler. Under overvejelserne har udvalget også inddraget skatte- og afgiftsmæssige aspekter. Udvalget anser sig dog ikke for at være beføjet til at stille forslag af skatte- og afgiftsmæssig art.

Udvalget har overvejet afgrænsningen af de typer af ordninger, der falder ind under udvalgets kommissorium.

Inden for udvalgets kommissorium falder ordninger, der er obligatoriske for den ansatte, uanset om disse etableres i livsforsikringselskaber, tværgående pensionskasser eller firmapensionskasser.

Ordninger, hvor en arbejdstager uden medvirken af en arbejdsgiver opretter en individuel ordning i et forsikringselskab, falder efter udvalgets opfattelse uden for dets kommissorium.

Imidlertid kan der forekomme ordninger, hvor det kan være svært at afgøre, om de bør henføres til den ene eller den anden gruppering. Der kan f.eks. være tale om individuelle ordninger, hvor en arbejdstager som led i arbejdsforholdet har aftalt med sin arbejdsgiver, at denne indeholder pensionsbidraget i arbejdstagerens løn og overfører dette til et forsikringselskab eller pengeinstitut. I en sådan situation begrænser arbejdsgiverens rolle sig til kun at omfatte de administrative opgaver ved pensionsopsparingen.

Det er udvalgets opfattelse, at eventuelle indgreb også må omfatte ordninger, der finansieringsmæssigt ligger i den "grå zone", for at undgå at skabe omgåelsesmuligheder eller uligheder. Det er dog ikke muligt for udvalget at beskrive afgrænsningen nøjere. Dette må ske ved bekendtgørelse eller forsikringstilsynets praksis.

Andre aspekter af spørgsmålet om udtrædelsesgodtgørelser er behandlet i kapitel 5, afsnit 3, og kapitel 7, afsnit 4.

2. De gældende regler om adgangen til kontant udbetaling af genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse.

2.1. De nugældende regler for kontant udbetaling af udtrædelsesgodtgørelse fra en firmapensionskasse findes i § 9, stk. 3, i lov om tilsyn med pensionskasser, der er gengivet i bilag 1. Disse regler er gennemgået i kapitel 7, afsnit 4.

Kapitel 8. Adgangen til at få udbetalt genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse "i utide".

2.2. For tværgående pensionskasser er regler om udtrædelsesgodtgørelser fastlagt i regulativer, der skal godkendes af forsikringstilsynet. Ofte er disse regler udformet således, at et medlem på begæring kan udtræde af pensionskassen med en kontant udtrædelsesgodtgørelse, når der er forløbet 12 måneder efter fratrædelse af stilling, der medfører bidragsindbetaling til pensionskassen, og medlemmet ikke på udtrædelsestidspunktet har ansættelse - eller har aftale om ansættelse - i en stilling, der straks eller senere vil blive forbundet med pensionskassemedlemskab eller en forsikringsmæssig pensionsordning. Enkelte pensionskasser har yderligere skærpet betingelserne, idet en kontant udtrædelsesgodtgørelse slet ikke kan udbetales eller ikke kan overstige en bestemt beløbsstørrelse eller en årsløn.

Disse betingelser suppleres dog med mulighed for udtrædelsesgodtgørelse, straks når medlemmet emigrerer.

Ved en overenskomstansats overgang til ansættelse som tjenestemand kan pågældende vælge at få udtrædelsesgodtgørelse, fripolice eller få beløbet overført til den offentlige kasse mod tillægelse af pensionsalder fra tidligere overenskomstansættelse i den offentlige sektor.

Endelig kan medlemmet vælge at fortsætte som selvbetalende medlem af pensionskassen, eller som hvilende medlem uden bidragsbetaling.

2.3 .Pensionsordninger i livs- og pensionsforsikringselskaber omfatter dels obligatoriske pensionsforsikringsordninger, hvor medlemmerne får adgang til en løbende ydelse fra en bestemt alder (med ægtefællepension, børnepension og invalidepension), og dels andre ordninger, hvor der kan være tale om forskellige forsikringsaftaler, f.eks. kapitalforsikring, livrenter, overlevelsesrenter, rateforsikringer m.v.

Ændringer i bestående pensionsaftaler i form af forhøjet eller nedsat pensionsbidrag eller ændringer i den tarifmæssige sammensætning vil kunne finde sted, såfremt parterne, d.v.s. arbejdsgiveren, den ansatte og forsikringselskabet er enige herom.

Kapitel 8. Adgangen til at få udbetalt genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse "i utide".

For de arbejdsgiverbaserede ordninger med løbende ydelser er det fastsat i policen eller pensionsoverenskomsten, at den forsikrede ikke kan genkøbe, belåne eller på anden måde råde over policen, så længe ansættelsesforholdet består.

I tilfælde af stillingsfratræden kan forsikringen ifølge beregningsgrundlag G 82 genkøbes straks, såfremt

1. Tilbagekøbsværdien tilfalder arbejdsgiveren i henhold til pensionsbeskatningslovens § 17, stk. 1, 2).
2. Forsikrede emigrerer.
3. Forsikrede får ansættelse som tjenstemand.
Tilbagekøb kan kun ske i det omfang, værdien overføres til staten eller kommunen som betaling for tillæggelse af pensionsalder.
4. Fripoliceværdien ikke overstiger 1.200 kr. i årlig ydelse.

Forsikringen kan endvidere genkøbes mellem 12 mdr. og 24 mdr. efter fratrædelsen, hvis den forsikrede på dette tidspunkt

1. Ikke er fyldt 67 år.
2. Ikke oppebærer pension fra ordningen.
3. Ikke er tjenstemand eller tjenstemandsaspirant.
4. Ikke er og ikke skal optages i en pensionsforsikringsordning eller pensionskasse.
5. Ikke har ansættelse i en stilling, hvor arbejdsgiveren vil deltage i præmiebetalingen på den medbragte police.

I andre tilfælde kan tilbagekøb normalt ikke finde sted. I nogle tilfælde er det endog aftalt mellem arbejdsgiveren og selskabet, at udtrædelse/genkøb slet ikke kan finde sted.

Andre former for pensionsaftaler kan enten være obligatoriske eller frivillige. I den for de obligatoriske ordninger kan forekomme større eller mindre grad af valgfrihed med hensyn til den forsikringsmæssige dæk-

ning. For disse pensionsordninger kan der ske genkøb efter selskabernes almindelige regler, medmindre der er aftalt begrænsninger heri mellem parterne.

Der findes således eksempler på obligatoriske kapitalpensionsaftaler, hvor adgangen til genkøb er begrænset i stil med reglerne for arbejdsgiverbaserede ordninger med løbende ydelser.

Fælles for alle pensionsordninger, der er oprettet i henhold til aftale mellem arbejdstager og dennes arbejdsgiver, er, at den forsikrede ikke uden arbejdsgiverens samtykke kan råde over policen, så længe ansættelsesforholdet består.

2.4. Reglerne om kapitalpension findes i pensionsbeskatningsloven. Der kan således oprettes opsparing i pensionsøjemed i et pengeinstitut og kapitalforsikring i pensionsøjemed i et forsikringselskab.

En kapitalpensionsordning kunne indtil udgangen af 1986 kun oprettes af lønmodtagere efter aftale med arbejdsgiver.

Fra og med 1987 er der efter skattereformen adgang for alle til at oprette kapitalpensionsordninger. Indbetalingerne må højst udgøre 25.000,- kr. årligt (reguleret). Det er herefter ikke længere et krav, at en arbejdsgiver skal medvirke ved ordningen.

Ophævelse af en arbejdsgiverbaseret ordning kan fortsat kun ske efter aftale mellem lønmodtager og arbejdsgiver.

Hvis en kapitalpension udbetales kort tid efter oprettelsen, kan den efter omstændighederne underkendes ligningsmæssigt. Det medfører, at arbejdstagerens indkomst forhøjes med de beløb, der er indbetalt til ordningen i de enkelte år.

Der findes ikke bestemmelser i pensionsbeskatningsloven, der forhindrer udbetaling "i utide" fra en kapitalpensionsordning.

2.5. Efter skattereformen er der fra 1987 ligeledes adgang for alle til at oprette rateopsparing i pengeinstitutter. Det opsparede beløb skal udbetales i rater over mindst 10 år, tidligst fra det fyldte 60. år og seneste udbetaling skal ske senest i det fyldte 80. år.

Opsparingen skal være påbegyndt før opsparerens fyldte 55. år og indbetalingens længde og størrelsen af de årlige indbetalinger samt udbetalingsperiodens start og længde skal være fastlagt ved opsparingens begyndelse. Der er ikke noget loft over indbetalingernes størrelse.

Udbetalingerne fra en rateopsparing er almindeligt indkomstskattepligtige.

Der findes ikke bestemmelser i pensionsbeskatningsloven, der forhindrer udbetaling "i utide" fra en rateopsparingsordning.

3. **Omfanget af kontante udtrædelsesgodtgørelser i praksis.**

Med henblik på at give en statistisk belysning af problemet udsendte udvalget et spørgeskema til fire større tværgående pensionskasser (Magistrenes Pensionskasse, Pensionskassen for Børne- og Ungdomspædagoger, Pensionskassen for sygehjælpere og Pensionskassen for sygeplejersker), der tilsammen har ca. 55 % af samtlige medlemmer af tværgående pensionskasser. Spørgeskemaet udfyldt med summen af de enkelte pensionskassers taloplysninger er gengivet i bilag 6.

Det fremgår af spørgeskemabesvarelsene, at 2.774 medlemmer i 1985 havde fået udbetalt udtrædelsesgodtgørelse kontant. I forhold til medlemstallet i de fire pensionskasser på tilsammen 132.442 medlemmer på opgørelsestidspunktet svarer dette til 2,09 %.

De udtrædende medlemmer havde tilsammen fået udbetalt 102,6 mill. kr. efter betaling af statsafgift. Den gennemsnitlige udtrædelsesgodtgørelse efter afgift udgjorde således 36.986 kr. Størrelsesfordelingen af udtrædelsesgodtgørelserne er forskellig fra pensionskasse til pensionskas-

se, hvilket både hænger sammen med medlemmernes anciennitet i pensionskasserne og forskellige muligheder for mobilitet for forskellige erhvervsgrupper.

Der er mulighed for at blive genoptaget på et senere tidspunkt efter at have fået udbetalt udtrædelsesgodtgørelse fra en pensionskasse. Udvalget bad derfor de fire pensionskasser om at oplyse antallet af tidligere medlemmer, der er genindtrådt i 1985 efter udtræden i tidsrummet 1. oktober 1983 - 30. september 1984. Det samlede antal var 250 medlemmer, svarende til 0,19 % af det samlede medlemstal i de fire pensionskasser .

4. Beskatning af genkøbsværdier og udtrædelsesgodtgørelser.

Udtrædelsesgodtgørelsen svarer normalt til de bidrag, der er indbetalt for medlemmet, med tillæg af renter, men med fradrag for forsikringsrisiko. Der er dog forskel på fradrag og bonus ved kontante udtrædelsesgodtgørelser. I tværgående pensionskasser og forsikringsselskaber sker fradrag for administrationsomkostninger m.m. I tværgående pensionskasser og forsikringsselskaber, og i nogle firmapensionskasser, tillægges bonus til udtrædelsesgodtgørelsen. Godtgørelsen er ofte mindre i firmapensionskasser, jfr. omtalen i kapitel 7, afsnit 4, og bemærkningerne til lovudkastets § 11.

Efter de gældende regler i pensionsbeskatningsloven skal der betales 40 % i afgift, når udtrædelsesgodtgørelsen udbetales til fri rådighed. Desuden skal der betales en tillægsskat ved ordninger i forsikringsselskaber, således at beløbet i princippet beskattes som almindelig indkomst. Dog er der for pensionsordninger med løbende udbetaling mulighed for at opnå fritagelse for betaling af tillægsskat, hvis de i afsnit 2.3. nævnte regler for genkøb er opfyldt, jfr. bekendtgørelse nr. 75 af 16. marts 1972 og bekendtgørelse nr. 400 af 12. september 1979. For kapitalpensionsordninger, ratepensionsordninger og rateopsparingsordninger skal der altid betales såvel afgift som tillægsskat.

Udvalget er opmærksom på, at tillægsskatteberegningen foreslås erstattet af en egentlig indkomstbeskatning af de afgiftspligtige beløb efter lovforslag nr. 129 af 10. december 1986. Lovforslaget er i det store hele af teknisk art og har ikke nævneværdige provenumæssige virkninger.

Der skal ikke betales tillægsskat for ordninger i pensionskasseregie. De nævnte bekendtgørelser ligestiller beskatningsmæssigt i realiteten kollektive ordninger i forsikringsselskaber med pensionskasseordninger.

5. Udvalgets overvejelser om kontante genkøbsværdier/udtrædelsesgodtgørelser.

5.1. Udvalget har som udgangspunkt for sine overvejelser haft lovgivningens formål, der er at sikre, at de opsparede midler bevares til anvendelse i pensionsøjemed.

Udvalget kan tilslutte sig dette synspunkt. Udvalget finder anledning til at bemærke, at dette formål bliver opfyldt i langt det overvejende antal pensionsforhold, og at udvalgets øvrige forslag vil sikre, at pensionsmidlerne fremover i endnu højere grad anvendes til deres formål.

På grund af regnskabstekniske forhold og det forhold, at en del af pensionsopsparingen finder sted i pengeinstitutter, er det meget svært at skønne over omfanget af problemet med udtræden "i utide". Hertil kommer, at problematikken ændres af udviklingen i en række samfundsmæssige forhold såsom ligestillingsbestræbelser i forhold til deltidsarbejde, delpension og efterløn, hensynet til mobilitet på arbejdsmarkedet og den fremtidige udvikling på arbejdsmarkedspensionsområdet.

5.2. Udvalget har overvejet, om man burde foreslå et forbud mod kontant udbetaling af genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse, eventuelt med angivelse af de tilfælde, hvor kontant udbetaling undtagelsesvis burde være tilladt, eller om man omvendt burde blive stående ved de nuværende regler inden for LFV samt udvalgets forslag, der bl.a. medfører adgang til hvilende medlemsskab i visse tilfælde.

Imidlertid har udvalget afstået fra at fremlægge forslag, der alene grunder sig på principielle betragtninger af til dels teoretisk art. Udvalget har i stedet gennemgået de tilfælde, hvor der i praksis kan tænkes at opstå problemer eller kritik, for derigennem at få et overblik over, om og hvor der måtte være behov for skærper.

På denne baggrund har udvalget drøftet følgende tilfælde, hvor der kan være problemer omkring kontant udbetaling af udtrædelsesgodtgørelser:

- 1) Ved overgang til deltidsansættelse er det i en række firmapensionskassers vedtægter fastsat, at der skal ske udtræden af pensionskassen. I andre tilfælde kan udtræden ske. Det kunne tænkes, at medlemmer overgår til deltidsansættelse for derved at kunne udtræde af pensionskassen, således at et beløb frigives til forbrug. Det må endvidere antages, at kvinder oftere end mænd udtræder på denne måde f.eks. efter barselsorlov.
- 2) Tilfælde, hvor medlemmer udtræder af en pensionsordning med løbende ydelser umiddelbart før tidspunktet for pensionering (enten ved overgang til deltidsansættelse eller ved fratræden fra virksomheden), således at beløbet udbetales på en gang i modsætning til den løbende regelmæssige udbetaling efter pensioneringstidspunktet. Dette kan være "interessant" i samspil med efterløn og i visse tilfælde deltidspension.
- 3) Ved overgang til en situation uden pensionsordning, enten på grund af arbejdsløshed, etablering af selvstændig virksomhed eller ved ansættelse uden tilknyttet pensionsordning.
- 4) Udbetaling i forbindelse med emigration.
- 5) Udtrædelsesgodtgørelser med en beskedent kontant værdi.

5.3. Hvis der skal gennemføres en stramning af de nuværende regler, er det udvalgets opfattelse, at kontante udbetalinger bør begrænses til de ~~til~~

Kapitel 8. Adgangen til at få udbetalt genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse "i utide".

fælde, hvor dette tilsiges af hensynet til medlemmets pensionsmuligheder, eller hvor god administration gør dette rimeligt. På denne baggrund har udvalget drøftet de 5 tilfælde, der er opregnet under 5.2.

Ad 5.2.1. (deltid).

Udvalget finder, at der ikke bør kunne udtrædes med kontant udbetaling ved overgang til deltidsansættelse. I sådanne tilfælde vil udtrædelsesgodtgørelsen normalt kunne omskrives til en fripolice eller overføres til en fripoliceordning i et livsforsikringsselskab. Udvalget peger på, at det endvidere kan overvejes at udvide adgangen til hvilende medlemskab af en firmapensionskasse, jfr. kapitel 5.3.

Imidlertid vil der være en restgruppe, der hverken kan opnå hvilende medlemskab af en pensionskasse, og ej heller kan overføre udtrædelsesgodtgørelserne til en forsikringsmæssig ordning navnlig på grund af forringet helbred. Denne restgruppe er ikke af en sådan størrelse, at det kan retfærdiggøre indgreb, ej heller i form af et loft over størrelsen af den konstaterede genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse. Det må dog kræves, at pensionskassen, inden kontant udbetaling sker, har påset, at de nævnte betingelser er opfyldt, d.v.s. at medlemmet tilhører restgruppen, og at udbetaling først sker efter en karenstid. Dette må præciseres i pensionskassens regulativ.

Ad 5.2.2. (efterløn og deltidspension).

Samspilsproblemerne mellem efterløn og pensionsudbetaling kan medføre, at det for forsikringstageren kan synes attraktivt at ophæve sin forsikrings- eller pensionskasseordning i utide for derved at hindre en reduktion af de offentlige ydelser.

Udvalget er bekendt med, at mulighederne for at undgå reduktion ved udbetaling og ændret kapitalanvendelse i disse tilfælde for tiden er til bedømmelse ved domstolene.

Udvalget vil endvidere pege på, at de tværgående pensionskasser i 1983 fik tilladelse til - udover de løbende ydelser - at udbetale éngangsydel-

ser af begrænsede størrelser ved visse nærmere fastsatte situationers indtræden, f.eks. når betingelserne for alderspension er til stede. Denne adgang har udvalget foreslået overført til firmapensionskasserne, jfr. betænkningens kapitel 7.1., og en del af problemet vil være løst herved.

Udvalgets flertal foreslår, at der for alle ordninger indføres en forudgående karenstid, således at der i fem år før det forudsete pensioneringstidspunkt ikke kan ske ophævelse af en forsikringsmæssig pensionsordning eller udtræden fra en pensionskasse med kontant genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse, og at der for firmapensionskassernes vedkommende indføres en karenstid på 12 måneder fra udtræden af pensionskassen og til tidspunktet for udbetaling. Dette forslag svarer til reglerne i de tværgående pensionskasser og forsikringsselskaberne, og vil efter udvalgets opfattelse fjerne det element af "impulsivitet", der muligvis tidligere har været ved firmapensionskasseordninger.

Et mindretal (Eckeroth og Elisabeth Rask Jørgensen) finder, at der bør indføres et forbud mod udbetaling af genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelser i disse tilfælde efter de samme retningslinier, som flertallet skitserer ad 5.2.3.

Ad 5.2.3. (overgang til situation uden pensionsordning).

I tilfælde af overgang til en situation uden pensionsordning er det udvalgets opfattelse, at kontant udbetaling straks ved fratræden principielt er uheldig. Den hidtidige administrative praksis har også været i overensstemmelse hermed.

Et flertal (Annette Bjåland Andersen, Eckeroth, C. Boye Jacobsen, Elisabeth Rask Jørgensen, J. Kr. Lomholt, Hanne Simonsen og Mols Sørensen) foreslår denne praksis udbygget, således at der ej heller efter en karenstid kan ske udbetaling af genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse kontant. Arbejdsmarkedspensionssystemet har som formål at sikre personens senere liv, dels at sikre at pensionsopsparingen kommer til udbetaling fortrinsvis som en løbende ydelse.

Herfra skal gælde undtagelser i tilfælde af emigration og beskeden kontant værdi, jfr. ad 5.2.4 og ad. 5.2.5, samt i de tilfælde, hvor der ikke kan opnås hvilende medlemskab eller overførsel af udtrædelsesgodtgørelse som omtalt i ad 5.2.1.

Et mindretal (Jørgen Andersen, Hans Boye Clausen, Ehlern, Erik Johansen, Birte Toft Nielsen og Sletting) finder, at de regler, som lovudkastet foreslår, i lighed med reglerne for de tværgående pensionskasser, er tilstrækkelige og bør bibeholdes. Efter disse regler kan kontant udbetaling tillades efter udløbet af en karenstid på 12 måneder både ved arbejdsløshed og ved overgang til ansættelse uden pensionsordning. Mindretallet finder dog, at der bør være en karenstid på de sidste 5 år før pensioneringstidspunktet, som det er tilfældet i dag efter pensionskasselovens § 9, stk. 3, in fine, og som det er forudsat ved lovforslaget under ad 5.2.2. Mindretallet finder endvidere, at genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse ikke bør kunne udbetales kontant, når den pågældende i mellemtiden har fået nyt arbejde med en pensionsordning, hvortil udtrædelsesgodtgørelsen kan overføres.

Nogle af udvalgets medlemmer (J. Kr. Lomholt og Hans Boye Clausen) har endvidere peget på, at det i lyset af det overordnede formål, nemlig at sikre, at de opsparede midler rent faktisk anvendes til pensionsmæssig forsørgelse, vil være nærliggende at undersøge, om der kunne være situationer, hvor adgangen til genkøb/udtrædelsesgodtgørelse blev erstattet af en adgang til at få den løbende pensionsudbetaling påbegyndt tidligere. F.eks. kunne disse situationer være dér, hvor

1. den fratrådtes arbejdsløshedsperiode har varet i mindst xx måneder, og/eller
2. den straks begyndende pension har en sådan størrelse, at udbetalingen vil betyde en væsentlig bedring af den fratrådtes økonomi.

Det forudsættes, at pensionsbeskatningslovens regler for tidligste udbetaling af pensionsordningen med løbende udbetaling gøres tilsvarende fleksible (nedsættelse af 60 års-grænsen i særlige tilfælde).

Ad 5.2.4. (emigration.)

Lovudkastet overlader det til den enkelte pensionskasses regulativ at fastsætte de nærmere betingelser for kontant udbetaling ved emigration. Udvalget finder ikke behov for at ændre denne regulering, selv om det teknisk er muligt at forvalte midlerne i en dansk pensionsordning og løbende at overføre pensionsbeløbet til udlandet. Udvalget lægger vægt på, at man ved emigration mister tilknytningen til det danske samfund, og at der kan være et praktisk behov for, at emigranten medtager sin **genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse**.

Ad 5.2.5. (beskeden kontant værdi).

Udvalget finder det rimeligt at tillade **udtrædelsesgodtgørelser** udbetalt kontant i overensstemmelse med vedtægterne, når disse godtgørelser har en beskeden kontant værdi. Ved definitionen af, hvad der forstås ved "en beskeden kontant værdi" har udvalget delt sig i to lige store dele.

En del af udvalgets medlemmer har peget på den i lovudkastets § 1, stk. 3, nævnte grænse på under 6.000,- kr. i årlig alderspension som et beløb, det af administrative og ressourcemæssige hensyn er rimeligt at tillade udbetalt kontant.

Andre medlemmer henviser til den grænse på 1.200,- kr., der anvendes i det godkendte beregningsgrundlag G 82 som et kriterium for afgørelsen af, om beløbet kan udbetales.

5.4. Hvis der skal indføres begrænsninger i adgangen til kontant genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse og/eller karenstider, kræves ændringer i lov om forsikringsvirksomhed og udvalgets lovudkast. Teknisk vil det kræve, at der skal indsættes bestemmelser herom i vedtægter eller regulativer, som forsikringstilsynet godkender for hvert enkelt forsikrings-selskab/pensionskasse, og at industriministeren får hjemmel til at fastsætte regler herom. En regulering af disse detaljerede forhold i lovteksten anser udvalget ikke for hensigtsmæssigt.

Dette kræver indsættelse af et nyt nr. i lov om forsikringsvirksomhed § 30 og i § 11 i udvalgets udkast:

"begrænsninger i adgangen til kontant udbetaling af genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse ved (arbejdsgiverfinansierede) ordninger".

Hjemmelsbestemmelsen kan indsættes som nyt stk. 2 i § 30 i lov om forsikringsvirksomhed, hvorefter "Industriministeren kan fastsætte regler om begrænsning af adgang til kontant udbetaling af **genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse**" og som et nyt nr. 4 i udvalgets udkast til § 18: "regler om begrænsning af adgang til kontant udbetaling af **udtrædelsesgodtgørelse**".

Udvalget minder om, at der må overvejes tilsvarende regler for andre ordninger omfattet af pensionsbeskatningsloven. Udvalget har overvejet, om behovet er mindre her, hvor der betales tillægsskat ved ophævelse, men finder, at de beskyttelsehensyn over for den pensionsopsparende, der ligger til grund for udvalgets forslag, også må gælde for de andre ordninger.

5.5. Endelig foreslår udvalget, at der i de offentliggjorte regnskaber for firmapensionskasserne gives oplysninger om **udtrædelsesgodtgørelser**, således at der bliver bedre muligheder for at følge dette område i fremtiden både via pensionskassernes regnskaber og gennem forsikringstilsynets beretning.

6. Bidragsprofiler i **tilsagnsordninger**.

Som nævnt i kapitel 7, afsnit 2, og bemærkningerne til §§ 15 og 17 i udvalgets lovudkast, er det for tilsagnsordninger, både under lov om forsikringsvirksomhed og under lov om tilsyn med pensionskasser, ofte nødvendigt med ekstraordinære bidrag eller betaling fra arbejdsgiveren, hvis man ønsker at fastholde et uændret pensionstilsagn.

Da **pensionsløftet** er udtrykt som en procentdel af medlemmets løn på pensionstidspunktet, er det ofte nødvendigt med ekstraordinære bidrag i de tilfælde, hvor der sker forskydninger i beregningsgrundlaget, f.eks.

Kapitel 8. Adgangen til at få **udbetalt** genkøbsværdi/udtrædelsesgodtgørelse "i **utide**".

ved en anden lønstigningstakt end den forventede, ved ændrede rentevilkår, ved ændret pensions sammensætning i pensionsordningen m.v.

For pensionsordninger i forsikrings selskaber sker indbetalingen af ekstraordinære bidrag ved tegning af tillægspolicer, således at bidragsbetalingen svarer til pensionsløftet. Et krav om "jævnere" bidragsprofil fører - i det omfang det overhovedet er et meningsfuldt krav - derfor kun til større administrative omkostninger, og arbejdsgiver/arbejdstager kommer alligevel til at betale de ekstraordinære bidrag i form af "tillægspolicer".

I eksisterende ordninger oprettet i en tilsagnskasse på firmapensionskasseområdet har der været eksempler på relativt store udsving i bidragsprofilen, navnlig for så vidt angår arbejdsgiverbidraget. Imidlertid vil udvalgets forslag i lovudkastets § 17 om, at firmapensionskasserne årligt skal gennemgå sit pensionsregulativ og det tekniske og økonomiske grundlag medføre, at der i fremtiden, såfremt udvalgets forslag gennemføres, i disse pensionskasser fastsættes realistiske, løbende bidragsbetalinger, ligesom udvalgets forslag medfører, at der bliver pligt for virksomheden til at foretage indbetaling af eventuelle manglende beløb i henhold til den årlige opgørelse. Det er imidlertid uundgåeligt, at der fra tid til anden vil være behov for ekstraordinære bidrag, når forudsætningerne for pensionskassens tekniske og økonomiske grundlag ændrer sig.

Kapitel 9 Pensionsoverførsler.

1. Rapporten fra 1986 om pensionsoverførsler.

Som led i regeringens bestræbelser på at fremme mobiliteten på arbejdsmarkedet nedsatte industriministeren i september 1986 en tværministeriel arbejdsgruppe, der fik til opgave at belyse de forhold der hæmmer eller hindrer overførsel mellem pensionsordninger, og udforme løsningsmodeller til sikring af en bred adgang til at foretage disse overførsler.

Arbejdsgruppen afgav i december 1986 en rapport "Pensionsoverførsler - rapport fra en tværministeriel arbejdsgruppe"¹¹. På grundlag af denne har industriministeren den 15. januar 1987 fremsat lovforslag nr. L 164, hvis indhold svarer til arbejdsgruppens forslag.

Arbejdsgruppen har undersøgt overførsel af obligatoriske pensionsordninger med løbende udbetalinger, der er oprettet i tværgående pensionskasser eller forsikringsselskaber som led i et ansættelsesforhold. Under hensyn til udvalgets kommissorium har arbejdsgruppen ikke **berørt overførselsproblemer** i firmapensionskasser.

Rapporten foreslår at lovfæste en ret for den ansatte til overførsel af pensionsrettigheder fra et pensionsinstitut til et andet ved skift til en stilling med obligatorisk pensionsordning med løbende ydelse. Derfor skal pensionsinstitutterne have overførselsregler, der godkendes af forsikringstilsynet. Rapporten fastslår herunder, at overførselsregler udtrykkeligt skal foreskrive accept fra den person, som pensionsoverførslen vedrører. I tilfælde af manglende accept fra arbejdstageren skal denne gives mulighed for en fripolice.

Endvidere foreslår rapporten, at fradraget for omkostninger ved overførsel mellem to obligatoriske pensionsordninger reduceres væsentligt i forhold til gældende regler.

Endelig foreslår arbejdsgruppen, at der ikke skal kunne kræves en fornyet helbredserklæring ved overførsel mellem to pensionsordninger, medmindre den nye ordning afviger væsentligt fra den gamle ordning med hensyn til forøget risiko eller med hensyn til krav om helbedsbedømmelse ved indtræden. I situationer, hvor det konstateres, at arbejdstagerens helbred er så forringet, at den pågældende ikke kan optages i den nye ordning, skal der være ret for arbejdstageren til at forblive i den gamle ordning som betalende medlem, selv om der er sket et jobskift.

Arbejdsgruppen foreslår til gennemførelse af dette, at der efter nr. 9 i § 30 i lov om forsikringsvirksomhed indsættes:

"10) Angivelse af de regler, efter hvilke pensionsforsikringer med løbende udbetalinger tegnet som obligatoriske pensionsordninger kan overføres fra og til et selskab i forbindelse med overgang til anden ansættelse."

Som § 30, stk. 2, indsættes:

"Industriministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om de i stk. 1, nr. 10, nævnte regler."

2. Udvalgets overvejelser om rapporten.

Rapporten blev i januar 1987 tilstillet udvalget, således at dette kunne overveje de mulige konsekvenser for firmapensionskasserne af de forslag, der indeholdes i rapporten.

Udvalget har drøftet forslagernes konsekvenser for **firmapensionskasserne**.

Udvalget finder, at hensynet til at fremme mobiliteten på arbejdsmarkedet tilsiger, at rapportens konklusioner og forslag principielt må gælde tilsvarende for firmapensionskasserne.

I denne forbindelse gør udvalget dog opmærksom på, at der for firmapensionskasser opstår visse særlige problemer:

2.1. Ud- og indtrædelsessituationer kan næppe behandles ens.

Medens problemet om udtrædelsesgodtgørelsens størrelse og dermed udtrædelsessituationen efter udvalgets forslag forventes reguleret på rimelig måde, jfr. kapitel 7, er der problemer i forbindelse med indtræden i pensionskasserne. Nogle af problemerne omtales nedenfor under 2.2, 2.5, 2.8 og 2.9.

Herudover kommer på det mere generelle plan, at gensidighed i den betydning, at ind- og udtræden under ordningerne opvejer hinanden, næppe på tilsvarende måde gør sig gældende ved firmapensionskasserne. Her vil der formentlig typisk ikke være ligevægt mellem de ind- og udtrædende medlemmer.

2.2. Overførsel af reserve ved udtræden fra en tilsagnskasse kan give særlige problemer.

I visse tilsagnskasser vil der - i det mindste indtil udvalgets forslag er fuldt gennemførte, jfr. kapitel 5 og 7 - være et problem ved at anvende reserven som grundlag for overførselsbeløbet, da beløbet ikke har rimelig sammenhæng med den pensionsret, som man giver afkald på, jfr. aktuargruppens notater i bilag 4. Der må i den enkelte tilsagnskasse fastsættes regler for beregning for overførselsbeløb i denne overgangsperiode.

2.3. Helbredsoplysninger kan være af væsentlig betydning for små pensionskasser.

Udvalget stiller sig meget skeptisk over for arbejdsgruppens antagelse, hvorefter optagelse af medlemmer med forringet helbred skulle være uden betydning. Men selv om arbejdsgruppens konklusioner generelt måtte være korrekte, må det antages, at spørgsmålet om helbredsoplysninger kan være betydeligt, især i små firmapensionskasser.

Tværtimod må - alt andet lige - en tilgang af blot nogle få "dårlige liv" i en mindre pensionskasse give store problemer.

2.4. Adgangen til at forblive som hvilende medlem i en pensionskasse svarer ikke nødvendigvis til retten til ved fripolice at forblive i et livsforsikrings-selskab eller en tværgående pensionskasse.

Medens der normalt i forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser gælder en ubetinget ret til at forblive som hvilende medlem med fripolice, må denne ret, jfr. kapitel 5, undergives visse begrænsninger, fordi en firmapensionskasse altid vil være tilknyttet et firma. I så fald kan løsningen være en overførelse af udtrædelsesgodtgørelse til en individuel ordning i et livsforsikrings-selskab.

2.5. Anciennitetstilskrivning.

Den, der træder ind i en pensionskasse, undergives dennes anciennitetsregler. Hvis således en person på 28 år træder ind i en pensionskasse, hvor ingen kan optjene anciennitet før det fyldte 30. år, må man bøje sig for dette, selv om der i den gamle pensionskasse allerede var optjent anciennitet. En harmonisering af dette ved generelle regler synes uønskelig.

2.6. Pensionskasser med udbetalingsforbud.

Ved udtræden af en pensionskasse, der har forbud mod kontant udbetaling, vil overførselsreglerne kunne bevirke, at udtrædelsesgodtgørelsen overføres til en pensionskasse uden udbetalingsforbud ved udtræden. Dette kunne løses ved de forslag, der omhandles i kapitel 8.

2.7. Blandede ordninger.

Arbejdsgruppens forslag omfatter kun ordninger med løbende ydelser, medens ordninger med sumudbetalinger, herunder ratepensioner og rateopsparinger falder udenfor. Imidlertid er der mange ordninger, der er "blandede". Der må træffes beslutning om, hvorledes der skal forholdes med disse ordninger. Således kan der efter pensionskassebekendtgørelsens § 7, stk. 1, også for de tværgående pensionskasser tillades éngangs-

ydelse, og udvalget forudsætter, at tilsvarende regler vil gælde for firmapensionskasser, jfr. bemærkningerne til lovudkastets § 9.

2.8. Karenstid ved indtræden.

Nogle firmapensionskasser har bestemmelser om karenstid ved indtræden. Udvalget går ud fra, at disse bestemmelser må gælde for alle nyindtrædende, uanset om de indtræder i en ordning for første gang, udefra (f.eks. med en pensionsopsparing fra et pengeinstitut) eller med overførsel fra en anden virksomhed under lov om forsikringsvirksomhed eller pensionskasseloven.

2.9. Væsentlige andre vilkår i den nye ordning.

Hvis der er andre vilkår, eventuelt ringere vilkår, i den ordning, man indtræder i, er man bundet af dem. Man kan således ikke ved overgang fra en bedre ordning skabe sig selv en undtagelse i forhold til det godkendte pensionsregulativ, selv om overgang til et "ringere produkt" i forhold til det nyindtrædende medlem kan give problemer. Den, der ikke ønsker overførsel, må om muligt blive stående i den hidtidige ordning eller overføre udtrædelsesgodtgørelsen til et livsforsikringselskab.

3. Udvalgets forslag.

Udvalget finder, at såfremt parallellitet med lov om forsikringsvirksomhed ønskes, skal følgende indsættes i § 11 om pensionsregulativet i lovudkastet:

"6) Angivelse af de regler, efter hvilke pensionsforsikringer eller -ordninger med løbende udbetalinger tegnet eller aftalt som obligatoriske ordninger i et forsikringselskab eller en pensionskasse kan overføres herfra og til pensionskassen eller omvendt i forbindelse med overgang til ansættelse hos en anden arbejdsgiver med en obligatorisk ordning med løbende ydelser."

Som § 18, nr. 5, indsættes:

"Industriministeren kan fastsætte nærmere regler om de i § 11, nr. 6, nævnte regler."

Dette kræver konsekvensændringer i det fremsatte forslag til lov om ændring af lov om forsikringsvirksomhed § 30 med henblik på ligestilling af firmapensionskasser, tværgående pensionskasser og forsikringsselskaber.

Kapitel 10

Udkast

til

Lov om tilsyn med pensionskasser

Kapitel 1

Lovens formål

§ 1

Ethvert løfte om pension (pensionstilsagn) i forbindelse med et ansættelsesforhold skal afdækkes enten i et forsikringsselskab eller en pensionskasse, der har koncession i henhold til lov om forsikringsvirksomhed, eller i en pensionskasse, der har koncession i henhold til denne lov.

Stk. 2. Stk. 1 gælder dog ikke for løfter om pension

- 1) afgivet af staten eller en kommune,
- 2) afgivet over for direktører eller disses efterladte,
- 3) reguleret i henhold til særlig lov.

Stk. 3. Industriministeren kan fastsætte regler om, at løfter om pension af ringe størrelse ikke omfattes af denne lov.

Kapitel 2
Lovens område m.v.

§ 2

Denne lov finder anvendelse på enhver sammenslutning (pensionskasse), **der** har til formål på grundlag af et løfte om pension at sikre de ansatte pension i forbindelse med ansættelse i en virksomhed, herunder et koncessioneret selskab, eller ved ansættelse i sådanne virksomheder inden for samme koncern.

Stk. 2. Pensionskasser, der er under tilsyn efter lov om forsikringsvirksomhed, og løfter om pension, der omfattes af § 1, stk. 2, omfattes ikke af denne lov.

Stk. 3. Industriministeren kan efter forhandling med vedkommende minister eller kommune bestemme, at en pensionskasse, for hvis forpligtelser staten eller kommunen fuldt ud hæfter eller garanterer, helt eller delvis undtages fra § 9, §§ 11-12, §§ 14-15, §§ 17-22, § 25, kapitel 5, § 36, stk. 1-3, § 39, stk. 3-7, §§ 42-44, §§ 46-47, § 49 og kapitel 8 i denne lov.

§ 3

Ved en pensionskasses medlemmer forstås

- 1) personer, der er ansat i den eller de virksomheder, som pensionskassen er tilknyttet, og som har fået løfte om pension,
- 2) tidligere ansatte, der modtager pension fra pensionskassen,
- 3) personer, der modtager ægtefællepension efter en tidligere ansats død,
- 4) personer, der tidligere har været ansat i virksomheden, og som i henhold til bestemmelser i pensionskassens vedtægter har bevaret retten til pension, uanset ansættelsesforholdets ophør.

Stk. 2. Vedtægterne kan begrænse de i stk. 1, nr. 4, nævnte personers medlemsrettigheder.

§ 4

De i § 2, stk. 1, omhandlede sammenslutninger er pligtige at anvende ordet "pensionskasse" i tilknytning til deres navn.

§ 5

En pensionskasse må ikke drive anden virksomhed end pensionskassevirksomhed og dermed direkte forbunden virksomhed. Pensionskassen må kun drive virksomhed her i landet.

Stk. 2. En pensionskasse antages at drive anden virksomhed, når pensionskassen alene eller sammen med den eller de virksomheder, som pensionskassen er knyttet til, jfr. § 2, stk. 1, andre pensionskasser, forsikringselskaber eller tværgående pensionskasser etablerer et koncernforhold til eller udøver en ejers indflydelse eller i øvrigt kan udøve en bestemmende indflydelse på en erhvervsvirksomhed.

Stk. 3. En pensionskasse må dog som en varig anbringelse af pensionskassens midler inden for lovgivningens og vedtægternes rammer opføre, eje og drive fast ejendom.

Stk. 4. En flerhed af pensionskasser må dog som en varig anbringelse af pensionskassernes midler inden for de af lovgivningen og vedtægterne angivne rammer erhverve den bestemmende indflydelse i kapitalformidlingsaktieselskaber, der har til formål at anbringe midler i erhvervsvirksomhed, f.eks. i form af ejerkapital i og udlån til sådanne virksomheder. Ingen pensionskasse må alene eller sammen med den eller de virksomheder som pensionskassen omfatter, erhverve mere end 15 pct. af aktiekapitalen eller på anden måde erhverve en større indflydelse i et sådant kapitalformidlingsaktieselskab.

Stk. 5. Bestemmelsen i stk. 4 finder tilsvarende anvendelse, hvis en pensionskasse ejer aktier i et kapitalformidlingsaktieselskab sammen med forsikringselskaber eller pensionskasser, der har koncession i henhold til lov om forsikringsvirksomhed.

§ 6

En pensionskasse skal have mindst 50 medlemmer.

Stk. 2. Såfremt antallet af medlemmer i en pensionskasse bliver mindre end 50, skal pensionskassen straks anmode forsikringstilsynet om at beslutte om, og i givet fald på hvilke betingelser, pensionskassen kan fortsætte sin virksomhed.

§ 7

Medlemmer og personer, der er berettiget til pension, kan ikke til eje eller pant overdrage eller på anden måde råde over rettigheder, som de har krav på i en pensionskasse. Sådanne rettigheder kan ikke gøres til genstand for retsforfølgning.

§ 8

Krav, der er grundede i pensionsløftet, forældes 2 år efter udgangen af det kalenderår, i hvilket fordringshaveren fik kendskab om kravet og om, at det er forfaldet, og i alt fald 5 år efter kravets forfaldstid. I øvrigt finder reglerne i §§ 1-3 i lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer anvendelse.

Kapitel 3

Om pensionskassers stiftelse, vedtægter o. lign.

§ 9

En pensionskasse må ikke påbegynde sin virksomhed, forinden forsikringstilsynet har givet koncession, og pensionskassens vedtægter og pensionsregulativ samt økonomiske og tekniske grundlag er godkendt af forsikringstilsynet.

Stk. 2. En pensionskasse skal for at kunne påbegynde sin virksomhed udover en basiskapital være i besiddelse af midler, som er tilstrækkelige til at modsvare pensionskassens forpligtelser, beregnet ud fra de af forsikringstilsynet godkendte beregningsgrundlag.

Stk. 3. Den nødvendige størrelse af basiskapitalen bestemmes ved beregning af pensionskassens solvensmargin. Solvensmargenen beregnes på grundlag af arten og omfanget af kassens pensionsforpligtelser. Industriministeren fastsætter bestemmelser om, hvorledes solvensmargenen beregnes, herunder eventuelle mindstebeløb.

§ 10

Vedtægterne skal indeholde bestemmelser om:

1. Pensionskassens navn.
2. Den kommune her i landet, hvor pensionskassen skal have sit hjemsted.
3. Pensionskassens formål.
4. Pensionskassens medlemmer.
5. Antallet eller mindste og højeste antal af bestyrelsesmedlemmer og bestyrelsessuppleanter samt bestyrelsesmedlemmernes valgperiode.
6. Hvorvidt der ansættes direktør (forretningsfører).
7. Eventuelle begrænsninger i bestyrelsesmedlemmers og direktørers tegningsret i henhold til § 27.

8. Indkaldelse til generalforsamlinger.
9. Hvilke anliggender, der skal behandles på ordinær generalforsamling.
10. Regler om ændring af vedtægter og pensionsregulativ.
11. Regnskabsafklæggelse samt antallet af revisorer og behandling af årsregnskabet.
12. Anbringelse af pensionskassens midler.
13. Anvendelse af overskud/dækning af underskud.
14. Hvorledes der skal forholdes, hvis en eller flere af de virksomheder, hvis personale kassen omfatter, helt eller delvis nedlægges eller overdrages, eller virksomheden af anden grund ønsker at bringe pensionsordningen til ophør.
15. Regler om pensionskassens opløsning og anvendelse af pensionskassens midler.
16. Valg af aktuar.
17. Procedurer for løsning af uoverensstemmelser mellem et medlem og pensionskassen.

Stk. 2. Vedtægterne skal indeholde oplysning om navnet på den eller de virksomheder, som pensionskassen er tilknyttet, og om de forpligtelser, som virksomhederne har påtaget sig over for pensionskassen.

§ 11

Pensionsregulativet skal indeholde regler om:

1. De i henhold til § 10, nr. 1-4, truffne **vedtægtsbestemmelser**.
2. Regler om pensionsbeløbenes størrelse og regulering, deres beregning og udbetaling.
3. Medlemmernes rettigheder ved udtræden af pensionskassen.
4. Pensionsbidrag.
5. Medlemmernes rettigheder og pligter i øvrigt.

§ 12

Til konstituerende generalforsamling indkaldes de stemmeberettigede ifølge vedtægtsudkastet.

Stk. 2. Generalforsamlingen træffer med almindelig stemmeflerhed blandt de fremmødte stemmeberettigede beslutning om godkendelse af vedtægter og pensionsregulativ, og om hvorvidt pensionskassen skal stiftes. Beslutning om ændring af udkast til vedtægt og pensionsregulativ kan træffes med almindelig stemmeflerhed, uanset udkastets bestemmelser om stemmeflerhed ved ændringer efter stiftelsen. Beslutning om ændring, som ikke er angivet i indkaldelsen, kræver dog samtykke fra samtlige stemmeberettigede. Generalforsamlingens beslutning om stiftelse må ikke træffes, før generalforsamlingen har godkendt vedtægter og pensionsregulativ.

Stk. 3. Når pensionskassen er stiftet, vælges bestyrelse og revisorer efter vedtægternes bestemmelse herom.

§ 13

Ansøgning om koncession og om godkendelse af pensionskassens økonomiske og tekniske grundlag og vedtægter og pensionsregulativ samt anmeldelse til forsikringsregisteret skal indsendes til forsikringstilsynet senest 1 måned efter den konstituerende generalforsamling.

Stk. 2. Med ansøgning om koncession skal følge bekræftet udskrift af generalforsamlingsprotokollen samt vedtægter og pensionsregulativ, underskrevet af alle bestyrelsesmedlemmer.

Stk. 3. Anmeldelsen skal indeholde oplysning om navn, stilling og bopæl for pensionskassens bestyrelsesmedlemmer, direktører, prokurister, revisorer og aktuar samt suppleanter samt om pensionskassens adresse. De personer, der har ret til at tegne pensionskassen, skal egenhændigt angive, hvorledes de vil underskrive.

Stk. 4. Med anmeldelsen skal følge bevis for, at pensionskassens bestyrelsesmedlemmer, direktører og revisorer opfylder de i § 22 og kapitel 7 nævnte betingelser.

§ 14

Ansøgning om godkendelse af pensionskassens tekniske grundlag skal indeholde angivelse af:

1. grundlag for beregning og regulering af pensionsbidrag og ydelser samt præmiereserveafsættelse.
2. de former for pensioner, som pensionskassen agter at anvende.
3. regler for beregning af udtrædelsesgodtgørelser og formueandele.
4. regler for beregning og fordeling af overskud til medlemmerne og for dækning af underskud.
5. regler for helbredsbedømmelse.
6. det højeste beløb, som pensionskassen uden genforsikring skal kunne overtage på enkelt risiko,
7. omkostninger ved kassens administration.

§ 15

Koncession til at drive pensionskassevirksomhed efter denne lov kan ikke gives, før forsikringstilsynet har godkendt pensionskassens vedtægter og pensionsregulativ samt det økonomiske og tekniske grundlag m.v. Det skal herved påses, at beregningsgrundlaget er betryggende såvel i sin helhed som inden for de enkelte beregningselementer, såsom den dødelighed, den invaliditetssandsynlighed og den rentefod, der er lagt til grund for beregningerne.

§ 16

Samtidig med, at forsikringstilsynet meddeler koncession, optages pensionskassen i forsikringsregisteret. I registeret optages oplysning om de i § 10, stk. 1, nr. 1-3, 7, 8 og 11, samt de i § 13, stk. 3, nævnte forhold.

§ 17

Pensionskassens beslutning om ændring i de godkendte vedtægter, pensionsregulativ eller tekniske og økonomiske grundlag har ikke gyldighed, før ændringen er godkendt af forsikringstilsynet.

Stk. 2. En pensionskasse skal årligt gennemgå sit pensionsregulativ og det tekniske og økonomiske grundlag, og skal i forbindelse med indsendelsen af årsregnskabet underrette forsikringstilsynet om, hvorvidt der er behov for ændringer. Såfremt forsikringstilsynet finder behov for ændringer, drager tilsynet omsorg for, at pensionskassen foretager en tilpasning.

Stk. 3. Ændres en pensionskasses grundlag for præmiereservens beregning således, at pensionskassen forpligtes til for ældre pensionstilsagn at beregne en højere præmiereserve end hidtil, skal forhøjelsen ske inden 15 år. Forhøjelsen skal gennemføres årligt i overensstemmelse med en af forsikringstilsynet godkendt plan. Tilsynet kan fastsætte en frist, der er kortere end den, der er nævnt i 1. pkt.

§ 18

Industriministeren kan fastsætte nærmere regler om

- 1) indholdet af pensionskassers vedtægter, pensionsregulativ samt tekniske og økonomiske grundlag,
- 2) afgrænsningen mellem pensionskassevirksomhed og anden forsikringsvirksomhed,
- 3) koncessionens indhold.

Kapitel 4 Pensionskassers ledelse

§ 19

En pensionskasse skal have en bestyrelse bestående af en formand og et antal bestyrelsesmedlemmer, hvoraf mindst halvdelen skal vælges af og blandt medlemmerne i kassen. For bestyrelsesmedlemmerne skal der udpeges suppleanter, der træder i medlemmernes sted i tilfælde af forfald.

Stk. 2. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid afsættes af den, som har valgt eller udpeget den pågældende. Valgperioden for bestyrelsesmedlemmer skal ophøre ved afslutningen af en ordinær generalforsamling, senest 4 år efter valget.

§ 20

Hvis pensionskassens vedtægter bestemmer, at der kan eller skal ansættes en direktør (forretningsfører), foretages ansættelsen af bestyrelsen. Har pensionskassen ingen direktør, udføres de hverv, der ved loven er henlagt til direktøren, af bestyrelsen.

Stk. 2. Direktøren kan ikke være medlem af pensionskassens bestyrelse.

§ 21

Bestyrelsen og direktøren forestår ledelsen af pensionskassen og skal sørge for en forsvarlig organisation og administration af pensionskassen.

Stk. 2. Direktøren varetager den daglige ledelse og skal følge de retningslinier og anvisninger, som bestyrelsen har givet. Dispositioner, der efter pensionskassens forhold er af usædvanlig art eller af stor betydning, kan kun foretages af direktøren efter særlig bemyndigelse fra bestyrelsen. Såfremt

bestyrelsens beslutning ikke kan afventes uden væsentlig ulempe for pensionskassen, kan direktøren dog foretage sådanne dispositioner. Bestyrelsen skal i så fald snarest muligt underrettes om den trufne disposition.

Stk. 3. Bestyrelsen skal påse, at bogføringen og formueforvaltningen kontrolleres på en efter pensionskassens forhold tilfredsstillende måde. Direktøren skal sørge for, at pensionskassens bogføring sker under iagttagelse af lovgivningens regler herom, og at formueforvaltningen foregår på betryggende måde.

Stk. 4. Prokura kan kun meddeles af bestyrelsen og kan kun meddeles til to eller flere i forening.

§ 22

Bestyrelsesmedlemmer og direktører skal være myndige personer.

Stk. 2. Direktører og bestyrelsens medlemmer skal have bopæl her i landet, medmindre forsikringstilsynet undtager fra dette krav.

Stk. 3. Det krav om bopæl her i landet, der er fastsat i stk. 2, anvendes ikke i det omfang, andet er fastsat i medfør af international aftale eller ved bestemmelser fastsat af industriministeren.

Stk. 4. Bestemmelserne om bestyrelsesmedlemmer finder tilsvarende anvendelse på suppleanter for disse.

§ 23

En pensionskasse skal have en af forsikringstilsynet godkendt aktuar. Nægter forsikringstilsynet at godkende en af en pensionskasse foreslået aktuar, skal det over for pensionskassen begrundes, hvorfor godkendelsen er nægtet.

Stk. 2. Søger en pensionskasse forsikringstilsynets godkendelse af en ny aktuar, skal anmodningen være ledsaget af en angivelse af årsagen til skiftet.

Stk. 3. Aktuaren skal påse, at pensionskassen overholder sit beregningsgrundlag, herunder reglerne om medlemmernes rettigheder ved udtræden af kassen. Aktuaren har ret til af bestyrelsen og direktionen at forlange alle oplysninger, som er nødvendige for udøvelsen af hvervet. Forsikringstilsynet

og pensionskassens bestyrelse kan kræve de oplysninger af aktuaren, som er nødvendige til bedømmelse af pensionskassens økonomiske stilling. Aktuaren skal omgående indberette til forsikringstilsynet om enhver tilsidesættelse af pensionskassens beregningsgrundlag.

§ 24

Ethvert medlem af bestyrelsen, en direktør, revisoren og aktuaren kan forlange, at bestyrelsen indkaldes. En direktør, revisoren og aktuaren har ret til at være til stede og udtale sig ved bestyrelsens møder, medmindre bestyrelsen i en enkelt sag træffer anden bestemmelse.

Stk. 2. Over forhandlingerne i bestyrelsen skal der føres en protokol, der underskrives af samtlige tilstedeværende medlemmer. Et bestyrelsesmedlem, en aktuar, en revisor eller en direktør, der ikke er enig i bestyrelsens beslutning, har ret til at få sin mening indført i protokollen.

Stk. 3. Bestyrelsen kan ved en forretningsorden træffe nærmere bestemmelser om udførelsen af sit hverv.

§ 25

Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når over halvdelen af samtlige medlemmer er til stede, for så vidt der ikke efter vedtægterne stilles større krav. Beslutning må dog ikke tages, uden at så vidt muligt samtlige bestyrelsesmedlemmer har haft adgang til at deltage i sagens behandling. Har et medlem af bestyrelsen forfald, skal der gives suppleanten adgang til at træde i medlemmets sted, så længe forfaldet varer.

Stk. 2. De i bestyrelsen behandlede anliggender afgøres, for så vidt der ikke efter vedtægterne kræves særligt stemmeflertal, ved simpelt stemmeflertal. Det kan i vedtægterne bestemmes, at formandens stemme er afgørende i tilfælde af stemmelighed.

§ 26

Et bestyrelsesmedlem eller en direktør må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem pensionskassen og ham selv eller om søgsmål mod ham selv eller om aftale mellem pensionskassen og trediemand eller søgsmål mod trediemand, hvis han deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod pensionskassens.

§ 27

Pensionskassen forpligtes ved retshandler, som på dens vegne indgås af den samlede bestyrelse eller af medlemmer af bestyrelsen eller af direktører, jfr. dog stk. 2.

Stk. 2. Den tegningsret, som efter stk. 1 tilkommer medlemmer af bestyrelsen eller direktøren, kan kun udøves af to i forening. Denne tegningsret kan i vedtægterne yderligere begrænses således, at tegningsretten kun kan udøves af to eller flere bestemte personer i forening eller af flere end to i forening. Anden begrænsning i tegningsretten kan ikke fastsættes.

Kapitel 5 Generalforsamling i pensionskasser

§ 28

Medlemmernes ret til at træffe beslutninger i pensionskassen udøves på generalforsamlingen. I vedtægterne kan det dog bestemmes, at valg af bestyrelsen, ændring af vedtægter eller pensionsregulativ foretages af pensionskassens medlemmer ved urafstemning.

Stk. 2. Ethvert medlem har adgang til at møde på generalforsamlingen, til at tage ordet dér og til at deltage i afstemningerne. Ved afstemninger har hvert medlem én stemme, medmindre vedtægterne indeholder hjemmel for andet. I vedtægterne kan der fastsættes nærmere regler om stemmeafgivningen.

Stk. 3. Ethvert medlem har ret til at få et bestemt emne behandlet på generalforsamlingen, såfremt der skriftligt fremsættes krav herom over for bestyrelsen inden den af vedtægterne fastsatte frist.

Stk. 4. Medlemmer af bestyrelsen og af direktionen, aktuaren og revisorerne har adgang til at møde på generalforsamlingen og til at tage ordet dér, men har ikke stemmeret, jfr. dog stk. 2.

Stk. 5. Senest 8 dage før generalforsamlingen skal dagsordenen, og de fuldstændige forslag, samt for den ordinære generalforsamlings vedkommende tillige årsregnskab med revisionspåtegning og årsberetning, udsendes til medlemmerne .

§ 29

Inden seks måneder efter udløbet af hvert regnskabsår skal der afholdes ordinær generalforsamling. På denne skal der fremlægges årsregnskab med revisionspåtegning og årsberetning.

Stk. 2. På den ordinære generalforsamling skal der

- 1) træffes afgørelse om anvendelse af overskud eller dækning af tab i henhold til godkendt årsregnskab,
- 2) foretages de vedtægtsmæssige eller lovbestemte personvalg,
- 3) tages stilling til de andre spørgsmål, der efter vedtægterne eller på bestyrelsens, en revisors, aktuarens, forsikringstilsynets eller et medlems begæring er sat på dagsordenen.

§ 30

Ekstraordinær generalforsamling skal afholdes, når bestyrelsen finder det hensigtsmæssigt. Ekstraordinær generalforsamling skal indkaldes inden fjorten dage, når det til behandling af et bestemt angivet emne skriftligt forlanges af en tiendedel af samtlige medlemmer, af pensionskassens aktuar, af en revisor eller af forsikringstilsynet.

§ 31

På generalforsamlingen afgøres alle anliggender ved simpelt flertal, hvis ikke denne lov eller vedtægterne bestemmer andet.

Stk. 2. Der kan kun træffes afgørelse om sager, der er sat på dagsordenen, eller som ifølge vedtægterne skal behandles på generalforsamlingen, medmindre samtlige medlemmer er til stede og samtykker. Der kan dog altid træffes beslutning om indkaldelse til en ekstraordinær generalforsamling til behandling af et bestemt emne.

§ 32

Beslutning om ændring af en pensionskasses vedtægt eller pensionsregulativ kan kun vedtages, såfremt det tiltrædes af to trediedele af de medlemmer, der er til stede på generalforsamlingen. Beslutningen skal i øvrigt opfylde de yderligere forskrifter, som vedtægterne måtte indeholde.

Stk. 2. Vedtægts- eller pensionsregulativændringer, der væsentligt begrænser medlemmernes pensionstilsagn, forelægges medlemmerne skriftligt til stillingtagen, og har ikke virkning for de medlemmer, der inden for en svarfrist har angivet ikke at ville tiltræde ændringerne, jfr. dog § 33 og § 55.

§ 33

Ændringer i vedtægt eller pensionsregulativ, som forsikringstilsynet i medfør af kapitel 8 har pålagt en pensionskasse at foretage, og som ikke har opnået de fornødne stemmer, anses som gyldigt vedtagne, såfremt der ikke er afgivet et så stort antal stemmer imod ændringerne, som efter vedtægterne kræves til beslutning om pensionskassens opløsning.

Kapitel 6 Årsregnskab og placeringsregler

§ 34

For hvert regnskabsår udarbejdes årsregnskab, der består af balance (status) og resultatopgørelse med tilhørende noter. Der udarbejdes endvidere en årsberetning.

Stk. 2. Årsregnskabet underskrives af bestyrelsen og eventuelle direktører. Mener et bestyrelsesmedlem eller en direktør, at årsregnskabet ikke bør godkendes, eller har den pågældende andre indvendinger, som han ønsker at gøre medlemmerne bekendt med, skal det fremgå af påtegninger på årsregnskabet, og en redegørelse herfor gives i årsberetningen.

§ 35

Regnskabsåret er kalenderåret, medmindre forsikringstilsynet tillader afvigelser herfra.

Stk. 2. Regnskabsåret skal omfatte 12 måneder. Dog kan en pensionskasses første regnskabsperiode - og ved omlægning af regnskabsperioden en senere periode - omfatte et kortere eller længere tidsrum, dog højst 18 måneder.

§ 36

Forsikringstilsynet fastsætter regler om indsendelse af regnskaber m.v.

Stk. 2. Regnskabet og øvrige oplysninger skal gives på skemaer, som forsikringstilsynet udarbejder.

Stk. 3. Forsikringstilsynet kan kræve yderligere oplysninger.

Stk. 4. Det godkendte årsregnskab og årsberetning samt udskrift af revisionsprotokollen skal senest 1 måned efter årsregnskabets endelige godkendelse indsendes til forsikringstilsynet. Forsikringstilsynet videregiver årsregnskabet til forsikringsregisteret.

Stk. 5. Regnskabet skal indeholde underskrifter af pensionskassens bestyrelse, direktør og revisorer.

§ 37

Arsregnskabet skal give et retvisende billede af pensionskassens aktiver og passiver, dens økonomiske stilling samt resultatet.

Stk. 2. Hvis anvendelsen af bestemmelserne i dette kapitel ikke er tilstrækkelig til at give et retvisende billede, skal der gives yderligere oplysninger i årsregnskabet.

Stk. 3. Hvis anvendelsen af en bestemmelse i dette kapitel i ganske særlige tilfælde strider imod kravet i stk. 1, skal den fraviges, således at stk. 1 opfyldes. En sådan fravigelse skal anføres i noterne og begrundes med oplysning om, hvilken indvirkning fravigelsen har på kassens aktiver og passiver, dens økonomiske stilling samt resultatet.

Stk. 4. For hvert enkelt beløb i balance og resultatopgørelse skal så vidt muligt anføres det tilsvarende beløb for det nærmest forudgående år.

§ 38

Balancen (status) skal indeholde en opgørelse over pensionskassens aktiver og passiver ved regnskabsårets udgang.

Stk. 2. Følgende poster skal fremgå særskilt af balancen. Dog skal yderligere specifikation af status foretages, hvor pensionskassens forhold tilsiger dette.

A. Aktiver.

- 1) Kassebeholdning, banktilgodehavender o.lign.;
- 2) aktier og konvertible obligationer;

- 3) obligationer og andre værdipapirer;
- 4) andre fordringer;
- 5) inventar og lignende;
- 6) fast ejendom;
- 7) genforsikringselskabers andel af forsikringsfonden;
- 8) mellemregningskonto for saldo med den eller de tilknyttede virksomheder.

B. Passiver og egenkapital.

I. Forsikringsmæssige forpligtelser

- 1) Forsikringsfond, jfr. § 46, stk. 1;
- 2) særlige administrations- og sikkerhedsreserver, jfr. § 46, stk. 2;
- 3) genforsikrede beløb, jfr. § 46, stk. 3;

II. Anden gæld

- 1) Skatter og afgifter, der er eller kan forventes pålynet pensionskassen for tiden før statusdagen;
- 2) bankgæld og lignende gæld;
- 3) anden kortfristet gæld;
- 4) prioritetsgæld;
- 5) anden gæld, for hvilken pensionskassen har stillet sikkerhed;
- 6) anden langfristet gæld;
- 7) mellemregningskonto for saldo med den eller de tilknyttede virksomheder.

III. Egenkapital

1. realisationsfond, jfr. § 43,
2. fond for urealiserede gevinst/tab på aktiver,
3. henlæggelser ifølge vedtægterne,
4. grundkapital efter vedtægterne,
5. eventuel garantikapital,
6. overførsel til næste år.

§ 39

Resultatopgørelsen skal opstilles således, at den giver en efter pensionskassens forhold tilfredsstillende redegørelse for, hvorledes regnskabsårets overskud eller tab er fremkommet.

Stk. 2. Indtægter og udgifter skal specificeres i poster i det omfang, det efter pensionskassens forhold må anses for påkrævet.

Stk. 3. Blandt indtægterne skal særskilt angives:

- 1) ordinære pensionsbidrag indbetalt af den eller de til pensionskassen knyttede virksomheder,
- 2) ordinære pensionsbidrag indbetalt af medlemmerne,
- 3) renteindtægter og lignende, jfr. § 44, nr. 8,
- 4) indtægter af fast ejendom,
- 5) udbytte af aktier,
- 6) formindskelse af præmiereserven,
- 7) ekstraordinære bidrag indbetalt af medlemmerne,
- 8) ekstraordinære bidrag indbetalt af den eller de til pensionskassen knyttede virksomheder,
- 9) ekstraordinære indtægter, der ikke er omfattet af § 43, stk. 2.

Stk. 4. Blandt udgifterne skal særskilt angives:

- 1) pensionsudgifter,
- 2) udtrædelsesgodtgørelser,
- 3) forøgelse af præmiereserven,
- 4) ordinære omkostninger,
- 5) afskrivninger og nedskrivninger, der ikke er omfattet af § 43, stk. 3,
- 6) ekstraordinære udgifter, der ikke er omfattet af § 43, stk. 3,
- 7) de beregnede beløb af skatter og afgifter for året,
- 8) eventuelle efterreguleringer vedrørende skatter og afgifter for tidligere år.

Stk. 5. Under stk. 3, nr. 9, indgår 20 pct. af den i § 43, stk. 1, nævnte realisationsfond for værdipapirer, såfremt saldoen er positiv.

Stk. 6. Under stk. 4, nr. 6, indgår 20 pct. af den i § 43, stk. 1, nævnte realisationsfond for værdipapirer, såfremt saldoen er negativ.

Stk. 7. Den del af årets overskud, som ikke medgår til dækning af muligt underskud fra tidligere år, eller henlæggelser til vedtægtsbestemte formål, overføres til næste år. Udlodning til medlemmer eller andre må kun foretages som reservefunderede ydelser, medmindre forsikringstilsynet i særlige tilfælde tillader anden anvendelse.

§ 40

I arsregnskabet opføres obligationer af de i § 47, stk. 1, nr. 1, 2. og 4, nævnte arter, samt de i § 47, stk. 1, nr. 5 og 6, nævnte lån, samt lån og værdipapirer, der i henhold til § 47, stk. 1, nr. 6, sidestilles med disse, efter følgende regler:

- 1) indeksobligationer i danske kroner opføres til den pris, for hvilken de er erhvervet. Dog medtages indeksreguleringen ved værdiansættelsen. Indeksreguleringen medtages til den på tidspunktet for den enkelte regulering senest noterede officielle kurs.
- 2) lån og værdipapirer i danske kroner, bortset fra indeksobligationer, for hvilken der enten er fastsat en amortisationstid, eller som indeholder en opsigelsesadgang for kreditor, opføres til den pris, for hvilken de er erhvervet. Dog reguleres værdien hvert år for den kursændring, der ved konstant effektiv rente fremkommer som følge af forkortelsen af restløbetiden. Indeholder værdipapiret eller lånet en opsigelsesadgang for kreditor, anses dette i denne henseende for opsagt på det tidligst mulige tidspunkt.
- 3) lån og værdipapirer i danske kroner, for hvilke der ikke er fastsat nogen amortisationstid, og som ikke indeholder nogen opsigelsesadgang for kreditor, opføres til den værdi, for hvilke de er erhvervet. Såfremt værdien er lavere, skal værdipapirer dog opføres til den lavere værdi.

Stk. 2. Værdipapirer som nævnt i stk. 1, der er udstedt under samme afdeling, serie og rentefod, opføres til en gennemsnitskurs.

Stk. 3. Værdipapirernes nominelle værdi skal fremgå af regnskabet. For indeksobligationer skal anføres såvel den påtrykte som den indeksregulerede værdi.

Stk. 4. Forsikringstilsynet kan tillade, at stk. 1, nr. 2 og 3, fraviges.

§ 41

Aktier og konvertible obligationer, der er genstand for offentlig kursnotering, opføres til den værdi, for hvilken de er erhvervet. Hvis den ved regnskabsårets slutning senest noterede køberkurs er lavere, må værdipapiret dog højest opføres til denne lavere værdi. Hvis den ved regnskabsårets slutning senest noterede officielle kurs er højere end anskaffelseskursen, kan værdipapiret dog optages til denne højere værdi.

Stk. 2. Andre aktier og konvertible obligationer opføres til anskaffelsesværdien eller til en værdi beregnet på grundlag af de ved regnskabsårets slutning foreliggende oplysninger om selskabet.

Stk. 3. Andre værdipapirer end de i stk. 1 og § 40, stk. 1, nævnte opføres, til den pris, hvortil de er erhvervet. Dog kan de ikke opføres til en højere værdi end den pålydende værdi eller garanterede indløsningsværdi. Såfremt værdien er lavere end den, der opnås efter 1. eller 2. pkt., skal værdipapiret dog opføres til den lavere værdi.

Stk. 4. Faste ejendomme må ikke opføres til højere værdi end den, der angives ved den offentlige vurdering til ejendomsværdi, medmindre forsikringstilsynet samtykker deri.

Stk. 5. Andre aktiver, der er bestemt til vedvarende eje eller brug for kassen, må ikke optages til en højere værdi end anskaffelsesprisen. Til anskaffelsesprisen kan medregnes beløb, som er anvendt til forbedringer og er afholdt i regnskabsåret eller medtaget i status for tidligere regnskabsår.

Stk. 6. Aktiver, der undergår værdiforringelse på grund af alder, slid eller andre tilsvarende forhold skal hvert år afskrives med et dertil svarende beløb, medmindre det pågældende aktiv allerede er tilstrækkeligt afskrevet.

Stk. 7. Er værdien af aktiver lavere end den, der kan opnås efter stk. 5 eller 6, skal aktivet opføres til den lavere værdi.

Stk. 8. Aktivposter i fremmed mønt må højst opgøres til den ved regnskabsårets slutning noterede valutakurs. De dertil hørende kongruente passivposter skal mindst opføres til denne kurs.

Stk. 9. Det skal af noterne til kassens årsregnskab fremgå, efter hvilke vurderingsprincipper dens aktiver er optaget.

Stk. 10. Når særlige omstændigheder i det enkelte tilfælde taler derfor, kan forsikringstilsynet påbyde nedskrivning af bestemte aktivers bogførte værdier.

Stk. 11. Op- og nedskrivninger i henhold til stk. 1, 2, 4 og 5, skal overføres udenom resultatopgørelsen til posten "urealiseret gevinst/tab på aktiver" under egenkapital.

Stk. 12. Ved anvendelsen af bestemmelserne i §§ 38-42 ligestilles andele i andre selskaber end aktieselskaber med aktier.

§ 42

Ved salg eller indfrielse af værdipapirer bestemmes gevinst eller tab som forskellen mellem det indvundne beløb og papirets bogførte værdi.

Stk. 2. Ved gevinst eller tab ved afdrag på, indfrielse af og salg af de i § 40, stk. 1, nr. 2, nævnte værdipapirer skal der ved fastsættelsen af den bogførte værdi tages hensyn til den kursændring, der er en følge af forkortelsen af restløbetiden fra regnskabsårets begyndelse til salgs- eller indfrielsesdagen.

Stk. 3. Ved gevinst eller tab ved indfrielse og salg af indeksobligationer skal der ved fastsættelsen af den bogførte værdi tages hensyn til indeksreguleringen, der er sket i perioden fra regnskabsårets begyndelse til salgs- eller indfrielsesdagen. Værdien af indeksreguleringerne fastsættes som nævnt i § 40, stk. 1, nr. 1.

§ 43

Gevinst og tab ved salg af de i § 40, stk. 1, nr. 2 og 3, nævnte lån og værdipapirer overføres til en realisationsfond for værdipapirer. 20 pct. af fondens saldo ved regnskabsårets udløb skal hvert år opføres i resultatopgørelsen som ekstraordinær indtægt eller udgift, og fonden formindskes tilsva-

rende. Realisationsfondens således formindskede saldo opføres som en særskilt post på balancen (status) under egenkapitalen.

Stk. 2. Hvis der ved opgørelsen af en pensionskasses værdipapirer, bortset fra de i stk. 1 nævnte, eller ved værdiforøgelse af faste ejendomme fremkommer en gevinst, skal denne overføres til pensionskassens reserver uden om resultatopgørelsen. Hvis værdipapirer eller fast ejendom sælges med gevinst, overføres denne ligeledes til reserverne.

Stk. 3. Hvis der ved opgørelsen af en pensionskasses værdipapirer, bortset fra de i stk. 1 nævnte, eller ved nedskrivning af fast ejendom fremkommer et tab, skal dette fradrages pensionskassens reserver uden om resultatopgørelsen. Det samme gælder, hvis værdipapirer eller fast ejendom sælges med tab.

§ 44

Til balancen og resultatopgørelsen skal gives følgende særlige oplysninger, der kan optages som noter til de regnskabsposter, hvortil de hører:

- 1) Aktier i selskaber skal specificeres med angivelse for hvert enkelt selskab af dets navn, aktiernes pålydende værdi og den værdi, hvortil de er optaget i status. Sådant specifikation kan dog undlades, såfremt såvel den pålydende værdi som statusværdien af pensionskassens aktier i et selskab, som ikke er et datterselskab, udgør mindre end 10 pct. af pensionskassens egenkapital. Herudover kan specifikation med forsikrings-tilsynets tilladelse undlades i det omfang, specifikation er til skade for pensionskassen,
- 2) for faste ejendomme skal oplyses ejendomsværdien i følge den seneste offentlige vurdering,
- 3) for faste ejendomme skal oplyses anskaffelsesomkostningerne ifølge status for det sidste regnskabsår, herunder tidligere opskrivning, det netto-beløb, hvormed anskaffelsesomkostningerne er forøget eller formindsket i løbet af regnskabsåret, opskrivninger samt, i det omfang det er muligt, det sammenlagte beløb af de indtil regnskabsårets udgang foretagne af- og nedskrivninger,

- 4) om der i resultatopgørelsen eller status er foretaget sådanne ændringer i regnskabsposternes opstilling, som væsentligt påvirker muligheden for en sammenligning mellem regnskabsårene, og da hvilke,
- 5) om der ved vurdering af aktiver og afskrivninger på disse eller i andre henseender er foretaget ændringer i forhold til status eller resultatopgørelsen for sidste regnskabsår, som i væsentlig grad har påvirket årsresultatet eller i øvrigt er af større betydning,
- 6) det samlede beløb af de i regnskabsåret betalte skatter og afgifter skal oplyses,
- 7) pantsætninger med oplysning om pantets bogførte værdi skal oplyses for de enkelte poster i status,
- 8) i posten renteindtægter i § 39, stk. 3, nr. 3, indgår følgende, der skal specificeres:
 - a) kursgevinster ved afdrag på og ved indfrielse af lån og værdipapirer samt kursgevinster ved afhændelse af allerede udtrukne obligationer,
 - b) urealiserede ændringer i kursværdien som følge af forkortelsen af restløbetiden for de i § 40, stk. 1, nr. 2, nævnte lån og værdipapirer. Forsikringstilsynet kan dog tillade fravigelser,
 - c) ændringer af den bogførte værdi af indeksobligationer, der skyldes indeksreguleringen. Indeksreguleringens værdi beregnes efter den på tidspunktet for reguleringen senest noterede officielle kurs,
- 9) hvilke poster i status, de i § 39, stk. 4, nr. 5, nævnte afskrivninger og nedskrivninger knytter sig til. Beløbet skal oplyses for hver post,
- 10) de i § 39, stk. 3 og 4, nævnte ekstraordinære indtægter og udgifter skal specificeres efter deres karakter,
- 11) vederlag til bestyrelse og direktører, jfr. § 39, stk. 4, nr. 4, skal specificeres,
- 12) der skal redegøres for, hvorledes bestemmelsen i § 43 er blevet anvendt. Den samlede gevinst eller det samlede tab i regnskabsåret skal angives særskilt for værdipapirer og for fast ejendom.

§ 45

I årsberetningen skal der gives oplysning om forhold, som ikke skal fremgå af balance, resultatopgørelse eller noter, men som er af vigtighed ved bedømmelsen af pensionskassens økonomiske stilling og resultatet af virksomheden i det forløbne år. Dette gælder også om forhold, som er indtrådt efter udgangen af regnskabsåret. Forsikringstilsynet kan tillade, at oplysninger ikke gives, såfremt de på grund af særlige omstændigheder kan skade pensionskassen.

§ 46

Pensionskasser skal i balancen under passiver optage en forsikringsfond bestående af summen af:

- 1) pensionsbeløb og **udtrædelsesgodtgørelser**, som er anmeldt eller forfaldne til udbetaling, men endnu ikke er udbetalt, og
- 2) præmiereserven, der mindst skal udgøre forskellen mellem kapitalværdien af kassens pensionsforpligtelser, inklusive bonus, der er fordelt til medlemmerne, og kapitalværdien af de fremtidige pensionsbidrag,

Stk. 2. Såfremt forsikringstilsynet under hensyn til pensionskassens medlemsantal eller forholdene i øvrigt kræver det, skal der afsættes administrations- og sikkerhedsreserver.

Stk. 3. Har en pensionskasse afdækket pensionstilsagn ved genforsikring, skal pensionskassen medregne den afdækkede del af tilsagnene ved fastsættelsen af præmiereserven. Et beløb svarende til denne del af præmiereserven skal opføres som et aktiv i balancen.

§ 47

De midler, der er afsat til dækning af forsikringsfonden, skal anbringes på følgende måde:

- 1) i obligationer eller fondsaktiver, for hvilke den danske stat står som udsteder eller garant;
- 2) i obligationer, fondsaktiver, indeksobligationer, eller indeksregulerede fondsaktiver udstedt af danske realkreditinstitutter og Kreditforeningen af Kommuner i Danmark;
- 3) i kontantbeholdning og indlånsbeviser fra danske banker eller sparekasser;
- 4) i obligationer eller fondsaktiver, for hvilke danske kommuner står som udstedere eller garanter;
- 5) i værdipapirer og fondsaktiver, som forsikringstilsynet efter deres art og sikkerhed sidestiller med de under nr. 1-4 nævnte;
- 6) i lån sikret ved tinglyst panteret i faste ejendomme, der anvendes til beboelse, eller som godkendes af forsikringstilsynet, dog ikke ud over to trediedele af ejendomsværdien ifølge den senest foretagne offentlige vurdering;
- 7) i lån mod sikkerhed, som må anses for lige så betryggende som de under nr. 6 nævnte;
- 8) i faste ejendomme, som pensionskassen ejer, såfremt disse er af den i nr. 6 nævnte art, dog i intet tilfælde udover fire femtedele af ejendomsværdien ifølge den senest foretagne offentlige vurdering.

Stk. 2. 25 % af de midler, der er afsat til dækning af forsikringsfonden, kan dog anbringes på anden måde end i stk. 1 anført, jfr. dog § 5 og § 48.

Stk. 3. De i stk. 1 og 2 nævnte midler skal lyde på eller kunne realiseres i den valuta, som pensionskassens forpligtelser skal opfyldes i.

Stk. 4. Industriministeren fastsætter nærmere bestemmelser for anbringelse af pensionskassers midler i aktiver til dækning af forsikringsfonden. Endvidere fastsætter industriministeren nærmere bestemmelser om lokalisering af aktiver til dækning af forsikringsfond og basiskapital.

§ 48

En pensionskasses samlede anbringelse af midler i en enkelt virksomhed i form af ejerkapital og lånekapital må ikke overstige 1 % af pensionskassens sam-

lede passiver. Tilsvarende gælder for anbringelse i virksomheder, mellem hvilke der består en sådan forbindelse, at anbringelserne udgør en samlet risiko.

Stk. 2. Såfremt pensionskassen i forbindelse med sin normale drift har fået et tilgodehavende i den eller de virksomheder, pensionskassen er knyttet til, må dette ikke varigt overstige et beløb, som må anses for rimeligt i forhold til pensionskassens størrelse og virksomhedens art.

§ 49

§ 136 i lov om forsikringsvirksomhed finder tilsvarende anvendelse på båndlæggelse af forsikringsfondens midler i en pensionskasse.

§ 50

Opfylder årsregnskabet ikke lovgivningens forskrifter eller pensionskassens vedtægter, kan forsikringstilsynet kræve regnskabet omgjort og forelagt til fornyet behandling på en generalforsamling.

Kapitel 7 Revision og granskning.

§ 51

Årsregnskabet skal revideres af en eller flere revisorer, valgt af generalforsamlingen i overensstemmelse med vedtægternes bestemmelser. Mindst én af revisorerne skal være statsautoriseret eller registreret.

§ 52

§ 179, stk. 1, § 180, stk. 1, 3 og 4, §§ 181-183, § 184, stk. 1 og 4, og §§ 186-191 i lov om forsikringsvirksomhed finder tilsvarende anvendelse. § 185 i lov om forsikringsvirksomhed finder tilsvarende anvendelse på forholdet mellem pensionskasserne og den eller de virksomheder, de er knyttede til.

Stk. 2. Forsikringstilsynets udnævnelse af revisor og skifterettens udpegning af granskningsmænd forudsætter, at forslaget herom har opnået tilslutning fra mindst henholdsvis 10 % og 25 % af samtlige stemmeberettigede medlemmer.

Kapitel 8
Genoprettelsesplaner, overførelse af
pensionstilsagn og opløsning.

§ 53

Er en pensionskasses basiskapital ikke tilstrækkelig, skal forsikringstilsynet pålægge pensionskassen at udarbejde en plan for genoprettelse af dens økonomiske stilling. Planen skal tilsigte en genoprettelse af den økonomiske stilling over et kortere tidsrum, der fastsættes af forsikringstilsynet. Pensionskassen skal forelægge planen for forsikringstilsynet til bedømmelse af, om planen indeholder de foranstaltninger, som skønnes nødvendige.

§ 54

Såfremt forsikringstilsynet ikke finder den i § 53 nævnte plan betryggende, eller såfremt der er sket en forringelse af pensionskassens økonomiske stilling i forhold til planen, skal forsikringstilsynet pålægge pensionskassen inden en af tilsynet fastsat frist at foretage de foranstaltninger, som tilsynet skønner nødvendige.

Stk. 2. Pålæg om nedsættelse af pensionsydelse kan alene meddeles, såfremt mulighederne for en genoprettelse af pensionskassens økonomiske stilling på anden måde er udtømte.

§ 55

En pensionskasses beslutning om hel eller delvis overførelse af pensionstilsagnene til et forsikringsselskab eller til en anden pensionskasse, der er knyttet til virksomheder inden for samme koncern, skal opfylde forskrifterne i § 32, stk. 1.

Stk. 2. Hvis der ved overførelsen foretages ændringer i pensionstilsagnene, herunder forandring af bonusregler, skal forsikringstilsynet godkende disse ændringer.

Stk. 3. Forinden forsikringstilsynet giver tilladelse, skal pensionskassen til hvert enkelt medlem, der omfattes af overførelsen, fremsende en af tilsynet godkendt redegørelse for den påtænkte overførelse. Redegørelsen skal beskrive overførelsen og dens konsekvenser for medlemmerne og skal opfordre medlemmerne til at meddele tilsynet indvendinger imod overførelsen inden en fastsat frist.

Stk. 4. Efter udløbet af den i stk. 3 omhandlede frist træffer forsikringstilsynet beslutning om, hvorvidt pensionstilsagnene kan overføres i overensstemmelse med det fremsatte forslag. Overførelsen kan ikke påberåbes som grundlag for at hæve pensionsaftalen.

§ 56

Kapitel 15 i lov om forsikringsvirksomhed om administration af en livsforsikringsbestand finder tilsvarende anvendelse på en bestand af pensionstilsagn.

§ 57

En pensionskasse kan kun opløses, såfremt:

- 1) generalforsamlingen beslutter det, og ingen medlemmer modsætter sig opløsningen, eller
- 2) opløsningen finder sted i forbindelse med en overdragelse af hele bestanden efter § 55, eller
- 3) skifteretten eller forsikringstilsynet beslutter det.

§ 58

En pensionskasse skal opløses, såfremt:

- 1) den ikke har nogen bestyrelse eller aktuar, og dette ikke afhjælpes inden en af forsikringstilsynet fastsat frist,
- 2) pensionskassens medlemsantal bliver mindre end 50, jfr. § 6,
- 3) en sa stor del af medlemskredsen forlader pensionskassen i forbindelse med et frasalg af en del af virksomheden, at det vil bringe de resterende medlemmers rettigheder ifølge vedtægter og regulativ i fare,
- 4) den til pensionskassen knyttede virksomhed nedlægges i sin helhed, eller
- 5) pensionskassens forpligtelser er fuldt indfrie.

Stk. 2. Beslutning efter § 57, stk. 1, nr. 1, gennemføres ved likvidation. Generalforsamlingen vælger én eller flere likvidatorer til at foretage opløsningen. Taler hensynet til medlemmerne eller kreditorerne derfor, kan forsikringstilsynet udnævne en likvidator til at foretage likvidationen sammen med de af generalforsamlingen valgte.

§ 59

Beslutning om likvidation skal indføres i **forsikringsregisteret**. Er beslutningen truffet i medfør af § 57 eller § 66 foretager tilsynet af egen drift registrering, og likvidationen anses som begyndt på det tidspunkt, hvor **forsikringstilsynet** traf beslutningen. I andre tilfælde skal likvidator inden 14 dage anmelde beslutningen til forsikringstilsynet.

Stk. 2. Likvidatorerne træder i bestyrelsens og direktionens sted. Denne lovs bestemmelser om bestyrelsen finder med de fornødne lempelser anvendelse på likvidatorerne.

Stk. 3. Likvidator kan til enhver tid afsættes af den, der har besluttet udnævnelsen.

Stk. 4. I øvrigt finder lovens regler om regnskabsaflæggelse, revision, generalforsamlinger og om regnskabers indsendelse til forsikringstilsynet tilsvarende anvendelse i pensionskasser under likvidation.

§ 60

Deling af pensionskassens formue efter fyldestgørelse af kreditorerne sker i overensstemmelse med vedtægternes forskrifter. De midler, der i medfør af § 49 er båndlagt, tjener alene til fyldestgørelse af vedtægtsmæssige forpligtelser. Delingen af pensionskassens formue må ikke foretages, før forsikringstilsynet har godkendt en plan derfor.

§ 61

Erklæres en pensionskasse konkurs, oversender skifteretten straks de i § 47 nævnte midler til forsikringstilsynet. De enkelte pensionsberettigede kan ikke gøre krav gældende imod konkursboet. Derimod kan forsikringstilsynet i konkursboet anmelde et beløb svarende til forskellen mellem forsikringsfondens størrelse ved konkursens indtræden og værdien af de midler, der er båndlagt i medfør af § 49.

Stk. 2. Endvidere kan forsikringstilsynet på administrationsboets vegne kræve, hvad der svarer til den basiskapital, som modsvarer den for pensionskassen beregnede solvensmargin, og som er i behold ifølge en status opgjort ved administrationsboets begyndelse i overensstemmelse med § 9.

Stk. 3. Forsikringstilsynet udpeger en likvidator til at forestå delingen af de båndlagte midler. Kapitel 15 i lov om forsikringsvirksomhed finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 9 Tilsyn

§ 62

Forsikringstilsynet påser overholdelsen af denne lov og de bestemmelser, der er udstedt i medfør af loven, herunder at pensionskasser drives på betryggende vis.

§ 63

Forsikringstilsynet kan kræve meddelt alle oplysninger, som skønnes nødvendige for dets virksomhed, herunder til afgørelse af, om et forhold er omfattet af loven. Tilsynet er berettiget til at lade foretage undersøgelser på stedet af pensionskassens virkemåde og forhold.

§ 64

Til dækning af udgifterne ved tilsynet pålignes pensionskasser, der er under tilsyn efter denne lov, et beløb, der fastsættes i henhold til § 242 i lov om forsikringsvirksomhed. Forsikringstilsynet har udpantningsret for bidragene.

§ 65

Industriministeren kan fastsætte forskrifter om pensionskassers registrering i forsikringsregisteret, herunder om bekendtgørelse i Statstidende, retsvirkningerne heraf, og om gebyrer i forbindelse med registrering m.v.

§ 66

Forsikringstilsynet skal meddele en pensionskasse pålæg efter § 54, såfremt:

- 1) pensionskassen ikke overholder denne lov, og de i medfør af loven udstedte forskrifter,
- 2) pensionskassen ikke overholder sine vedtægter eller det for sin virksomhed gældende grundlag,
- 3) forsikringstilsynet ikke finder det i nr. 2 nævnte grundlag, eller den måde, hvorpå pensionskassens midler er anbragt, betryggende, eller
- 4) såfremt der i pensionskassen konstateres manglende dækning.

§ 67

De afgørelser, som forsikringstilsynet træffer i henhold til denne lov, kan indbringes for industriministeren inden 1 måned. Såfremt den pensionskasse, som klagen vedrører forlanger det, skal industriministeren, forinden afgørelse træffes, indhente en udtalelse fra det i lov om forsikringsvirksomhed omhandlede forsikringsnævn om principielt vigtigere spørgsmål.

Stk. 2. Har forsikringstilsynet eller industriministeren tilbagekaldt en pensionskasses koncession, kan pensionskassen forlange, at forsikringstilsynet indbringer afgørelsen for domstolene. Anmodning herom skal fremsættes inden 2 uger, efter at den pågældende afgørelse er blevet meddelt pensionskassen.

§ 68

Forsikringstilsynet afgiver en årlig beretning til industriministeren om sin virksomhed. Beretningen skal angive de pensionskasser, der er omfattet af denne lov, og indeholde en sammenstilling af pensionskassernes indberetninger og regnskaber. Beretningen skal offentliggøres.

Kapitel 10
Straffebestemmelser m.v.

§ 69

Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning straffes den, der overtræder § 4, § 9, stk. 1, § 17, stk. 1, § 21, § 23, § 29, stk. 1, 2. pkt., §§ 34-35, § 36, stk. 2-5, §§ 37-49, § 53, 3. pkt., § 59, stk. 1, 3. pkt., § 60 og § 63 straffes med bøde. På samme måde straffes grov eller gentagen overtrædelse af § 17, stk. 2, 1. pkt., § 26 og § 55. Endvidere straffes overtrædelse af de i § 52 nævnte bestemmelser i lov om forsikringsvirksomhed, i det omfang en sådan overtrædelse kan straffes efter nævnte lovs § 260.

Stk. 2. Den, der ikke efterlever et påbud efter § 63 eller § 66 straffes med bøde.

Stk. 3. Er en overtrædelse begået af en pensionskasse, et aktieselskab, et anpartsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet eller pensionskassen som sådan straf af bøde. Er en overtrædelse begået af en kommune eller et kommunalt fællesskab, jfr. § 60 i lov om kommunernes styrelse, kan der pålægges kommunen eller det kommunale fællesskab bødeansvar.

Stk. 4. I forskrifter, der gives af industriministeren eller forsikringstilsynet i medfør af denne lov, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne. Stk. 3 finder tilsvarende anvendelse.

§ 70

Undlader en pensionskasses bestyrelse, direktør, likvidator, revisor eller aktuar at efterkomme de pligter, der efter loven påhviler eller pålægges dem, kan forsikringstilsynet pålægge de pågældende daglige eller ugentlige bøder.

Kapitel 11
Ikrafttræden og overgangsbestemmelser

§ 71

Loven træder i kraft den 1. januar 1988.

Stk. 2. Samtidig ophæves lov om tilsyn med pensionskasser, jfr. lov-
bekendtgørelse nr. 4 af 12. januar 1984.

§ 72

Pensionskasser, der var under tilsyn i medfør af lov om tilsyn med pensions-
kasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 4 af 12. januar 1984, skal inden 3 år
efter lovens ikrafttræden have opnået koncession i henhold til § 15. Forsik-
ringstilsynet kan forlænge denne frist. Reglerne i lovbekendtgørelse nr. 4 af
12. januar 1984 - bortset fra opløsningsbestemmelserne - finder anvendelse
på pensionskasserne, indtil fristens udløb, medmindre koncession er opnået
forinden. Såfremt koncession ikke er opnået ved fristens udløb, finder regler-
ne i kapitel 8 anvendelse.

§ 73

Pensionskasser, der omfattes af §§ 1 og 2, og som lovligt drev pensionskas-
sevirkomhed ved denne lovs ikrafttræden, men som ikke omfattes af lov om
tilsyn med pensionskasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 4 af 12. januar 1984,
eller lov om forsikringsvirkomhed, jfr. lovbekendtgørelse nr. 127 af 23.
marts 1984 med senere ændringer, skal inden 3 år efter lovens ikrafttræden
have opnået koncession i henhold til § 15. Forsikringstilsynet kan forlænge
denne frist. De for disse pensionskasser hidtil gældende regler - bortset fra

opløsningsbestemmelserne - finder anvendelse på de pågældende pensionskasser indtil koncession er meddelt. Såfremt koncession ikke er opnået ved fristens udløb, opløses pensionskassen i medfør af kapitel 8 i denne lov.

§ 74

Vedtægts- og pensionsregulativændringer, som er nødvendige for at opnå koncession i medfør af § 15, og som ikke har opnået det til gennemførelse vedtægtsmæssigt fornødne stemmetal, anses som gyldigt vedtagne, såfremt der ikke er afgivet så mange stemmer imod ændringerne, som kræves til beslutning om pensionskassens opløsning. Såfremt disse vedtægts- eller regulativændringer ikke herefter kan anses for vedtagne, opløses pensionskassen i medfør af bestemmelserne i kapitel 8.

§ 75

Uanset §§ 47 og 48 kan pensionskasser, der virkede ved lovens ikrafttræden, fortsat besidde de aktiver, som de lovligt ejede på dette tidspunkt.

§ 76

Bestemmelserne i § 6, stk. 1, finder ikke anvendelse på pensionskasser, der ved lovens ikrafttræden havde mindre end 50 medlemmer opgjort efter § 3.

Stk. 2. Såfremt medlemstallet i en af de i stk. 1 nævnte pensionskasser er eller bliver mindre end 50, skal forsikringstilsynet beslutte, på hvilke betingelser pensionskassen kan fortsætte sin virksomhed.

Stk. 3. Dispensationer, der er meddelt pensionskasser i medfør af § 6 i lov om tilsyn med pensionskasser, jfr. lovebekendtgørelse nr. 4 af 12. januar 1984, er fortsat gyldige i overensstemmelse med denne bestemmelse.

§ 77

Pensionskasser, der i de seneste 3 år inden lovens vedtagelse i henhold til vedtægterne regelmæssigt udloddede ydelser, som modtagerne ikke havde retligt krav på, kan i indtil 5 år efter lovens ikrafttræden fortsat udlodde sådanne ydelser til de personer, der inden for den nævnte periode modtog sådanne ydelser. Forsikringstilsynet kan dog forlænge denne frist med indtil 10 år.

§ 78

De i § 13, stk. 10 og 11, i lov om tilsyn med pensionskasser, jfr. lovbeholdning nr. 4 af 12. januar 1984, nævnte kursreguleringsfonde skal opløses og skal i det første årsregnskab, som aflægges efter denne lov, overføres til den i § 38 nævnte regnskabspost "overførsel til næste år".

Kapitel 11

Bemærkninger til de enkelte paragraffer.

Til kapitel 1

Lovens formål

Til § 1

Bestemmelsen foreskriver i stk. 1, at løfter om pension (pensionstilsagn) skal afdækkes enten i et forsikringsselskab eller i en pensionskasse. Ved denne regel bringes pensionsløfter under tilsyn enten efter reglerne i denne lov eller i lov om forsikringsvirksomhed. Derved sikres, at der, når **pensionsløfterne** til sin tid bliver aktuelle, vil være midler til stede til honorering af disse.

§ 1 indskrænker sig til at fastlægge, at pensionsforpligtelser i forbindelse med ansættelsesforhold skal afdækkes i et forsikringsselskab eller en pensionskasse. Bestemmelsen tager derimod ikke stilling til, hvilke ydelser det skal være tilladt en pensionskasse at yde. Dette afgøres af koncessionens nærmere indhold, jfr. nærmere bemærkningerne til § 9.

Flere virksomheder i samme koncern kan gå sammen om at afgive et tilsagn til de hos virksomhederne ansatte om pension.

Pligt til afdækning indtræder, når en virksomhed over for de ansatte giver tilsagn om at give pension.

Afgrænsningen mellem egentlige pensionstilsagn og pensionslignende ordninger, der falder uden for loven, har været vanskelig i tilfælde, hvor der gennem tilkendelse af formelt enkeltstående ydelser igennem en årrække måtte være skabt en forventning hos modtagerne om også i fremtiden at modtage disse ydelser, selv om de ikke ifølge givernes opfattelse har juridisk krav derpå.

Sådanne formelt enkeltstående ydelser ydes i praksis såvel af pensionskasser som af arbejdsgivere.

For pensionskassernes vedkommende sker det ved såkaldte pensionistillæg, der formelt tildeles af pensionskassen for ét år ad gangen. Da lovudkastet tilnærmer pensionskassernes tekniske og aktuarmæssige opbygning til den måde, et livsforsikringsselskab er opbygget på, vil det i princippet ikke længere være muligt for pensionskasser at oprette ordninger, hvorefter der udbetales ikke-reservedunderede ydelser, jfr. aktuarudvalgets notater, der er optaget som bilag 4. For eksisterende pensionskasser må der efter en overgangsperiode enten ske en reservedækning af eksisterende tillæg, eller disse må bortfalde. Der må i denne forbindelse tages stilling til, om ydelsen af tillæggene er juridisk bindende.

Ydelser fra virksomhederne kan være finansieret enten over den løbende drift eller via hjælpe- eller understøttelsesfonde, der er godkendt i medfør af pensionsbeskatningslovens § 52. Der eksisterer ca. 240 hjælpe- og understøttelsesfonde, der er godkendt i medfør af pensionsbeskatningslovens § 52 med pensionslignende formål.

Afgørende for om sådanne ydelser henhører under lovens område er, om der er afgivet et juridisk bindende løfte om pension enten ved ansættelsen, i ansættelsesperioden eller på fratrædelsestidspunktet.

Afgiver arbejdsgiveren et tilsagn om pension, antages det principielt at være omfattet af loven, selv om der ved afgivelsen tages forbehold om ændring af pensionens størrelse eller om, at pensionen kun udbetales så længe virksomheden ser sig i stand hertil.

Derimod foreligger der ikke et bindende tilsagn omfattet af loven, hvis der på ansættelsestidspunktet blot stilles den ansatte i udsigt, at det ved den pågældendes fratræden på grund af alder, vil kunne tages op til afgørelse, om der skal ydes pension under en eller anden form.

Såfremt der på fratrædelsestidspunktet afgives et tilsagn om pension, vil dette skulle afdækkes efter loven.

Der kan derimod ikke siges at foreligge noget tilsagn, der omfattes af lovudkastets ordlyd, hvis der ved den ansattes fratræden på grund af alder ydes et beløb uden forpligtelse til at vedblive hermed. Der foreligger ej heller nogen forpligtelse, hvis beløbet f.eks. ydes efter ansøgning og arbejdsgiveren ved beløbets udbetaling klart tilkendegiver, at dette alene udbetales for et år, og at det hvert år må tages op, om ordningen kan fortsætte, og med hvilket beløb. Der kan ikke med rette siges at være skabt en forventning hos modtageren om, at udbetalingerne vil fortsætte, så længe den pågældende lever.

I § 77 er der givet visse overgangsregler i tilknytning hertil.

Bestemmelserne i stk. 2 foreskriver, at pligten til at afdække et pensionstilsagn i et forsikringselskab eller i en pensionskasse bortfalder i visse tilfælde.

Nr. 1 undtager for løfter, afgivet af staten eller en primær- eller amtskommune. Hovedformålet med en afdækning af pensionsforpligtelser er at sikre midlernes tilstedeværelse, når pensionerne bliver aktuelle. Løfter, afgivet af staten eller kommuner, er tilstrækkeligt sikre. Som eksempel på pensionsordninger, der er omfattet af undtagelsesbestemmelsen, kan nævnes tjenestemandspensionsordningerne i henhold til loven om tjenestemandspension og de kommunale tjenestemandregulativer.

Undtagelsen gælder kun de tilfælde, hvor der foreligger en juridisk forpligtelse fra statens eller en kommunes side til selv direkte at yde pension. Dette indebærer, at koncessionerede virksomheder og foretagender, som det offentlige står bag, men som drives i et selvstændigt selskabs form, i almindelighed ikke vil være omfattet af undtagelsen, jfr. desuden bemærkningerne til § 2, stk. 3.

Nr. 2 undtager pensionstilsagn over for direktører. Efter den hidtidige pensionskasselov er pensionstilsagn til direktører holdt uden for forpligtelsen til afdækning. Bestemmelsen lovfæster denne praksis. Udover personer, der er

registrerede som direktører i henhold til selskabslovene, omfatter bestemmelsen direktører i ikke-lovregulerede selskaber, f.eks. direktører i andelsselskaber.

Nr. 3 undtager pensionstilsagn, der er reguleret ved særlig lov.

En pensionsordning falder kun inden for denne undtagelse, såfremt der er tale om en tilsvarende detaljeret lovregulering, som den, der f.eks. gælder for Arbejdsmarkedets Tillægspensionsordning eller Lodsernes pensionskasse efter lov nr. 116 af 21. marts 1979, kapitel 7. Det forhold, at en lov forudsætter en pensionsordning inden for et vist område eller foreskriver, at der skal oprettes en sådan ordning, medfører ikke, at den pågældende ordning omfattes af undtagelsesbestemmelsen. Denne begrænsning fremgår af, at undtagelsen vedrører ordninger, der er "reguleret" ved særlig lov, og altså ikke blot ordninger "i henhold til" særlig lov.

Ved Stk. 3 er der hjemlet ministeren en ret til at undtage tilsagn af ringe størrelse fra kravet om tilsyn efter loven. Denne mulighed er indsat både af ressourcemæssige årsager og for at modvirke, at der bliver et misforhold mellem de byrder, der pålægges en pensionskasse og de beløb, pensionskassen administrerer. Som ydelser af ringe størrelse vil udvalget for alderspensioner pege på ydelser, der ikke ved normal medlemstid kan forventes at overskride 6.000,- kr. årligt for de samlede pensionsforpligtelser reguleret i overensstemmelse med prisindekset.

Til kapitel 2
Lovens område m.v.

Til § 2

Bestemmelsen i § 2, jfr. § 1, stk. 1, foreskriver, at der enten skal oprettes en pensionskasse efter reglerne i denne lov til sikring af de personer, der har modtaget et pensionstilsagn, eller at der skal ske en afdækning af pensionstilsagnene i et forsikringsselskab eller en tværgående pensionskasse. Andre løsninger er således forbudt.

§ 2 stiller som udgangspunkt intet krav til organisationsformen i pensionskassen, jfr. udtrykket "enhver sammenslutning". Men en række betingelser følger af lovens øvrige bestemmelser, bl.a. kravene til vedtægterne i § 10. Det fremgår heraf, at pensionskasserne på de væsentlige punkter skal følge reglerne for foreninger.

Loven finder kun anvendelse, hvis sammenslutningen omfatter personalet ved en enkelt virksomhed eller i virksomheder inden for samme koncern. Under virksomheder henregnes også koncessionerede virksomheder.

Udvalget har overvejet, hvorvidt der i lovteksten bør indføres en definition af begrebet pension. Man har imidlertid ikke fundet behov derfor.

Den hidtidige pensionskasselov var efter lovteksten begrænset til alders-, invalide-, enke- og børnepension ("sikre personer,, pension ved opnåelse af en vis alder eller ved indtrædende invaliditet, samt i tilfælde af den pågældendes død at sikre hans enke eller børn, henholdsvis enke- og børnepension"). I praksis har man imidlertid også tilladt andre ydelser, f.eks. ved at medtage enkemandspensioner og børnepensioner, der ikke forfalder som følge af den ansattes død.

For at tage højde for den fremtidige udvikling har udvalget foreslået, at denne begrænsning til bestemte pensionsformer udgår. Ved en opregning af de pensionsformer, der nu er aktuelle, ville man løbe en risiko for, inden for en kort årrække på ny at skulle ændre loven som følge af indførelsen af nye pensionsformer, som der knytter sig samme beskyttelsesbehov til.

Udvalget foreslår derfor, at der i stedet i koncessionsansøgningen gøres rede for, hvilke pensionformer pensionskassen ønsker at yde, jfr. bemærkningerne til § 9.

Bestemmelsen i stk. 2 opretholder den hidtidige retstilstand, hvorefter tværgående pensionskasser er underlagt lov om forsikringsvirksomhed.

I stk. 3 foreslås det, at visse pensionsløfter, for hvilke staten eller en kommune hæfter eller garanterer, kan undtages fra visse af lovens regler, f.eks. anbringelsesreglerne i § 47 efter industriministerens bestemmelse.

I modsætning til § 1, stk. 2, nr. 1, drejer det sig her om "rigtige" pensionsløfter, som er givet medarbejderne i en virksomhed. Pensionerne påhviler pensionskassen, og skal dermed i sidste ende udredes af virksomheden. Det er grundlæggende i lovudkastets system, at den omstændighed, at der er givet garanti over for en pensionskasse for dens pensionsløfter, ikke kan motivere, at pensionskassen ikke følger loven, uanset hvor solid kautonisten eller garanten måtte være. En garanti eller kauton drejer sig nemlig kun om ét - ganske vist væsentligt - problem, betalingsdygtigheden. En række andre problemer af betydning er imidlertid uberørt af en sådan garanti - f.eks. tilsagnenes rigtige opførelse, beskyttelsen mod/ved nedsættelse af pensionsydelse og forbudet mod anden virksomhed.

Imidlertid har udvalget dog fundet, at der for offentlige og halvoffentlige pensionskasser kan være grund til at give industriministeren mulighed for at fravige tekniske bestemmelser. En sådan konkret dispensation fra visse af lovens mere tekniske bestemmelser vil kunne være rimelig, hvis det godtgøres over for ministeren, at en anden, men lige så lødig ordning etableres, og

fravigelsen i det enkelt tilfælde forekommer rimelig under hensyn til lovens hovedformål, at beskytte pensionsløfterne. En sådan mulighed har ministeren også efter § 1, stk. 5, i lov om erhvervsdrivende fonde.

Udvalget understreger, at fravigelserne kun drejer sig om tekniske bestemmelser, bortset fra anbringelsesreglen i § 47, der netop modsvares af det ufravigelige krav om, at der er afgivet en ubetinget garanti eller kaution i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler herom til fordel for ret-tighedshaverne ifølge pensionskassens pensionsløfter.

Til § 3

§ 3 definerer, hvem pensionskassens medlemmer er. Bestemmelsen udvider medlemsbegrebet i forhold til den gældende lov ved at tillægge enke/enke-mandspensionister status som medlem. Bestemmelsen tillægger desuden tidlige-re ansatte, der har ret til opsat pension, jfr. bemærkningerne til § 10, stk. 1, nr. 4, medlemsstatus. Bestemmelsen i stk. 2 åbner dog mulighed for, at disse medlemmers rettigheder i vedtægterne begrænses i almindelige anliggender.

Det bemærkes, at vedtægterne efter § 10, stk. 1, nr. 4, må uddybe med-lemsbegrebet i den enkelte pensionskasse.

Til § 4

Bestemmelsen svarer med mindre justeringer til den gældende § 2 i lov om tilsyn med pensionskasser. § 4 skal sammenholdes med straffbestemmelsen i § 69.

Til § 5

Bestemmelsen i § 5 er udarbejdet med § 6 i den gældende forsikringsvirksomhedslov som forbillede.

Udvalget har diskuteret overførsel af bestemmelsen i § 6 i lov om forsikringsvirksomhed. Udvalget har fundet det rimeligt, at der gives firmapensionskasser samme rettigheder, nemlig muligheden for at indtræde i kapitalformidlingsaktieselskaber, og samme pligter, d.v.s. reglen i stk. 2, hvor forbudet i relation til pensionskassens investeringer i andre selskaber præciseres.

Udvalget gør opmærksom på, at dets forslag nødvendiggør en tilpasning i forsikringsvirksomhedslovens § 6. Man har ikke stillet forslag herom, idet man finder, at dette bør afklares i høringsfasen eller under den departementale lovforberedelse.

I stk. 1 opretholdes det hidtidige forbud, hvorefter pensionskasser ikke må drive anden virksomhed end pensionskassevirksomhed og dermed direkte forbundne forretninger.

Ved stk. 2 er forbudet præciseret i relation til pensionskassers investering i andre virksomheder. Bestemmelsen fastslår, at pensionskasser driver anden virksomhed end pensionskassevirksomhed, såfremt de ved anbringelse af midler etablerer et koncernforhold til de selskaber, hvori de investerer. Det er ikke muligt præcist at angive faste procentgrænser for, hvor stor en kapitalandel der skal besiddes, for at der foreligger en ejers indflydelse eller mulighed for at øve bestemmende indflydelse. En mindre aktiebesiddelse vil således kunne skabe mulighed for at opnå bestemmende indflydelse i en erhvervsvirksomhed, såfremt der er en stor spredning af den øvrige aktiekapital. Udover kapitalbesiddelse vil en pensionskasse kunne handle i strid med forbudet ved gennem aftale, f.eks. i forbindelse med långivning eller garantistillelse, at betinge sig bestemmende indflydelse på virksomhedens forretningsmæssige dispositioner.

På den anden side vil vedtægtsmæssige stemmeretsbegrænsninger kunne føre til, at bestemmende indflydelse ikke opnås, uanset at en pensionskasse måtte besidde over halvdelen af aktiekapitalen i en virksomhed.

Bestemmelsen præciserer dernæst, at såfremt flere pensionskasser går sammen om en investering, eventuelt sammen med forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser, lægges der vægt på den samlede indflydelse, som pensionskasserne og selskaberne har opnået. Ved bedømmelsen af lovligheden af flere pensionskassers indflydelse er det således afgørende, om samme indflydelse kunne have været besiddet af én pensionskasse. Ved bestemmelsen er det dermed fastlagt, at flere pensionskassers og selskabers indflydelse altid bedømmes samlet. Stk. 2 omfatter også de tilfælde, hvor det beror på utilsigtede tilfældigheder, at flere pensionskasser og selskaber har mulighed for tilsammen at udøve en bestemmende indflydelse.

Bestemmelsen i stk. 2 finder i øvrigt også anvendelse i tilfælde, hvor en dominerende indflydelse er opnået gennem kombinationer af pensionskassers eller forsikringsselskabers individuelle investeringer og et kapitalformidlingsaktieselskabs investeringer. Det er herefter kun lovligt for pensionskasser og forsikringsselskaber at have dominerende indflydelse i erhvervsvirksomheder, hvis det sker gennem et kapitalformidlingsaktieselskab i overensstemmelse med reglerne i stk. 4.

Ved stk. 4 tillades det dog en flerhed af pensionskasser at opnå bestemmende indflydelse i kapitalformidlingsaktieselskaber. I disse tilfælde er det imidlertid fastsat, at den enkelte pensionskasse ikke må eje mere end 15 pct. af aktiekapitalen i kapitalformidlingsaktieselskabet.

Stk. 4 præciserer, at erhvervelsen skal ske inden for lovgivningens og vedtægternes rammer. D.v.s. at pensionskasser, der indgår i et koncernforhold eller i øvrigt har en nær tilknytning til hinanden, ikke tilsammen må eje mere end 15 pct. i kapitalformidlingsaktieselskabet. Ved afgørelsen af, om der foreligger en sådan nær tilknytning, tages bl.a. hensyn til, om pensionskasserne samordner deres investeringer, om der er udstedt ensartede retnings-

linier for pensionskassernes investeringer, om der er oprettet fælles administrationskontor eller om der er personsammenfald blandt de investeringsrådgivere m.v., som de enkelte selskaber eller pensionskasser benytter.

Da pensionskassen er tæt knyttet til en bestemt virksomhed og/eller koncern, præciserer stk. 2 og 4 imidlertid, at man ved bedømmelsen af lovligheden af den enkelte pensionskasseinvestering altid skal tage hensyn til den indflydelse, som pensionskassen og den virksomhed, som pensionskassen er knyttet til, tilsammen har. Såfremt to pensionskasser, A og B, og den til A-pensionskassen knyttede virksomhed har investeret i ét og samme selskab, skal der ved bedømmelsen af lovligheden af A-pensionskassens investering tages hensyn til den indflydelse, som samtlige tre investeringer kan give mulighed for. Ved bedømmelsen af B-pensionskassens investering tages derimod kun hensyn til den indflydelse, som A- og B-pensionskassernes investering tilsammen kan give mulighed for.

Der er intet til hinder for, at pensionskasser samarbejder med andre institutionelle investorer om investering, også i kapitalformidlingsaktieselskaber. Såfremt pensionskasserne ikke tilsammen opnår en bestemmende indflydelse, vil stk. 4 og dermed 15 pct.'s grænsen ikke finde anvendelse.

Der er ikke i lovudkastet sat nogle grænser for kapitalformidlingsaktieselskabernes investering. Disse vil således kunne besidde dominerende indflydelse i andre erhvervsdrivende virksomheder. Det må imidlertid understreges, at der ved kapitalformidlingsaktieselskaber alene forstås sådanne selskaber, der investerer under iagttagelse af et princip om risikospredning. Et kapitalformidlingsaktieselskab kan altså ikke fungere som holdingselskab for en enkelt eller nogle få virksomheder. I så fald vil der foreligge en situation med samordnet praksis med den virkning, at de deltagende pensionskasser ville overtræde forbudet i stk. 1.

Såfremt forsikringstilsynet konstaterer, at der er opnået bestemmende indflydelse i strid med stk. 2 eller 4, vil tilsynet påse forholdets berigtigelse, om nødvendigt ved at påbyde, at de pågældende investeringer helt eller delvis afhændes, såfremt andre former for berigtigelse ikke kan komme i stand.

I tilfælde af, at det er blevet nødvendigt at påbyde afhændelse, vil afgørelsen af, hvilken pensionskasse der skal afhænde, blive truffet ud fra rimelighedshensyn, idet der særligt vil blive taget hensyn til erhvervestidspunktet m. v.

I stk. 5 fastsættes, at pensionskasser kan gå sammen med tværgående pensionskasser og forsikringsselskaber om at danne kapitalformidlingsaktieselskaber. I så fald gælder grænsen på 15 pct. i stk. 4.

Endelig tillader stk. 3 pensionskassen at erhverve fast ejendom inden for visse grænser. Den foreslåede regel svarer til § 6, stk. 3, i lov om forsikringsvirksomhed.

Til § 6

Udvalget har overvejet, hvorvidt der bør indføres en minimumsregel for størrelsen af de pensionskasser, der i fremtiden skal tillades oprettet.

Situationen er i dag, at små pensionskasser (pensionskasser med under 50 medlemmer) udgør over halvdelen af de pensionskasser, der er under tilsyn efter pensionskasseloven (pensionskasser med under 5 medlemmer ca. 1/3 af samtlige pensionskasser, pensionskasser med under 20 medlemmer ca. halvdelen og pensionskasser med under 100 medlemmer ca. 2/3).

Flere af de små pensionskasser er etableret for ganske få medlemmer og ikke helt få for et enkelt medlem. Mange af pensionskasserne er etableret for virksomheders pensionstilsagn til typiske "ikke-funktionærer", f.eks. ordninger for ansatte ved større godser, pensionstilsagn til direktører eller lignende eller tilsagn til en portner eller en vicevært.

Forsikringstilsynets arbejde med disse små pensionskasser er - i hvert fald sammenholdt med disse pensionskassers størrelse - meget ressourcekrævende. Pensionskasserne er vidt forskellige i deres opbygning, og mange bygger på

gamle, ikke sjældent vanskeligt forståelige **pensionsløfter**; pensionsløfter der er konstrueret efter "skræddersyede" principper, som ikke er blevet ajourført efter ændringer i pensionskassens forhold, pensionskassens medlemsbestand og den almindelige udvikling, der i de senere år er sket inden for pensionsområdet.

Tilsynets kontrol af forpligtelsernes rigtighed kan være vanskelig, da løfterne bygger på forældede, omfangsrige vedtægtsbestemmelser. På samme måde er tilsynets gennemgang af aktivernes tilstedeværelse og værdiansættelse m.v. oftest relativt mere ressourcekrævende ved de helt små pensionskasser end en tilsvarende gennemgang af større pensionskasser, idet de små pensionskasser ikke har det samme sagkyndige specielle administrationsapparat som store pensionskasser, og fordi risikoovervejelser i helt små pensionskasser spiller en større rolle med hensyn til ekstra garantier for sikkerhed.

Udvalget er enig i, at der som hidtil bør være en mindstestørrelse for, hvor mange medlemmer der kræves til oprettelse af en firmapensionskasse.

Udvalget har indgående drøftet, om denne grænse bør forblive på 50 eller om den bør sættes op til 100.

De argumenter, der taler for at forhøje grænsen til 100, er overvejende begrundet i administrative og ressourcemæssige hensyn - især for så vidt angår de tilsynsmæssige ressourcer, men også i relation til pensionskassernes egen administration.

Hertil kommer, at der i livs- og pensionsforsikringssselskaberne for små grupper vil kunne etableres pensionsordninger, der fuldt ud vil kunne imødekomme disse gruppers ønsker og behov.

Det er til bevarelse af en grænse på 50 medlemmer blevet fremført, at dette tal i den nuværende lov i sig selv er et kompromis. Visse medlemmer af udvalget er principielt af den opfattelse, at der ikke burde kræves nogen minimumsgrænse for en pensionskasses medlemstal, og henviser i denne forbindelse til, at en sådan grænse ikke er teoretisk påkrævet, jfr. bilag 4, og

ej heller opstilles for de tværgående pensionskasser efter lov om forsikringsvirksomhed, hvor adgangen til stiftelse alene baseres på en fornuftig driftsplan. Den gældende lovs minimumsgrænse på 50 medlemmer tilgodeser forsikringstilsynets ønsker om ressourcebesparelse. Lovudkastets strengere regler skulle i øvrigt også på dette punkt kunne lette tilsynets arbejde.

Til forsvar for den nuværende grænse på 50 er endvidere fremhævet, at en konsekvens af en grænse på 100 medlemmer vil være, at alene de ca. 11 % af virksomhederne i industrien, der beskæftiger over 100 ansatte, fremover vil kunne etablere pensionsordninger for de ansatte i form af pensionskasse. De øvrige ca. 89 %, vil herefter enten undlade at tilbyde medarbejderne pensionsordninger, eller lade pensionsløfterne afdække i livs- og pensionsforsikringsselskaberne. Dette vil efter nogle medlemmers opfattelse kunne svække den enkelte medarbejders tilknytning til virksomheden, og kan skabe problemer i internationale koncerner, der har en pensionsordning og en pensionspolitik for hele koncernen.

For at bibeholde en grænse på 50 medlemmer taler endvidere den adgang, der i de forskellige selskabsretlige love, f.eks. aktieselskabslovens § 49 og forsikringsvirksomhedslovens § 83 hjemles for medarbejderne til i virksomheder med gennemsnitligt mindst 50 arbejdstagere at vælge repræsentanter til virksomhedernes bestyrelser, og grænsen på 50 medlemmer i bank- og sparekasselovens § 4a for andelskasser.

Udvalget finder, at argumenterne for at bevare den nuværende grænse på 50 medlemmer bør veje stærkere end de administrative argumenter for en forhøjelse. Udvalget foreslår derfor en grænse på 50 medlemmer i § 6, stk. 1, samt overgangsreglerne i § 76.

Vedrørende medlemsbegrebet i § 6 gør udvalget endelig opmærksom på, at det endvidere må betænkes, at § 3 udvider medlemsbegrebet i forhold til gældende lov til også at omfatte ægtefællepensionister. Dette vil for en pensionskasse i drift betyde, at det i fremtiden vil vare længere, før pensionskassen støder mod minimumsgrænsen på 50 medlemmer.

Til stk. 2.

Som beskrevet i § 17 vil der for en pensionskasse jævnligt være behov for en revurdering af de prognoser, der er lagt til grund for udarbejdelsen af det tekniske og økonomiske grundlag.

Dette gælder ikke blot for pensionskasser med anciennitets- og advancementsbetingede pensionsstigninger, men også ved en ændret alderssammensætning blandt pensionskassens medlemmer i forhold til prognosen. Et faldende medlemsantal i forbindelse med en lukning for tilgang af nye medlemmer til en pensionskasse eller et frasalg af en del af virksomheden med en udskillelse af en del af pensionskassens medlemmer til følge, vil ligeledes kunne forrykke en pensionskasses økonomiske og tekniske grundlag i en sådan grad, at pensionskassen ikke skal afvente den årlige indberetning efter § 17, men straks skal anmode forsikringstilsynet om, at beslutte om, og i givet fald på hvilke betingelser, pensionskassen med et medlemstal under grænsen kan fortsætte sin virksomhed.

Når pensionskassens medlemsantal således er faldet til under minimumsgrænsen 50, tillægges forsikringstilsynet i stk. 2 kompetencen til at beslutte om, og på hvilke betingelser, pensionskassen kan fortsætte sin virksomhed.

I de fleste tilfælde vil forsikringstilsynet på basis af den årlige aktuarrapport (§ 17) have tilstrækkelig indsigt med det tekniske og økonomiske grundlag for pensionskassens virksomhed til at bedømme mulighederne for pensionskassens fortsatte beståen. Forsikringstilsynet kan dog i følge stk. 2 træffe bestemmelse om, at en fortsat eksistens afhænger af, om pensionskassen (virksomheden) kan honorere f.eks. forøgede krav til basiskapitalens størrelse, stille en bankgaranti til sikring af pensionskassens solvens, eller f.eks. etablere en hel eller delvis genforsikring af pensionskassens pensionsrisiko. Opregningen er ikke udtømmende.

Endvidere har forsikringstilsynet i medfør af reglerne i lovudkastets kapitel 8 hjemmel til at kræve udarbejdet en plan for genoprettelse af pensionskassens økonomiske status over et kortere tidsrum, herunder til at kræve pensionskas-

sens økonomiske status sikret ved hjælp af de foranstaltninger som forsikringstilsynet skønner nødvendige.

Til § 7

Bestemmelsen svarer til § 18, stk. 1, i den nugældende pensionskasselov.

Bestemmelsen indebærer, at aftaler om overdragelse af pensionsrettigheder og andre vedtægtsbestemte rettigheder, f.eks. retten til en udtrædelsesgodtgørelse, er ugyldige.

Der kan heller ikke foretages udlæg i sådanne rettigheder. Bestemmelsen i konkurslovens § 36 indebærer, at pensionsrettighederne ikke vil blive inddraget under konkursbehandlingen, såfremt medlemmet går konkurs. De almindelige formueretlige regler medfører endvidere, at pensionkassen kun kan foretage modregning over for pensionskravene, såfremt pensionskassens fordring grunder sig på samme retsforhold som pensionskravet. Dette indebærer, at modregning i almindelighed kun kan ske med krav på betaling af pensionsbidrag, som det pågældende medlem skylder pensionskassen. Erstatningskrav, som det pågældende medlem har pådraget sig over for arbejdsgiveren, og som denne har overdraget til pensionskassen, kan pensionskassen således ikke modregne i pensionskravene.

Til § 8

Det er fundet hensigtsmæssigt at foreslå en udtrykkelig forældelsesregel, hvorfor der i § 8 er indsat en regel, der med enkelte sproglige ændringer svarer til § 29 i forsikringsaftaleloven. Forslaget tilsigter ikke nogen ændring i den nuværende retstilstand.

Om forholdet til forsikringsaftaleloven henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 4.4.

Til kapitel 3
Om pensionskassers stiftelse, vedtægter o.lign.

Bestemmelserne er bygget op i lighed med reglerne om stiftelse af forsikringsselskaber i lov om forsikringsvirksomhed. Der er taget hensyn til de lempelige regler, der gælder for stiftelse af selskaber efter lov om forsikringsvirksomhed kapitel 21, jfr. § 193 (gensidige selskaber med begrænset formål).

Systematikken fra de tværgående pensionskasser, hvorefter der af forsikringstilsynet stadfæstes en vedtægt indeholdende de selskabsretlige regler og et pensionsregulativ for medlemmernes rettigheder og pligter, foreslås overført på firmapensionskasserne. Både vedtægt og pensionsregulativ skal godkendes af forsikringstilsynet, og ændringer af vedtægt og pensionsregulativ henlægges til generalforsamlingens kompetence, dog med mulighed for, at generalforsamlingen bemyndiger bestyrelsen til at foretage ændringer af pensionsregulativets tekniske bestemmelser.

Det foreslås, at firmapensionskasserne fremover skal optages i forsikringsregisteret i forbindelse med meddelelse af koncession.

Til § 9

Bestemmelsen indfører et formelt koncessionssystem for firmapensionskasser svarende til det, der gælder for tværgående pensionskasser. Også under den hidtidige lovgivning har pensionskassevirksomhed forudsat en tilladelse, jfr. den nuværende lovs § 7, hvorefter pensionskasser ikke må påbegynde deres drift, forinden anmeldelse er sket til forsikringstilsynet, og pensionskassens økonomiske og tekniske grundlag er godkendt af industriministeren.

I henhold til stk. 1 skal pensionskassers vedtægter, pensionsregulativ samt økonomiske og tekniske grundlag godkendes af forsikringstilsynet, forinden pensionskasserne begynder deres virksomhed.

Tilsynets kontrol er hverken i forbindelse med de mere tekniske spørgsmål eller med vedtægterne begrænset til en legalitetskontrol. Det påhviler således forsikringstilsynet f.eks. tillige at påse, at vedtægtsbestemmelser er teknisk hensigtsmæssige, og at ingen grupper af medlemmer systematisk favoriseres på andres bekostning.

En vedtægtsbestemmelse, der f.eks. indeholder en urimelig kort indkaldelsesfrist til generalforsamlingen, skal således nægtes godkendt af tilsynet, selv om loven ikke indeholder nogen forskrifter derom. På tilsvarende måde påhviler det, uden specifik lovforskrift herom, tilsynet at påse, at f.eks. udtrædere sikres en rimelig retsstilling, jfr. aktuarudvalgets notater, bilag 4.

Lovudkastet indeholder i modsætning til den hidtidige lov ingen beskrivelse af, hvilke former for pensionsydelse, som firmapensionskasserne kan yde. Dette skal fastlægges i koncessionen og det tekniske grundlag, jfr. bemærkningerne til §§ 1 og 2.

Ved den gældende lov om forsikringsvirksomhed af 1980 blev de tværgående pensionskasser i 1981 overført fra pensionskasselovens regie til den nye forsikringsvirksomhedslovs. I denne forbindelse blev der åbnet mulighed for, at disse pensionskassers virksomhed kunne udvides til også at omfatte udbetaling af éngangsydelse af begrænset størrelse ved visse nærmere fastsatte situationer. Det drejer sig om éngangssummer til efterladte ægtefæller eller samlevende, éngangsydelse til alle medlemmer ved overgang til alders- eller invaliddensionering, samt éngangsydelse til gifte medlemmers efterladte ægtefælle ved medlemmets død inden alderspensionering.

Opgivelsen af den nøjagtige specifikation i lovteksten af, hvilke ydelser en firmapensionskasse kan yde, medfører, at der tilsvarende åbnes mulighed for, at firmapensionskasserne kan udvide deres virkeområde til sådanne ydelser, der har nær tilknytning til egentlige pensionsydelse. Det må imidlertid poin-

teres, at de enkelte pensionskasser ikke automatisk har adgang til at give sådanne ydelser. Det vil alene kunne ske gennem den særlige procedure ved godkendelse af koncession m.v.

Den udvidelse af pensionskassernes virkeområde, der åbnes mulighed for, er en generel ændring af ydelserne for samtlige medlemmer. Opfyldelse af særkrav fra de enkelte medlemmer derudover, vil ikke kunne finde sted inden for firmapensionskasserne. Individuelle ordninger vil være i strid med forbudet for pensionskasser imod at drive anden virksomhed end pensionskassevirksomhed, jfr. § 5. Disse ordninger falder ind under begrebet egentlig forsikringsvirksomhed, hvor individuelle ønsker kan opfyldes til adækvat pris. - Der er dog ikke noget til hinder for, at medlemmerne i forbindelse med omlægningen sikres mulighed for i stedet at bevare deres hidtidige ordning.

Stk. 2 og 3 foreskriver, at pensionskasser, foruden en basiskapital ved påbegyndelsen af deres virksomhed, skal være i besiddelse af midler, der er tilstrækkelige til at modsvare deres forpligtelser.

Der er i udvalget enighed om, at der er behov for at fastsætte regler om basiskapitalen for firmapensionskasserne. For det første af hensyn til afdækning af investeringsrisikoen og på grund af forsikringsrisikoen, hvor der nu foreslås givet firmapensionskasserne adgang til at gå ud over de helt traditionelle pensionsydelser. For det andet fordi basiskapitalen fungerer som en stødpude. For det tredje fordi basiskapitalen virker som en advarselsslampe for forsikringstilsynets kontrol med pensionskassen, og endelig for det fjerde fordi det forhold, at der står en virksomhed bag pensionskassen, ikke nødvendigvis mindsker behovet for en basiskapital. Hvis pensionskassens økonomiske stilling forringes, er der, hvis andre muligheder for genopretning er udtømte, mulighed for nedsættelse af **pensionsløfterne**, jfr. kapitel 8 om genoprettelsesplaner, overførelse af pensionstilsagn og opløsning.

Basiskapitalens størrelse fastsættes ved en beregning af solvensmargenen og denne fastsættes på grundlag af arten og omfanget af pensionskassens pensionsforpligtelser, dog således at der kan fastsættes et mindstebeløb. For tværgående pensionskasser er solvensmargenen fastsat til 3 % af den enkelte

pensionskasses forsikringsfond, jfr. bekendtgørelse nr. 390 af 25. juli 1984. I princippet gælder også basiskapitalens mindstebeløb for de tværgående pensionskasser, d.v.s. 600.000 ECU, jfr. § 3, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 456 af 10. september 1981 om solvensmargen og kapitalgrundlag for livsforsikringsvirksomhed. Men forsikringstilsynet har over for Pensionskasserådet tilkendegivet, at man normalt vil benytte dispensationshjemmelen i bestemmelsen, d.v.s. medmindre særlige forhold tilsiger en strengere fremfærd i enkelte tilfælde. Udvalget går ud fra, at firmapensionskasserne opnår en tilsvarende regulering og praksis.

Godkendelse af en pensionskasses økonomiske grundlag finder sted på grundlag af en forsikringsteknisk statusopgørelse af pensionskassen og en opgørelse over pensionskassens aktiver.

Opgørelsen udarbejdes på baggrund af de beregningsgrundlag for pensionskassen, der søges godkendt, pensionsregulativets bestemmelser om medlems- og arbejdsgiverbidragene, pensionsrettens omfang samt pensionsydelsestørrelse og regulering.

For at pensionskassen kan modstå virkningerne af et uheldigt risikoforløb, vil det i visse tilfælde være nødvendigt at oprette en forsikrings- eller bankgaranti eller eventuelt, at virksomheden indskyder en garantikapital. Når pensionskassens formue senere har nået en sådan størrelse, at pensionskassen selv vil kunne klare et uheldigt risikoforløb - f.eks. flere invaliditetstilfælde end forudsat i beregningsgrundlaget - kan garantierne ophæves, eller kapitalen tilbagebetales.

En sådan ophævelse af forsikrings- eller bankgarantierne vil imidlertid ifølge § 17 ikke kunne ske uden forsikringstilsynets godkendelse. Det gælder, selv om ophævelsen kan kræves i henhold til garantiens betingelser.

Til § 10

Bestemmelsen opregner de forhold, der som minimum skal indeholdes regler

om i pensionskassers vedtægter. Den indeholder derimod ikke udtrykkelige forskrifter om, hvorledes de enkelte emner skal reguleres. En række af disse forhold er reguleret i andre bestemmelser i loven. I forbindelse med godkendelsesproceduren skal forsikringstilsynet påse, at der sker en hensigtsmæssig regulering af de forhold, som bestemmelsen opregner.

Bestemmelsen hindrer ej heller, at andre end de opregnede emner behandles i vedtægterne.

Stk. 1, nr. 1, skal sammenholdes med § 4, hvoraf fremgår, at ordet "pensionskasse" skal indeholdes i eller indgå i tilknytning til navnet.

Bestemmelsen i stk. 1, nr. 3, skal sammenholdes med forbudet i § 5, imod at pensionskasser driver anden virksomhed end pensionskassevirksomhed og dermed direkte forbunden virksomhed. Som det fremgår af omtalen til § 9, indebærer dette, at pensionskasser er udelukket fra at tilbyde individuelle pensionsordninger, hvor de enkelte ydelsesformer frit sammensættes for det enkelte medlem.

Bestemmelsen i stk. 1, nr. 4, skal sammenholdes med § 3, der i modsætning til den hidtidige lov åbner mulighed for, at et medlem kan forblive i pensionsordningen, selv om bidragsbetalingen er ophørt, inden pensionsalderen er indtrådt (hvilende medlemsskab).

I de tværgående pensionskasser kan et medlem forblive i ordningen, efter at bidragsbetalingen er ophørt, idet der er adgang til, at udtrædelsesgodtgørelsen omskrives til en fripoliceværdi og forbliver indestående i pensionskassen. Den pågældendes pensionsrettigheder forøges herefter ikke udover, hvad deltagelse i bonus (herunder almindelig forrentning af indestående beløb) medfører.

Medlemmernes interesse i at blive stående i pensionskassen som hvilende medlem kan have helbredsmæssige årsager, idet et udtrædende medlem med et forringet helbred enten ikke kan tegne en forsikring, eller kun kan tegne en forsikring på skærpede vilkår for sin udtrædelsesgodtgørelse.

Begrebet hvilende medlemsskab omfatter også den såkaldte opsatte eller ud-satte pension, som en del tværgående pensionskasser med forsikringstilsynets samtykke har indført. Det drejer sig om ordninger, hvorefter pensionen kan opsættes efter forudgående ansøgning herom, og medlemmet kan forblive stående i pensionskassen.

Endvidere er der et særligt behov for hvilende medlemsskab i forbindelse med orlovssituationer.

Udvalget har fundet, at firmapensionskasser i kvalificerede tilfælde (forringet helbred og afskedigelser relativt kort før pensionsalderen) samt i orlovssituationer skal åbne mulighed for hvilende medlemsskab. Man er imidlertid afstået fra at give nærmere regler om omfanget af retten til hvilende medlemsskab, idet retten må fastlægges på grundlag af forholdene i de enkelte pensionskasser. Det hvilende medlemsskab, som § 3 åbner mulighed for, svarer til den ovenfor nævnte omskrivning til en fripolice i tværgående pensionskasser. Medlemmet har derimod ikke nogen ret til eller mulighed for gennem fortsat betaling af bidrag at blive stillet, som om ansættelsesforholdet ikke var ophørt.

For så vidt angår beregningstekniske spørgsmål henvises til bilag 4, af hvilket fremgår, at den kapitalværdi, der skal danne grundlag for det hvilende medlemsskab i de såkaldte tilsagnskasser, skal fastsættes med basis i den udtrædelsesgodtgørelse, som ville tilkomme den pågældende ved udtræden.

Stk. 1, nr. 5, skal ses i sammenhæng med, at bestemmelsen i § 19 fastsætter, at bestyrelsen skal bestå af en formand og et antal bestyrelsesmedlemmer, hvoraf mindst halvdelen skal vælges af og blandt medlemmerne i kassen.

Til stk. 1, nr. 6, bemærkes, at det står den enkelte pensionskasse frit at bestemme, om der skal ansættes en direktør (forretningsfører), jfr. § 20.

Bestemmelsen i § 29 foreskriver minimumsregler for, hvilke anliggender der skal behandles på den ordinære generalforsamling. Stk. 1, nr. 9, er derfor mest en ordensforskrift og en bestemmelse, der tvinger til overvejelse af dette spørgsmål ved vedtægternes affattelse.

§ 32 fastsætter særlige afstemningsregler til beskyttelse af mindretal i forbindelse med vedtægts- og regulativændringer. Denne mindretalsbeskyttelse kan ikke indskrænkes i de vedtægtsbestemmelser, der skal udstedes efter stk. 1, nr. 10. Der er derimod intet til hinder for, at mindretalsbeskyttelsen forøges.

Nærmere regler om årsregnskabet's behandling, jfr. stk. 1, nr. 11, findes i §§ 29 og 34-36.

Efter bestemmelsen i stk. 1, nr. 14, skal vedtægterne fastlægge, hvad der skal ske, såfremt en eller flere af de virksomheder, som pensionskassen er tilknyttet helt eller delvis nedlægges eller bortsælges, eller såfremt virksomheden af anden grund ønsker at bringe pensionsordningen til ophør. Bestemmelsen har sammenhæng med nr. 15, der foreskriver, at vedtægterne skal indeholde regler for pensionskassens opløsning.

Frasalg af en del af virksomheden, omfattende en større eller mindre del af pensionskassens medlemmer, giver efter den gældende lov anledning til vanskeligheder. Dette skyldes den beregningstekniske inkonsekvens, som er indbygget i den gældende lov. I praksis har reglerne om **udtrædelsesgodtgørelse** i de enkelte pensionskasser været fastsat efter minimumsreglerne i lovens § 9, der ikke giver udtrædere ret til andel i optjent overskud. Lovens § 19 om opløsning af pensionskasser giver derimod de pågældende ret til en andel af pensionskassens formue i overensstemmelse med en af tilsynet godkendt delingsplan. Loven indeholder ingen stillingtagen **til**, hvornår reglerne i § 9 om udtræden henholdsvis reglerne i § 19 om opløsning skal finde anvendelse. Hertil kommer, at der ikke er givet nogen anvisning på, hvilke kriterier der skal lægges til grund ved udarbejdelse af delingsplanen.

Der har dog dannet sig en praksis ud fra, hvad der anses som alment gældende retfærdighedsprincipper.

Med udkastets §§ 11 og 14 for beregning af udtrædelsesgodtgørelser formindskes problemerne i forbindelse med kollektiv udtræden og udarbejdelse af delingsplaner.

Ved udarbejdelsen af delingsplaner vil udgangspunktet kunne tages i den udtrædelsesgodtgørelse, der tilkommer det enkelte medlem. Tilsvarende vil udgangspunktet for pensionisterne kunne tages i den præmiereserve, der kan beregnes på det godkendte beregningsgrundlag i analogi af reglerne om beregning af udtrædelsesgodtgørelse.

I henhold til bestemmelserne i nr. 14 og 15 skal vedtægterne indeholde forskrifter herom.

Dersom en pensionskasse undtagelsesvis har underskud, og den virksomhed, som pensionskassen er tilknyttet, ikke er forpligtet til indbetaling af ekstraordinære tilskud, må det afgøres efter vedtægtsbestemmelserne, jfr. § 10, nr. 13 og 14, hvorledes der skal ske reduktion i de enkelte medlemmers pensioner og pensionstilsagn. I en række af de eksisterende pensionskasser er det bestemt, at de aktuelle pensionsmodtagere ved en eventuel opløsning friholdes for reduktion, således at reduktionen for de erhvervsaktive medlemmer bliver forholdsvis større. Lovudkastet udelukker ikke, at sådanne vedtægtsbestemmelser fortsat kan godkendes.

Såfremt virksomheden har påtaget sig at garantere for pensionskassen eller påtaget sig andre forpligtelser over for den, skal dette efter stk. 2 fremgå af vedtægterne. Hvis virksomheden efterfølgende påtager sig forpligtelser af varig karakter, vil oplysning ligeledes skulle optages som et tillæg til vedtægterne. Baggrunden for denne regel er et ønske om, at det over for de enkelte medlemmer klargøres, i hvilket omfang virksomheden har påtaget sig forpligtelser over for pensionskassen.

Det bemærkes, at pensionskassevedtægter traditionelt indeholder en bestemmelse om, at medlemmerne ikke hæfter for pensionskassens eventuelle gæld. Sådanne bestemmelser kan fortsat optages.

Til § 11

Pensionsregulativet skal i henhold til § 11, indeholde regler om medlemmernes rettigheder og forpligtelser, herunder regler om pensionsbeløbs- og udtrædelsesgodtgørelsers størrelse, beregning og udbetaling.

Reglerne herom har nær sammenhæng med det tekniske grundlag, der skal godkendes i medfør af § 15.

Bestemmelsen indeholder - i modsætning til gældende lov - ingen specificerede forskrifter om, hvad reglerne nærmere skal gå ud på. Det er navnlig den gældende lovs regler om udtrædelsesgodtgørelser, der har givet anledning til kritik.

Disse regler er blevet ændret flere gange siden lovens ikrafttræden. Det er udvalgets opfattelse, at tiden er løbet fra retsregler, der i lovform fikserer beregningsregler o.lign. ved udtræden.

Den gældende lovs regler, som der er redegjort for i betænkningens kapitel 7, afsnit 4, fastsætter, hvornår en udtrædelsesgodtgørelse kan tillades kontant udbetalt, og indeholder regler for beregningen af dens størrelse.

I forbindelse med de tværgående pensionskassers inddragelse under lov om forsikringsvirksomhed fandt man for disse pensionskasser behovet for offentlig regulering af spørgsmålet om kontant udbetaling tilstrækkeligt tilgodeset ved, at forsikringstilsynet skal godkende de generelle regler herom. En tilsvarende regulering er efter udvalgets opfattelse tilstrækkelig for firmapensionskasserne, således at spørgsmålet om, i hvilke tilfælde kontant udbetaling skal tillades, fremover alene vil skulle reguleres i pensionsregulativet.

Den gældende lovs regler om beregningen af udtrædelsesgodtgørelser størrelse har givet anledning til megen - efter udvalgets opfattelse berettiget - kritik.

Reglerne har indebåret, at der i firmapensionskasser ikke er nogen direkte sammenhæng mellem størrelsen af **udtrædelsesgodtgørelsen** og de pensionsrettigheder, som den pågældende går glip af ved udtrædelsen.

Tværtimod undrages udtrædere systematisk andele i den del af disse pensionskassers overskud, der hidrører fra ekstraordinære arbejdsgiverindbetalinger og/eller større indtjening end forudset i beregningsgrundlaget.

Udvalget finder denne retstilstand uacceptabel.

Der er i øvrigt allerede gjort begrænsninger deri for personer, der ansættes som tjenestemænd ved EF-institutionerne. Disse er - uanset lovens og vedtægternes bestemmelser - i kraft af umiddelbart gældende fællesskabsretsbestemmelser sikret ret til at få opgjort deres udtrædelsesgodtgørelser, enten som den aktuarmæssige modværdi af de pensionsrettigheder, som de opgiver, eller som en sammenlægning af pensionsbidrag med rente.

Det er udvalgets opfattelse, at firmapensionskassernes regler om beregning af udtrædelsesgodtgørelser skal være realistiske og svare til værdien af den pensionsret, der gives afkald på. Udtræderen får herved principielt mulighed for at retablere sin pensionsmæssige status i en ny pensionsordning, f.eks. i et livsforsikringsselskab, såfremt samme tekniske grundlag anvendes; dog skal det ved beregningen være tilladt for pensionskassen at tage hensyn til de særlige omkostninger, f.eks. til beregning af godtgørelsen, som selve udtrædelsen belaster pensionskassen med.

Tilsvarende regler gælder i forbindelse med tilbagekøb af pensionsforsikringer i forsikringsselskaber.

Rent teknisk sikres dette ved, at **udtrædelsesgodtgørelserne** beregnes på det grundlag, som er omtalt i bemærkningerne til § 15, ud fra det fuldt regulerede pensionstilsagn og det pensionsbidrag, der matcher med dette. Der er

nærmere redegjort herfor i bilag 4. Såfremt pensionskassen undtagelsesvis har underskud, skal vedtægternes regler herom anvendes, jfr. § 10, nr. 13 og 14, såfremt den eller de virksomheder, som pensionskassen er tilknyttet, ikke er forpligtet til ekstraordinære tilskud. Det må dog erindres, at visse persongrupper umiddelbart er sikret ret til den aktuarmæssige modværdi, jfr. ovenfor. Udvalgets forslag vil indebære, at udtrædere i almindelighed - bortset fra tilfælde hvor en pensionskasse har statusmæssigt underskud - vil opnå en udtrædelsesgodtgørelse af samme størrelse som den, der skal ydes efter de ovennævnte EF-regler.

Til §§ 12 og 13

Bestemmelserne fastlægger den formelle fremgangsmåde, som skal følges i forbindelse med selve stiftelsen af firmapensionskasser. Dog skal sådanne yderligere krav til vedtagelse af vedtægts- og regulativændringer iagttages, der følger af vedtægtsudkastet, f.eks. samtykke fra ledelsen i den til pensionskassen knyttede virksomhed. Det er ikke fundet nødvendigt at foreslå et mindstekrav til antallet af stemmer, der er nødvendige for vedtagelse af stiftelse, idet det er fundet tilstrækkeligt, at pensionskassen efter stiftelsen skal opfylde kravet i § 6 om mindste antal medlemmer.

Til § 14

Pensionsregulativet skal i henhold til § 11 indeholde regler om medlemmernes rettigheder og pligter, herunder regler om pensionsbeløbs og udtrædelsesgodtgørelser og formueandelen størrelse, beregning og udbetaling. Begrebet pensionsbidrag omfatter også eventuelle indskud i pensionskassen.

De detaljerede forudsætninger om risikoforløb m.v. og beregningsformler i forbindelse med kapitalisation etc. skal fremgå af det tekniske grundlag, der skal fremlægges i medfør af § 14 og godkendes i medfør af § 15.

De oplysninger, der skal fremlægges i medfør af § 13, svarer til dem, som tværgående pensionskasser skal fremlægge.

Det er dog fundet hensigtsmæssigt i nr. 6 at foreslå, at pensionskassen skal angive det højeste beløb, som pensionskassen uden genforsikring skal kunne overtage på enkelt risiko. Reglen tvinger ikke pensionskassen til genforsikring, men betyder, at pensionskassen gives anledning til at overveje spørgsmålet, jfr. bemærkningerne til § 9. Den foreslåede regel svarer i øvrigt til reglen for livsforsikringselskaber i § 30, nr. 4, i lov om forsikringsvirksomhed.

Til § 15

Bestemmelsen foreskriver en godkendelsesprocedure for pensionsregulativ, vedtægter samt det økonomiske og tekniske grundlag. Den svarer til, hvad der gælder for tværgående pensionskasser.

Som det er nævnt i bemærkningerne til § 9, er godkendelsesbeføjelsen ikke begrænset til en legalitetskontrol.

Udvalget lægger afgørende vægt på, at der i forbindelse med godkendelsesproceduren stilles sådanne aktuar tekniske krav, at såvel pensionstilsagn som andre ydelser, der afgives af en pensionskasse, sikres en høj lødighed, samt at der i højere grad end i dag sikres konsistens i de beregningsprincipper, der anvendes i forbindelse med fastsættelse af samtlige ydelser fra og bidrag til de enkelte pensionskasser. Dette indebærer f.eks., at en udtrædelsesgodtgørelse skal have en sådan størrelse, at den pågældende principielt kan reetablere sin pensionsmæssige status i en ny ordning, f.eks. i et livsforsikringselskab.

Adskillige pensionskasser er i dag sådan opbygget, at opfyldelse af medlemmernes forventninger er afhængige af ekstraordinære tilskud fra de virksomheder, som pensionskasserne er knyttet til. Dette er efter udvalgets opfattelse ikke acceptabelt, bl.a. fordi der ikke er nogen sikkerhed for, at virksom-

hederne også i fremtiden vil og kan yde disse. Det er udvalgets opfattelse, at pensionskasser som udgangspunkt bør finansieres på basis af en realistisk, løbende ordinær bidragsbetaling, og at ekstraordinære tilskud alene bør indgå ved konstateret afvigelse fra de formodet realistiske forudsætninger og i ekstraordinære situationer i øvrigt. Samtidig har realrenteafgiftsloven akcentueret behovet for realistiske beregningsmodeller i forbindelse med kapitaliseringen af pensionsforpligtelserne og dermed reserveafsættelsen. Dette gælder ikke mindst for pensionskasser, der har forpligtet sig til at yde værdifaste pensioner.

I dag eksisterer to typer pensionskasser, de såkaldte tariffkasser og de såkaldte tilsagnskasser (non-tariffkasser).

Tariffkasserne er opbygget således, at der er en entydig sammenhæng mellem på den ene side det pensionsløfte, det enkelte medlem har modtaget, og på den anden side de løbende pensionsbidrag, der indbetales for den pågældende. I disse ordninger balancerer kapitalværdien af pensionsforpligtelserne over for det enkelte medlem med kapitalværdien af pensionsbidragene, således at ordningen vil hvile i sig selv forudsat der er valgt et passende beregningsgrundlag med dertil hørende bonussystem. Beregningssystemerne i disse tariffpensionskasser, der svarer til dem, der anvendes i livsforsikringselskaber og flertallet af de tværgående pensionskasser, har ikke givet udvalget anledning til særlige beregningstekniske overvejelser.

Den anden gruppe pensionskasser - tilsagnskasserne - er karakteriseret ved, at der ikke er en sådan sammenhæng mellem det enkelte medlems pensionstilsagn og det pensionsbidrag, der indbetales for den pågældende. Pensionstilsagnene i disse tilsagnskasser er typisk - udover medlemmets anciennitet - sat i relation til en bestemt lønskala, f.eks. således at alderspensionen udgør en vis procentdel af den pågældendes slutgage.

De løbende bidrag er typisk vedtægtsfastsatte, og der er som nævnt ikke nogen entydig sammenhæng mellem pensionen til og bidragene for den enkelte.

I nogle tilfælde er der ej heller sammenhæng mellem tilsagnskassens samlede pensionstilsagn og de samlede ordinære løbende bidrag. I sådanne tilfælde tilvebringes den manglende finansielle sammenhæng ved, at den virksomhed, som pensionskassen er tilknyttet, afgiver økonomiske garantier eller erklærer sig rede til at indbetale ekstraordinære bidrag til at udligne et eventuelt statusunderskud i pensionskassen. Dette giver anledning til en lang række beregningsmæssige og tilsynsmæssige problemer, der bl.a. kan give sig udtryk i, at den samlede ordning vil være særdeles sårbar over for en ændret alderssammensætning blandt medlemmerne, der f.eks. kan opstå ved, at tilgangen af nye medlemmer ophører.

Pensionstilsagnene i tilsagnskasser er som nævnt typisk fastsat som en anciennitetsbestemt procentdel af det enkelte medlems slutgæge, således at et stigende lønniveau vil medføre et øget finansieringsbehov. Dette problem er blevet accentueret ved indførelsen af loven om en realrenteafgift, der hen over tiden fastlægger en øvre grænse på 3 1/2 % for den realrente, som pensionskasserne vil kunne oppebære på de afgiftsbelagte investeringer.

Udvalget finder, at i de pensionskasser, hvor der er fastsat et pensionsniveau, der er værdifast i relation til en pensionsgivende gage, vil det alene være forsvarligt at anvende et beregningsgrundlag med en beskeden grundlagsrente. Grundlagsrenten må højst være forskellen mellem kassens forventede formueafkast efter afgift og stigningstakten i de pensionsgivende gager/pensioner.

Ved grundlagsrentens fastsættelse må der således tages hensyn til realrenteafgiftslovens virkning.

Udvalget finder endvidere, at ækvivalensprincippet bør anvendes ved bidragsfastsættelsen, således at det også skal opfyldes ved ændringer f.eks. i den pensionsgivende gage for det enkelte medlem, jfr. betænkningens kapitel 7, afsnit 2.

Udvalgets aktuargruppe har nærmere redegjort for, hvilke tiltag der skønnes nødvendige. Gruppens notater er optrykt som bilag 4.

Selv om udvalget er klar over, at aktuargruppens forslag vil indebære betydelige krav om reserveforøgelse i en lang række pensionskasser, der har garanteret værdifaste pensioner, finder udvalget, at det foreslåede system ikke går videre end til at udtrykke den reelle pris for værdifaste pensionstilsgagn, jfr. bilag 4. Udvalget kan derfor på dette punkt tiltræde gruppens forslag.

Da der naturligvis må forventes afvigelser i de gjorte forudsætninger om pensionskassernes "realrente" i relation til grundlagsrenten samt andre risikoelementer m.v., finder udvalget det endvidere nødvendigt, at der udarbejdes regler i den enkelte pensionskasse for, hvorledes der skal forholdes med henholdsvis konstateret overskud og underskud, der er til stede, efter at de ovenfor nævnte reservefunderinger har fundet sted, jfr. § 14, nr. 4.

Til § 16

Bestemmelsen fastlægger hvad der skal registreres i forsikringsregisteret i forbindelse med etableringen af firmapensionskasser.

Registreringsproceduren for firmapensionskasser iværksættes først, når koncession meddeles.

Det påhviler forsikringstilsynet at foretage registreringen ud fra det materiale, som pensionskassen har indsendt i forbindelse med godkendelsesansøgningen. Registreringen vil således ikke påføre pensionskasserne nogen ekstra administrativ belastning.

Forsikringsregisteret er offentligt tilgængeligt.

Til § 17

Bestemmelsen foreskriver, at ændringer i det materiale (vedtægter og pen-

sionsregulativ, samt teknisk og økonomisk grundlag), som forsikringstilsynet én gang har godkendt, først får gyldighed, når ændringerne er godkendt af forsikringstilsynet.

Der er jævnligt behov for en revurdering af de prognoser, der er lagt til grund for udarbejdelsen af det tekniske grundlag. Dette gælder i ganske særlig grad for pensionskasser med anciennitets- eller avancementbetingede pensionsstigninger. En ændret alderssammensætning blandt pensionskassens medlemmer eller et ændret avancementsmønster vil ganske kunne forrykke en sådan pensionskasses økonomiske stilling.

På baggrund heraf foreslår udvalget i stk. 2, at de enkelte pensionskasser årligt skal gennemgå deres pensionsregulativer og tekniske og økonomiske grundlag, og i forbindelse med indsendelse af årsregnskab til forsikringstilsynet underrette dette om, hvorvidt der er behov for ændringer. Såfremt forsikringstilsynet finder behov for dette, skal tilsynet drage omsorg for, at pensionskassen foretager en tilpasning.

Forsikringstilsynet skal fastsætte en frist, inden for hvilken tilpasningerne skal finde sted. Såfremt tilpasningerne ikke har fundet sted inden fristens udløb, skal reglerne i kapitel 8 om genoprettelse m.v. bringes i anvendelse.

Stk. 3 svarer til § 134, stk. 2, i lov om forsikringsvirksomhed.

Som det er anført i bemærkningerne til § 15 vil en gennemførelse af udvalgets forslag medføre krav om betydelige reserveforøgelser, ikke mindst i pensionskasser der har meddelt værdifaste pensionstilsagn. Bestemmelsen i stk. 3 vil på denne baggrund få meget stor betydning for bestående pensionskasser.

I bilag 4 (aktuargruppens notat 1) er kort skitseret de tiltag, som de enkelte pensionskasser skal iværksætte med henblik på inden overgangsperiodens udløb at tilvejebringe den fornødne reservedækning.

Til § 18

Bestemmelsen tillægger industriministeren bemyndigelse til at fastsætte regler som i lov om forsikringsvirksomhed.

Det drejer sig for det første i nr. 1 om indholdet af pensionskassers vedtægter, pensionsregulativ samt tekniske og økonomiske grundlag.

Baggrunden for denne bemyndigelsesbestemmelse er, at udvalget ved udformningen af lovudkastet har henskudt en stor del af regelfastsættelsen til de enkelte pensionskassers vedtægter og pensionsregulativ m.v. Forsikringstilsynets kontrol i forbindelse med godkendelsen af vedtægter m.v. er ikke begrænset til en legalitetskontrol. Som anført i bemærkningerne til § 9 skal tilsynet f.eks. tillige påse, at vedtægtsbestemmelser er teknisk hensigtsmæssige og at ingen grupper af medlemmer systematisk favoriseres urimeligt på andres bekostning. Selvom tilsynet således er tillagt en meget vid bemyndigelse i forbindelse med selve godkendelsesproceduren, er der ikke derved skabt sikkerhed for, at der i vedtægtsbestemmelserne m.v. efterfølgende foretages den ajourføring, som den fremtidige udvikling tilsiger. Denne senere udvikling, som der her henvises til, kan finde udtryk for eksempel i indførelsen af nye skatteregler, der gør ændringer i pensionskassernes tekniske grundlag hensigtsmæssige eller nødvendige.

Som et andet eksempel kan nævnes, at den samfundsmæssige udvikling medfører, at bedømmelsen af et vist forhold ændres. For livsforsikringsselskaberne og de tværgående pensionskasser finder denne udvikling udtryk gennem udfyldelsen af bestemmelsen i forsikringsvirksomhedslovens § 7 om redelig forretningssskik og god forsikringspraksis. Udvalget har ikke foreslået en tilsvarende generalklausul for firmapensionskasserne. Dette skyldes, at medlemskredsen i firmapensionskasserne fastlægges i forbindelse med stiftelsen af disse pensionskasser, således at de på intet tidspunkt skal hverve medlemmer fra offentligheden eller lignende.

Bemyndigelsen i lovudkastets § 18 træder istedet for den løbende ajourføring, der foretages i forsikringsvirksomhedslovens regi, således at det vil kunne sikres, at der ikke fremtidigt opstår et alvorligt misforhold mellem det regelsæt, der gælder for firmapensionskasserne, og det, der gælder i forsikringsvirksomhedslovens regi. Da bestemmelsen således alene er indføjet med henblik på den fremtidige udvikling, må det forventes, at der vil gå nogle år fra lovens ikrafttræden, før bestemmelsen bliver bragt i anvendelse.

For det andet foreslås i nr. 2, at der kan fastsættes en afgrænsning mellem firmapensionskassevirksomhed og livsforsikringsvirksomhed. Afgrænsningen kan tage udgangspunkt i den bekendtgørelse, der er udstedt efter § 204 i lov om forsikringsvirksomhed om pensionskassevirksomhed under lov om forsikringsvirksomhed (bekendtgørelse nr. 563 af 28. august 1986).

Behovet for sådanne regler er øget, da firmapensionskasserne ved udvalgets udkast opnår større fleksibilitet med hensyn til, hvilke ydelser de kan give, jfr. bemærkningerne til §§ 1, 2 og 5.

Endelig foreslås i nr. 3, at ministeren kan give generelle regler om koncessionens indhold. Disse regler af rent praktisk karakter vil svare til kapitel 2 i bekendtgørelse nr. 454 af 10. september 1981 om koncession til livsforsikringsvirksomhed.

Til kapitel 4

Pensionskassers ledelse

Reglerne om pensionskassers ledelse er udarbejdet med de tilsvarende regler i lov om forsikringsvirksomhed kapitel 11 som forbillede.

Reglerne lovfæster i vidt omfang almindelige selskabs- og foreningsretlige principper. Kapitlet indeholder ikke en fuldstændig regulering af ledelsesreglerne for pensionskasser. Det fastlægger derimod minimumsregler, som alle pensionskasser skal følge. Yderligere forskrifter om ledelsesfunktionerne indeholdes i pensionskassernes vedtægter og den almindelige selskabs- og foreningsret.

Til § 19

Bestemmelsens udgangspunkt er § 206, stk. 2, i lov om forsikringsvirksomhed og § 8, stk. 1, 3. pkt., i den nugældende pensionskasselov, men det er ikke fundet hensigtsmæssigt at foreskrive, om antallet af bestyrelsesmedlemmer skal være lige eller ulige. Dette skyldes, at en firmapensionskasse, i modsætning til en tværgående pensionskasse, har tilknytning til en individuel arbejdsgiver. Det er derfor fundet mest rigtigt, at spørgsmålet om bestyrelsessammensætningen afgøres af arbejdsgiveren og arbejdstagerne i fællesskab, dog med den begrænsning, at mindst halvdelen af bestyrelsens "menige" medlemmer skal vælges af og blandt pensionskassens medlemmer. Består bestyrelsen f.eks. af en formand og 6 andre medlemmer, skal medlemmerne således vælge tre medlemmer, medmindre vedtægterne giver dem ret til at vælge flere. Hvor der, inklusive en arbejdsgiverudpeget formand, er et lige antal bestyrelsesmedlemmer, kan arbejdsgiveren fortsat have flertal i kraft af en vedtægtsbestemmelse om formandens udslagsgivende stemme.

Bestemmelsen afviger desuden fra de nugældende bestemmelser derved, at det er fundet hensigtsmæssigt at foreskrive, at der skal udpeges suppleanter for de enkelte bestyrelsesmedlemmer.

Såfremt ikke samtlige bestyrelsesmedlemmer udpeges af generalforsamlingen, skal vedtægterne indeholde bestemmelser om, hvorledes udnævnelsen af de ikke-generalforsamlingsvalgte medlemmer skal finde sted.

Det bemærkes, at reglen i stk. 2 ikke er til hinder for genvalg af et medlem.

Til § 20

I henhold til forslaget § 10, stk. 1, nr. 6, skal vedtægterne bestemme, om der skal ansættes en direktion. Bestemmelsen svarer til de regler, der i henhold til lov om forsikringsvirksomheds § 206, jfr. § 193, stk. 2, og § 197 gælder for tværgående pensionskasser.

I stk. 2 foreslås det, at en direktør ikke kan være medlem af pensionskassens bestyrelse. Dette er en skærpelse i forhold til den almindelige regel i aktieselskabsloven, hvor det i § 56, stk. 1, alene er fastsat, at en direktør ikke må vælges til formand. Af hensyn til pensionskassernes særlige forhold og ønsket om at undgå mulige interessekonflikter, har udvalget fundet det hensigtsmæssigt at forslå denne skærpelse.

Til § 21

Bestemmelsen om kompetencefordelingen mellem bestyrelse og direktør er udarbejdet med lov om forsikringsvirksomhed § 87 som forbillede.

Til § 22

Bestemmelsen fastsætter de krav, der stilles til bestyrelsesmedlemmer og direktører. Forslaget medfører, at der stilles krav om bopæl her i landet, medmindre det kan fraviges efter reglen i stk. 3, der er formuleret i overensstemmelse med lov om forsikringsvirksomheds § 88, stk. 3.

Bestemmelsen må sammenholdes med § 19, hvorefter mindst halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne - bortset fra formanden - skal vælges blandt pensionskassens medlemmer.

Udvalget har overvejet, hvorvidt det forhold, at en persons bo er taget under konkursbehandling bør udelukke den pågældende fra at være bestyrelsesmedlem eller direktør i en pensionskasse. Man har imidlertid fundet, at overvejelserne herom bør afvente udfaldet af de generelle overvejelser, der for tiden foregår om konkursramte personers erhvervsudøvelse på grundlag af betænkningen fra justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet (nr. 1066 af 1986).

Til § 23

Bestemmelsen svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 89 med den modifikation, at bestemmelser om valg af aktuar i medfør af § 10, stk. 1, nr. 16, skal fastsættes i vedtægterne. Dette indebærer, at udpegningen af aktuar er et generalforsamlingsanliggende, medmindre ansvaret herfor i vedtægterne er overladt til bestyrelsen. Aktuaren har pligt til at foretage indberetning til forsikringstilsynet om overtrædelse af pensionskassens beregningsgrundlag, bonusregler m.v., jfr. stk. 3, sidste pkt.

Til § 24

Bestemmelsen er udarbejdet med lov om forsikringsvirksomheds § 93, stk. 2-4, som forbillede.

Til § 25

Bestemmelsen svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 94. Det er ved denne bestemmelse udelukket, at et bestyrelsesflertal egenmægtigt etablerer sig som forretningsudvalg med besluttende myndighed.

Til § 26

Formuleringen af habilitestreglen i lovudkastets § 26 svarer til lov om forsikringsvirksomhed § 95, stk. 1. Samme formulering findes i aktieselskabslovens § 58 og i lov om erhvervsdrivende fonde § 20.

Formuleringen af denne almindelige regel kan give principielle problemer, hvor der i en bestyrelse er personer, om hvilke det på forhånd kan antages, at de jævnligt har en interessekonflikt på grund af forskelle mellem virksomhedens og pensionskassens interesser. En sådan jævnligt tilbagevendende interessekonflikt kunne opstå for dem, der i pensionskassens bestyrelse repræsenterer ledelsen af den eller de virksomheder, som pensionskassen er knyttet til.

Udvalget har derfor overvejet, om der burde tilføjes et stk. 2 til § 26 med særlige habilitetsregler for de medlemmer, som virksomheden udpeger til pensionskassens bestyrelse.

Udvalget finder det vigtigt, at der tilvejebringes en sådan retstilstand, at det på forhånd står klart, at den af virksomheden udpegede del af bestyrelsen (der på grund af formanden efter udkastets § 19 kan være flertallet), har et

selvstændigt bestyrelsesansvar, og derfor ikke automatisk er inhabile i de fleste spørgsmål om virksomhedens finansiering af pensionskassen. En sådan situation ville være i strid med intentionerne bag lovudkastets § 19 og ville i praksis gøre bestyrelsesarbejdet vanskeligt og til dels ligefrem illusorisk.

En beskyttelse af pensionskassens interesser kunne søges ved, at (visse) væsentligere beslutninger krævede tilslutning ikke alene fra de af virksomheden udpegede medlemmer, men også fra (en del af) de øvrige medlemmer i pensionskassens bestyrelse. Krav om kvalificeret majoritet i en lang række af pensionskassens dagligdags beslutninger er imidlertid efter udvalgets opfattelse uhensigtsmæssigt og principielt uønskeligt. Desuden vil en sådan regel indebære brug af vage og uklare retsbegreber, der i sig selv kunne afføde fortolkningstvivil.

Tilsvarende problemer kan opstå både ved aktieselskaber og ved fonde. I lov om erhvervsdrivende fonde fandt man ikke behov for at optage særregler om denne type situation, jfr. betænkning om fonde nr. 978/1982, side 64. Tilsvarende problemer opstod i 1973, da der skulle indarbejdes medbestemmelsesregler i forslaget til aktieselskabslov. Man valgte ikke at ændre formuleringen af lovreglen, som var foreslået i betænkningen om en fælles nordisk aktieselskabslovgivning (540/1969), men at drøfte problemerne udførligt i bemærkningerne til loven, jfr. Folketingstidende 1972/73 tillæg A, sp. 4481.

Udvalget har endvidere bemærket sig, at der ej heller i det norske lovudkast i NOU 1983: 52 er særregler om habilitetsspørgsmål for pensionskasser.

Udvalget finder herefter, at der ikke i § 26 bør optages særlige regler om dette spørgsmål. Men bemærkningerne bør indeholde en vejledning om habilitetsproblemerne. Udvalget anskuer disse spørgsmål således:

Et medlem af en pensionskasses ledelse, der tillige er direktør eller bestyrelsesmedlem i den eller de virksomheder, som pensionskassen er tilknyttet, vil

som udgangspunkt ikke være habil ved behandling af spørgsmål om søgsmål mod virksomheden. Dette medlem vil normalt også være inhabil, når man i øvrigt drøfter inddrivelse af pensionsbidrag fra virksomheden.

Derimod kan der ikke opstilles en tilsvarende håndfast regel ved de mere daglige problemer, som f.eks. beregning af virksomhedens bidrag (herunder forhøjelse) eller ved tilrettelæggelsen af proceduren for opkrævning af medlemmernes pensionsbidrag. Bestyrelsen bør lægge vægt på, om et bestyrelsesmedlem har en væsentlig interesse i sagen, således at han/hun kunne antages at varetage virksomhedens interesser på bekostning af pensionskassens.

I praksis må det antages, at denne type problemer ikke hidtil har spillet en stor rolle. Denne situation vil formentlig fortsætte. Til forskel fra almindelige aktieselskaber har pensionskasserne, fordi de er under tilsyn, mulighed for i tvivlstilfælde at søge vejledning hos tilsynet, ligesom de - herunder et mindretal i bestyrelsen - kan nævne problemet over for tilsynet.

Såfremt man er i de undtagelsestilfælde, hvor en væsentlig del af bestyrelsesmedlemmerne og deres suppleanter er inhabile, og bestyrelsen ikke er beslutningsdygtig, kan det være en løsning at forelægge spørgsmålet for generalforsamlingen.

Til § 27

Bestemmelsen svarer til de regler, der gælder for forsikringselskaber, jfr. lov om forsikringsvirksomheds § 97, stk. 2 og 3. Reglen indebærer, at tegningsretten kun kan udøves af 2 bestyrelsesmedlemmer eller direktører i forening. Lovudkastet afviger på dette punkt fra de regler, der gælder for tværgående pensionskasser, idet tegningsretten der, i henhold til § 206, jfr. § 198, stk. 2, tilkommer det enkelte medlem af bestyrelsen eller direktionen.

Til kapitel 5
Generalforsamling i pensionskasser

Til § 28

Bestemmelsen udelukker, at vedtægterne tillægger andre end medlemmer stemmeret på generalforsamlingen, sml. også § 3. Bestemmelsen udelukker endvidere, at generalforsamlingen består af delegerede udpeget ved indirekte valg. Der er derimod intet forbud imod, at de enkelte medlemmer lader sig repræsentere på generalforsamlingen ved en fuldmægtig.

Bestemmelsen tillader, at valg af bestyrelse og ændring af vedtægter eller pensionsregulativ, foretages ved urafstemning blandt pensionskassens medlemmer. Dette forudsætter, at pensionskassens vedtægter foreskriver en sådan urafstemning. Uanset om vedtægts- og regulativændringerne foretages af generalforsamlingen eller ved urafstemning, skal reglerne om mindretalsbeskyttelse, herunder navnlig bestemmelsen i § 32, stk. 2, iagttages, ligesom ændringerne først får gyldighed ved forsikringstilsynets godkendelse, jfr. § 17.

Forbeholdet i stk. 2, 2. pkt., har relation til bestemmelsen i § 3, stk. 2, jfr. stk. 1, nr. 4, i henhold til hvilken vedtægterne kan begrænse medlemsrettighederne, herunder retten til at stemme på generalforsamlingen, for de medlemmer, der alene har ret til opsat pension.

Til § 29

Bestemmelsen i stk. 2 fastsætter, hvilke spørgsmål der skal tages stilling til på den ordinære generalforsamling. Af stk. 2, nr. 3, fremgår, at såvel forsikringstilsynet som de enkelte medlemmer samt pensionskassens aktuar og revisor, kan forlange at få et bestemt emne behandlet på den ordinære generalforsamling. Dette forudsætter dog normalt, at der fremsættes anmodning

herom over for bestyrelsen i så god tid, at emnet efter vedtægternes frister kan optages på den udsendte dagsorden for **generalforsamlingen**, sml. også § 36.

Til § 30

Bestemmelsen giver **forsikringstilsynet**, pensionskassens aktuar eller revisor samt en tiendedel af pensionskassens medlemmer ret til at kræve en ekstraordinær generalforsamling indkaldt. Når anmodning herom er indgivet, påhviler det pensionskassens bestyrelse at indkalde generalforsamlingen på den måde, og med det varsel, der er angivet i vedtægterne. Indkaldelsen skal dog ske inden 14 dage. Forsikringstilsynet vil f.eks. kunne benytte bestemmelsen til at kræve ekstraordinær indkaldelse af generalforsamlingen, såfremt det konstateres, at pensionskassen har tabt halvdelen af sin basiskapital.

Til § 31

Bestemmelsen svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 112. Der henvises tillige til udkastets § 29, hvorefter afgørelse om årsregnskab, vedtægtsmæssige eller lovbestemte personvalg altid skal træffes på en ordinær generalforsamling.

Til § 32

Bestemmelsen i stk. 1 svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 116, stk. 1, dog således at ændring af pensionsregulativet kræver samme procedure som vedtægtsændringer. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at generalforsamlingen bemyndiger bestyrelsen til at vedtage nærmere bestemte ændringer i regulativet for medlemmernes rettigheder og pligter, som måtte blive krævet af forsikringstilsynet. Vedtægterne kan foreskrive yderligere vilkår, f.eks. en større stemmeflerhed, afholdelse af 2 generalforsamlinger eller samtykke fra trediemand, f.eks. den virksomhed, hvortil pensionskassen er knyttet. Der

er heller ikke noget til hinder for i vedtægterne at optage en bestemmelse om, at et forslag til vedtægtsændring, der ikke er stillet eller tiltrådt af bestyrelsen, kræver en højere kvalificeret majoritet, end den der i øvrigt fordres.

Reglerne i stk. 1 er ikke tilstrækkelige ved beslutninger om reduktion af pensionstilsagn. Den bindende virkning af pensionstilsagn er til hinder for, at pensionskassen i forhold til det enkelte medlem ensidigt begrænser medlemmets pensionstilsagn. Derfor indfører stk. 2 en medlemsbeskyttelse på linie med aktionærbeskyttelsen i aktieselskabslovens § 79, stk. 1 og 3.

Stk. 2 omfatter ikke kun egentlige nedsættelser af pensionsbeløbene. Skærper af vilkårene for opnåelse af de enkelte ydelser, f.eks. en forhøjelse af pensionsalderen, er ligeledes omfattet. En nedsættelse af pensionsalderen vil efter omstændighederne ligeledes kunne være omfattet, idet nedsættelsen vil kunne have betydning for størrelsen af de ydelser, som pensionskassen vil kunne yde.

Reglen har den virkning, at pensionskasser, der agter at omlægge ydelses-sammensætningen, i praksis altid skal udforme regulativet således, at der åbnes mulighed for, at medlemmerne kan vælge enten at fortsætte på det hidtidige grundlag eller at blive underkastet de nye regler.

Det er i forsikringstilsynets praksis antaget, at der allerede gælder en tilsvarende - uskreven - regel.

For at bevare muligheden for at rette op på en pensionskasse i økonomiske vanskeligheder ved en nedsættelse af pensionsydelserne indeholder stk. 2 en henvisning til §§ 33 og 55. Dette indebærer, at f.eks. en nedsættelse af pensionsydelserne, som tilsynet har pålagt en pensionskasse at foretage, vil kunne føres ud i livet, også over for de medlemmer, der ikke har været enige i nedsættelsen.

Væsentlige ændringer af medlemmernes pensionstilsagn, som forsikringstilsynet finder nødvendige, kan dog foretages, uden at der kræves samtykke fra hvert enkelt medlem.

Til § 33

Bestemmelsen foreskriver en særlig afstemningsregel for så vidt angår ændringer i vedtægt eller pensionsregulativ som forsikringstilsynet har pålagt en pensionskasse at gennemføre.

Såfremt en pensionskasse ikke gennemfører sådanne ændringer, vil alternativet oftest være en opløsning af pensionskassen.

Til kapitel 6
Årsregnskab og placeringsregler

Udvalget har specielt i relation til regnskabs- og investeringsreglerne overvejet, i hvilket omfang firmapensionskasserne vil kunne sidestilles med de tværgående pensionskasser.

Udvalget har fundet, at der bør gælde ensartede regler for de to typer pensionskasser, hvor dette er forsvarligt. Det er uholdbart for firmapensionskasserne, såfremt disse pålægges væsentligt mere snærende bånd end de tværgående pensionskasser.

På den anden side må der nødvendigvis tages hensyn dels til de i relation til størrelse m.v. meget forskellige firmapensionskasser, der i dag eksisterer, dels til det særlige forhold - tilknytningen til en enkelt virksomhed - der er særegent for firmapensionskasserne.

Dette sker dels ved at foreskrive vide indgrebsmuligheder for forsikringstilsynet over for pensionskasser, der er kommet i økonomiske vanskeligheder eller nærmer sig risikogrænsen herfor, dels ved at sikre, at der i pensionskasserne løbende foretages den nødvendige reserveafsættelse, samt ved at udelukke, at reserveafsættelsen i større eller mindre grad gøres illusorisk ved at pensionskasserne foretager varig anbringelse af midler i den virksomhed, som pensionskassen er knyttet til udover 1 % af pensionskassens midler.

På denne baggrund har man fundet det forsvarligt i det væsentligste at side stille firmapensionskasserne med de tværgående pensionskasser for så vidt angår investeringsmulighederne. Dette indebærer, at grænsen på 20 % for investering i ikke særligt sikrede aktiver hæves til 25 %, at de særlige forskrifter om, hvad disse midler kan anbringes i, ophæves, at bestemmelsen om en kursreservefond udgår, og at risikospredningsreglen (1 %-kravet) i lov om forsikringsvirksomhed også skal gælde for firmapensionskasser.

Vedrørende muligheden for, at firmapensionskasser kan investere 1 % af pensionskassens midler i den virksomhed, pensionskassen er tilknyttet, henvises til mindretalsudtalelse fra Eckeroth og Mols Sørensen i betænkningens kapitel 6, afsnit 1.

Regnskabsreglerne er i øvrigt udarbejdet med forbillede i kapitel 14 i lov om forsikringsvirksomhed, der gælder for livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser. Disse regler er imidlertid på visse punkter mindre hensigtsmæssige for pensionskassevirksomhed, bl.a. fordi de skal dække såvel livsforsikringsvirksomhed som pensionskassevirksomhed.

Ved reglernes udformning er endvidere taget højde for den udvikling i regnskabspraksis, der er sket siden udarbejdelsen af forsikringsvirksomhedsloven. Dette har først og fremmest givet sig udtryk i, at man, ligesom det er sket i årsregnskabsloven, har indført begrebet "retvisende billede", som den overordnede regnskabsstandard. Generalklausulen indeholdes i § 37.

Endvidere har udvalget foretaget en sproglig og opstillingsmæssig modernisering. Systematikken fra årsregnskabsloven er anvendt. Udvalget har fundet, at dette er vigtigere end en overførsel af kapitel 14 i lov om forsikringsvirksomhed, hvis regler efter udvalgets opfattelse ved lejlighed burde moderniseres.

Der foregår i øvrigt såvel i EF- som i OECD-regie forhandlinger om udarbejdelse af regnskabsregler for forsikringselskaber. Det er endnu uvist, hvornår disse forhandlinger vil kunne afsluttes, samt hvilket resultat der vil komme ud af disse forhandlinger.

Såfremt den hidtidige ordning med fælles regnskabsregler for livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser fortsat opretholdes ved den danske gennemførelse af disse kommende fællesskabsregler, må reglerne for firmapensionskasser til sin tid genvurderes. Det kan nemlig ikke udelukkes, at det af

hensyn til ligestillingen mellem firmapensionskasser og tværgående pensionskasser til sin tid vil være nødvendigt at foretage justeringer i de regler, der her foreslås for firmapensionskasser.

Regnskabsreglerne tager i øvrigt som i den hidtidige lov hensyn til loven om en realrenteafgift, bortset fra reglerne om realrenteafgift på fast ejendom, således at pensionskasserne ikke tvinges til at opstille to regnskaber opgjort efter forskellige principper.

Tilpasningen til realrenteafgiftsloven indebærer navnlig, at den såkaldte matematiske kursregulering indgår ved resultatopgørelsen og værdiansættelsen, jfr. §§ 39, 40, 42 og 43.

De foreslåede regnskabsregler svarer således i vidt omfang til lov om forsikringsvirksomheds regler; dog er de særlige koncernregler udeladt.

Til § 34

Bestemmelsen svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 118, stk. 1 og 3.

Til § 35

Bestemmelsen svarer i det væsentligste til lov om forsikringsvirksomheds § 119, stk. 1.

Til § 36

Ved bestemmelserne i stk. 1-3 åbnes der mulighed for tilsynet til at fastsætte de nærmere regler om tids- og formforskrifter m.v. i forbindelse med indsendelse af regnskaber, herunder en beretning fra aktuaren.

Bestemmelsen indeholder desuden en ret for forsikringstilsynet til at indkræve alle de oplysninger, der findes nødvendige.

I stk. 4 fastsættes fristen for indsendelse til forsikringstilsynet af regnskabet til 7 (6 + 1) måneder efter regnskabsårets udløb, d.v.s. til senest en måned efter årsregnskabs endelige godkendelse på en generalforsamling afholdt i overensstemmelse med § 29.

Bestemmelsen præciserer tillige, at årsregnskabet videregives til forsikringsregisteret og dermed bliver offentligt tilgængeligt.

Forskriften i stk. 5 om, ätt regnskabet skal være underskrevet af bestyrelse, direktører og revisor indebærer ikke, at der skal foretages en egenhændig underskrift af hver eneste eksemplar, der tilstilles offentligheden. En afskrift eller kopi er tilstrækkelig.

Om udsendelse af regnskaber til medlemmerne henvises til § 10, stk. 1, nr. 11, og § 28, stk. 5.

Til § 37

Bestemmelsen om, at årsregnskabet med tilhørende beretning skal give et retvisende billede af pensionskassens aktiver og passiver, dens økonomiske stilling og resultatet, er en generalklausul, der fastsætter det overordnede krav til regnskabet. En tilsvarende generalklausul er indeholdt i § 4 i årsregnskabsloven. Den gældende lov om tilsyn med pensionskasser, der stammer fra 1936, indeholder derimod ingen udtrykkelig forskrift herom.

Generalklausulen om et "retvisende billede" indebærer, at årsregnskabs enkelte oplysninger skal være korrekte, og at det samlede årsregnskab skal give læseren et rigtigt helhedsindtryk af pensionskassens økonomiske stilling og udvikling.

Retningslinier for, hvorledes pensionskasser skal opgøre de pensionsmæssige forpligtelser, er indeholdt i bilag 4 (aktuargruppens notater).

Kravet om retvisende billede vil endvidere kunne være fortolkningsbidrag i relation til kapitlets øvrige bestemmelser.

Det generelle krav om retvisende billede er overordnet de øvrige regnskabsregler, således at medtagelse af yderligere (flere eller andre) oplysninger, der ikke udtrykkeligt er nævnt i de øvrige bestemmelser, kan være nødvendig, jfr. bestemmelsen i stk. 2.

Stk. 3, der påbyder pensionskasser i særlige tilfælde at fravige konkrete, i øvrigt præceptive bestemmelser i regnskabskapitlet, skal fortolkes snævert. Pensionskasser, der benytter reglen, skal give en begrundelse derfor, og det vil i almindelighed være en betingelse for anvendelsen af stk. 3, at pensionskassen har forsøgt at opfylde kravet om et retvisende billede ved i henhold til stk. 2 at give yderligere oplysninger.

Bestemmelsen i stk. 4 svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 120, stk. 1, 3. pkt.

Til § 38

Bestemmelsen om balancen er udarbejdet med lov om forsikringsvirksomheds § 125 som forbillede, dog med de ændringer som pensionskassernes særlige forhold nødvendiggør.

I stk. 2,A, nr. 7, og B,I, nr. 3, skal forsikringspolicer, der videreføres i pensionskassen, ikke optages. Disse forsikringspolicer angives alene i noterne, da der ikke er tale om en egentlig genforsikring af pensionsrisiko.

Som stk. 2,A, nr. 8, og B,II, nr. 7, er tilføjet en mellemsregningskonto for saldo med den eller de tilknyttede virksomheder, jfr. § 48, stk. 2, og bemærkningerne dertil.

Den under stk. 2 B III, nr. 2, nævnte fond er til pensionskassens frie disposition inden for rammerne af pensionskassens formål.

Det bemærkes, at de garantikapitaler, som er omtalt i bemærkningerne til § 9, og som i nogle tilfælde stilles i forbindelse med stiftelsen af pensionskasser, i balancen skal opføres under B,II, nr. 6, anden langfristet gæld.

Til § 39

Reglerne om resultatopgørelsen i stk. 1-6 er udarbejdet med § 127 i lov om forsikringsvirksomhed som forbillede. Man har dog fundet behov for en specifikation af medlemmernes og den til pensionskassen knyttede virksomheds ordinære og ekstraordinære pensionsbidrag.

Bestemmelsen i stk. 7 foreskriver obligatorisk overførelse til næste år af årets overskud, for så vidt det ikke anvendes til dækning af underskud fra tidligere år eller vedtægtsbestemte henlæggelser.

Bestemmelsen fastsætter endvidere, at udbetalinger til medlemmer eller andre - f.eks. børnepensionister - alene må ske i form af vedtægtsmæssige udlodninger, d.v.s. løbende pensioner eller de særlige éngangsydelser, der er omtalt i bemærkningerne til § 9. Denne praksis kræver, at sådanne tillæg reserverunderes, jfr. § 1.

Forsikringstilsynet kan fravige hovedreglen i stk. 7, 2. pkt., såfremt en tilsagnskasse i helt ekstraordinære situationer ønsker at udbetale engangstillæg til pensionisterne af det enkelte års overskud. Herved tilsigtes ikke at genindføre den hidtidige praksis med pensionisttillæg, der blev givet i en årrække og blot formelt blev betegnet som engangstillæg.

Til **stk. 7** er knyttet overgangsregel i § 77.

Til § 40

Bestemmelserne om værdiansættelse i stk. 1-2 svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 121, stk. 1 og 2, med redaktionelle ændringer.

Ved stk. 3 foreskrives, at værdipapirernes nominelle værdi - for indeksobligationer såvel den påtrykte som den indekserede værdi - skal fremgår af regnskabet.

Bestemmelsen i stk. 4, der skal sammenholdes med § 44, nr. 8, litra b, er primært indført som følge af § 14, stk. 2, i lov om en realrenteafgift, af visse pensionskapitaler m.v. Ved denne bestemmelse er der åbnet adgang for, at pensionskasser og pensionsfonde, der på grund af overgangsordninger ikke skal betale afgift, kan indsende en særlig erklæring herom, attesteret af en statsautoriseret eller registreret revisor, i stedet for en egentlig **skatte**opgørelse.

Forsikringstilsynet kan efter stk. 4 også tillade, at pensionskasser kan anvende den i realrenteafgiftslovens § 28 angivne særlig forenklede måde for opgørelse af kursværdiændringer.

For at sikre parallellitet mellem de to regelsæt gives der forsikringstilsynet mulighed for at tillade, at reglerne om matematisk kursregulering fraviges.

Bestemmelsen er imidlertid tilsigtet et noget videre anvendelsesområde. Det må forventes, at der på kapitalmarkedet fremkommer nye investeringsobjekter, der dårligt kan indpasses under realrenteafgiftslovens og de her foreslåede bestemmelser. Såfremt dette til sin tid giver anledning til en ændring af realrenteafgiftsloven, forudsætter udvalget, at der for at bevare **parallellite**ten foretages en tilsvarende ændring af regnskabsreglerne for pensionskasser. Såfremt sådanne nye investeringsobjekter i øvrigt underkastes en særlig skat-

teretlig behandling, åbner bestemmelsen mulighed for, at der regnskabsmæssigt sker en tilsvarende behandling. Som eksempel på et sådant forhold kan nævnes forskrifter for, hvorledes matematisk kursregulering skal foretages for obligationer med variabel rente.

Udvalget forudsætter, at forsikringstilsynet alene meddeler tilladelsen efter stk. 4, hvor hensynet til paralleliteten mellem realrenteafgiftsloven og regnskabsreglerne retfærdiggør dette.

Til § 41

Bestemmelserne svarer til reglerne om værdiansættelser i § 124, stk. 4, stk. 5, stk. 6, stk. 7, stk. 9, stk. 10, § 121, stk. 3, og § 124, stk. 11, i lov om forsikringsvirksomhed.

Ved bestemmelsen fastsættes de mere grundlæggende værdiansættelsesregler for alle andre aktiver end de i § 40 nævnte.

Reglerne i § 41 må således suppleres med de regler, der har udviklet sig inden for regnskabspraksis.

Udvalget er opmærksom på, at den valgfrihed, der gives i stk. 1, kan medføre andet realrenteafgifttilsvar i visse tilfælde. Udvalget finder, at dette må overlades til den enkelte pensionskasse at vælge, idet en i øvrigt rimelig regel ifølge sagens natur ikke bør udelukkes på grund af skattelovgivningens øjeblikkelige udformning.

Bestemmelsen i stk. 2, 2. pkt., svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 120, stk. 1, 2. pkt.

Bestemmelsen i stk. 3 omfatter også de af pengeinstitutterne udstedte værdipapirer, hvor det på forhånd garanteres, at papiret indløses f.eks. med det dobbelte eller tredobbelte efter en vis årrække.

Vedrørende bestemmelsen i stk. 4 om værdiansættelsen af faste ejendomme drøftede udvalget muligheden for at optage disse ejendomme til anskaffelsesværdien, når denne er højere end den offentlige vurdering til ejendomsværdi. Udvalget har dog fundet, at **forsikringstilsynets** praksis, hvorefter det - efter ansøgning - kan tillades en pensionskasse at anvende anskaffelsesværdien for 1 år ad gangen, når forholdene taler herfor i det konkrete tilfælde, er tilstrækkelig. Det foreslås derfor, at opretholde bestemmelsen, der svarer til lov om forsikringsvirksomhed § 124, stk. 6. Det bemærkes, at udvalget ikke har taget hensyn til tilføjelsen til realrenteafgiftsloven om, at afkast af fast ejendom nu er omfattet af denne lov.

Det bemærkes, at bestemmelsen i stk. 8 om aktivposter i fremmed mønt særligt tager sigte på det tilfælde, hvor en pensionskasse har påtaget sig forpligtelser, der skal opfyldes i udenlandsk mønt.

Til § 42 og § 43

Bestemmelserne svarer med redaktionelle ændringer til § 146 og § 146 a i lov om forsikringsvirksomhed. Der henvises endvidere til bemærkningerne til § 40, stk. 4, om den forenkede metode til beregning af matematisk kursopskrivning.

Til § 44

Bestemmelsen i nr. 1 svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 128, stk. 1, nr. 1, med den modifikation, at specifikation kan undlades, såfremt pensionskassen ejer mindre end 10 % af aktiekapitalen.

Bestemmelserne i nr. 2-6 svarer i øvrigt til lov om forsikringsvirksomheds § 128, nr. 2, 8, 10, 11 og 13.

Nr. 7 svarer til forsikringsvirksomhedslovens § 125, stk. 2, C, nr. 1.

Bestemmelserne i nr. 8-12 svarer til **forsikringsvirksomhedslovens** § 127, stk. 5, stk. 10, § 129, stk. 2, samt § 146a, stk. 4.

Det bemærkes, at der ikke i lovudkastet er regler om behandling af kautionforpligtelser. Sådanne forpligtelser falder uden for en pensionskasses formål og kan derfor ikke lovligt stilles af pensionskasser.

Til § 45

Bestemmelsen svarer til lov om forsikringsvirksomheds § 129.

Til § 46

Bestemmelsen er udarbejdet med § 133 i lov om forsikringsvirksomhed som forbillede.

Bestemmelsen indebærer, at der årligt skal foretages en aktuarmæssig opgørelse af pensionskassens forpligtelser. Den gældende lov om tilsyn med pensionskasser stiller kun krav om, at der foretages en sådan opgørelse hvert tredje år. I praksis har loven om en realrenteafgift allerede nødvendiggjort, at der hvert år udarbejdes en sådan opgørelse.

Lovudkastet vil således på dette punkt ikke indebære nogen reel forøgelse af de administrative byrder, som pålægges pensionskasserne.

Terminologisk har man overført begrebet "forsikringsfond" fra lov om forsikringsvirksomhed som en kort betegnelse for en fond, der modsvarer kapitalværdien af pensionskassens forpligtelser.

Til § 47

Bestemmelsen er udarbejdet med forbillede i de regler, der gælder for tværgående pensionskasser og livsforsikringselskaber.

For så vidt angår de enkelte investeringsobjekter svarer bestemmelsen i det væsentligste til § 135 i lov om forsikringsvirksomhed.

Stk. 1 og 2 indebærer en væsentlig udvidelse af firmapensionskassernes anbringelsesmuligheder.

Dels hæves procentsatsen for de ikke særligt sikrede anbringelser fra 20 til 25 %, dels ophæves de begrænsninger, der i henhold til den gældende lovs § 14, stk. 2, litra h-i, hidtil har været gældende for anbringelser inden for 20 %'s-reglen.

Bestemmelsen i stk. 3 lovfæster de grundlæggende principper vedrørende kongruens.

Ved kongruens forstås, at de midler, der tjener til dækning af pensionsforpligtelserne skal lyde på eller kunne realiseres i samme valuta som pensionsforpligtelserne skal opfyldes i. Bestemmelsen tilstræber, at medlemmerne ikke udsættes for valutakursrisiko. Da så godt som alle pensionsforpligtelserne i firmapensionskasserne skal opfyldes i danske kroner indebærer bestemmelsen, at de dertil svarende midler også skal være investeret i aktiver, der lyder på eller kan realiseres i danske kroner.

Stk. 1-3 angår forsikringsfondens midler. Lovudkastet definerer ikke, hvilke midler det omfatter. Da samtlige midler i tariffmæssigt opbyggede firmapensionskasser skal danne grundlag for de fremtidige udbetalinger af pensioner, finder et flertal af udvalget, at anbringelsesreglerne - herunder 25 pct.-reglen i stk. 2 - som udgangspunkt bør finde anvendelse for samtlige de midler,

som en sådan pensionskasse besidder, bortset fra basiskapitalen. Der kan for disse pensionskasser ikke blive tale om tilbageføring af overskud til den virksomhed, som pensionskassen omfatter.

Der er derimod ikke noget til hinder for, at der i pensionskasser, der er opbygget som tilsagnskasser, kan være en overdækning af midler, som det med stor sandsynlighed kan forudses, ikke skal anvendes til udbetaling til medlemmerne. Udvalget har ikke fundet, at det for disse midler, der i almindelighed vil være tilvejebragt ud fra sikkerhedsbetragtninger, er nødvendigt at foreskrive begrænsninger i investeringsadgangen.

I stk. 4 gives der industriministeren bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om pensionskassens anbringelse af midler i aktiver til dækning af forsikringsfonden, samt til at fastsætte regler om lokalisering af aktiver. Navnlig for visse typer aktiver kan der være behov for at fastsætte præcise regler om, hvilken tilknytning heri landet et aktiv skal have, for at det kan anses for at være lokaliseret - d.v.s. juridisk set til stede - her i landet.

Udvalget finder i øvrigt, at der kan være anledning til en generel overvejelse af spørgsmålet om anbringelsesregler, f.eks. i lov om forsikringsvirksomhed. Spørgsmålet ligger imidlertid udenfor udvalgets kommissorium, hvorfor udvalget alene skal påpege spørgsmålet.

Til § 48

Bestemmelsen i stk. 1, der svarer til § 135 a, stk. 1 og 2, i lov om forsikringsvirksomhed, sikrer en risikospredning, med henblik på at begrænse konsekvenserne af en enkelt eller nogle få fejlagtige investeringer.

Reglen skal administreres således, at 1 %'s-grænsen fastlægges efter det senest foreliggende regnskab, og således at anbringelse af midler i det enkelte selskab vil være tilladt indtil 1 %'s-grænsen nås.

Såfremt aktivet som følge af efterfølgende kursstigninger opnår en værdi, der overstiger 1 %-s-grænsen, vil den pågældende pensionskasse fortsat kunne besidde aktivet. Dette gælder også, såfremt pensionskassen opnår et afkast af aktivet i form af fondsaktier, men ikke ved tegningsretter og lignende.

Lovudkastet indeholder ingen undtagelse for investeringer i koncernforhold.

Den nugældende lovgivning indeholder et forbud imod at pensionskassen - uden industriministeriets tilladelse - anbringer midler i aktier i den virksomhed, som pensionskassen er knyttet til. I praksis gives denne tilladelse ikke, hvorfor bestemmelsen medfører en vis lempelse af denne tilstand.

Baggrunden for dette forbud er, at der før loven af 1935 var gjort dårlige erfaringer med sådanne investeringer. De kan bruges til at skaffe ikke-kreditværdige arbejdspladser midler i strid med de hensyn, der bør gælde for forsikringsfondens midler.

Heroverfor er det anført, at der er et udbredt ønske om, at sådanne investeringer - inden for beskudne grænser, f.eks. 5 % - tillades, og at dette i udlandet er sædvanligt.

Udvalget har på dette punkt indhentet nogle oplysninger fra udlandet.

I Forbundsrepublikken Tyskland er firmapensionskasser undergivet de samme regler som livsforsikringssselskaber, og for disse tillades højst 5 % af de samlede investeringer anbragt i en enkelt virksomhed, herunder den virksomhed, pensionskassen er tilknyttet.

I Belgien er det tilladt at anbringe op til 15 % af forsikringsfonden i aktier og obligationer udstedt af den virksomhed, pensionskassen er tilknyttet, eller i lån givet til virksomheden.

I Nederlandene tillades det, at op til 5 % af pensionsfondens aktiver anbringes i virksomheden, mens det i Storbritannien skal meddeles tilsynsmyndighederne, såfremt en investering i den tilknyttede virksomhed overstiger 10 % af pensionskassens aktiver.

Firmapensionsordninger reguleres i USA i den føderale skattelovgivning og navnlig vedrørende anbringelsesregler er det fastsat, at en pensionsordning højst må investere 10 % af ordningens midler i den tilknyttede virksomheds faste ejendom, aktier eller børsnoterede obligationer.

Udvalgets flertal har efter nøje overvejelse fundet, at det ikke er ønskeligt at give særlige regler om dette spørgsmål. I stedet foreslår et flertal også her at lade den almindelige regel i § 48 gælde, d.v.s. at pensionskassen kan investere op til 1 % af sine midler i den virksomhed, som pensionskassen er knyttet til.

Der kan tænkes situationer, hvor en sådan lempelse kunne have uheldige konsekvenser, f.eks. hvor en stor pensionskasse er tilknyttet en virksomhed, der, f.eks. af historiske årsager, har en beskedent egenkapital. Udvalgets flertal har imidlertid fundet, at det i praksis er usandsynligt, at bestemmelsen kan have så uheldige følger, og minder i den forbindelse om, at almindelige regler selvsagt også gælder ved disse investeringer. Kravet om **forsvarlighed** udelukker således, at investeringen forlænges, hvis virksomheden er nødlidende. Det er også en selvfølge, at pensionskassen ikke må drive kurspleje eller lignende i virksomhedens aktier.

Et mindretal (Eckeroth og Mols Sørensen) kan ikke støtte flertallets forslag på dette punkt. Mindretallet går ind for, at den gældende lovs forbud mod investering i egen virksomhed opretholdes, og har derfor afgivet mindretalsudtalelse, der gengives i betænkningens kapitel 6, afsnit. 1.

I sammenhæng med reglen i **stk. 1** står **stk. 2**, hvorefter pensionskassen kan have en mellemregningskonto med den tilknyttede virksomhed. Beløbet på en sådan konto må dog ikke varigt overstige et beløb, som må anses for rimeligt i forhold til pensionskassens størrelse og virksomhedens art. Et forbud

mod mellemregningskonti er ikke anset for praktisk, og ville f.eks. have den uheldige konsekvens, at et pengeinstituts pensionskasse ikke kunne anbringe et likviditetsoverskud i det samme pengeinstitut, men skulle anbringe midlerne i et konkurrerende institut. Det må dog forudsættes, at sådanne beløb er forholdsvis beskedne og kun optræder på kontoen i et begrænset tidsrum.

I tilknytning til den nugældende lovs ikrafttræden i 1935 blev der i henhold til lovens § 31 meddelt dispensation til en række koncessionerede selskaber, bl.a. fra investeringsreglerne. Disse dispensationer har tilladt, at langt den overvejende del af de pågældende pensionskassers formuer er anbragt i de koncessionerede selskaber i princippet i form af usikrede tilgodehavender.

Til § 49

Udvalget har overført bestemmelsen i § 136 i lov om forsikringsvirksomhed om båndlæggelse ved henvisning. Spørgsmålet om båndlæggelse forhandles for tiden mellem forsikringstilsynet og brancheorganisationerne. Udvalget stiller derfor ikke forslag om selvstændige eller ændrede regler på dette område, men forudsætter parallellitet mellem reglerne i lov om forsikringsvirksomhed og dette lovudkast, ligesom i lovudkastets § 56 om tilsynets administration af en bestand.

Til § 50

Bestemmelsen svarer til § 150 i forsikringsvirksomhedsloven.

Til kapitel 7
Revision og granskning

Til § 51

Pensionskassers årsregnskab skal revideres af en eller flere revisorer, der vælges af generalforsamlingen, jfr. herved lovudkastets § 10, stk. 1, nr. 11.

Revisors opgaver tilsiger, at denne opfylder revisorlovens krav til kvalifikationer og uafhængighed. Der stilles derfor som udgangspunkt krav om, at mindst én af revisorerne er statsautoriseret eller registreret. Dette er en skærpelse i forhold til den gældende pensionskasselov, der blot fordrer, at revisor er regnskabskyndig.

Til § 52

Bestemmelsen forskriver, at bestemmelserne i lov om forsikringsvirksomhed om revision og granskning finder tilsvarende anvendelse på pensionskasser. Endvidere bestemmes det, at forsikringsvirksomhedslovens regler om revisorernes adgang til at foretage undersøgelser i datterselskaber finder tilsvarende anvendelse mellem pensionskasserne og den eller de virksomheder, de er knyttede til.

Til Kapitel 8
Genoprettelsesplaner, overførelse af pensionstilsagn
og opløsning

Til § 53

Bestemmelsen foreskriver, at der, såfremt en pensionskasses basiskapital ikke er tilstrækkelig, skal udarbejdes en genoprettelsesplan for pensionskassens økonomi. Utilstrækkelig basiskapital er det første advarselstegn for en udvikling, der måske kan medføre, at pensionskassen ikke vil kunne fyldestgøre sine forpligtelser. Det er derfor vigtigt, at der på et tidligt tidspunkt gribes ind. Genoprettelsesplanen er det redskab, udfra hvilket det sikres, at udviklingen i pensionskassen vendes, således at der sker en genoprettelse af dens økonomiske stilling.

Bestemmelsen foreskriver, at planen skal tilsigte en genoprettelse inden for et kortere tidsrum, hvis længde fastsættes af forsikringstilsynet. Udgangspunktet for fastsættelsen af længden af dette tidsrum er en periode på ca. 5 år, der kan varieres under hensyntagen til arten og omfanget af de elementer, der indgår i genoprettelsesplanen. Planen skal forelægges for forsikringstilsynet. Tilsynet foretager en bedømmelse af, om de tiltag, der foreslås i planen, er tilstrækkelige til at genoprette pensionskassens økonomiske stilling. Såfremt tilsynet finder planen betryggende, bringer pensionskassen den til udførelse. Det påhviler herefter tilsynet at føre en nøje kontrol med, at planen overholdes. Såfremt der desuagtet sker en forringelse af pensionskassens økonomiske stilling i forhold til planen, eller såfremt tilsynet finder, at de foranstaltninger, der foreslås i planen, ikke er fyldestgørende, påhviler det tilsynet at gå frem efter reglerne i § 54. Det samme er naturligvis tilfældet, såfremt pensionskassen ikke afleverer nogen plan inden den frist, som tilsynet fastsætter.

Bestemmelsen indeholder ingen nærmere forskrifter for, hvilke oplysninger og foreslåede tiltag, der skal indgå i planen. Dens sigte skal imidlertid som nævnt være en genoprettelse af pensionskassens økonomiske status over et kortere tidsrum. I forbindelse med pålægget om en udarbejdelse af en genoprettelsesplan må forsikringstilsynet nærmere specificere, hvilke oplysninger og budgetter det ønsker forelagt. Ud over pensionskassens aktuelle status vil det i almindelighed blive krævet, at genoprettelsesplanen indeholder en nøje beskrivelse af de tiltag, som pensionskassen agter at iværksætte, samt de derefter forventede regnskabsmæssige resultater med angivelse af såvel driftsresultat som den forventede status efter hver regnskabsperiodes udløb. Regnskabsopstillingerne skal indeholde en angivelse af administrationsomkostninger og andre sædvanlige driftsomkostninger, samt de anslåede pensionsudgifter og de forventede ordinære og ekstraordinære pensionsbidrag.

Desuden vil det blive krævet, at genoprettelsesplanen skal indeholde en afsluttende status, som angiver pensionskassens sandsynlige økonomiske stilling ved genoprettelsesperiodens udløb med angivelse af de aktiver, som forventes at være til rådighed til dækning af forsikringsfonden og andre forpligtelser samt til dækning af den basiskapital, der foreskrives i § 9.

Til § 54

Denne bestemmelse tillægger forsikringstilsynet meget vide indgrebsbeføjelser over for pensionskasser i økonomiske vanskeligheder. Forudsætningen for at pålæg kan meddeles, er at pensionskassen ikke selv har foreslået en genoprettelsesplan, der indeholder de foranstaltninger, tilsynet finder nødvendige, eller at der er sket en forringelse af pensionskassens økonomiske stilling i forhold til en allerede fremsat genoprettelsesplan.

Såfremt disse betingelser er opfyldt, vil tilsynet kunne pålægge pensionskassen at foretage enhver foranstaltning, som tilsynet skønner nødvendig.

Disse pålæg kan især vedrøre udarbejdelse af en ny plan for genoprettelse af pensionskassens økonomiske stilling, forhøjelse af kassens indtægter, nedsættelse af pensionsydelse, overførelse af pensionstilsagnene til et forsikringselskab, indsættelse af en af forsikringstilsynet udpeget bestyrelse og direktion, eller opløsning af pensionskassen. Opregningen er ikke udtømmende.

Den mindst indgribende foranstaltning er udarbejdelsen af en ny genoprettelsesplan, der nødvendigvis må tage højde for den udvikling og de eventuelle ændrede forudsætninger, der er indtrådt siden udarbejdelsen af den oprindelige plan. I forbindelse med genoprettelsen af en pensionskasses økonomi, vil det ofte være nødvendigt, at der således udarbejdes flere planer.

Et pålæg om forhøjelse af en pensionskasses indtægter retter sig til pensionskassen som sådan og medfører en pligt for pensionskassen til at søge indtægterne forøget. Pålægget kan derimod ikke i sig selv skabe nye forpligtelser for medlemmerne eller for den virksomhed, som pensionskassen er knyttet til. Det er imidlertid ofte forekommende, at en virksomhed i forbindelse med oprettelsen af pensionskassen eller senere har givet tilsagn om i påtrængende tilfælde at ville yde pensionskassen ekstraordinære indbetalinger. Et pålæg om forhøjelse af pensionskassens indtægter forpligter pensionskassen til at søge sådanne midler inddrevet.

Pålæg om nedsættelse af pensionsydelse kan, som det fremgår af stk. 2, alene meddeles, såfremt mulighederne for en genoprettelse af pensionskassens økonomiske stilling på anden måde er udtømte. Såfremt en virksomhed har garanteret for en pensionskasses solvens, eller på anden måde forpligtet sig til at sikre pensionsbetalingerne, indebærer dette, at forsikringstilsynet først kan udstede et sådant pålæg, når det har konstateret, at det ikke er muligt at opnå yderligere tilførelse af midler fra virksomheden.

Desuden har forsikringstilsynet mulighed for at lade indsætte en af tilsynet udpeget bestyrelse og direktion. Denne mulighed kan alene anvendes i helt ekstraordinære situationer. Baggrunden er bl.a. reglen i § 19, der ikke udelukker, at repræsentanter for virksomheden kan udgøre flertallet i en pen-

sionskasses bestyrelse. Uanset inhabilitetsreglen i § 26 vil der kunne opstå en situation, hvor bestyrelsesflertallet er uvilligt til at gøre pensionskassens ret-tigheder over for virksomheden gældende. Den blotte eksistens af forsikrings-tilsynets adgang til at lade indsætte en ny bestyrelse og direktion vil antage-ligt afhjælpe sådanne forhold.

Til § 55

Bestemmelsen åbner mulighed for overførelse af en pensionskasses pensionstil-sagn helt eller delvist efter regler, der i det væsentligste svarer til dem, der gælder for et livsforsikringsselskabs overførelse af forsikringsbestanden til et andet livsforsikringsselskab.

Bestemmelserne indebærer, at det enkelte medlem ikke vil kunne modsætte sig en overførelse, som kassens generalforsamling beslutter, og som forsik-ringstilsynet giver tilladelse til.

I stk. 1 er det bestemt, at pensionskassens beslutning om overførelse skal opfylde bestemmelserne i § 32, stk. 1, om ændring af en pensionskasses vedtægt eller regulativ, d.v.s. at beslutningen skal tiltrædes af mindst to trediedele af medlemmerne.

I stk. 2 fastsættes det, at hvis der ved overførelsen sker ændringer i pen-sionstilsagnene, herunder ændringer i bonusregler, skal disse ændringer god-kendes af forsikringstilsynet.

Endvidere foreskrives det i stk. 3, at pensionskassen til hvert enkelt med-lem, der omfattes af overførelsen, skal fremsende en af forsikringstilsynet godkendt redegørelse for den påtænkte overførelse. Denne redegørelse, der skal beskrive overførelsen og dens konsekvenser for medlemmerne, skal opfor-dre medlemmerne til at meddele tilsynet indvendinger imod overførelsen inden en fastsat frist.

Endelig fastsættes det i stk. 4, at forsikringstilsynet efter udløbet af den ovennævnte frist, under hensyntagen til de fremsatte indsigelser, skal træffe beslutning om den planlagte overførelse.

Til § 56

Bestemmelsen giver forsikringstilsynet samme beføjelser ved administration af en bestand af pensionstilsagn som kapitel 15 i lov om forsikringsvirksomhed om administration af en livsforsikringsbestand, jfr. i øvrigt bemærkningerne til § 61.

Til §§ 57 og 58

Bestemmelserne om opløsning af en pensionskasse, svarer i det væsentligste til de regler, der i henhold til lov om forsikringsvirksomheds § 206, jfr. §§ 168-170, gælder for opløsning af tværgående pensionskasser.

Begrundelsen for, at der i § 57 kræves ensstemmighed i en **opløsnings**situation, er, at det kan medføre vanskeligheder for det enkelte medlem at opnå et pensionstilsagn i et livsforsikringselskab af samme værdi som i pensionskassen. Medlemmer har på opløsningstidspunktet en højere alder end ved optagelsen i pensionskassen, og kan f.eks. på grund af ændringer i helbredsforhold ikke på opløsningstidspunktet tegne en pensionsforsikring i et selskab til normal præmie.

Ved en overdragelsessituation, skal samtlige medlemmers pensionsrettigheder genetableres på uændrede vilkår i et livsforsikringselskab under forudsætning af, at pensionskassens realiserede formue er tilstrækkelig stor.

Derfor kræves efter § 57, nr. 1, at ingen medlemmer modsætter sig beslutningen om opløsning, der i øvrigt skal opfylde forskrifterne i § 32, stk. 1.

Bestemmelsen i § 58, nr. 1, svarer til § 19, stk. 1, i den gældende pensionskasselov med tilføjelse af ordet "aktuar".

For så vidt angår bestemmelsen i nr. 2 henvises til bemærkningerne til § 6.

Såfremt der sker et salg af en del af virksomheden, vil også en del af medlemmerne forlade virksomheden og dermed pensionskassen. Der skal da efter nr. 3 foretages en bedømmelse af, hvorvidt det vil være uforvarsomt over for de resterende medlemmer at bevare pensionskassen. Ved bedømmelsen af om en pensionskasse skal opløses i sin helhed, eller om den udtrædende del af pensionskassernes medlemmer blot tillægges udtrædelsesgodtgørelse, har man efter gældende lov ofte taget hensyn til, at udtrædelsesgodtgørelsen som hovedregel ikke tillagde medlemmerne nogen del af det i pensionskassen oparbejdede overskud i modsætning til opløsningssituationen.

Såfremt lovudkastets regler om beregning af udtrædelsesgodtgørelse gennemføres, hvorefter også de udtrædende medlemmer får del i pensionskassens oparbejdede overskud, vil det have mindre betydning for de udtrædende medlemmer, om pensionskassen besluttet opløst eller bevaret i reduceret størrelse med udbetaling af en udtrædelsesgodtgørelse til følge. Efter lovforslaget skal det sikres, at også de tilbageværende medlemmers tarv tilgodeses. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 10, stk. 1, nr. 14.

Endelig sikrer bestemmelserne i nr. 4 og 5, at der ikke vil forekomme "tomme" pensionskasser.

Til § 59

Bestemmelserne om den formelle fremgangsmåde ved opløsning af en pensionskasse svarer i det væsentligste til de tilsvarende regler i lov om forsikringsvirksomhed om opløsning af tværgående pensionskasser.

I stk. 2 bestemmes det, at likvidatorerne træder i bestyrelsens og direktions sted, og at lovens bestemmelser om bestyrelsen med de fornødne tillem্পninger finder anvendelse på likvidatorerne. I stk. 3 fastsættes det, at likvidator til enhver tid kan afsættes af den, der har besluttet udnævnelser, d.v.s. også af forsikringstilsynet.

Til § 60

Som det er anført i § 10 skal vedtægterne indeholde forskrifter for, hvorledes der skal forholdes i tilfælde af opløsning. § 60 supplerer disse regler ved at foreskrive, at der altid skal godkendes en delingsplan, før der foretages en deling af en pensionskasses formue.

Den gældende pensionskasselov indeholder ikke anvisninger på, hvilke kriterier der skal lægges til grund for godkendelse af en delingsplan. Der har dog dannet sig en praksis, hvorefter alment gældende aktuarmæssige beregningsprincipper er blevet anvendt. De meget store forskelle mellem pensionskasserne bevirker, at en delingsplan skal udarbejdes for hver enkelt kasse.

Som nævnt i bemærkningerne til § 10 skal vedtægterne i fremtiden indeholde retningslinier, for efter hvilke principper delingsplanen skal udarbejdes. I almindelighed vil en fordelingsnøgle kunne tage udgangspunktet i den udtrædelsesgodtgørelse, der tilkommer det enkelte medlem. Udtrædelsesgodtgørelsen skal i fremtiden beregnes ud fra det fuldt regulerede pensionstilsagn og det pensionsbidrag, der matcher dette, jfr. bemærkningerne til § 11 og § 15.

Tilsvarende vil udgangspunktet for pensionisterne kunne tages i den pensionistgodtgørelse (præmiereserve), der kan beregnes på det godkendte beregningsgrundlag i analogi med reglerne om beregning af udtrædelsesgodtgørelse.

Delingsplanen skal i øvrigt indeholde bestemmelser om, hvorledes et eventuelt overskud skal fordeles. Et overskud kan være fremkommet ved, at der er beregnet for høje løbende ordinære bidrag til pensionskassens drift i forhold

til de lovede pensionstilsagn, men kan f.eks. også hidrøre fra virksomhedens ekstraordinære bidrag eller særligt høje indtægter. Delingsplanen må indeholde regler, der tilsigter en rimelig fordeling af således konstaterede overskud.

Såfremt der ikke i vedtægterne er optaget særlige hjemfaldsbestemmelser, skal pensionskassens samlede formue fordeles mellem såvel aktive som pensionerede medlemmer, efter den således fastsatte fordelingsnøgle, således at der tilsigtes bevarelse af størrelsen af den berettigedes pensionsydelse og formueandel.

Det følger heraf, at et eventuelt konstateret underskud, der ikke dækkes ind af den til pensionskassen knyttede virksomhed i følge enten en vedtægtsmæssig forpligtelse hertil, eller af egen drift, må fordeles på samtlige berettigede ved en reduktion i de enkelte medlemmers pension og pensionstilsagn.

Såfremt vedtægterne ikke indeholder regler herom, er formodningen for, at formueandelen for aktive og pensionerede medlemmer reduceres proportionalt.

Der er intet til hinder for, at der i vedtægterne i tilsagnskasser indføres hjemfaldsbestemmelser, således at der ved opløsning af pensionskassen kan ske tilbageførelse af et eventuelt overskud i pensionskassen til virksomheden. Sådanne bestemmelser findes i flere eksisterende tilsagnskassers vedtægter. Der er endvidere intet til hinder for, at der i vedtægterne fastsættes en løbende hjemfaldsret, men denne kan kun have form af, at virksomhedens bidrag i en periode kan nedsættes i forhold til det beregnede bidrag. Der kan ikke være tale om, at virksomheden løbende kan trække midler ud af pensionskassen.

Sådanne bestemmelser skal i opløsningssituationen respekteres, men der kan først blive tale om tilbageførelse, når der er sikkerhed for, at medlemmernes krav opfyldes fuldstændigt, herunder f.eks. at der afsættes særlige midler til personer med forringet helbred.

Til § 61

Bestemmelsen foreskriver, at såfremt en pensionskasse erklæres konkurs, skal de midler, der er båndlagt til dækning af forsikringsfonden og basiskapitalen overgives til forsikringstilsynet, der udnævner en likvidator til at forestå delingen af disse midler. Der etableres derved et særligt bo med medlemmerne som de eneste interessenter, og konkurslovgivningens bestemmelser om særboer finder anvendelse herpå. Dette bo foretager på samtlige medlemmers vegne anmeldelse i konkursboet, såfremt den beregnede forsikringsfond ikke modsvares af de midler, der er båndlagt. Kapitel 15 om administration af en livsforsikringsbestand i lov om forsikringsvirksomhed finder tilsvarende anvendelse på administration af en bestand af pensionstilsagn.

Til kapitel 9

Tilsyn

Bestemmelserne i dette kapitel opretholder den hidtidige ordning, hvorefter forsikringstilsynet forestår tilsynet med firmapensionskasser. Bestemmelserne i kapitel 9 suppleres af reglerne i lov om forsikringsvirksomhed kapitel 26, der indeholder forskrifter om forsikringstilsynets organisation, tavshedspligt m.v.

Til § 62

Bestemmelsen svarer til § 237, 1. pkt., i lov om forsikringsvirksomhed. Med ordene "på betryggende vis" menes der, at tilsynet fører en økonomisk kontrol med forsikringsfonden og kontrollerer midlernes tilstedeværelse og derved påser, at pensionsmodtagernes interesser tilgodeses på en måde, der til enhver tid anses for fuldt forsvarlig.

Til § 63

Bestemmelsen svarer til § 240, stk. 1, i lov om forsikringsvirksomhed.

Til § 64

Bestemmelsen foreskriver, at de pensionskasser der er omfattet af denne lov, som det allerede er tilfældet i dag, skal pålignes et bidrag til dækning af udgifterne ved tilsynet. De nærmere regler om beregningen af bidragets størrelse er indeholdt i § 242 i lov om forsikringsvirksomhed.

De samlede udgifter forbundet med tilsynets virksomhed fordeles på de selskaber og foreninger der er under tilsyn, med indtjeningen (renter og præmieindtægter/medlemsbidrag) som fordelingsnøgle, dog er der fastsat et mindstebidrag på kr. 500,- årligt.

Som det er anført i bemærkningerne til § 6 medfører tilsynet med de helt små pensionskasser en uforholdsmæssig stor belastning af forsikringstilsynet.

Udvalget har derfor fundet det rimeligt, at de mindre pensionskassers bidrag hæves noget. Dette vil kunne ske ved en forøgelse af minimumssatsen.

Til § 65

Forsikringsvirksomhedsloven indeholder i §§ 243-246 forskrifter i relation til forsikrings-selskabers og tværgående pensionskassers registrering i forsikringsregisteret og offentliggørelse i Statstidende m.v. Lovudkastets § 16 foreskriver, at også firmapensionskasser skal registreres i forsikringsregisteret. Selv om registreringsproceduren for firmapensionskasser er forenklet i forhold til, hvad der gælder for forsikrings-selskaber og tværgående pensionskasser, vil der formelt være behov for fastsættelse af tilsvarende regler om registreringens gennemførelse og om afgifter i forbindelse med udskrifter af registeret m.v. Disse forskrifter vil blive fastsat i medfør af § 65.

Til § 66

Denne bestemmelse giver forsikringstilsynet indgrebsmuligheder i to forskellige situationer. Den første, der dækkes af nr. 1 og 2, omfatter situationer, hvor pensionskassen ikke overholder lovgivningen eller sine vedtægter eller tekniske grundlag. De pålæg, som tilsynet i sådanne situationer vil udstede, vil efter sagens natur i første række gå ud på, at pensionskassen i fremtiden skal overholde de gældende regler. Såfremt et sådant pålæg sidder

overhørigt eller i øvrigt ikke er tilstrækkeligt, vil tilsynet kunne udstede de mere indgribende pålæg, som er omtalt i bemærkningerne til § 54. Pålæg om nedsættelse af pensionsydelse vil dog kun kunne udstedes efter iagttagelse af den i § 54 nævnte procedure.

Bestemmelsen i nr. 3 åbner mulighed for meddelelse af pålæg i tilfælde, hvor den måde, hvorpå en pensionskasses midler er anbragt, eller det for pensionskassen godkendte grundlag ikke længere er betryggende. Sådanne tilfælde kan opstå, uden at pensionskassen har overtrådt nogen gældende regler, f.eks. hvis aldersfordelingen blandt pensionskassens medlemmer ændres.

Endelig giver bestemmelsen i nr. 4 mulighed for meddelelse af pålæg, såfremt der konstateres manglende dækning i pensionskassen.

Til § 67

Bestemmelsen opretholder den hidtidige ordning, hvorefter tilsynets afgørelse vedrørende firmapensionskasser kan indbringes for industriministeriet. Pensionskasserne - men ikke de enkelte medlemmer - tillægges endvidere ret til at kræve, at ministeriet forinden afgørelse træffes, indhenter en vejledende udtalelse fra forsikringsnævnet. Denne adgang til udtalelse fra forsikringsnævnet er dog for at undgå langstrakt behandling af mindre sager begrænset til principielt vigtigere spørgsmål. Der er intet til hinder for, at ministeriet også indhenter en sådan udtalelse i sager der rejses af enkeltpersoner, såfremt ministeriet finder behov derfor.

De foreslåede klageregler afviger fra dem der gælder for tværgående pensionskasser, idet lov om forsikringsvirksomhed giver forsikringsnævnet kompetence til at træffe afgørelse - og altså ikke blot afgive vejledende udtalelse - i visse sager, der nærmere er opregnet i loven. Denne delte kompetence mellem ministeren og nævnet har imidlertid i praksis vist sig at være mindre hensigtsmæssig.

Bestemmelsen i stk. 2 svarer til § 247, stk. 6 og 7, i lov om forsikringsvirksomhed, dog således at det er forsikringstilsynet - ikke industriministeren - som skal indbringe tilbagekaldelse af en koncession for domstolene.

Det bemærkes, at hverken klage til industriministeren eller indbringelse for domstolene har opsættende virkning, medmindre andet bestemmes i det enkelte tilfælde.

Til § 68

Bestemmelsen svarer med visse redaktionelle ændringer til den nugældende pensionskasselovs § 23, jfr. lov om forsikringsvirksomheds § 241.

Til kapitel 10
Straffebestemmelser m. v.

Til § 69

Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., hjemler straf for overtrædelse af en række af lovudkastets bestemmelser. Det drejer sig om overtrædelse af:

§4 om navn

§ 9, stk. 1, om koncessionskrav,

§ 17, stk. 1, om anmeldelse af ændringer,

§ 21 om forsvarlig ledelse,

§ 23 om aktuaren,

§ 29, stk. 1, 2. pkt., regnskabsaflæggelse,

§§ 34-49 om årsregnskaber,

§ 53, 3. pkt., genoprettelsesplaner,

§ 59, stk. 1, sidste pkt., anmeldelse af likvidator,

§ 60 deling af pensionskassens formue,

§ 63 oplysningspligt.

Desuden straffes for overtrædelse af § 52, stk. 1, i samme omfang, som disse efter § 260, stk. 1, i lov om forsikringsvirksomhed er strafbelagt.

Udvalget har ikke fundet anledning til at udelukke simpel uagtsomhed. Kun ved enkelte overtrædelser har man i stk. 1, 2. pkt., fundet det rimeligt kun at strafbelægge grov eller gentagen overtrædelse. Det drejer sig om § 17, stk. 2, 1. pkt., (årlig gennemgang af grundlag m.v.), § 26 (inhabilitet) og § 55 (overførselsplanen).

I stk. 2 er det foreslået, at manglende efterlevelse af de påbud, som tilsynet kan give ifølge § 63 eller § 66, ligeledes skal kunne straffes.

I følge stk. 3 åbnes mulighed for at pålægge juridiske personer (herunder kommuner og kommunale fællesskaber) som sådan bødeansvar.

Stk. 4 giver industriministeren og forsikringstilsynet mulighed for at fastsætte straffebestemmelser i de forskrifter, der udstedes i medfør af loven.

Til § 70

Bestemmelsen tillægger forsikringstilsynet ret til at pålægge tvangsbøder. Tvangsbøder kan efter § 70 anvendes i alle tilfælde, hvor der er tale om undladelse af opfyldelse af de pligter, der følger af loven, eller som pålægges i medfør af loven.

Til kapitel 11

Ikrafttræden og overgangsbestemmelser

Som nævnt i bemærkningerne til § 15 vil udvalgets forslag indebære betydelige krav om reserveforøgelse i en række pensionskasser. Hertil kommer, at forskrifterne i § 9 om, at pensionskasser skal have en basiskapital svarende til solvensmargenen, indebærer krav om yderligere konsolidering.

Udvalget finder, at denne reserveopbygning nødvendigvis må strække sig over en årrække. Selv om spørgsmålet om forøgelsen af de tekniske reserver vil være særligt aktuelt i forbindelse med gennemførelsen af lovforslaget, vil det tilsvarende spørgsmål også kunne opstå på et senere tidspunkt, såfremt en pensionskasses grundlag for præmiereservens beregning ændres, således at pensionskassen forpligtes til at beregne en højere præmiereserve end hidtil for ældre pensionstilsagn.

Udvalget har desuden foreslået, at der i § 17, stk. 3, indsættes en permanent regel om, inden for hvilket tidsrum forhøjelsen af præmiereserven skal foretages. Udvalget foreslår, at fristen fastsættes som maksimum til 15 år, således at tilsynet i det enkelte tilfælde kan fastsætte en frist, der er kortere.

Med denne permanente bestemmelse kan de øvrige overgangsregler forenkles væsentligt.

Til § 71

Bestemmelsen sætter loven i kraft den 1. januar 1988 og foreskriver, at den nugældende pensionskasselov samtidig ophæves.

Reglerne i den nugældende lov skal dog som hovedregel anvendes på eksisterende pensionskasser i tiden, indtil disse opnår koncession i medfør af de nye regler, jfr. bestemmelsen i § 72.

Den praktiske betydning af ikrafttrædelsesdatoen den 1. januar 1988 er her- efter i det væsentligste, at pensionskasser, der påbegynder deres virksomhed efter dette tidspunkt, fra starten fuldt ud skal opfylde lovens forskrifter.

Til § 72

Bestemmelsen foreskriver, at eksisterende pensionskasser, der har været un- der tilsyn efter den gældende pensionskasselov, inden 3 år efter lovens i- krafttræden skal have fået koncession. Da den enkelte pensionskasses vedtæg- ter og regulativ samt økonomiske og tekniske grundlag skal være godkendt ef- ter denne lovs regler, forinden der kan meddeles koncession, vil overgangen til de nye regler medføre en væsentlig arbejdsmæssig belastning ikke kun af administrationen i de enkelte pensionskasser, men også af **forsikringstil sy net**. Udvalget har derfor foreslået, at tilsynet kan forlænge 3-års fristen. Tilsynet vil være forpligtet til at meddele en sådan forlængelse, såfremt en eventuel forestående overskridelse af fristen i det væsentligste beror på kapacitetspro- blemer i tilsynet.

Pensionskasser, der ikke inden fristens udløb formår at opfylde de krav, der følger af loven, må opløses.

Udvalget foreslår i denne forbindelse, at den procedure, der er indeholdt i kapitel 8, anvendes.

I § 17, stk. 3, samt §§ 74-78 er foreskrevet særlige overgangsregler ved- rørende enkelte af de forhold, som reguleres af loven.

Til § 73

På tilsvarende måde som for pensionskasser, der var under tilsyn efter den hidtidige pensionskasselov eller lov om forsikringsvirksomhed, foreslås at andre **pensionskasser**, der omfattes af §§ 1 og 2, og som lovligt drev pensionskasevirksomhed uden at være under tilsyn af forsikringstilsynet, senest 3 år efter lovens ikrafttræden skal have meddelt koncession.

De pensionskasser, der her er tale om, er især pensionskasser, der virker inden for den offentlige sektor, men som stat og kommune ikke kan garantere for. Formelt vil sådanne pensionskasser ofte være under tilsyn af en anden myndighed. Dette tilsyn fortsætter indtil det tidspunkt, hvor koncession udstedes efter denne lov og tilsynet overgår til forsikringstilsynet. I denne periode er pensionskasserne underkastet de hidtil gældende regler, bortset fra opløsningsbestemmelserne. Såfremt koncession ikke er opnået ved fristens udløb, skal pensionskassen opløses i medfør af kapitel 8 i denne lov. Det forhold, at det er denne lovs opløsningsbestemmelser, der finder anvendelse, indebærer, at det er **forsikringstilsynet**, der skal påse, at opløsningen gennemføres.

Det bemærkes, at pensionskasser, som skulle have været under tilsyn efter den nuværende lov, men som ikke har anmeldt sig til **tilsynet**, omfattes af § 72.

Til § 74

Bestemmelsen foreskriver en særlig afstemningsregel svarende til den, der i henhold til § 33 gælder for ændringer i vedtægt eller pensionsregulativ, som forsikringstilsynet har pålagt en pensionskasse at gennemføre. Da reglen i § 33 imidlertid først finder anvendelse efter, at pensionskasserne har opnået koncession, har man fundet det hensigtsmæssigt at optage reglen i overgangsbestemmelserne.

Til § 75

Som nævnt i bemærkningerne til §§ 47 og 48 indebærer disse regler på enkelte punkter for visse pensionskasser også en skærpelse af investeringsreglerne. Overgangsreglen indebærer, at de aktiver, som en pensionskasse lovligt besad ved lovens ikrafttræden, men som den efter §§ 47 og 48 ikke efter lovens ikrafttræden ville kunne erhverve lovligt, ikke skal afhændes. Derimod må den ikke erhverve yderligere aktiver (herunder fordringer) af disse arter til eje eller til sikkerhed.

Til § 76

Bestemmelsen sikrer, at de eksisterende mindre pensionskasser, der ved lovens ikrafttræden ikke opfyldte mindstekravet på 50 medlemmer i § 6, kan opretholdes, uden at forskrifterne i § 6 medfører skærpede vilkår for dem.

Til § 77

Som anført i bemærkningerne til § 1 og § 39 har der i nogle pensionskasser udviklet sig en praksis, hvorefter pensionskasserne yder såkaldte pensionisttillæg, som formelt ydes for et år ad gangen, og som derfor ikke er reserveafdækkede. Lovudkastet medfører, at denne praksis ikke kan opretholdes. Denne bestemmelse åbner dog mulighed for, at der til de personer, der før lovens ikrafttræden modtog sådanne pensionisttillæg, i indtil 5 år efter lovens ikrafttræden, fortsat kan udloddes sådanne ydelser. Med henblik på at undgå omgåelse, er det foreskrevet, at denne adgang alene gælder for pensionskasser, der i de seneste 3 år inden lovens vedtagelse regelmæssigt udloddede sådanne ydelser.

Forsikringstilsynet kan dog forlænge fristen med indtil 10 år. Denne frist-forlængelse kan dog kun gives, hvis der samtidig foretages en gradvis reservefundering af ydelserne efter samme princip som i § 78.

Udvalget har overvejet i lovteksten at foreskrive, at de ydelser, der efter lovens ikrafttræden kan udloddes - bortset fra pristalsregulering eller lignende - ikke må overstige dem, der tidligere blev ydet. Man har dog fundet, at det ved ordene "sådanne ydelser" i slutningen af bestemmelsen tilstrækkeligt klart fremgår, at der skal være tale om ydelser af samme art og størrelsesorden, som dem, der hidtil er blevet ydet.

Til § 78

Bestemmelsen har til hensigt at lette overgangen fra den nuværende lovs regnskabsregler til lovudkastets system. Det vil være umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at opløse kursreservefonden i den nugældende lov i dens enkelte bestanddele, og det foreslås derfor, at fonden overføres direkte til reserverne.

Bekendtgørelse af Lov om tilsyn med pensionskasser

Herved bekendtgøres lov om tilsyn med pensionskasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 163 af 26. maj 1959, med de ændringer, der følger af lov nr. 213 af 4. juni 1968, lov nr. 299 af 8. juni 1977, lov nr. 630 af 23. december 1980, lov nr. 212 af 13. maj 1981, lov nr. 239 af 27. maj 1981, lov nr. 89 af 17. marts 1982 og lov nr. 631 og 632 af 21. december 1983:

Indledende bestemmelser

§ 1. Enhver forening eller sammenslutning, der har til formål at sikre personer, som er ansat i private virksomheder, herunder også koncessionerede selskaber, jfr. § 31, pension ved opnåelse af en vis alder eller ved indtrædende invaliditet samt i tilfælde af den pågældendes død at sikre hans enke eller børn henholdsvis enke- og børnepension, skal være undergivet de i denne lov fastsatte forskrifter, for så vidt virksomheden ikke omfattes af bestemmelserne i lov om livsforsikringsvirksomhed.¹⁾

Stk. 2. Det samme gælder sådanne tilsagn om ydelse af pension af de i 1. stk. nævnte arter, der af en eller flere virksomheder afgives til det hos den eller disse ansatte personale, dog forudsat at virksomhedens pensionsforpligtelse ikke er overført til et anerkendt livsforsikringselskab (pensionsforsikringselskab).

§ 1 a. Pensionskasser, der er under tilsyn efter lov om forsikringsvirksomhed, omfattes ikke af denne lov.

§ 2. Som betegnelse for de i § 1 omhandlede foreninger, sammenslutninger eller pensionstilsagn skal anvendes ordet »pensionskasse«.

S/k. 2. I tvivlstilfælde afgør industriministeren endeligt, hvorvidt en forening, en sammenslutning eller et pensionstilsagn skal omfattes af denne lovs bestemmelser.

§ 3. Ved en pensionskasses medlemmer forstås i nærværende lov personer, der er ansat i den eller de virksomheder, som pensionskassen omfatter, og som har erholdt tilsagn om pension af en eller flere af de i § 1 nævnte arter, eller som oppebærer sådan pension af kassen.

§ 4. En pensionskasse må ikke uden forsikringstilsynets samtykke drive anden virksomhed end den i § 1, 1. stk. omhandlede.

§ 5. En pensionskasses navn må ikke indeholde noget ord, der kan antyde, at pensionskassen driver forretningsmæssig forsikringsvirksomhed eller nogen anden erhvervs-mæssig virksomhed.

§ 6. En pensionskasse, der består af mindre end 50 medlemmer, må ikke yde pension under nogen anden form end den, at kassen indkøber livrenter for de for hvert enkelt medlem opsparede bidrag med renter, medmindre industriministeren efter indstilling fra forsikringstilsynet tillader afvigelser herfra, eller pensionskassens forpligtelse til at yde

pension er genforsikret fuldt ud i et stats-
anerkendt livsforsikringssselskab (pensionsfor-
sikringssselskab).

Om pensionskassers stiftelse

§ 7. Om stiftelse af en pensionskasse skal
der inden 3 måneder ske anmeldelse til for-
sikringstilsynet. Pensionskassen må ikke på-
begynde sin virksomhed, forinden anmeldelse
er sket, og kassens vedtægter og økonomi-
ske og tekniske grundlag efter indstilling fra
forsikringsrådet er godkendt af industrimini-
steren.

Stk. 2. Vedtages der ændringer i de i hen-
hold til forskrifterne i nærværende paragrafs
1. stk. godkendte bestemmelser, skal anmeldelse
herom ske til forsikringstilsynet inden 1
måned. Ændringerne har ikke gyldighed, for-
inden de efter indstilling fra forsikringstilsy-
net er godkendt af industriministeren.

Stk. 3. De nærmere bestemmelser om for-
men for og indholdet af anmeldelser til for-
sikringsrådet fastsættes af industriministeren
efter indstilling fra forsikringstilsynet.

§ 8. En pensionskasses vedtægter skal an-
give medlemmernes rettigheder og forpligtel-
ser og herunder indeholde regler om pen-
sionsbeløbenes størrelser, deres beregning og
udbetaling, medlemmernes rettigheder ved
udtræden af kassen som følge af afskedigelse
eller anden årsag, hvorledes der vil være at
forholde i tilfælde af, at en eller flere af de
virksomheder, hvis personale kassen omfat-
ter, nedlægges eller af anden grund ønsker at
udtræde af pensionsordningen, samt regler
om pensionskassens opløsning. Yderligere
skal der i vedtægterne findes regler om pen-
sionskassens organisation og bestyrelse m.v.
Medmindre industriministeren under hensyn
til kassens forhold tillader en anden sam-
mensætning af bestyrelsen, skal denne bestå
af en formand og et lige antal bestyrelses-
medlemmer, hvoraf mindst halvdelen skal
vælges af og blandt medlemmerne i pen-
sionskassen. Desuden skal der findes bestem-
melser om adgangen til at forhøje eller ned-
sætte pensionsydelsen eller de bidrag - præ-
mieindskud el. lign. -, det måtte påhvile
medlemmerne eller de pågældende virksom-
heder at yde, om anbringelse af kassens mid-
ler, aflæggelse af årsregnskab, dets revision

samt om, på hvilken måde medlemmerne
skal gøres bekendt med regnskabet.

Stk. 2. Det kan ikke gyldigt bestemmes, at
et medlems eller hans efterlevendes krav
imod pensionskassen skal være unddraget
domstolens påkendelse, medmindre afgørel-
sen af sådanne krav er henvist til en voldgift,
hvis sammensætning m.v. er godkendt af in-
dustriministeren.

§ 9. En pensionskasses vedtægter må ikke
indeholde bestemmelser, hvorved et medlem,
der udtræder af kassen uden at opnå ret til
pension, udelukkes fra mindst at erholde et
beløb, der svarer til de af medlemmet selv til
pensionskassen indbetalte bidrag samt de
faste bidrag, som virksomheden måtte have
betalt for vedkommende medlem med tillæg
af renter, men med fradrag af den forsik-
ringsrisiko, som pensionskassen har båret for
ham, alt beregnet efter et af forsikringstilsy-
net fastsat beregningsgrundlag. Beløbet må
dog ikke overstige kapitalværdien af ved-
kommende pensionskassens forpligtelser til
at yde pension til funktionæren, hans enke
eller børn med fradrag af kapitalværdien af
de fremtidige bidrag, som medlemmet skulle
have erlagt, hvis han var forblevet i kassen.

Stk. 2. Sker udtrædelse, inden den pågæl-
dende har været medlem af kassen i 5 år,
behøver den godtgørelse, medlemmet mindst
har krav på, dog ikke at udgøre mere end så
stor en del af det i nærværende paragrafs
stk. 1 omhandlede beløb, som bestemmes ved
forholdet mellem medlemmets eget bidrag og
det samlede faste bidrag, som han og virk-
somheden i forening har betalt til pensions-
kassen. Samme regel kommer til anvendelse,
såfremt et medlem opsiges på grund af en
over for virksomheden eller pensionskassen
begået handling, der har medført straf af
fængsel.

Stk. 3. Det beløb, som et medlem måtte
have krav på, skal - medmindre forsikrings-
tilsynet tillader anden anvendelse - indbeta-
les til en anden under statstilsyn stående
pensionskasse eller den forsikringsmæssige
pensionsordning, hvortil den pågældende
måtte overgå, eller, hvis dette ikke bliver til-
fældet, anvendes som indskud for en pen-
sionsforsikring eller livrente i et anderkendt
livsforsikringssselskab (pensionsforsikrings-
sselskab), jfr. herved forskrifterne i § 18. I sidst-
nævnte tilfælde vil beløbet dog på medlem-

mets begæring være at udbetale kontant, såfremt det ikke overstiger gennemsnittet af den pågældendes lønning (herunder tantieme og lignende) for de sidste 3 år. Det vil i pensionskassens vedtægter kunne bestemmes, at retten til kontant udbetaling af godtgørelsen dog ikke indtræder hvis godtgørelsen overstiger et i vedtægterne fastsat beløb. Det vil endvidere i pensionskassens vedtægter kunne bestemmes, at såfremt godtgørelsen overstiger det i nærværende stykkes 2. og 3. punktum omhandlede beløb, skal dog, såfremt udtrædelsen sker mere end 5 år, før retten til alderspension indtræder, på medlemmets begæring så stor en del af godtgørelsen udbetales ham kontant, som svarer til de ham selv erlagte pensionsbidrag, men ikke ud over det i 2. og 3. punktum nævnte beløb.

Stk. 4. Såfremt godtgørelsen herefter skal anvendes som indskud for en pensionsforsikring eller livrente, kan forsikringstilsynet pålægge pensionskassen at indbetale beløbet til et anerkendt livsforsikringsselskab (pensionsforsikringsselskab).

§ 10. Finder udtræden af en pensionskasse sted som følge af en sådan invaliditet som omhandlet i lov om folkeforsikring,¹⁾ skal medlemmet for så vidt bestemmelsen i nærværende lovs § 9, 2. stk., sidste punktum, ikke måtte komme til anvendelse, mindst have krav på en sådan udtrædelsesgodtgørelse som fastsat i nærværende lovs § 9, 1. stk.

Stk. 2. Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en sådan invaliditet som i nærværende paragrafs 1. stk. omhandlet, kan såvel af pensionskassen som af vedkommende medlem forelægges invalideforsikringsretten til endelige afgørelse, jfr. herved lov om folkeforsikring.¹⁾ Eventuelle udgifter ved invalideforsikringsrettens behandling af sagen vil kunne refunderes retten af forsikringstilsynet.

§ 11. Såfremt et medlem af en pensionskasse dør, uden at der derved opnås ret til pension for den efterladte ægtefælle eller børn, skal der med hensyn til disses krav på godtgørelse af pensionskassen forholdes efter de herom i vedtægterne fastsatte bestemmelser.

Stk. 2. Det beløb, som den efterlevende ægtefælle eller børn måtte have krav på, skal - medmindre forsikringstilsynet tillader anden anvendelse - indbetales som indskud for

en livrente i et anerkendt livsforsikringsselskab (pensionsforsikringsselskab), jfr. herved forskrifterne i § 18, dog vil beløbet på begæring være at udbetale kontant, såfremt det ikke overstiger den afdødes pensionsgivende lønning for det sidste år.

Om regnskabsaflæggelse m.v.

§ 12. Enhver pensionskasse skal føre en af forsikringstilsynet autoriseret kassebog og senest 6 måneder efter regnskabsårets udlob til tilsynet indsende:

a) et af pensionskassens bestyrelse underskrevet årsregnskab, aflagt i en sådan form og i overensstemmelse med de bestemmelser, som industriministeren efter forslag fra forsikringstilsynet måtte foreskrive, og ledsaget af revisionens udtalelser;

b) en af bestyrelsen underskreven specifikation over kassens værdipapirer med angivelse af de kurser, til hvilke de er opført;

c) en af pensionskassens bestyrelse afgiven beretning om kassens virksomhed i det foreløbne år samt, hvis forsikringstekniske statusopgørelse har fundet sted, jfr. § 21, 2. stk., tillige

d) en af bestyrelsen underskreven redegørelse for, hvorledes de til fyldestgørelse af kassens forpligtelser skete henlæggelser er beregnet, og for, i hvilket omfang værdipapirer og bank- eller sparekassebeholdninger er til pensionskassens frie rådighed.

§ 13. I årsregnskabet opføres obligationer af de i § 14, stk. 1, litra a, b og d, nævnte arter, samt de i § 14, stk. 1, litra e, nævnte lån, samt lån og værdipapirer, der i henhold til § 14, stk. 1, litra f, sidestilles med disse, efter følgende regler:

- 1) Indeksobligationer i danske kroner opføres til den pris, for hvilken de er erhvervet. **Indeksregulering** af den påtrykte værdi af indeksobligationer medtages ved værdiansættelsen og anses som erhvervet til den på tidspunktet for indeksreguleringen senest noterede køberkurs.
- 2) Lån og værdipapirer i danske kroner bortset fra indeksobligationer, for hvilke der enten er fastsat en amortisationstid, eller som indeholder en opsigelsesadgang for kreditor, opføres til den pris, for hvilken de er erhvervet, med årlig regulering for den kursændring, der ved kontant ef-

fektiv rente fremkommer som følge af forkortelsen af restløbetiden. Indeholder værdipapiret eller lånet en opsigelsesadgang for kreditor, anses det i denne henseende for opsagt på det tidligst mulige tidspunkt.

- 3) Lån og værdipapirer i danske kroner, for hvilke der ikke er fastsat nogen amortisationsperiode, og som ikke indeholder nogen opsigelsesadgang for kreditor, opføres højst til den pris, for hvilken de er erhvervet.
- 4) Aktivposter i fremmed mønt må højst opgøres til den ved regnskabsårets slutning noterede kurs, og de dertil hørende kongruente passivposter i fremmed mønt skal mindst opføres til denne kurs.

Stk. 2. Værdipapirer som nævnt i stk. 1, der er udstedt under samme afdeling, serie og rentefod, opføres til en fælles gennemsnitskurs.

Stk. 3. Det skal af noterne til pensionskassens årsregnskab fremgå, efter hvilke vurderingsprincipper dens værdipapirer er optaget.

Stk. 4. Aktier og konvertible obligationer, der er genstand for offentlig kursnotering, må højst opføres til den ved regnskabsårets slutning senest noterede køberkurs. Andre aktier, anpart og konvertible obligationer må højst opføres til en værdi beregnet på grundlag af de ved regnskabsårets slutning senest foreliggende oplysninger angående det pågældende aktieselskab eller anpartsselskab.

Stk. 5. Når særlige omstændigheder i det enkelte tilfælde måtte tale derfor, kan forsikringstilsynet påbyde en nedskrivning af de bogførte værdier af en pensionskasses aktiver.

Stk. 6. Under posten renteindtægter i resultatopgørelsen indgår følgende, der specificeres i en note:

- 1) kursgevinster ved afdrag på og ved infrielse af lån og værdipapirer, samt kursgevinster ved afhændelse af allerede udtrukne obligationer,
- 2) urealiserede ændringer i kursværdien som følge af forkortelsen af restløbetiden for de under stk. 1, nr. 2, nævnte lån og værdipapirer,
- 3) ændringer af den bogførte værdi af indeksobligationer, der skyldes indeksregulering.

Stk. 7. Ved anvendelse af stk. 6, nr. 3, beregnes indeksreguleringens værdi efter den på tidspunktet for indeksreguleringen senest noterede køberkurs.

Stk. 8. Ved salg eller udtrækning af værdipapirer bestemmes gevinst eller tab som forskellen mellem de indvundne beløb og papirets bogførte værdi.

Stk. 9. Ved afdrag på, indfrielse af og salg af de i § 13, stk. 1, nr. 2, nævnte værdipapirer bestemmes gevinst eller tab som forskellen mellem det indvundne beløb og papirets bogførte værdi inklusive eventuel ændring i værdien som følge af forkortelsen af restløbetiden fra regnskabsårets begyndelse til salgsdagen henholdsvis indfricelsesdagen.

Stk. 10. Hvis en pensionskasses værdipapirer eller faste ejendomme sælges med gevinst henholdsvis tab, overføres gevinsten henholdsvis tabet til reserverne uden om resultatopgørelsen efter fradrag af den ved salgene eventuelt opståede skattebyrde.

Stk. 11. Pensionskasser overfører uanset stk. 10 gevinst og tab ved salg af de af § 13, stk. 1, nr. 2 og 3, nævnte lån og værdipapirer til en realisationsfond for værdipapirer. 20 pct. af fondens saldo skal opføres i resultatopgørelsen hvert år som ekstraordinær indtægt eller udgift, og fonden formindskes herefter i overensstemmelse hermed. Realisationsfondens saldo ved årets udgang opføres som en særskilt post på status.

Stk. 12. I noterne skal der redegøres for, hvorledes bestemmelserne i henholdsvis stk. 10 og 11 har fundet anvendelse. Den samlede gevinst eller det samlede tab i regnskabsåret skal angives særskilt for værdipapirer og fast ejendom.

Stk. 13. Hvis der ved opgørelsen af andre værdipapirer end de i stk. 1 nævnte arter samt faste ejendomme, som en pensionskasse måtte eje, fremkommer en gevinst, skal denne anvendes til nedskrivning af den bogførte værdi af disse aktiver eller til overførsel til en kursreservfond, hvis midler skal anvendes til nedskrivning af disse aktiver, men til andre formål kun med forsikringstilsynets samtykke.

Stk. 14. Vederlag til bestyrelse, forretningsførere eller andre for udført arbejde for pensionskassen skal opføres på en særlig konto.

Stk. 15. Den del af årets regnskabsmæssige overskud, som ikke medgår til afskrivning eller dækning af muligt underskud fra tidli-

gere år, skal henlægges. Udbytte til medlemmerne eller andre må ikke udbetales i anden form end som tillæg til pensionerne.

Stk. 16. Pensionskasser, der i overensstemmelse med § 4 måtte drive anden virksomhed end den i § 1, 1. stk., omhandlede, skal aflægge særskilt årsregnskab for den pågældende virksomhed.

§ 13 a. Forsikringstilsynet kan tillade, at bestemmelsen i § 13, stk. 1, nr. 2, fraviges.

§ 14. De midler, der skal tjene til dækning af pensionskassens forpligtelser over for dens medlemmer eller over for personer, til hvem der ydes pension, skal anbringes på følgende måde:

a) i obligationer udstedt eller garanteret af den danske stat;

b) i obligationer, fondsaktiver, indeksobligationer eller indeksregulerede fondsaktiver udstedt af danske realkreditinstitutter, Kreditforeningen af Kommuner i Danmark samt, for så vidt det bestemmes af forsikringstilsynet, i sådanne fordringer udstedt af danske finansieringsinstitutter;

c) i indlånsbeviser fra danske banker eller sparekasser;

d) i obligationer udstedt eller garanteret af danske kommuner;

e) i lån sikret ved tinglyst panteret i faste ejendomme, i hvilke umyndiges midler vil kunne anbringes, dog ikke ud over to tredjedele af den offentlige vurdering til ejendomsværdi;

0 i lån mod sikkerhed, som må anses for lige så betryggende som de under litra e nævnte, og i værdipapirer, som efter deres art og den sikkerhed, de frembyder, kan stilles i klasse med de under litra a-d nævnte;

g) i faste ejendomme, som pensionskassen ejer, og som er af den under litra e nævnte art, dog i intet tilfælde ud over fire femtedele af den offentlige vurdering til ejendomsværdi.

Stk. 2. Af de til dækning af de i stk. 1 omhandlede forpligtelser afsatte midler vil dog i alt 20 pct. kunne anbringes på de nedenfor under litra h-k anførte måder:

h) i aktier, gældsbreve eller andre værdipapirer, som overdrages til pensionskassen efter denne lovs ikrafttræden som et ekstraordinært tilskud, uden at ydelsen omfattes af

virksomhedens forpligtelser over for pensionskassen eller dennes medlemmer:

i) i aktier i det omfang, som måtte blive fastsat i pensionskassens vedtægter og godkendt af industriministeren; dog må der i et og samme selskabs aktier ikke anbringes ud over 1 pct. af pensionskassens fornævnte midler eller ud over 15 pct. af det pågældende selskabs aktiekapital, og midlerne må ikke uden industriministerens tilladelse, der kun kan gives i særlige tilfælde og efter forhandling med forsikringstilsynet, anbringes i aktier i den eller de virksomheder, hvortil pensionskassen er knyttet;

j) i lån sikret ved tinglyst panteret i faste ejendomme eller i faste ejendomme, som pensionskassen ejer, såfremt de pågældende <jendomme er af den under litra e nævnte art, dog i intet tilfælde ud over den offentlige vurdering til ejendomsværdi;

k) som indskud i en investeringsforening eller et investeringsaktieselskab, hvis vedtægter er godkendt af forsikringstilsynet med henblik herpå.

Stk. 3. De værdipapirer, hvori de midler, der skal tjene til dækning af pensionskassens forpligtelser over for medlemmerne eller personer, til hvem der ydes pension, anbringes, indskrives eller gives i forvaring i Danmarks nationalbank eller andet godkendt forvaringssted, og det udstedte indskrivnings- eller forvaringsbevis forsynes med påtegning om, at værdipapieme tilhører pensionskassen og er håndlagt til dækning af sammes pensionsforpligtelser. Denne påtegning skal noteres af bevisets udsteder. Gældsbreve, der lyder på navn eller kan noteres på navn, behøver dog ikke at indskrives eller gives i forvaring, men kan i stedet forsynes med den foreskrevne påtegning, der skal noteres, for så vidt dette kan ske i henhold til kapitel S i lov om gældsbreve. De fornævnte påtegninger underskrives endvidere af forsikringstilsynet, hvorved de pågældende værdipapirer anses som givet i håndpant til sikkerhed for krav på pension eller udtrædelsesgodtgørelse. Pantsætningen ophører ved forsikringstilsynets påtegning herom på vedkommende dokument. For enkelte værdipapirer, der uden selv at bære påtegning er pantsat ved hjælp af indskrivnings- eller forvaringsbevis, kan pantsætningen hæves ved forsikringstilsynets påtegning på beviset eller på anden af forsikringstilsynet foreskrevet måde.

§ 15. En pensionskasses regnskab skal revideres af en eller flere regnskabskyndige revisorer. Revisorerne må ikke være medlemmer af pensionskassens bestyrelse eller på anden måde deltage i dennes ledelse eller være knyttet til noget medlem af bestyrelsen eller ledelsen i øvrigt ved ægteskab, slægts- eller svogerskab i ret op- og nedstigende linie eller som søskende.

§ 16. Under revisionen, der skal udøves under omhyggelig hensyntagen til tilstedeværende værdier og forpligtelser, har revisorerne adgang til alle bøger vedrørende pensionskassens regnskabsvæsen samt til at efterse pensionskassens kasser og beholdninger, og bestyrelsen er pligtig at meddele dem enhver oplysning, de forlanger til bekræftelse af regnskabets rigtighed.

Stk. 2. Hver gang revisorerne har foretaget revision, skal de indføre beretning herom i en revisionsprotokol. Denne fremlægges på det første derefter stedfindende bestyrelsesmøde, og de tilstedeværende medlemmer af bestyrelsen skal med deres underskrift bekræfte, at de er gjort bekendt med indholdet.

Stk. 3. Revisorerne er forpligtet til at hemmeligholde, hvad de får at vide gennem deres virksomhed.

Stk. 4. Revisorerne kan til enhver tid afskediges af den myndighed, der har valgt dem.

§ 17. Når en pensionskasse fremsætter begæring derom, eller når omstændighederne måtte gøre det påkrævet, kan **forsikringstilsynet** udnævne en statsautoriseret revisor til at revidere pensionskassens regnskaber. Forsikringstilsynet fastsætter det vederlag, pensionskassen skal yde den pågældende revisor.

Om overdragelse af pensionskrav m.v.

§ 18. Medlemmer og personer, til hvem der ydes pension, kan ikke overdrage, pantsætte eller på anden måde råde over beløb, som de har krav på hos en pensionskasse, ligesom sådanne beløb ikke kan gøres til genstand for retsforfølgning fra deres kreditors side.

Stk. 2. Pensionsforsikring eller livrente, der måtte være tegnet i et anerkendt livsforsikringsselskab (**pensionsforsikringsselskab**) for beløb, udbetalt af en pensionskasse, kan

L.T.A. 3

ikke senere **tilbagekøbes** uden forsikringstilsynets samtykke.

Om opløsning

§ 19. En pensionskasse skal **opløses**, hvis den findes at mangle bestyrelse, og dette Tøehold ikke afhjælpes inden en passende, af forsikringstilsynet fastsat frist.

Stk. 2. Beslutning om opløsning af en pensionskasse skal inden 8 dage anmeldes til forsikringstilsynet.

Stk. 3. Opløsning af en pensionskasse og deling af dens formue sker i øvrigt i overensstemmelse med vedtægterens bestemmelser, idet delingsplanen dog i alle tilfælde vil være at forelægge forsikringstilsynet til godkendelse, forinden den kan bringes til udførelse.

Stk. 4. De formueandele, som efter den godkendte delingsplan måtte tilkomme de enkelte medlemmer og personer, som oppebærer pension af kassen, skal anvendes i overensstemmelse med de i § 9 anførte regler om anvendelsen af godtgørelser til medlemmer, der udtræder af pensionskassen.

Om tilsyn

§ 20. Tilsyn med pensionskasser udøves af forsikringstilsynet, jfr. lov nr. 155 af 2. maj 1934 § 52.¹⁾

§ 21. Forsikringstilsynet er berettiget til at afkræve en pensionskasse eller den eller de virksomheder, til hvilke kassen er knyttet, enhver oplysning, som det anser for fornøden til bedømmelse af kassens virkemåde og status. Tilsynet skal til enhver tid have adgang til at gøre sig bekendt med kassens bøger, regnskaber og hele virksomhed.

Stk. 2. Det påhviler pensionskassens bestyrelse, så ofte tilsynet anser det for fornødent, dog mindst en gang hvert 3. år, at lade pensionskassens status opgøre i overensstemmelse med det for pensionskassen godkendte grundlag af en af forsikringstilsynet dertil godkendt aktuar. Den foretagne opgørelse skal snarest tilstilles tilsynet.

Stk. 3. For så vidt forsikringstilsynet efter opgørelsens modtagelse kommer til det resultat, at en pensionskasse ikke på det foreliggende grundlag fuldt ud vil kunne fyldestgøre sine forpligtelser, uden at det dog skønnes fornødent at træffe beslutning om kassens

likvidation, meddeles det bestyrelsen, i hvilket omfang pensionsydelse m.v. må nedsættes eller indtægterne forhøjes.

Stk. 4. Såfremt pensionskassen ikke inden en af forsikringstilsynet fastsat frist, efter at den i nærværende paragrafs 3. stk. nævnte meddelelse er modtaget, under iagttagelse af de i vedtægterne derom indeholdte bestemmelser træffer fornøden beslutning om nedsættelse af ydelserne eller forhøjelse af indtægterne i overensstemmelse med tilsynets anvisning, træffer industriministeren efter indstilling fra forsikringstilsynet - uanset de regler, vedtægterne måtte indeholde - bestemmelse om den fornødne nedsættelse af ydelserne. Tilsynet tilstiller pensionskassens bestyrelse underretning om de således truffne bestemmelser, der i form af et tillæg til vedtægterne skal meddeles til samtlige kassens medlemmer og til de personer, til hvem der ydes pension.

Stk. 5. Fører en af forsikringstilsynet foretaget undersøgelse af en pensionskasses forhold til det resultat, at en fortsættelse af kassens virksomhed vil være utilbørlig af hensyn til medlemmernes interesser, kan forsikringstilsynet træffe bestemmelse om, at kassen skal træde i likvidation. Likvidatorerne udnævnes af **industriministeren** efter indstilling fra forsikringstilsynet. En af likvidatorerne skal være indstillet af den likviderende kasse. Ministeren er bemyndiget til at suspendere kassens vedtægter under likvidationen, angående hvilken der skal ske offentlig bekendtgørelse i statstidende, samt til at fastsætte de nærmere regler for dennes foretagelse, herunder valg af revisorer.

Stk. 6. Begæring om, at en af denne lov omfattet pensionskasse skal undergives konkursbehandling, kan ikke tages til følge.

Stk. 7. Bestemmelserne i konkurslovens §§ 31, 39-91, 93 og 95-99 finder tilsvarende anvendelse under likvidationen.

§ 22. Enhver af forsikringstilsynet i henhold til denne lov truffen afgørelse kan af vedkommende pensionskasse senest 14 dage efter modtagen underretning om denne indankes for **industriministeren**. Såfremt pensionskassen inden den angivne frist forlanger det, skal sagen, forinden afgørelse træffes, af **industriministeren** forelægges det i § 54 i lov om livsforsikringsvirksomhed¹⁾ omhandlede navn til erklæring.

Stk. 2. For så vidt en af forsikringstilsynet truffen afgørelse efter vedkommende pensionskasses begæring har været forelagt det i I. stk. omhandlede navn til erklæring, kan sagen ikke indbringes for domstolene. I modsat fald er pensionskassen, for så vidt den af ministeren truffne beslutning angår spørgsmål, hvis endelige afgørelse henholder under domstolene, berettiget til inden en måned efter, at den af **industriministeren** truffne afgørelse er bragt til dens kendskab, at indbringe sagen for domstolene.

§ 23. Det påhviler forsikringstilsynet årligt til **industriministeren** at indgive beretning om tilsynets virksomhed i årets løb, for så vidt angår de af denne lov omfattede pensionskasser, en sammenstilling af de indberetninger og regnskaber, som er modtaget, samt en fortegnelse over de pensionskasser, som driver virksomhed her i landet.

§ 24. Til dækning af udgifterne ved tilsynet med de af denne lov omfattede pensionskasser skal hver pensionskasse betale et beløb, der fastsættes i henhold til reglerne i lov om forsikringsvirksomhed.

Straffebestemmelser m.v.

§ 25. Undlader en af denne lov omfattet pensionskasses bestyrelse, forretningsfører, revisor, aktuar eller likvidatorer i rette tid at efterkomme de pligter, der påhviler dem ifølge denne lov eller de i henhold til denne lov givne forskrifter, vedtægterne eller en generalforsamlings beslutning, skal **industriministeren** efter indstilling af forsikringstilsynet under en daglig eller en ugentlig bøde kunne pålægge de pågældende at opfylde deres pligt.

Stk. 2. Spørgsmål om et givet pålægs berettigelse kan indbringes for domstolene.

§ 26. Stiftere, bestyrelsesmedlemmer, forretningsførere, aktuarer, likvidatorer eller revisorer, der, uden at derved højere straf forskyldes efter borgerlig straffelov, giver urigtige eller vildledende oplysninger til forsikringstilsynet eller andre offentlige myndigheder eller til medlemmerne, straffes, hvis det pågældende forhold kan tilregnes dem som forsætligt, med bøde eller hæfte, hvis

det kan tilregnes dem som uagtsomt, med bøder.

Stk. 2. Overtrædelser af denne lov straffes i øvrigt, for så vidt de ikke falder ind under borgerlig straffelov, med bøder.

§ 27. (Ophævet).

Overgangsbestemmelser

§§ 28-30. (Overgangsbestemmelser, udeladt)

§ 31. Over for bestående pensionskasser, der er knyttet til koncessionerede virksomheder eller til virksomheder, der er underkastet statstilsyn, samt over for sådanne pensionskasser, hvis vedtægter er godkendt i henhold til gældende lovbestemmelser, kan industriministeren efter forhandling med vedkommende fagministerium meddele sådanne undtagelser fra nærværende lovs forskrifter, som måtte findes påkrævet af hensyn til de pågældende pensionskassers særlige forhold.

§ 32. Denne lov træder i kraft den 1. januar 1936.

Lov nr. 632 af 21. december 1983 indeholder følgende ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser:

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1984.

§ 3

Bestemmelserne i § 1, nr. 1⁴), 2⁴) og 3³) kommer første gang til anvendelse med virkning for det første regnskabsår, der afsluttes 31. december 1983 eller senere, jfr. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Ved udgangen af det første regnskabsår, hvor reglerne i § 1, nr. 1, 2 og 3, finder anvendelse, skal pensionskasserne opgøre obligationsbeholdningen efter § 13, stk.

1, nr. 2. I det omfang, den nominelle obligationsbeholdning i hver obligationsserie ikke overstiger beholdningen ved udgangen af 1982 med fradrag af udtrækninger i 1983, opgøres værdien på grundlag af de gennemsnitlige anskaffelseskurser ved udgangen af 1982, der reguleres frem til udgangen af 1983 i forhold til et års forkortelse af restløbetiden. For den øvrige obligationsbeholdning reguleres de gennemsnitlige anskaffelseskurser frem til udgangen af 1983 i forhold til et halvt års forkortelse af restløbetiden, idet anskaffelsessummen for obligationer i serier, der åbnes i 1983, dog kun reguleres i forhold til en forkortelse svarende til halvdelen af seriens åbningsperiode i 1983.

Stk. 3. For pantebreve og andre fordringer skal pensionskasser opgøre værdien ved udgangen af 1983 ud fra anskaffelseskursen, idet denne reguleres i forhold til et års forkortelse af restløbetiden for fordringer, der var i beholdningen ved udgangen af 1982, og i forhold til et halvt års forkortelse af restløbetiden for fordringer erhvervet i 1983.

Stk. 4. Såfremt pensionskasser i 1983 ved salg nedbringer deres nominelle beholdning i en obligationsserie, skal kursgevinster og -tab overføres til den i S 13, stk. 11, omhandlede realisationsfond for værdipapirer. Kursgevinsten eller -tabet opgøres som det beløb, hvorved afståelsessummen overstiger anskaffelsessummen opgjort efter stk. 2 henholdsvis er mindre end denne.

Stk. 5. I resultatopgørelsen skal pensionskasser i det første år, reglerne i § 1, nr. 1, 2 og 3, finder anvendelse, medregne de i henhold til stk. 2 og 3, foretagne reguleringer. Desuden skal der som ekstraordinær indtægt, henholdsvis udgift indgå 30 pct. af saldoen på den under § 13, stk. 11, opgjorte særlige realisationfond, som reduceres i overensstemmelse hermed. Saldoen på realisationsfonden ved årets udgang opføres som en særskilt post på status.

Stk. 6. I noterne skal der redegøres for, hvorledes bestemmelserne i stk. 4 har fundet anvendelse.

Industriministeriet, den 12. januar 1984

IB STETTER

/ Christen Boye Jacobsen

- ¹⁾ Nu lov nr. 630 af 23. december 1980 om forsikringsvirksomhed, som ændret ved lov nr. 239 af 27. maj 1981, ved lov nr. 89 af 17. marts 1982, ved lov nr. 284 af 9. juni 1982 og ved lov nr. 631 af 21. december 1983.
- ²⁾ Nu lovbekendtgørelse nr. 418 af 13. juli 1982 om invalidepension m.v. som ændret ved lov nr. 573 af 27. oktober 1982, lov nr. 56 af 9. februar 1983 af lov nr. 248 af 8. juni 1983.
- ³⁾ Nu § 247 i lov nr. 630 af 23. december 1980.
- ⁴⁾ Bestemmelsen ændrer 5 13.
- ⁵⁾ Bestemmelsen indsætter {13 a.

Bekendtgørelse om pensionskassevirksomhed under lov om forsikringsvirksomhed

1 medfør af § 204 i lov om forsikringsvirksomhed, jfr. lovbekendtgørelse nr. 127 af 23. marts 1984, fastsættes:

Kapitel I

Pensionskassers formål

§ 1. Denne bekendtgørelse gælder for pensionskasser, der er omfattet af lov om forsikringsvirksomhed.

Stk. 2. En pensionskasse har til formål at sikre pension efter ensartede regler for alle medlemmer.

Stk. 3. En pensionskasse må kun drive virksomhed her i landet. Den må kun virke som pensionskasse og drive dermed direkte forbunden virksomhed.

Stk. 4. En pensionskasse må kun drive akkvisition i det omfang, det følger af retningslinier fastsat af forsikringstilsynet.

Kapitel II

Medlemskredsen

§ 2. Ved en pensionskasses medlemmer forstås personer, der

- 1) er uddannet inden for bestemte uddannelsesområder, eller
- 2) er ansat i virksomheder af en bestemt art, eller
- 3) er selvstændige erhvervsdrivende inden for samme branche.

§ 3. For at kunne optages som medlem af en pensionskasse, skal de pågældende opfylde en af følgende betingelser:

1. være ansatte i henhold til en kollektiv overenskomst, aftale eller lignende, der foreskriver pligt til medlemskab af pensionskassen.
2. være ansatte i stillinger, der giver adgang til medlemskab af pensionskassen, når det af ansættelsesvilkårene fremgår, at den ansatte er forpligtet til medlemskab af pensionskassen, og **forpligtelsen hertil** ikke kan ændres uden godkendelse af pensionskassen.
3. være selvstændige erhvervsdrivende, der for at udøve deres erhverv er omfattet af en kollektiv overenskomst, aftale eller lignende, der foreskriver pligt til medlemskab af pensionskassen.
4. være selvstændige erhvervsdrivende, der ikke omfattes af en kollektiv overenskomst, aftale eller lignende, der foreskriver pligt til medlemskab af pensionskassen for at kunne udøve deres erhverv.

Stk. 2. Ved optagelse i en pensionskasse omfattet af nr. 2 og 4, skal der for personen foreligge en helbredserklæring, der skal tjene bl.a. til vurdering af medlemmets **risikomæssige** indplacering i forhold til kassens økonomiske og tekniske grundlag.

§ 4. Selvstændige erhvervsdrivende, der er omfattet af § 3, nr. 4, kan kun optages som medlem i en pensionskasse, hvis medlemskreds er begrænset til samme personkreds eller i en særlig afdeling i en pensionskasse, hvis medlemskreds i øvrigt består af en eller flere af de under § 3, nr. 1-3, nævnte persongrupper.

§ 5. En pensionskasse kan have en afdeling for medlemmer, der på grund af helbredsforhold, alder eller andre særlige forhold ikke kan optages på sædvanlige vilkår. Ved invaliditet, død eller opnåelse af pensionsalder skal de indbetalte bidrag med tilskrevne renter omsættes til ydelser svarende til den ordinære afdelings ydelser for medlemmet, dets børn eller ægtefælle. Hvis sådanne rettighedshavere ikke findes, anvendes **opsparingen** efter vedtægternes regler herom.

§ 6. Et medlem af en pensionskasse kan ved **fratræden** af den stilling eller ophør af det erhverv, der har givet ret til optagelse i pensionskassen, forblive i pensionskassen som hvilende eller som selvbetalende medlem.

Stk. 2. Betaling af pensionsbidrag som selvbetalende medlem kan foretages

- 1) ved overgang til deltidsbeskæftigelse, eller
- 2) senest 12 måneder efter fratræden af stillingen, eller
- 3) ved ophør af **bidragsfritagelse** eller lignende forhold.

Stk. 3. Adgang til at indbetale bidrag som selvbetalende medlem kan **isørigt** kun ske ved afgivelse af en helbredsrapport, jfr. 9 3, stk. 2. Medlemmet skal i så fald optages i en afdeling som nævnt i § 4 eller en anden særlig afdeling.

Kapitel III

Ydelser

§ 7. En pensionskasses ydelser kan alene være alders-, invalide-, ægtefælle- og børnepension samt i tilknytning hertil engangsydelser i det omfang, det fastsættes af forsikringstilsynet.

Stk. 2. Sammensætningen af pensionskassens ydelser skal fremgå af pensionsregulativet og skal gælde enten for den enkelte afdeling i pensionskassen eller for pensionskassen som helhed. Hvis der er en valgmulighed, vælger det enkelte medlem afdeling ved sin optagelse. Overgang til anden afdeling på et senere tidspunkt kan kun foretages i det omfang, forsikringstilsynet kan godkende en bestemmelse herom i pensionskassens pensionsregulativ.

Kapitel IV

Betaling af bidrag m.v.

§ 8. Størrelsen og betaling af ordinære bidrag til pensionskassen skal være fastsat i henhold til den for vedkommende medlemsgruppe gældende kollektive overenskomst, aftale eller lignende.

Stk. 2. For medlemmer, for hvem der ikke er fastsat bidrag som nævnt i stk. 1, skal pensionsbidraget udgøre samme **bidragsbeløb** eller være fastsat efter tilsvarende **bestemmelser** eller **procentsats** som angivet i sådan overenskomst, aftale eller lignende, men beregnet på grundlag af en af pensionskassen defineret pensionsgivende gage. Den definerede pensionsgivende gage må ikke være større end den faktiske løn og kan højst udgøre det dobbelte af den pensionsgivende gage, som er fastsat i den for uddannelsesområdet gældende overenskomst, jfr. stk. 1.

Stk. 3. For medlemmer omfattet af § 4 eller 9 6, stk. 3, fastsættes det ordinære bidrag efter objektive generelle **kriterier**, f.eks. ved henvisning til en overenskomst, lønskala eller bestemte faste bidrag. Bidragets størrelse skal fremgå af pensionsregulativet.

Stk. 4. For medlemmer, der er selvbetalende efter 9 6, stk. 2, kan bidraget højst andrage en størrelse, som svarer til det bidrag, som pensionskassen ville have modtaget, hvis der for medlemmet fortsat fandt indbetalinger sted efter stk. 1-3 og 9 9.

§ 9. Ekstraordinære bidrag kan kun aftales i forbindelse med medlemmets optagelse i pensionskassen eller ved indtræden i en stilling af de i § 3 nævnte eller ved optagelse i en særlig afdeling efter 9 6, stk. 3. For personer, der ved optagelse i pensionskassen er under SO år, må ekstraordinære bidrag højst kunne bringe pensionen op på et beløb, der svarer til den pension, der kan opnås i pensionskassen ved betaling af ordinære bidrag i en periode svarende til et bidragsforløb for et normalt medlemskab. Det ekstraordinære bidrag må ikke overstige det ordinære bidrag.

Stk. 2. For personer, der ved optagelsen er SO år eller derover, må ekstraordinære bidrag højst kunne bringe pensionen op på et beløb, der svarer til den pension, som medlemmet kunne have opnået ved betaling af ordinære bidrag fra et tidspunkt 10 år før optagelsen.

Det ekstraordinære bidrag må ikke overstige det ordinære bidrag.

§ 10. Indbetaling af engangsindskud kan ske ved overførsel af beløb fra andre pensionsordninger eller ved **kapitalisering** af ekstraordinære bidrag i henhold til § 9. Indbetaling af engangsindskud i øvrigt kan kun ske i forbindelse med stillingsorlov eller ved beslutning om betaling af bidrag for egen regning efter § 6, stk. 2, når der er tale om retablering af pensionsrettigheder, der er mistet på grund af manglende bidragsbetaling.

Kapitel V

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 11. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 10. september 1986.

§ 12. Ændringer i vedtægter og regulativer, der er nødvendige som følge af denne bekendtgørelse, skal gennemføres inden 2 år

efter bekendtgørelsens ikrafttræden, medmindre forsikringstilsynet tillader en udsættelse.

Stk. 2. Ændringer i henhold til stk. 1, som ikke har opnået den fornødne vedtagelse efter pensionskassens vedtægter, skal dog anses for gyldigt vedtaget, hvis stemmeafgivelsen imod ændringerne ikke opfylder de krav, som efter vedtægterne gælder ved opløsning af pensionskassen. Kan disse ændringer herefter ikke gennemføres, finder § 2S0 i lov om forsikringsvirksomhed tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Uanset denne bekendtgørelses § 5 2-10 kan gældende bestemmelser i vedtægter og regulativer og medlemskredsen og ydelser samt gældende aftaler om størrelsen af bidrag opretholdes uændret for personer, som er medlemmer af pensionskassen på tidspunktet for vedtagelsen af ændringer i henhold til stk. 1. Rettigheder for hvilende medlemmer på det angivne tidspunkt kan opretholdes.

Industriministeriet, den 28. august 1986

NILS WILHJELM

/ Annette Bjiland Andersen

§ 52 i lov om beskatningen af pensionsordninger m.v.,
jfr. lovbekendtgørelse nr. 436 af 25. juni 1986.

§ 52. Ved opgørelsen af en arbejdsgivers skattepligtige indkomst kan inden for de grænser, der er angivet i stk. 5, fradrages bidrag til en ~~hjælpe-~~ og understøttelsesfond, hvis betingelserne i stk. 2-4 er opfyldt

Stk. 2. Fonden må alene have til formål at yde understøttelse til personer, der tidligere har ~~været~~ ansat i arbejdsgiverens virksomhed, eller til sådanne afdøde arbejdstageres efterladte ægtefælle, herunder fraskilt ægtefælle, eller efterlevende børn, herunder stedbørn, under 24 år.

Stk. 3. Fondens midler skal være anbragt efter de regler, som gælder for pensionskasser, der er omfattet af loven om tilsyn med pensionskasser.

Stk. 4. Fondens vedtægter skal godkendes af ministeren for skatter og afgifter.

Stk. 5. Bidragene kan kun fradrages i det omfang, de ikke medfører, at kapitaler, der tilhører fonds efter stk. 1 eller fonds, der omfattes af § 14 F i lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten eller er godkendt efter § 21 i lov om beskatningen af renteforsikringer m.v., tilsammen overstiger halvdelen af arbejdsgiverens samlede lønudgifter i det senest afsluttede indkomstår. Hvis fonden eller fondene alene vedrører nogle af arbejdstagerne i virksomheden, kommer kun den hertil svarende del af lønudgifterne i betragtning. Ministeren for skatter og afgifter kan tillade, at den nævnte beløbsgrænse forhøjes, dog højst til 75 pct.

FORSIKRINGSTILSYNET • DIREKTORATET • Hammerichsgade 14 • 1611 København V • Telefon 01-14 8140

Aktuarudvalgets notater.

Indledende notat.

Notat I - IV.

Aktuarens opgaver.

Den 21. november 1984

Aktuargruppen

Indledende notat.

Et aktuarudvalg bestående af aktuarerne Erik Johansen, Birthe Toft Nielsen, Jørgen Haagen Hansen, Ebbe Vagn Christensen, Poul Aarøe og Ole Haugaard Nielsen har 14 notater behandlet en række aktuark tekniske emner, for det af industriministeren nedsatte udvalg til revision af pensionskasseloven.

De gældende tilsynsregler blev lovsat i 1935 og er reelt ikke siden korrigeret på det beregningstekniske område. Udgangspunktet for det aktuarmæssige grundlag/tilsyn er 1 hovedsagen pensionskasselovens §§ 8 og 9 og især 21.

Bortset fra 5-9 giver lovgivningen ingen anvisning på, hvilke beregningsprincipper og grundlag, der skal gælde. Det har derfor været overladt tilsynsmyndighed, ressortministerium og aktuarer at udfylde lovens rammer med en praksis. Denne praksis har været og er hæmmet af, at det fundamentale forsikringsmatematisk krav benævnt ved "ækvivalensprincippet" - som er forklaret nedenfor - ikke efter gældende lov, skal være opfyldt for en pensionskasse.

De lovede pensionsydelse bliver derved ofte afhængige af moderfirmaets økonomiske succes og evne samt den måde pensionsløftet er udformet på.

ekvivalens-
princippet

Med ækvivalensprincippet forstås den regel, hvorefter det enkelte penslonstillsagn og det hertil hørende løbende pensionsbidrag skal afpasses således til hinanden ved tilsagnets etablering, at kapitalværdien af pensionsforpligtelserne skal balancere (ækvivalere)

med kapitalværdien af pensionsbidragene. (Princippet anvendes naturligvis også på alle senere ændringer ved på samme måde at afbalancere kapitalværdierne af ændringerne). Ordninger etableret efter dette princip skal kunne hvile 1 sig selv uden yderligere tilskud.

skelnen mellem Der skelnes mellem to typer pensionskasser:
tarif og non- 1) Pensionskasser hvor ækvivalensprincippet gælder
tarifikasser for det enkelte medlem.
Denne gruppe indeholder de tarifmæssigt opbyggede
kasser - de såkaldte "tarifikasser".
2) De kasser hvor princippet ikke gælder for det
enkelte medlem.
Denne gruppe indeholder de ikke-tarifmæssigt op-
byggede kasser, "non-tarifikasserne" eller popu-
lært (men upræcist) udtrykt "tilsagnskasser".

Aktuarudvalget har ikke anset det for videre fornø-
dent at diskutere beregningsprincipperne 1 tarif-
kasser. Disse er analoge med dem, der gælder for
tværgående tarifikasser og livsforsikringsselskaber.

En tarifikasses evne til at indfri medlemmernes for-
ventninger, beror således kun på et passende valg
af beregningsgrundlag til den pågældende pensions-
kasse og et dertil hørende bonusregulativ.

Dette skyldes, at en tarifikasse pr. definition forsik-
ringsteknisk "hænger sammen". Herved menes, at der
for et givet beregningsgrundlag altid vil være en
entydig sammenhæng mellem det enkelte pensionstil-
sagn og det hertil svarende løbende pensionsbidrag og
dermed mellem præmiereserve og udtrædelsesgodtgørelse,
fripolicer, (delpensioner), førtidspensioner og ud-
satte/opsatte pensioner.

Anderledes gælder det for **non-tarifkasser** •), hvor der **ikke** gives sådanne **eentydige beregningsmæssige** sammenhænge eller metoder. Aktuarudvalget har derfor anvendt **sine** kræfter på især at drøfte **beregningsprincipper** samt krav til beregningsgrundlag for **non-tarifkasser, idet** man har forudsat, at et

Målsætninger mål for arbejdet måtte være:

1) at opstille sådanne aktuartechniske krav, at et **pensionstilsgn** og andre deraf afledede ydelser **afgivet** i en pensionskasse, derved sikres en rimelig **høj** lødighed. Dette skal bl.a. **indebære**, at en udtrædelsesgodtgørelse får en sådan størrelse, at udtræderen kan retablere **sin pensionsmæssige** status i en ny pensionsordning i f.eks. et **pensionselskab**.

2) at søge at skabe en højere grad af konsistens end nu i **beregningsprincipperne** og

3) **at** anwise overgangsregler eller krav af aktuartechnisk karakter for de kasser der **ikke** økonomisk evner - eller har den fornødne vilje til at opfylde de krav der måtte fremstå af punkt 1.

mindstemål ved pensionskassers etablering Aktuarudvalget har derudover drøftet en række generelle spørgsmål. Et af disse har været, om der af aktuartechniske årsager bør opstilles et mindstemål for medlemskredsens størrelse for at etablere en pensionskasse eller for at den kan fortsætte sin virksomhed.

*) Bemærkningerne gælder for **non-tarifkasser** generelt, uanset om lovgivningen, kassen er omfattet af, er **PKL** eller LPV.

Der har I denne forbindelse været overvejelser omkring et mindstemål på indtil 50 medlemmer og et i intervallet 50-200 medlemmer, idet det har været forudsat, at det nævnte minimumsmedlemstal skal opnås indenfor en kortere etableringsfase.

Om dette spørgsmål er der enighed om, at der **ikke** ud fra et aktuar teknisk synspunkt er noget behov for at opstille noget mindstemål» idet en manglende risikospredning eller nødvendig ralkoreduktion fuldt ud kan afhjælpes med en adækvat genforsikring og (/eller) som **udgangspunkt** en passende garanti stillelse (bank/ sparekasse eller lignende).

bonus

Et andet spørgsmål, der har været diskuteret i gruppen, er bonus i relation til pensionskasser af forskellig konstruktion.

Da bonus som begreb **ikke** er entydigt, er det nødvendigt at skelne mellem forskellige typer **pensionskasse**-konstruktioner.

Medens bonus således optræder som et helt naturligt begreb i en tariffkasse, kan det som begreb være helt uden mening i en non-tariffkasse. Dette sidste er tilfældet i den type **non-tariffkasser**, der definerer ydelserne i vedtægterne til enhver **tid** uafhængig af kassens indtjening eller formueafkast, f.eks. pensionsstilsagn, hvor pensionsydelse reguleres i lighed med ydelserne i det offentlige **tjenestemandspensions**-system.

Aktuarens
rolle

Endelig har udvalget diskuteret den kendsgerning, at aktuarer anvendes meget forskelligt i pensionskassernes virke. I visse pensionskasser er aktuarens virke således begrænset til alene at beregne **præmiere-**

servern og udtrædelsesgodtgørelser. I andre kasser har aktuaren tillige en rolle som vejleder i forbindelse med vedtægtsændringer, eventuelt deltager i bestyrelsesarbejde som uvildig og særlig sagkyndig og/eller vejleder omkring aktivers anskaffelse og matching med passiverne.

Der er enighed om, at det vil være hensigtsmæssigt at tildele aktuaren en udvidet rolle i relation til den, en pensionskasse kan nøjes med at tildele aktuaren i dag. Dette kan eventuelt ske ved at indføre et mere eller mindre omfattende vedtægtssikret krav om at aktuaren høres i sager med relevans til aktuarens ansvarsområde.

Den 26. marts 1985
Aktuargruppen

Notat I

Krav **til pensionstilsagnsfinansiering** og
valg af adækvat beregningsgrundlag i non-
tarifikasser

I aktuargruppens **indledende** notat af 21. november 1984 er der redegjort for det aktuartechniske ækvivalensprincip, hvorefter der skelnes mellem kasser, hvor princippet er lagt til grund, og kasser hvor dette ikke er tilfældet, d.v.s, der skelnes mellem pensionskasser, der er **tarifmæssigt** opbygget, og kasser der er **non-tarifmæssigt** opbygget. Ved denne skelnen deles kassernes således mellem:

- a) dem, hvor der er krav om en entydig sammenhæng mellem det enkelte medlems pensionstilsagn og løbende pensionsbidrag og
- b) dem, hvor dette ikke er tilfældet.

I det **indledende** notat blev det nævnt, at aktuargruppen anså det for unødvendigt at drøfte **beregningsprincipper** i pensionsordninger, hvor ækvivalensprincippet ligger til grund, forudsat at der er valgt et passende beregningsgrundlag med dertil hørende bonussystem.

Dette notat vil således alene behandle beregningsproblemer omkring non-tarlfordninger.

Karakteristisk for non-tarifordninger er, at der ikke kræves en entydig sammenhæng, mellem det enkelte penslonstllsagn og dertil hørende ordinære pensionsbidrag og i visse tilfælde ej heller mellem ordningens samlede penslonstllsagn og det dertil hørende samlede ordinære pensionsbidrag. Dette indebærer, at såvel penslonstllsagn som ordinære bidrag hver især kan fastsættes og er blevet fastsat mere ud fra andre motiver end aktuartechniske.

Den 1 større eller mindre grad manglende finansielle sammenhæng, der herved kan forventes, tilvejebringes ved moderfirmaets afgivelse af økonomiske garantier og især erklærede vilje til at indbetale ekstraordinære bidrag for at udligne eventuelt statusunderskud. For fuldstændighedens skyld bør det nævnes, at der forekommer pensionskasser, der alene finansieres via ordinære bidrag, ligesom der forekommer kasser, der finansieres helt uden ordinære bidrag.

I pensionskasser hvor ekstraordinær finansiering er nødvendig, optræder der en række særlige beregnings/tilsynsmæssige problemer, der i nogen grad er afhængig af årsagen til det ekstraordinære finansieringsbehov.

Et problem der ses 1 sammenhæng med underfinansiering er den ofte betydelige forskel mellem den retrospektive og den prospektive reserve.

Disse reserver, regnet på det for kassen godkendte grundlag, er defineret således:

Retrospektiv
reserve

Den retrospektive reserve bestemmes som summen af allerede indbetalte ordinære pensionsbidrag med tillæg af rente og rentes rente og med fradrag af afløben forsikringsrisiko.

Prospektiv
reserve

Den prospektive reserve (præmiereserven eller den regnskabsmæssige reserve) bestemmes som forskellen mellem kapitalværdien af de fremtidige pensionsforpligtelser og kapitalværdien af de fremtidige ordinære pensionsbidrag.

Det bemærkes, at i en **tarifordning**, er der **beløbsmæssige** sammenfald mellem de to reserver.

Er det ordinære bidrag i en **non-tarifordning** ansat for **lavt** (i forhold til det bidrag der ville gælde i en **tarifordning**), vil på den ene side præmiereserven (den **prospektive** reserve) blive stor, på grund af den lille kapitalværdi af fremtidige præmier, og på den anden side **vil** den retrospektive reserve være **lille**, **idet** den jo kun er udtryk for den allerede opsparede kapital, der er sket på basis af de små bidrag.

Ubalance mellem tekniske reserver

Gabet mellem disse to reserver vil teoretisk **optræde** som et regnskabsmæssigt statusunderskud. I den grad det **ikke** i praksis allerede er blevet dækket af **indtægter** udover de i beregningsgrundlagets forudsatte, (d.v.s. renteindtægt ud over grundlagets opgørelsesrente, gevinst på dødelighed o.lign.), må underskuddet nødvendigvis dække ved, at moderfloraet træder til med ekstraordinært bidrag, eller at der inddrages andre midler, respektive at der gøres indgreb i pensionsrettighederne, (nedsættelse af **pensionstilsgagn** eller forøgelse af præmie).

2-ordens grundlag

Retableres balancen på status ved at inddrage fremtidig renteindtægt udover beregningsgrundlagets opgørelsesrente, svarer dette til at omregne pensionsordningen på et beregningsgrundlag med en højere grundlagsrente (opgørelsesrente). Dette omregningsgrundlag omtales sædvanligvis som "**kassens 2-ordensgrundlag**". I takt med inddragelsen falder ordningens evne til at **selvfinansiere** dyrtidsregulering af **pensi-**

onstllsagn og pensioner.

Det kan i denne forbindelse nævnes, at det forhold, at der er forskel mellem de to reserver, d.v.s. mellem kapitalkrav (præmiereserve) og opsparat kapital (udtrædelsesgodtgørelser) er netop det beregningsmæssige problem, der vanskeliggør, at der kan gennemføres beregningsneutrale løsninger på problemer om passende sammenhæng mellem udtrædelsesgodtgørelser og fripolicer, delpensioner, førtidspensioner, udsatte pensioner v.v..

Et andet problem gør sig gældende ved beregning af udtrædelsesgodtgørelser, der næsten uden undtagelse beregnes efter lovens minimumsbestemmelse i § 9, d.v.s. som den retrospektive reserve på basis af ordinære bidrag. Dette indebærer, at udtrædelsesgodtgørelser konsekvent er unddraget andele af ekstraordinære bidrag.

Mangel på kon- Der er med andre ord ikke konsistens i beregnings-
sistens grundlaget i en non-tarifkasse.

negative re- De foran omtalte finansielle problemer omkring ekstra-
nerver ordinære tilskud tilsløres imidlertid i betragtelig grad i pensionsordninger med relativt mange unge blandt de tjenstgørende medlemmer. Da pensionstilsagnene typisk er relateret til medlemsanciennitet og/eller givet lønskala, vil kapitalværdien af de fremtidige pensionsbidrag for de unge i en årrække normalt overstige kapitalværdien af pensionsforpligtelserne, hvorfor præmiereserven vil blive negativ for disse unge medlemmer. Dette forhold er imidlertid stærkt påvirkeligt af, på hvilket beregningsgrundlag det vælges at opgøre præmiereserven.

Som det kort blev beskrevet ovenfor under begrebet 2-

ordens grundlag kan en pensionsordnings økonomiske balance rent teknisk forrykkes efter behov, blot ved at vælge et beregningsgrundlag med et passende sæt af forudsætninger.

Anderledes udtrykt vil der altid kunne opstilles et beregningsgrundlag med et passende sæt forudsætninger, der teknisk får et **pensionstilsagn** og den hertil hørende præmie til at balancere enten ved **pensionstilsagnets** etablering eller på et valgt senere tidspunkt (et medlems 30'te eller 35'te år).

I praksis er en pensionskasses mulighed for vilkårligt at vælge beregningsgrundlag begrænset af, hvad aktuareren finder forsvarligt, og hvad forsikringstilsynet vil godkende som officielt beregningsgrundlag, **d.v.s.**, det grundlag på hvilket den præmiereserve, der optages i regnskabet, skal beregnes. Dette sidste grundlag er, på nær nogle få undtagelser, beregningsgrundlaget P 66 med en **grundlagsrente** på 4,25 % for de her relevante pensionsordninger.

Afhængig af de beregningsmæssige traditioner, der har udviklet sig i den enkelte kasse, **indgår** negative reserver i pensionskassens samlede præmiereserve. Der sker altså reelt afbalancering mellem **præmiereserven** for de unge og for de ældre tjenstgørende, således at kassen set som en helhed kan fremstå som værende i balance.

At der, på det for en pensionsordning godkendte grundlag, optræder negative reserver, er imidlertid kun udtryk for, at en række forudsætninger **ikke** matcher. Umiddelbart udtrykker eksistensen af de negative reserver for unge under en vis alder, at disse medlemmer tilsyneladende betaler for høj præmie. Hvis kassen som helhed samtidig økonomisk balancerer, på

det valgte grundlag, kan dette imidlertid være udtryk for, at kassens ældre medlemmer betaler for lidt, og derfor har behov for kapitaloverførsel fra de yngste medlemmer. Man må imidlertid ikke umiddelbart drage denne konklusion, idet den nævnte "økonomiske balance" er relativ, da den beregningsteknisk bygger på nogle faste forudsætninger som f.eks. fremtidig rente, som traditionelt vil være sat for højt vurderet ud fra en mere realøkonomisk/"dynamisk" synsvinkel. I den type pensionsordning kan situationen, blot være den at beregningsgrundlaget er for optimistisk (for høj grundlagsrente). En passende lavere grundlagsrente ville forøge kravet til opbygning af præmiereserverne og dermed fjerne de negative reserver og blotlægge den reelle manglende finansiering/ubalance. Den for "høje" præmie, de unge betaler, er således som oftest blot tilsyneladende, og kan altså ud fra mere realistiske valg af beregningsforudsætninger om realvækst o.l. vise sig reelt at være udtryk for en for lav præmie, som senere generationer af yngre medlemmer til sin tid skal rette op på.

En kasse, der som helhed balancerer, men som kun gør det på et grundlag, hvis grundlagsrente er urealistisk høj, og som derfor har inkluderet negative reserver i den samlede præmiereserve, kræver en betydelig overvågning. En sådan situation kan forventes at føre til store krav om ekstraordinære tilskud, hvis kassens aldersprofil endres til ugunst f.eks. ved lukning for tilgang af nye (unge) medlemmer og ved ~)afgang blandt unge medlemmer.

Dette rejser et særligt tilsynsproblem, hvor det forudses, at en ordning på denne måde får et stigende behov for ekstraordinære tilskud, idet tilsynet ikke har mulighed for at vurdere moderselskabets evne til at honorere disse krav. Udviklingen har vist, at det

i dag naturligt at stille stigende krav til en pensionskasses evne til økonomisk at kunne hvile i sig selv, det vil sige at kunne absorbere mere end en ubetydelig ugunstig udvikling i pensionsgivende gager, inflationstakt, rentefald og aldersprofil, uden at kassens solvens skal være betinget af arbejdsgiverens eventuelle velvilje og især evne til at genoprette solvensen.

Dyrtidstillæg

Som en konsekvens af, at de tidligere **gjorte** forudsætninger om matchning af **pensionsniveau** og bidrag **ikke** var eller er opfyldte, har der gennem de senere år været en tendens til at begrænse eller opgive muligheden for stigninger i pensionsgivende gager. Adskillige pensionskasser har således fået fastfrosset den pensionsgivende gage, og en del af arbejdsgiverne har som kompensation herfor over virksomhedsdriften og altså uden for pensionskassens **regie**, ydet pensionisterne de dyrtidstillæg, de ikke får fra pensionskassen. De ydede dyrtidstillæg bliver naturligvis **ikke** reservemæssigt funderede, da hver stigning på 1 kr. Jo ville kræve rundt regnet 10 kroner i reservefundering. Der er således sket det uheldige, at realværdien af den **reservemæssigt** funderede pension i visse tilfælde er svundet ind til en mindre betydende del af den samlede pension, der udbetales fra pensionskasse og arbejdsgiver. Denne udvikling kan ud fra en pensionskasses synspunkt næppe være hensigtsmæssig overfor medlemmerne. '

Konklusion

Det er aktuargruppens opfattelse vedrørende finansieringssystemer af pensionstilsagn: at pensionstilsagn som udgangspunkt bør finansieres på basis af en realistisk løbende ordinær bidragsbetaling Jfr. nedenfor, og at ekstraordinære tilskud principielt kun bør indgå som betaling for ekstraordinære forbedringer eller i

Øvrigt i uforudsete situationer, såsom Justering af grundlagets rentefod og lignende.

Realrenteaf-
giftalov (RAL)

I de senere års debat om realværdi af pensioner, bl.a. accentueret af debatten omkring realrenteafgiftsloven (RAL), er sammenhængen mellem pensionsniveau og pensionsbidrag som funktion af fremtidig realrente i pensionsforløbet, blevet illustreret på forskellig vis. Der kan således lægges forskellige forudsætninger om pensions sammensætninger og bonussystemer, aldersfordelinger m.v. til grund, men principielt vil disse forskellige forudsætninger dog alle føre til nær samme eller analoge resultater. En sådan model er vist i et appendix til dette notat.

De forskellige modeller viser med al ønskelig tydelighed, at det er u hensigtsmæssigt, at non-tarifkasserne kan fikseres såvel pensionsniveau som pensionsbidrag til på forhånd bestemte procenter af pensionsgivende gager og forvente, at pensionsordningen økonomisk vil kunne balancere. Denne dobbelte bundethed kan kun forventes at holde, når pensionstilsgagn og -bidrag fastsættes på basis af et beregningsgrundlag med en grundlagsrente, der ikke må overstige et pessimistisk gæt på den fremtidige realrente, hvis kassen økonomisk skal kunne fungere uden indgreb i form af tilskud eller nedskrivning af pensioner.

Realrente

I denne forbindelse bør realrenten altså opfattes i en modificeret form, hvor "realrenten" er udtryk for forskellen mellem kassens fremtidige renteafkast (efter afgift) og medlemsskarens løn- og pensionsstigningstakt.

Med indførelse af (RAL) er der givet en øvre grænse for realrentens størrelse. I denne forbindelse er

**Løsnings-
rørslag**

realrenten defineret på sædvanlig måde, som forskellen mellem rente og inflation. I tilsagnskasser, hvor der arbejdes med et værdifast pensionsniveau i relation til en pensionsgivende gage, vil det være naturligt at vælge en teknisk løsning med:

**Realrente-
grundlag**

a) Et bergningsgrundlag hvis grundlagsrente højest må være forskellen mellem kassens forventede formueafkast efter afgift og stigningstakten i de pensionsgivende gager/pensioner, dog maksimalt 3,50 %.

b) Ækvivalensprincippet skal som udgangspunkt anvendes ved præmie-/ bidragsfastsættelsen og ved enhver senere ændring i forbindelse " med ændringer i den pensionsgivende gage for det enkelte medlem.

c) Der foretages fremover 1-årlge statusopgørelser. Dette vil ikke være nogen reel skærpelse, idet (RAL) i realiteten indebærer 1-årlge opgørelser.

d) Der skal i enhver kasse fastsættes regler for, hvorledes der forholdes med henholdsvis konstateret overskud og underskud i det enkelte år, efter at der er foretaget en reservefundering på grund af stigninger i den pensionsgivende gage.

Er grundlagets rentefod valgt således, at den faktisk udtrykker forskellen mellem kassens formueafkast efter afgift og stigningen i pensionsgivende gager, og pensionsbidraget er det korrekte tarifbidrag, vil reserven altid have en sådan størrelse, at afkastet heraf vil dække pensionsstigninger, som er en konsekvens af stigninger i pensionsgivende gager.

Da der naturligvis må forventes afvigelser fra de gjorte forudsætninger om kassens "realrente" i relation til 3rundlassrenten samt andre risikoelementer

m.v., er det endvidere nødvendigt, at der også udarbejdes passende regler i kassen om, hvorledes der forholdsvis med henholdsvis konstateret overskud og underskud efter de ovenfor nævnte nødvendige reservefunderinger.

Problemet ved det ovenfor beskrevne enkle system vil, for de fleste bestående pensionskasser, være en endog meget betydelig forøgelse af de tekniske reserver og som et mindre problem overgang til individuelle pensionsbidrag eller pensionstilsagn.

Afhængig af kassens økonomiske status og eller overgangsordninger må det forventes, at en del pensionskasser må saneres bort eller omdannes til tariffkasser. Systemet udtrykker imidlertid kun den "reelle" pris for et værdisikret pensionstilsagn.

Indførelse af realrenteafgiftsloven indebærer for de bestående kasser, et kraftigt incitament til snarest 1) at Justere grundlagets opgørelsesrente ned og 2) at benytte muligheden for at bruge realrenteafgiftslovens regler om fritagelse for beskatning af en vis del af afkastet af den formue, der fandtes ultimo 1982 - det såkaldte bundfradrag - til at financiere en del af den reserveforøgelse den nævnte nedsættelse af opgørelsesrenten i en overgangsperiode fører til.

Den egentlige retablering af den enkelte pensionsordning må dog ske enten ved indbetaling af ekstraordinære tilskud og/eller gennem brug af en beregningsmodel, der med en særlig Justeringsteknik af pensionsbidrag m.v. vil føre til en kapitalopbygning af samme størrelsesorden som den enkelte realrentemodell, og Ju3terlingsmodel vil således også afspejle den reelle pris for et givet pensionstilsagn. Justeringsmodellen vil kunne forekomme relativ teknisk kompliceret, men vil ikke 1

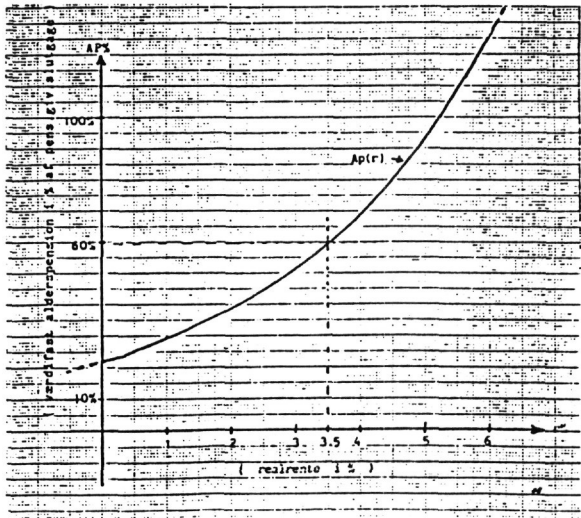
samme grad som realrentemodellen vise det øjeblikkelige kapitalbehov som konsekvens af "fortidens synder". Justeringsløsningen forudsætter ligesom den forrige, at der regnes tarlfmæssigt på det enkelte medlem. Da grundlagsrenten angiveligt kan forventes at være højere end den tidligere omtalte "realrente", vil **tarifpræmien** blive for lille til at honorere værdifaste **pensionstilsagn** i relation til en pensionsgivende gage. For at gagestigninger for «ldre tjenstgørende medlemmer **ikke** som i det nugældende system skal medføre krav om tarlfpræmiestigninger, som det vil være urealistisk at forvente betalt af det enkelte medlem, er det nødvendigt at supplere **tarifpræmien** med en passende tillægspræmie.

Appendix.

Nedenstående beregninger er udarbejdet ud fra forudsætninger om, at en almindelig familiepensionsordning i en pensionskasse med indtrædelse i ordningen ved alder 27 år og alderspension fra alder 67 år. Ved en realrente på konstant 3,5 % og et konstant pensionsbidrag på 15 % af den pensionsgivende gage kan der forventes en værdifast alderspension på ca. 60 % af den pensionsgivende slutgage.

Betegnes realrenten med r % og den værdifaste alderspension i % af den pensionsgivende slutgage med $Ap(r)$, fås følgende tabel over sammenhængen mellem alderspension og realrente - for et pensionsbidrag på 15 % af den pensionsgivende gage.

Realrente r %	0	1	2	3	3,5	4	5	6
$Ap(r)$ % (værdifast)	22	30	39	52	60	69	93	126

af de økonomiske konsekvenser i en pensionskasse ved skift i grundlagsrente -f.eks. på grund af et ønske om at indrette sig efter mere realistiske forudsætninger om et fremtidigt realrenteniveau - uden nærmere beregninger i den enkelte kasse.

Som eksempel på den umiddelbare effekt ved sænkning af **grundlagsrenten** alene og alt andet lige kan dog nævnes, at konkrete beregninger i en større non-tarifikasse med ca. 5.500 medlemmer (med overvægt 1 aldersgruppen 25-35 år) viser, at konsekvenserne for denne kasse, ved nedsættelse af **grundlagsrenten** fra 4,25 % til 3,75 % respektiv til **3,25 %**, indebærer en reserveforøgelse på ca. 50 % respektiv 100 % svarende til 215 mlo. kr. respektiv 485 mlo. kr.. Det kan i øvrigt nævnes, at en sideeffekt ved den fulde grundlagsrentesænkning på 1% samtidigt kassens negative reserver opgjort til 32 roio ved 4,25 % til 0 mlo ved **3,25 %**.

Den 5. marts 1985.
Aktuargruppen

NOTAT II.

Om udtrædelsesgodtgørelser, fripolicer, førtidspension og opsat pensionsret.

I aktuargruppens notat I blev der opstillet nogle krav til pensionstilslagsfinansiering og valg af adskvat beregningsgrundlag i non-tarifkasser. Det blev i forbindelse hermed nævnt, at man anså beregningsprincipperne for relativt uproblematisk i pensionsordninger, hvor ækvivalensprincippet ligger til grund forudsat, at der er valgt et passende beregningsgrundlag med dertil hørende bonussystem.

De omtalte krav kan kort beskrives som følgende: Pensionstilslagsn skal som udgangspunkt finansieres på basis af en løbende ordinær bidragsbetaling. Fastsættelsen af pensionsbidrag i forhold til penslonstllsagn (eller omvendt) og reserveafsættelser skal ske under iagttagelse af ækvivalensprincippet på et beregningsgrundlag med en realistisk forventet realrente som grundlagsrente.

Opfyldes disse krav, vil der kunne gennemføres beregningsteknisk neutrale løsninger af problemerne vedrørende udtrædelsesgodtgørelser og fripolicer, delpensioner, førtidspensioner, opsatte pensioner, m.v..

Beregningsregler for udtrædelsesgodtgørelser.

Forudsættes at de i notat I opstillede betingelser for adækvat finansiering af penslonstllsagn er opfyldt, vil udtrædelsesgodtgørelser kunne beregnes med penslonstllsagnets pro3pektlve

reserve (den regnskabsmæssige reserve) som bas13.

Når den prospektive beregningsmåde anvendes, skal det præciseres, hvilket pensionstilsagn der skal indgå i kapitaliseringsberegningen på den ene side som "passiv", og hvilket pensionsbidrag, der skal indgå på den anden som aktiv.

Pensi- Det pensionstilsagn, der skal indgå i beregningerne, bør i **onstil-** overensstemmelse med de krav, der er opstillet i notat I aagn være det fuldt regulerede tilsagn. Dette skal altså gælde uanset, om pensionstilsagnet reguleres automatisk f.eks. i relation til en pensionsgivende gage, der dyrtidsreguleres eller blot reguleres, når kassens eller arbejdsgiverens økonomi tillader det, (indirekte bonustilskrivning) eller regulering sker ved direkte bonustilskrivninger til pensionen. (Regulering af tilsagnet kan være vedtægtsmæssigt udelukket.)

Pensi- Det bidrag der skal indgå, skal være det bidrag (faktisk **onabl-** bidrag eller teoretisk tarifbidrag), der matcher med det **drag** afgivne pensionstilsagn nævnt ovenfor. Det vil naturligvis være rimeligt at anvende det faktiske bidrag for de ordninger, der opfylder kravene opstillet i notat I, men hvor disse krav ikke er opfyldt, bør udtrædelsesgodtgørelsen beregnes på basis af de tarifbidrag (teoretisk bidrag), der gennem tilsagnets opbygning med løbende regulering ville have finansieret pensionstilsagnet.

Over- Da forudsætningerne i notat I om adækvat finansiering af **gangs-** afgivne pensionstilsagn kan forventes at stille krav om **proble-** ekstraordinær styrkelse af pensionskasserne, vil der være **mer** behov for overgangsordninger for de kasser, hvori konstateret "statusunderskud" tillades afviklet over en årrække med faste ekstraordinære bidrag eller overflytning fra reserver, der ikke tidligere har været anvendt til dækning af de tekniske reserver. Disse ekstraordinære bidrag eller amortiseringsbidrag bør fordeles ud på de enkelte medlemmer som et tillæg og

altså indgå enten eksplicit eller implicit i det pensionsbidrag, der lægges til grund ved beregning af udtrædelsesgodtgørelser. Når en udtrædelsesgodtgørelse beregnes, vil amortiseringsbidragene blive kapitaliserede, og i det omfang de påhviler arbejdsgiveren kunne fragå i dennes samlede kapitaliserede amortiseringsforpligtelse.

Ønskes "statusunderskuddet" behandlet "kollektivt" vil en løsning med en nærmere fastsat reduktionsskala knyttet til beregning af udtrædelsesgodtgørelser, kunne anvendes i stedet. Udgangspunktet vil kunne være en udtrædelsesgodtgørelse beregnet uden hensyn til noget amortiseringsbidrag. Udtrædelsesgodtgørelsen reduceres derefter blot i overensstemmelse med reglerne i reduktionsskalaen. Det kapitaliserede amortisationsbidrag, der kan fragå i arbejdsgiverens bidragsforpligtelser, vil herefter kunne fastsættes til den beregnede reduktion af udtrædelsesgodtgørelsen.

Ved denne løsning er det forudsat, at "statusunderskuddet" helt eller delvist finansieres via ekstraordinære bidrag af arbejdsgiveren, og at der ikke allerede er opbygget "frie" reserver, som medlemmerne kan gives andel i.

Hvilende medlemsskab (friløbere).

Tarif- I en pensionsordning, der er opbygget på tarifbasis, vil der ordning beregningsteknisk ikke være noget til hinder for, at etablere hvilende medlemsskab (friløbere), idet der 1) er sammenfald mellem kapitalværdierne af pensionstilsagnet uanset om værdien opgøres prospektivt eller retrospektivt og 2) alene den faktiske opbyggede kapitalværdi bag pensionstilsagnet (præmiereserven) anvendes som "indskud" til køb af pensionsrettigheder.

Non-ta- Ønskes opsparet pensionsanciennitet i en non-tarifikasse lagt riford- til grund ved fastsættelse af "friløberpensjon", vil dette ning ikke umiddelbart kunne lade sig gøre. Dette skyldes, at i en non-tarifikasse, er der ikke et sammenfald mellem kapital-

værdierne bag pensionstilslaget. Reserven regnet retrospektivt (d.v.3. regnet på basis af allerede opsparede betalte pensionsbidrag med fradrag af afløben forsikringsrisiko) udvikler sig forskelligt, fra den prospektivt regnede reserve, der tager højde for den opnåede og fremtidige pensionsret uden hukommelse om hidtidigt pensionsforløb. Hertil kommer, at pensionsanciennitet, der opbygges efter f.eks. en trappeskala, bliver finansieret med et pensionsbidrag i et andet tempo end det ancienniteten optjenes i. Dette indebærer, at ønskes opsparat anciennitet omsat til pensionsrettigheder i form af frilpolicer, vil udtrædelsesgodtgørelsen (den retrospektive reserve) først efter ekstraordinære fradrag eller tilskud kunne omsættes til en frilpolicer svarende til en sådan pensionsret, (den prospektive reserve) som pensionsordningen ellers ville give ret til. Dette strider altså mod det grundlæggende beregningsmæssige princip om konsistens i beregningsgrundlaget.

Principielt bør en løsning derfor kun bygge på den fastsatte udtrædelsesgodtgørelse som basis.

Delpension og førtidspension.

Det må også her være hovedprincippet, at grundlagets konsistens ikke må brydes. Dette indebærer, at omregning bør foretages med udgangspunkt i den eksisterende præmiereserve og ikke i en optjent anciennitet. Denne reserve vil herefter helt eller delvist kunne deles op og omsættes til en ny pensionsret.

Ønskes en allerede optjent anciennitet lagt til grund, vil dette føre til et reservespring, der ikke bør finansieres over kassens formue (respektive af medlemmet, hvor der kunne blive tale om reservefald). I de pensionskasser, hvor man måtte ønske en anciennitetsindpasning, der fører til reservespring - f.eks. i forbindelse med afsked efter det 60.

år - må det kræves, at reservespringet **finansieres** ved et ekstraordinært **indskud** evt. gennem en ekstraordinær **reserve-**dannelse opbygget med dette specielle formål for **øje.**

Den 11. april 1985
Aktuargruppen

Notat III

Om **delingsplaner.**

Med gennemførelse af de i Notat II skitserede regler for beregning af **udtrædelsesgodtgørelser** forenkles problemerne i forbindelse med **delingsplaner væsentligt**. Ved udarbejdelse af delingsplaner må grundreglen blive, at det enkelte tjenstgørende medlem **skal** have sin **udtrædelsesgodtgørelse**, ligesom den enkelte pensionist skal have sin pensionistgodtgørelse.

Som beskrevet i Notat II er det herved en forudsætning, at udtrædelsesgodtgørelser **beregnes på grundlag "af det fuldt regulerede tilsagn" og "det pensionsbidrag, der matcher med dette"**. For pensionister **beregnes godtgørelsen i analogi hermed på det for pensionisterne godkendte beregningsgrundlag**.

Dersom kassen undtagelsesvis har underskud, må formodningen være for, at **udtrædelsesgodtgørelserne - henholdsvis pensionistgodtgørelserne - reduceres proportionalt med dette**.

Indskyder et firma ekstraordinære bidrag med henblik på anvendelse til særlige formål, må disse **indskud** indgå i en **særlig dispositionsfond**, hvis benyttelse fastlægges i kassens vedtægter, ligesom disse også bør **indeholde** bestemmelser med henblik på en opløsning eller spaltning af kassen.

De anførte beregningsregler medfører, at der såvel ved spaltning (Jævnfør bilag 23) som ved fuldstændig opløsning af en kasse, skal udregnes godtgørelsesbeløb for samtlige sikrede, samt at eventuel ufordelt bonus **indgår** i disse beregninger. Blandt andet af hensyn hertil og af hensyn **til** særregler vedrørende ekstraordinære bidrag er det hensigtsmæssigt, at

"ejerforholdet" til kassens aktivmasse er fastlagt ved vedtægtsmæssige bestemmelser for dertil egnede fonde, som f.eks. en fond vedrørende præmiereserve m.m., en bonusreguleringsfond vedrørende ufordelt bonus, en dispositionsfond vedrørende ekstraordinære bidrag og en fond vedrørende forventede administrationsomkostninger. Også i denne forbindelse bør vedtægterne indeholde bestemmelser omhandlede såvel normale forhold som fraopaltning og fuldstændig opløsning af kassen.

Den styrkelse af de nuværende **non-tarifikassers** finansielle forhold, som er nødvendig for at opnå det niveau, der er beskrevet i Notat I, må i visse tilfælde være vanskelig eller endog umulig at gennemføre. I så fald kan man benytte den udvej på grundlag af en delingsplan, at ændre kassen til en **tarifikasse**, der så fremover må forventes at kunne hvile i sig selv.

Benyttes en realistisk forventet realrente som **grundlagsrente**, har denne **fremgangsmåde** den fordel, at medlemmerne allerede på **reorganiseringstidspunktet** kan få et rimeligt realistisk overblik over kassens fremtidige ydelser, der formentlig er en del mindre end kassens oprindelige **tilsagnsydelser**.

Aktuargruppen

18.11.1985

NOTAT IV

Revurdering af pensionskassernes grundlag.

Hed gennemførelsen af en ny lov om firmapensionskasser må **det**, som **det allerede** fremgår af de tidligere notater, forventes, at der i de bestående kasser opstår en række problemer navnlig **af** vedtægtsmæssig og/eller finansiell art. I det følgende vil sådanne overgangsproblemer blive behandlet.

Indledningsvis må det fastslås, at alle firmapensionskasser senest i forbindelse med **ikrafttrædelse** af en ny pensionskasselov **skal** have revurderet vedtægter og de dertil hørende tekniske grundlag.

Vedtægtskrav.

Af en firmapensionskasses vedtægter skal det klart fremgå, hvorledes pensionstilsagnet er sammensat, og i hvilken grad det er bindende for pensionskassen. Det må altså fastlægges hvilke ydelser, og hvilken regulering af disse ydelser, interessenterne har krav på, og hvilke ydelser de derudover har **en** vis udsigt til. Vedtægterne skal således blandt andet **indeholde** bestemmelser **vedrørende** virkningen af fremtidige generelle reguleringer, anclennltetsstigninger og **avancementsstigninger**.

Revurdering af de tekniske grundlag.

Med henblik på hensyntagen til de fremtidige generelle reguleringer kan man vælge en passende lav grundlagsrentefod. Det vil ofte betyde en rentefod, der ligger nær realrentefoden, sådan som denne er defineret på side 8 i notat I, det vil sige som forskellen mellem kassens fremtidige renteafkast efter realrenteafgift og medlemsskarens løn- og pensionsstigningstakt. Er reguleringsmekanismerne forskellige for forskellige interessentgrupper (ex. tjenstgørende medlemmer og pensionister), vil der kunne blive tale om anvendelse af flere grundlag og dermed behov for at bestemme flere grundlagsrentefødder. I et appendix til notatet er illustreret valg af forskellige grundlagsrentefødder i en pensionskasse.

For anciennitets- og advancementsstigningernes vedkommende bør der udarbejdes realistiske prognoser, som jævnlige, for eksempel med et par firs mellemrum, revurderes.

Det må i den forbindelse betones, at hver gang de ovenfor nævnte prognoser revideres, skal pensionskassens tekniske grundlag tages op til revurdering.

På basis af disse prognoser m.v. fastlægges en kasses beregningsgrundlag, hvorefter opgørelse af en kasses finansielle status efter de her anførte retningslinier foretages.

Den forsikringstekniske opgørelse vil i nogle kasser føre til konstatering af, at kassen mindst har økonomisk dækning for sine forpligtelser, men i adskillige kasser må der forventes konstateret et statusunderskud, der alt efter den enkelte kasses forhold kan blive af ret betydelig størrelse.

Det må herefter fastlægges, hvilke konsekvenser et konstateret statusunderskud eller -overskud skal have.

Statusunderskud.

Konstateres det, at kassen **ikke** har økonomisk dækning for **sine** forpligtelser (statusunderskud), skal der udarbejdes en **genoprettelsesplan**.

Denne genoprettelsesplan skal klart angive, hvilke **økonomiske** foranstaltninger, der vli blive taget i anvendelse, for at sikre kassens økonomiske balance.

Der **vil** her kunne blive tale om foranstaltninger som

- a) kontant **indbetaling af éngangsindskud,**
- b) afgivelse af bindende tilsagn om ekstraordinære **indskud,**
eller
- c) **forhøjelse af de ordinære bidrag.**

Ved retableringen af kassens økonomi efter pkt. a)-c) må der tages stilling **til**, efter hvilken plan udtrædelsesgodtgørelsen bringes op på det 1 notat 2 nævnte niveau.

Hvis der **ikke** i tilstrækkeligt omfang kan opnås bindende tilsagn om yderligere **indbetalinger til** kassen som nævnt under a) - c), må

- d) ydelserne nedsættes med det samme, således at balancen genoprettes.

I det omfang en pensionskasses ydelser bliver nedsat i forbindelse med godkendelse af en **genoprettelsesplan**, vil det betyde, at **udtrædelsesgodtgørelser** vil blive nedsat på tilsvarende måde.

En genoprettelsesplan udarbejdet efter disse **retningslinier** skal - som kassens tekniske grundlag i øvrigt - godkendes af **forsikringstilsynet**, før den kan blive virksom.

Statusoverskud.

Vedtægterne skal **indeholde** klare dispositionsbestemmelser for et eventuelt statusoverskud, der måtte blive konstateret i forbindelse med såvel de årlige regnskabsopgørelser som ved en eventuel opløsning af kassen.

I relation til opløsning er der enighed om, at **tilbagefaldsret** **ikke** kan accepteres i en **tarifkasse**, men at **tilbagefaldsretten** er et naturligt modstykke til de økonomiske forpligtelser modervirksomheden bag en **tilsagnskasse** har.

Godkendelse af grundlag.

Tilsynet godkender efter **indstilling** fra kassen - om nødvendigt fastlægger - de beregningsgrundlag, kassen skal benytte. Det påses, at de godkendte grundlags rentefod er **nøje** afpasset efter kassens forhold, herunder reguleringsmekanismen for de ydelser, det enkelte grundlag skal anvendes på. Godkendelse af grundlag sker i princippet kun med gyldighed for en statusperiode ad gangen.

Vedtægts hjemlede faate pensioniststillæg.

En konsekvens af det foregående bliver, at vedtægts-hjemlede faste pensioniststillæg alene bliver en mulighed ved omregning af pensionisternes reserver til et grundlag med en højere **grundlagsrente** med deraf følgende mindre mulighed for efterfølgende reguleringer, Jfr. omtalen foran 1 første afsnit, side 2 under overskriften "Revurdering af de tekniske grundlag".

Ydelser, som interessenterne ikke har "juridisk krav" på

kan udredes af pensionskassen, hvis der er vedtægtsmæssig hjemmel, men kun af **overskudsmidler**. Det vil sige midler, der er i behold efter at alle relevante reserver - herunder også reserver for pensioniststillæg - er afsat, **Udvalget** tager **ikke** stilling til, om der **skal/bør** fastsættes betingelser for, at pensionskassens "moderselskab" kan udrede sådanne ydelser.

Udarbejdelse af fordelingsplaner i pensionskasser.

I forbindelse med en revurdering af vedtægterne for en pensionskasse herunder opløsningsbestemmelserne, er det naturligt at påpege, at der forekommer flere typer opløsningsituationer for en pensionskasse, som stiller differentierede krav af formuefordelmæssig art, og at dette skal udmøntes i vedtægterne.

a) Der forekommer således en slags opløsningsituation, hvor pensionskassens **pensionsforpligtelser** overfor **interessenterne** rinder ud. Denne situation vil formentlig næppe kræve aktuarekniske regler i forbindelse med opløsningen. Bortset fra de situationer, hvor der ikke er hjemfaldsret til formuen, og

hvor kassen har udviklet sig som en tontlneordning.

b) En anden opløsningsituation vil være den, hvor pensionskassen enten frivilligt eller tvangsmæssigt ønskes opløst medens der fortsat findes pensionsforpligtelser. Denne situation stiller typisk roere differentierede krav af **formuefordelingsmæssig** art. I denne situation skal **pensionsløftet** klart kunne opstilles, Jfr. løvrigt bemærkningen foran under overskriften "Statusoverskud".

c) En tredje type "opløsningsituation" vil være den, hvor pensionskassen deles eller sammenlægges med en anden. Disse situationer kan efter omstændighederne afføde en række komplicerede problemer af **fordelingsmæssig** art.

Fastlæggelse af en nedre grænse for medlemsantallet som opløsningsårsag for en pensionskasse under afvikling.

Aktuargruppen finder ikke, at der er aktuarekniske behov for at sætte en nedre grænse som opløsningsårsag for en pensionskasse. Praktiske, administrative hensyn vil imidlertid kunne gøre det rimeligt at stille krav om, at pensionskasser under f.eks. 10, 25 eller 50 interessenter skal opløses eller kunne tages under en form for puljeadministration. Et mindre vidtgående krav ville være, at der generelt for kasser under et vist antal interessenter udløses et krav om, at der for den risikosum, der ikke umiddelbart er dækning for i kassens formue, skal stilles anden sikkerhed eller garanti i form af **depotstillelse**, **pengeinstitut-** eller **forsikringsgaranti**.

Overvejelser omkring eventuel begrænsning med hensyn til arten af ydelser i firmapensionskasser.

Aktuargruppen finder ikke, at der er aktuartekniske grunde, der hindrer, at der i firmapensionskasser - i lighed med hvad der vil kunne tillades i en tværgående pensionskasse - kan ydes visse éngangsydelser i tilknytning til de pensionsydelser pensionskassen i dag kan tilbyde forudsat, at kassen opfylder de tekniske og økonomiske krav der er opstillet foran. Hvilke éngangsydelser, der i det konkrete tilfælde skal gives tilladelse til, skal tilsynet tage stilling til ved udstedelse af koncessionen.

Appendix.

Eksempler på brug af grundlagsrentefødder.

Eksemplerne er fiktive. Beregningerne er af hensyn til overskueligheden forenklede. De korrekte tal er anført i parentes. I dette appendix er der ikke taget hensyn til fradrag i henhold til realrenteafgiftslovens § 8. Det er desuden forudsat, at al renteafkast er afgiftspligtigt. Eksemplerne bygger på den i notat I anførte opdeling af renteafkastet i følgende fire dele: Realrenteafgift, generel regulering, anciennitets- og advancementsregulering og grundlagsrente. I det følgende benyttes følgende talværdier:

Renteafkast	18,0%
Realrenteafgift (40%)	7,2*
Generel regulering	6,0%
Anciennitets- og advancementsstigning	2,0%

1. eksempel. Der tilstræbes fuld regulering
i forsikringens hele løbetid.

a) **Grundlagsrentefod** i perioden
indtil pensionering:
 $(18,0 - 7,2 - 6,0 - 2,0)^* - 2,8\%$ (2,5*)

b) **Grundlagsrentefod** i perioden
efter pensionering:
 $(18,0 - 7,2 - 6,0)^* - 4,8\%$ (1,5*)

2. eksempel. Ingen regulering
i forsikringens hele løbetid.

Grundlagsrentefod:
 $(18,0 - 7,2)^* - 10,8\%$ (10,8*)

3. eksempel. Tilstræbt regulering
før pensionering,
men ingen regulering
efter pensionering.

a) **Grundlagsrentefod** i perioden
indtil pensionering:
 $(18,0 - 7,2 - 6,0 - 2,0)^* - 2,8\%$ (2,5*)

b) **Grundlagsrentefod** i perioden
efter pensionering:
 $(18,0 - 7,2)^* - 10,8\%$ (10,8*)

Den 18. november 1985.

Aktuargruppen

Aktuarens opgaver 1 pensionskasser under PKL.

Aktuarens rolle vil, udover at løse en række basale opgaver, være afhængig af en række forskellige forhold som pensionskassens størrelse, dens muligheder for at trække på ånden teknisk ekspertise og lignende.

Dette papir skal opfattes som en liste over opgaver, aktuarerne vil kunne blive involveret i. I det opgaverne er grupperet således, at den

første gruppe omfatter opgaver hvor aktuaren har pligt til og ansvaret for deres udførelse

og

anden gruppe omfatter opgaver aktuaren kan have ansvaret for og bør være inddraget i.

GRUPPE 1. (pligter)

- a) Teknisk grundlag
omfattende: beregningsgrundlag (tarifgrundlag)
bonusregler. (reservegrundlag)
- b) Beregning af reserver. (statusopgørelse)
(indtrædelsesindskud)
(udtrædelsesgodtgørelser)
- c) Over-/underskudsvurderinger.
- d) Særlige vedtægtsbetingede beregninger.

- e) Genoprettelsesplaner.
- f) **Fordelingsplan ved opløsning.**
- g) Prognoser (anciennitet, avancement, medierastil- og afgang, fremtidig renteudvikling, inflation og RAL-vurderinger).
- h) **Aktuarberetning.**
- 1) **Udtaleligt** i forbindelse med vedtægtsændringer **o.lign.**
- J) Nødvendige **RAL-beregninger** o.lign.

GRUPPE 2. (rettigheder)

- a) Deltagelse i bestyrelsesmøder og generalforsamlinger,
- b) ret til at modtage alle relevante oplysninger om regnskabet,
- c) aktuaren skal have meddelelse om det legelige grundlag ved enhver **helbredsbedømmelse,**
- d) **information om initiativer** på investeringsområdet **Jfr. a).**

I øvrigt mener aktuargruppen, at aktuaransættelse skal være et bestyrelsesanliggende i lighed med ansættelse af en direktion. Jfr. bestemmelserne i lov om **forsikringsvirksomhed** § 89. Aktuargruppen finder ikke, at aktuararbejdet kan sammenlignes med revisorarbejde. **Idet** aktuarens arbejde **ikke** har karakter af kontrol men har karakter af sagkyndig bistand til bestyrelsen og udarbejdelse af selvstændige regnskabsposter Jfr. ovenfor.

En oversigt over firmapensionskasser i perioden 1967-1985.

Antal pensionskasser og medlemmer.

I tabel 1 er der givet nogle talmæssige oplysninger om udviklingen i medlemstallet i firmapensionskasserne i perioden 1967-1985. Opgørelsen er udarbejdet som om den opdeling af pensionskasser i firmakasser og tværgående kasser, der blev gennemført ved ændringen af lov om forsikringsvirksomhed i 1980 havde været gældende i perioden 1967-1985.

Tabel 1.

Firmapensionskasser fordelt efter medlems- tal	Antal pensionskasser ved udgangen af regnskabsåret				
	1967	1972	1977	1982	1985
Antal pensionskasser i alt	264	238	178	152	130
<u>Antal medlemmer</u>					
fra 0 - 49	170	156	108	86	77
fra 50 - 99	22	13	11	10	10
fra 100 - 199	21	18	12	13	11
fra 200 - 499	31	28	28	28	22
fra 500 -	20	23	19	15	11
Tjenestegørende medlemmer	37.431	34.772	36.300	28.255	27.360 (1984)
Pensionerede medlemmer	8.544	9.730	9.399	8.485	8.580
Medlemmer i alt	45.975	44.502	45.699	36.740	35.940
Pensionerede ægtefæller børn	5.121	5.423	5.479	5.442	5.530
	439	501	480	370	350

Kilde: Forsikringstilsynet

Antallet af firmapensionskasser er faldet med over 45 % i opgørelsesperioden 1967-1985, og faldet har været mest markant i midten af halvferdserne.

Det er især pensionskasser med under 100 medlemmer, der er på retur, idet faldet her har været over 55 %, hvorimod antallet af pensionskasser med 200-499 medlemmer kun er faldet 16 % og antallet af pensionskasser med over 500 medlemmer er faldet 40 % i perioden.

Forklaringen herpå skal søges i, at de små pensionskasser dels er mindre levedygtige og mere sårbare for manglende medlemstilgang, dels er en del mindre pensionskasser i sparekassesektoren slået sammen til større enheder - stadig som en firmapensionskasse, men typisk under afvikling.

Forholdet mellem tjenestgørende medlemmer og pensionister (pensionerede medlemmer, pensionerede ægtefæller og børn) var i 1967 2,5:1, og i 1984 knap 2:1, idet antallet af pensionister stort set er uændret i perioden, hvorimod antallet af tjenestgørende medlemmer i pensionskasser er faldet med 25 %.

Det uændrede antal pensionerede medlemmer samtidig med faldet i de tjenestgørende medlemmers antal, har sammenhæng med, at mange pensionskasser har været under afvikling i undersøgelsesperioden. Der har været en stadig tilgang af pensionister og i - mindst - samme omfang en afgang af medlemmer.

Firmapensionskassernes økonomiske forhold.

I § 21, stk. 2, i lov om tilsyn med pensionskasser foreskrives der en 3-årig forsikringsteknisk statusopgørelse, og som følge heraf vil et sammendrag af pensionskassernes regnskabstal ikke være udtryk for årets regnskabsmæssige forløb eller for pensionskassernes økonomiske stilling ved årets udgang. I det følgende gives der derfor udelukkende visse samlede tal til belysning af pensionskassernes økonomiske betydning og omfanget af deres virksomhed.

Pensionskassernes aktivposter i procentvise fordeling

	1967	1972	1977	1982 Tvg. pensk.	1982 Firma- pensk. I*	1982 Firma- pensk. II*	1985 Samt firme pensk
	Alle pensionskasser						
Fast ejendom	0,0	0,1	0,1	7,0	0,7	0,0	2,
Obliga.	73,9	73,4	70,7	65,7	85,7	3,8	70,
Aktier	1,5	2,0	1,6	5,0	2,0	0,0	3,
Udlån mod pant i fast ejendom	1,1	0,4	0,2	15,5	1,6	0,0	0,
Kasse, bank og giro	3,6	3,3	2,2	0,5	3,6	0,0	0,
Tilgodhav. i virks. el. hos medl.	15,2	13,2	10,6	0,6	0,5	96,1	16,
Andre aktiver	4,7	7,6	14,6	5,7	5,9	0,1	5,
Aktiver i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,
Aktiver i alt (mia. kr.)	3,84	7,49	16,27	26,58	10,48	2,89	18,

*) Firmapensionskasser I omfatter alle andre firmapensionskasser end de under ** nævnte.

***) Firmapensionskasser II omfatter de 4 pensionskasser, der er knyttet til KTAS, Jydsk Telefon-A/S og Københavns Havnevæsen og Københavns Frihavns-Aktieselskab .

Kilde: Forsikringstilsynet

I tabel 2 er vist den procentvise fordeling af pensionskassernes aktiver i udvalgte år mellem 1967 og 1985. For så vidt angår oplysningerne for 1967, 1972 og 1977 vedrører oplysningerne både tværgående pensionskasser og firmapensionskasser. Oplysningerne for 1982 er opdelt på to grupper af firmapensionskasser for at illustrere omtalen i betænkningens kapitel 7, afsnit 3, om visse særlige pensionsordninger i koncessionerede virksomheder.

Tabel 3 giver en oversigt over de væsentligste poster i firmapensionskassernes driftsresultat for perioden 1981-1985.

Tabel 3.
(mill. kr.)

	1981	1982	1983	1984
Ordinære bidrag	443,9	517,9	533,1	539,0
Ekstreordinære bidrag	151,8	233,1	161,4	53,1
Renter m.v.	1.314,2	1.558,4	2.330,5	2.158,0
Pensioner	549,0	619,1	772,6	753,4
Udtrædelsesgodtgørelser	35,8	79,0		74,7

Kilde: Forsikringstilsynet

Spørgeskema vedrørende udtrædelsesgodtgørelser

1. Pensionskassens **tjenstgørende** medlemmer fordelt på køn og alder (seneste opgørelse).

Alder på opgørelsestidspunktet .						
	-29 år	30-34 år	35-39 år	40-49 år	50 år og d.O.	Tilsammen
Mænd	2033	5034	5266	4793	1346	18472
Kvinder:	25375	25958	19419	26062	17156	113963
I alt	27408	30992	24685	30855	18502	132442

2. **Pensionskassemedlemmer** overgået til bidragsfri dækning eller hvilende medlemskab i 1984 og **udtrådt med** kontant **udtrædelsesgodtgørelse i 1985**.

a. Alder på udtrædelsestidspunktet .						
	-29 år	30-34 år	35-39 år	40-49 år	50 år og d.O.	Tilsammen
»tend:	51	159	146	79	20	455
Kvinder:	304	623	465	458	174	2517
I alt	445	987	611	537	194	2774

- b. **Udtrædelsesgodtgørelserne** efter afgift fordelt efter **»tørrelse**.

	-19999	20000-99999	50000-99999	100000-199999	200000-299999	300000 og dero.	Tilsammen J men
Antal:	1070	994	560	180	8	2	2774

3. Samlet beløb for den kontante udtrædelsesgodtgørelse efter afgift svarende til oplysningerne under pkt. 2: 102.7 mio kr.
4. Antallet af tidligere medlemmer, der er genindtrådt i 1985 efter **udtræden** i tidsrummet 1.10.83-30.9.84: 250

*) **Opgørelsen** omfatter alene de medlemmer, der er fratrukket deres stilling i tiden 1.10.83-30.9.84 og senere har fået udbetalt kontant **udtrædelsesgodtgørelse**, men som i 1985 påny er indtrådt i pensionskassen.

Den 20.5.86

Firmapensionskasseudvalget under industriministeriet har fiet overdraget at undersøge adgangen til at få udbetalt opsparing fra en pensionskasse i utide (f.eks. ved stillingsophør).

Udvalget har i denne forbindelse ønsket at få nogle talmæssige forhold belyst, jfr. vedlagte spørgeskema, der udsendes til et udsnit af pensionskasserne.

Til spørgeskemaets enkelte punkter bemærkes:

ad 1. Ved seneste opgørelse forstås opgørelse foretaget pr. 1.1.85 eller senere. Antallet af tjenstgørende medlemmer opgøres inklusive hvilende medlemmer og selvbetalere.

ad 2. I tallene medregnes dels medlemmer overgået til bidragsfri dækning eller hvilende medlemskab i 1984 og udtrådt i 1985 med kontant **udtrædelsesgodtgørelse**, dels medlemmer overgået til **tjenestemandsansættelse**, såfremt der i denne forbindelse er udbetalt kontant **udtrædelsesgodtgørelse**.

ad 3. Beløbet opgøres efter tallene under pkt. 2, således at der ikke er nogen nødvendig overensstemmelse med årsregnskabs tal.

ad 4. Afgrænsningen til tidsrummet **1.10.83-30.9.84** har **sammenhang** med **ikrafttrædelsestidspunkterne** for de nye pensionsregulativer efter LFV samt karenstiden på 12 måneder for kontant-udbetalingerne.

Eventuelle spørgsmål i tilknytning til besvarelsen bedes rettet til **PKR-sekretariatet** (ol-32 43 55). Skemaet bedes returneret senest den 1. september 1986.

Den 20.5.86

1. Pensionskassens tjenstgørende medlemmer fordelt på køn og alder (seneste opgørelse).

Alder på opgørelsestidspunktet.						Tilsammen
-29 år	30- 34 år	35- 39 år	40- 49 år	50 år og d.o.		
Mænd:						
Kvinder:						
I alt						

2. Pensionskassemedlemmer overgået til bidragsfri dækning eller hvilende medlemskab i 1984 og udtrådt med kontant udtrædelsesgodtgørelse i 1985.

a. Alder på udtrædelsestidspunktet.

-29 år	30- 34 år	35- 39 år	40- 49 år	50 år og d.o.	Tilsammen
Mænd:					
Kvinder:					
I alt					

- b. Udtrædelsesgodtgørelserne efter afgift fordelt efter størrelse.

-	20000	50000	100000	200000	300000	Tilsammen
19999	-49999	-99999	-199999	-299999	og dero.	men

Antal:

3. Samlet beløb for den kontante udtrædelsesgodtgørelse efter afgift svarende til oplysningerne under pkt. 2: _____ mio kr.
4. Antallet af tidligere medlemmer, der er genindtrådt i 1985 efter udtræden i tidsrummet 1.10.83-30.9.84: _____

